

**UNHCR-ove SMERNICE ZA UTVRĐIVANJE
PODOBNOSTI ZA PROCENU POTREBA ZA
MEĐUNARODNOM ZAŠTITOM TRAŽILACA AZILA
IZ AVGANISTANA**

Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR)

19. april 2016. godine

HCR/EG/AFG/16/02

BELEŠKA

UNHCR-ove Smernice za utvrđivanje podobnosti (Eligibility Guidelines) objavila je Kancelarija UNHCR-a s ciljem pomogne donosiocima odluka, uključujući i zaposlene u UNHCR-u, vladama i stručnim licima u privatnoj praksi u proceni potreba za međunarodnom zaštitom tražilaca azila. Smernice sadrže pravna tumačenja kriterijuma za sticanje izbegličkog statusa za određene profile tražilaca, bazirane na socijalnim, ekonomskim i bezbednosnim uslovima, uslovima u oblasti ljudskih prava i humanitarnim uslovima u zemlji/oblasti porekla tražilaca azila. Detaljno su analizirane relevantne potrebe za međunarodnom zaštitom i date su preporuke o primeni relevantnih principa i kriterijuma međunarodnog izbegličkog prava, pre svega, Statuta UNHCR-a, Konvencije o statusu izbeglica iz 1951. godine i pratećeg Protokola iz 1967. godine, kao i relevantnih regionalnih instrumenata kao što su Konvencija Organizacije afričkog jedinstva iz 1969. godine, Deklaracija iz Kartagine i Direktiva EU o kvalifikaciji, na zahteve za azil određenih profila tražilaca. U zavisnosti od slučaja, preporuke se odnose i na komplementarni i pomoćni režim zaštite.

UNHCR je objavio *Smernice za utvrđivanje podobnosti* s ciljem promovisanja pravilnog tumačenja i adekvatne primene navedenih kriterijuma za sticanje statusa izbeglice u skladu sa svojim nadzornim mandatom, koji je definisan u stavu 8. Statuta UNHCR-a, u vezi sa članom 35. Konvencije iz 1951. godine i članom II Protokola iz 1967. godine, i na osnovu ekspertize koju je vremenom razvio u vezi sa pitanjima koja se odnose na utvrđivanje podobnosti i izbegličkog statusa. Nadamo se da će vlasti i pravosudni organi, prilikom odlučivanja o zahtevima za azil, pažljivo razmatrati smernice i informacije sadržane u *Smernicama*. *Smernice* su zasnovane na detaljnim istraživanjima, informacijama dobijenim od globalne mreže lokalnih kancelarija UNHCR-a i materijalima dobijenim od nezavisnih stručnjaka za određene zemlje, istraživača i iz drugih izvora, koji su rigorozno provereni s ciljem da se utvrdi njihova pouzdanost. *Smernice* su dostupne na Refworld sajtu UNHCR-a na <http://www.refworld.org>.

Sadržaj	
I. REZIME	4
<i>Izbeglički status prema Konvenciji iz 1951. godine</i>	4
<i>Kriterijumi za šire tumačenje mandata UNHCR-a, regionalni instrumenti i komplementarni oblici zaštite</i>	5
<i>Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja</i>	8
<i>Razmatranje uskraćivanja izbegličkog statusa</i>	9
II. PREGLED SITUACIJE U AVGANISTANU	9
A. NAJVAŽNIJA DEŠAVANJA U AVGANISTANU	9
B. BEZBEDNOSNA SITUACIJA U AVGANISTANU: UTICAJ SUKOBA NA CIVILNO STANOVNIŠTVO	13
1. Civilne žrtve	15
2. Bezbednosni incidenti	17
C. SITUACIJA U POGLEDU LJUDSKIH PRAVA	17
1. Zloupotreba ljudskih prava	17
a) Kršenje ljudskih prava od strane državnih aktera	18
b) Zloupotrebe ljudskih prava od strane provladinih oružanih grupa	20
c) Kršenje ljudskih prava od strane antivladinih elemenata	21
2. Sposobnost države da zaštiti civilno stanovništvo od zloupotrebe ljudskih prava	23
D. HUMANITARNA SITUACIJA	25
E. RASELJENJE KAO POSLEDICA RATNIH SUKOBA	27
F. IZBEGLICE I POVRATNICI	30
III. KRITERIJUMI ZA ODOBRAVANJE MEĐUNARODNE ZAŠTITE	31
A. POTENCIJALNI PROFILI IZLOŽENI RIZIKU	33
1. <i>Lica koja su povezana sa ili za koja se smatra da podržavaju vladu i međunarodnu zajednicu, uključujući i međunarodne vojne snage</i>	33
a) Vladini zvaničnici i državni službenici	34
b) Pripadnici ANP-a i ALP-a	35
c) Civili koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju ANSF/provladine snage	36
d) Civili koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju međunarodne vojne snage	36
e) Radnici humanitarnih i razvojnih organizacija	37
f) Aktivisti za ljudska prava	37
g) Ostali civili za koje se smatra da podržavaju vladu ili međunarodnu zajednicu	37
h) Plemenske starešine i verski lideri	38
i) Žene u javnoj sferi	39
j) Lica za koja se smatra da su se priklonila zapadnjačkim običajima	40
k) Članovi porodica lica koja su povezana sa vladom i međunarodnom zajednicom ili za koja se smatra da podržavaju iste	40
l) Rezime	40
2. <i>Novinari i drugi medijski radnici</i>	41
3. <i>Vojno sposobni muškarci i deca u kontekstu prinudne regrutacije i regrutacije maloletnika</i>	43
a) Prinudna regrutacija od strane antivladinih elemenata	43
b) Prinudna regrutacija i regrutacija maloletnika od strane provladinih snaga	44
c) Rezime	45
4. <i>Civili za koje se sumnja da podržavaju antivladine elemente</i>	46
5. <i>Pripadnici manjinskih verskih zajednica i lica za koja se smatra da krše šerijatski zakon</i>	48
a) Manjinske verske zajednice	49
b) Prelazak sa islama na drugu veru	52
c) Ostala dela koja su u suprotnosti sa šerijatskim zakonom	53
d) Rezime	53

6. <i>Lica za koja se smatra da ne podržavaju islamske principe, norme i vrednosti na način na koji ih tumače antivladini elementi</i>	53
7. <i>Žene određenih profila ili u određenim okolnostima</i>	54
a) Seksualno i rodno zasnovano nasilje	57
b) Štetne tradicionalne prakse	59
c) Rezime	61
8. <i>Žene i muškarci za koje se smatra da ne poštuju opšteprihvaćene društvene norme</i>	61
9. <i>Osobe sa invaliditetom, uključujući posebno osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe koje pate od mentalnih bolesti</i>	64
10. <i>Deca određenih profila ili u određenim okolnostima</i>	64
a) Rad dece u dužničkim i opasnim uslovima	64
b) Nasilje nad decom, uključujući seksualno i rodno zasnovano nasilje	65
c) Sistematsko uskraćivanje obrazovanja	67
d) Otmice, kažnjavanje i odmazda od strane ANSF-a i antivladinih elemenata	68
e) Rezime	69
11. <i>Žrtve trgovine ljudima ili dužničkog rada i lica izložena riziku od trgovine ljudima ili dužničkog rada</i>	69
12. <i>Lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta</i>	71
13. <i>Pripadnici (manjinskih) etničkih grupa</i>	72
a) Kući	74
b) Hazari	74
c) Pripadnici etničke grupe Džata, uključujući zajednice Džogija, Čori Froša, Gorbata i Mosulaca	75
d) Zemljišni sporovi koji imaju etničku i plemensku dimenziju	76
e) Rezime	77
14. <i>Lica koja su upletena u krvnu osvetu</i>	77
15. <i>Poslovni ljudi i drugi imućni ljudi (i članovi njihovih porodica)</i>	78
B. INTERNO RASELJENJE ILI MOGUĆNOST RAZMEŠTANJA LICA IZLOŽENIH RIZIKU OD PROGONA	80
1. <i>Analiza relevantnosti</i>	81
2. <i>Analiza opravdanosti</i>	82
C. IZBEGLIČKI STATUS PREMA KRITERIJUMIMA ZA ŠIRE TUMAČENJE MANDATA UNHCR-A I REGIONALNIM INSTRUMENTIMA I PODESNOST ZA KOMPLEMENTARNE OBLIKE ZAŠTITE	85
1. <i>Izbeglički status prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a i regionalnim instrumentima</i>	86
2. <i>Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a</i>	88
3. <i>Kriterijumi za odobravanje supsidijarne zaštite u skladu sa Direktivom EU o kvalifikaciji</i>	88
4. <i>Razmatranje mogućnosti interne zaštite za lica kojima preti rizik od ozbiljne povrede u skladu sa Direktivnom EU o kvalifikaciji</i>	90
D. USKRAĆIVANJE MEĐUNARODNE ZAŠTITE IZBEGLICA	90
1. <i>Komunistički režimi: bivši pripadnici oružanih snaga i obaveštajno/bezbednosnog aparata, uključujući agente avganistanskih bezbednosnih službi (KhAD/WAD) i bivše zvaničnike</i>	93
2. <i>Bivši pripadnici oružanih grupa i dobrovoljačkih snaga za vreme i nakon pada komunističkih režima</i>	94
3. <i>Pripadnici antivladinih elemenata</i>	94
4. <i>Pripadnici Avganistanskih nacionalnih bezbednosnih snaga, uključujući NDS, ANP i ALP</i>	96
5. <i>Pripadnici provladinih paravojnih i dobrovoljačkih grupa</i>	96

Lista skraćenica

AAN	Avganistanska mreža analitičara (Afghanistan Analysts Network)
ABP	Avganistanska granična policija (Afghan Border Police)
AGE	Antivladini elementi (Anti-Government Elements)
AIHRC	Avganistanska Nezavisna komisija za ljudska prava (Afghanistan Independent Human Rights Commission)
ALP	Avganistanska lokalna policija (Afghan Local Police)
ANA	Avganistanska narodna vojska (Afghan National Army)
ANCOP	Avganistanska nacionalna policija za održanje reda (Afghan National Civil Order Police)
ANP	Avganistanska nacionalna policija (Afghan National Police)
ANSF	Avganistanske nacionalne bezbednosne snage (Afghan National Security Forces)
AREU	Avganistanska jedinica za istraživanje i evaluaciju (Afghanistan Research and Evaluation Unit)
ERW	Eksplzivni ostaci rata (Explosive Remnants of War)
HPC	Visoki mirovni savet (High Peace Council)
IED	Improvizovana eksplozivna naprava (Improvised Explosive Device)
IHL	Međunarodno humanitarno pravo (International Humanitarian Law)
IRL	Interno raseljeno lice
ISAF	Snage međunarodne bezbednosne pomoći (International Security Assistance Force)
ISIS	Islamska država Iraka i Sirije (Islamic State in Iraq and Syria)
NATO	Severnoatlantski savez (North Atlantic Treaty Organization)
NDS	Nacionalna direkcija za bezbednost (National Directorate of Security)
NVO	Nevladina organizacija
NUG	Vlada nacionalnog jedinstva (National Unity Government)
OAU	Organizacija afričkog jedinstva (Organization of African Unity) (sada Afrička unija, AU)
OCHA	Kancelarija Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
OHCHR	Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights)
RSM	Misija odlučne podrške (Resolute Support Mission)
UN	Ujedinjene nacije
UNAMA	Misija Ujedinjenih nacija za pomoć Avganistanu (United Nations Assistance Mission in Afghanistan)
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj (United Nations Development Programme)
UNHCR	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbeglice (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Fond Ujedinjenih nacija za decu (United Nations Children's Fund)

I. Rezime

Ove Smernice su inovirana verziju *Smernica UNHCR-a za utvrđivanje podobnosti za procenu potreba za međunarodnom zaštitom tražilaca azila iz Avganistana* iz avgusta 2013. godine.¹ Smernice su objavljene u kontekstu sve veće zabrinutosti u pogledu bezbednosne situacije u nekim delovima Avganistana i učestalog kršenja ljudskih prava. Smernice sadrže informacije o različitim profilima lica koji bi mogli da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u trenutnom kontekstu u Avganistanu.

UNHCR je u Smernicama koristio najažurnije informacije koje su bile dostupne u vreme pisanja dokumenta, iz širokog spektra različitih izvora.² Analiza sadržana u Smernicama zasnovana je na javno dostupnim informacijama, kao i na informacijama koje je UNHCR prikupio i dobio u toku svog angažmana u Avganistanu i u drugim delovima sveta i informacijama dobijenim od drugih agencija UN-a i partnerskih organizacija.

Svi zahtevi koje podnose tražioci azila treba da se razmatraju na osnovu merituma samog zahteva, u pravičnom i efikasnom postupku utvrđivanja statusa i na osnovu ažurnih i relevantnih informacija o zemlji porekla, nezavisno od toga da li se razmatraju na osnovu kriterijuma za dodelu izbegličkog statusa sadržanih u Konvenciji o statusu izbeglica iz 1951. godine ("Konvencija iz 1951. godine")³ i pratećeg Protokola iz 1967. godine,⁴ mandata UNHCR-a, regionalnih instrumenata u oblasti zaštite izbeglica ili na osnovu širih kriterijuma za dodelu međunarodne zaštite, uključujući i komplementarne oblike zaštite.

Izbeglički status prema Konvenciji iz 1951. godine

Ljudi koji beže iz Avganistana mogu da budu izloženi opasnosti od progona po osnovima koji su povezani sa ratom u Avganistanu koji je u toku ili po osnovu ozbiljnih kršenja ljudskih prava koja nisu direktno u vezi sa ratom ili usled i jednog i drugog. UNHCR smatra da je neophodno posebno pažljivo ispitati potencijalne rizike koji prete licima koja spadaju u sledeće profile:

- (1) lica koja imaju veze sa ili za koja se smatra da podržavaju vladu i međunarodnu zajednicu, uključujući i međunarodne vojne snage;
- (2) novinari i drugi medijski radnici;
- (3) vojno sposobni muškarci i deca u kontekstu prinudne regrutacije i regrutacije maloletnih lica;
- (4) civili osumnjičeni da pomažu antivladine elemente (AGE);
- (5) pripadnici manjinskih verskih zajednica i lica za koja se smatra da krše šerijatski zakon;
- (6) lica za koja se smatra da ne podržavaju islamske principe, norme i vrednosti na način na koji ih tumače antivladini elementi;
- (7) žene određenih profila ili u određenim okolnostima;
- (8) žene i muškarci za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme;
- (9) osobe sa invaliditetom, uključujući posebno osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe koje pate od mentalnih bolesti;
- (10) deca određenih profila ili u određenim okolnostima;
- (11) žrtve trgovine ljudima ili dužničkog rada i lica izložena riziku od trgovine ljudima ili dužničkog rada;
- (12) lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta;
- (13) članovi (manjinskih) etničkih grupa;
- (14) lica koja su upletena u krvnu osvetu;
- (15) poslovni ljudi i drugi imućni ljudi (i članovi njihovih porodica).

Ova lista nije neophodno konačna i zasniva se na informacijama koje su bile dostupne UNHCR-u u vreme pisanja ovih Smernica. Prema tome, zahtev ne bi trebalo automatski smatrati neosnovanim samo zato što ne potpada ni pod jedan od profila koji su ovde identifikovani. U zavisnosti od konkretnih okolnosti u pojedinom slučaju, članovima porodice ili drugim članovima domaćinstva lica koja

---

¹ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, 6. avgust 2013. godine, HCR/EG/AFG/13/01, <http://www.refworld.org/docid/51ffdca34.html>.

² Smernice su bazirane na informacijama koje su UNHCR-u bile dostupne do 1. marta 2016. godine, ukoliko nije navedeno drugačije.

³ UN General Assembly, *Convention Relating to the Status of Refugees*, 28. jul 1951, United Nations Treaty Series, tom 189, str. 137, <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html>.

⁴ UN General Assembly, *Protocol Relating to the Status of Refugees*, 31. januar 1967, United Nations Treaty Series, tom 606, str. 267, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3ae4.html>.

potpadaju pod ove profile može takođe biti potrebna međunarodna zaštita, zbog toga što su povezani sa licima koja su izložena riziku.

Avganistan se i dalje suočava sa posledicama nemeđunarodnog oružanog sukoba.⁵ Pojedinci koji beže od opasnosti ili pretnje od povrede u kontekstu tog sukoba mogu potencijalno da ispunjavaju kriterijume za sticanje statusa izbeglice u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine. Da bi to bilo tačno, neophodno je da postoji realna mogućnost da će pojedincu biti naneta ozbiljna povreda koja može da se izjednači sa progonom iz razloga koji su povezani sa osnovima navedenim u članu 1(A)(2) i koji su posledica sukoba.

Kršenja ljudskih prava i druge posledice izloženosti nasilju koje je povezano sa sukobom mogu da prerastu u progon u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine, kako u pojedinačnim slučajevima, tako i kumulativno. U kontekstu rata u Avganistanu, relevantni faktori za procenu kršenja ljudskih prava ili drugih ozbiljnih povreda za koje se razumno može smatrati da prete pojedincu koji beži od rata uključuju sledeće:

(i) kontrola nad civilnim stanovništvom od strane antivladinih elemenata (AGE), uključujući nametanje paralelnih pravosudnih struktura i izricanje nezakonitih kazni, kao i pretnje i zastrašivanje civila, ograničavanje slobode kretanja i korišćenje sredstava iznuđivanja i nezakonitog oporezivanja; (ii) prinudna regrutacija; (iii) uticaj nasilja i nesigurnosti na humanitarnu situaciju koji se manifestuje kao nesigurnost izvora hrane, siromaštvo i uništavanje izvora prihoda; (iv) visoka stopa organizovanog kriminala i sposobnost lokalnih moćnika, gospodara rata i korumpiranih zvaničnika vlade da rade nekažnjeno; (v) sistemska ograničenja pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti kao rezultat nesigurnosti; i (vi) sistemska ograničenja učešća u javnom životu, koja se odnose, pre svega, na žene.⁶

Da bi pojedinac koji beži od povrede ili opasnosti od povrede u kontekstu rata u Avganistanu mogao da ispuni kriterijume za sticanje statusa izbeglice u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine, progon za koji je povod bilo nasilje mora takođe da bude prouzrokovan jednim od osnova iz Konvencije iz 1951. godine. U kontekstu Avganistana, primeri situacija u kojima su civili izloženi nasilju po osnovima iz Konvencije iz 1951. godine uključuju situacije u kojima je nasilje usmereno na područja na kojima boravi pretežno civilno stanovništvo određenih etničkih, političkih ili verskih profila ili na lokacije na kojima se okupljaju pretežno civili tih profila (uključujući pijace, džamije, škole i velika društvena okupljanja kao što su svadbe). Da bi se neko kvalifikovao za dobijanje izbegličkog statusa, ne postoji uslov da mora da bude lično poznat agentu (agentima) progona ili da ga lično traže agenti progona. Isto tako, čitave zajednice mogu da imaju osnovan strah od progona po jednom ili više osnova iz Konvencije iz 1951. godine; ne postoji uslov da lice mora da pretrpi određeni oblik ili stepen povrede koja se razlikuje od povrede koje su pretrpela druga lica istog profila.⁷

Kriterijumi za šire tumačenje mandata UNHCR-a, regionalni instrumenti i komplementarni oblici zaštite

Konvencija iz 1951. predstavlja kamen temeljac međunarodnog režima zaštite izbeglica. Kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine treba tumačiti tako da se pojedincima i grupama lica koja ispunjavaju te kriterijume treba propisno priznati status i da ih treba staviti pod zaštitu u okviru tog instrumenta. Šire međunarodne kriterijume za zaštitu, sadržane u mandatu UNHCR-a i regionalnim instrumentima, uključujući i supsidijarnu zaštitu, treba ispitivati tek nakon što se utvrdi da tražilac azila ne ispunjava kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine.⁸

Lica koja beže od situacije nasilja koje ne može da se dovede u vezu sa jednim od osnova iz Konvencije iz 1951. godine najčešće ne potpadaju pod okrilje Konvencije iz 1951. godine. Takva lica ipak mogu

⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 71. Videti, na primer, i Geiß i Michael Siegrist, "Has the Armed Conflict in Afghanistan Affected the Rules on the Conduct of Hostilities?", *International Review of the Red Cross*, Sveska 93, br. 881, mart 2011. godine, <http://www.refworld.org/docid/511e1ecc2.html>.

⁶ UNHCR, *Summary Conclusions on International Protection of Persons Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence; Okrugli sto 13. i 14. septembar 2012, Kejptoun, Južna Afrika*, 20. decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50d32e5e2.html>, stavovi 10-12. Videti i Odeljak II.B ovih Smernica.

⁷ Canada: Federal Court, *Ralph Prophète v. The Minister of Citizenship and Immigration*, 2008 FC 331, 12. mart 2008, <http://www.refworld.org/docid/54c109a24.html>.

⁸ Videti UNHCR Executive Committee, *Conclusion on the Provision on International Protection Including through Complementary Forms of Protection*, br. 103 (LVI) – 2005, 7. oktobar 2005, <http://www.refworld.org/docid/43576e292.html>.

ipak da potpadaju pod mandat UNHCR-a, u smislu kriterijuma za šire tumačenje mandata UNHCR-a, ili mogu da ispunjavaju kriterijume utvrđene u regionalnim instrumentima.

Mandat UNHCR-a odnosi se na lica koja ispunjavaju uslove za sticanje statusa izbeglice na osnovu Konvencije iz 1951. godine i pratećeg Protokola iz 1967. godine, s tim da je naknadnim rezolucijama Generalne skupštine UN-a i ECOSOC-a proširen i na druge situacije prinudnog raseljavanja koje je posledica neselektivnog nasilja ili javnih nereda.⁹ U skladu sa tom evolucijom, nadležnost UNHCR-a u pogledu pružanja međunarodne zaštite izbeglicama proširena je i na lica koja se nalaze izvan svoje zemlje porekla ili prebivališta i koja nisu u stanju ili ne žele da se vrate zbog ozbiljne opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu, usled neselektivnog nasilja ili događaja kojima se ozbiljno narušava javni red.¹⁰

U kontekstu Avganistana, pokazatelji za procenu opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu usled neselektivnog nasilja uključuju: (i) broj civilnih žrtava stradalih kao posledica neselektivnog nasilja, uključujući bombardovanje, vazdušne napade, samoubilačke napade, upotrebu improvizovanih eksplozivnih naprava (IED) i nagaznih mina (videti Odeljak II.B.1); (ii) broj bezbednosnih incidenata koji se mogu dovesti u vezu sa sukobom (videti odeljak II.B.2); i (iii) broj lica koja su prisilno raseljena kao posledica sukoba (videti Odeljak II.E). Međutim, razlozi koje treba uzeti u obzir nisu ograničeni samo na direktan uticaj nasilja i obuhvataju i dugoročne, indirektnije posledice nasilja koje može da se dovede u vezu sa sukobom, koje, nezavisno ili na kumulativnoj osnovi, mogu da izazovu opasnost po život, telesni integritet ili slobodu.

U izuzetnim okolnostima Avganistana, relevantni razlozi koji se razmatraju u proceni opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu usled događaja kojima se ozbiljno ugrožava javni red uključuju i činjenicu da su u pojedinim delovima zemlje vlasti izgubile efektivnu kontrolu nad antivladinim elementima i da nisu u stanju da pruže zaštitu civilnom stanovništvu. Raspoloživi podaci ukazuju na to da se vrši represivna i prisilna kontrola nad ključnim aspektima života ljudi na ovim prostorima, čime se podriva javni red (*ordre public*) koji se zasniva na poštovanju vladavine prava i ljudskog dostojanstva. Takve situacije odlikuju se sistematskim zastrašivanjem i nasiljem usmerenim protiv civilnog stanovništva, u atmosferi učestalog kršenja ljudskih prava.

U tom kontekstu, UNHCR smatra da lica koja potiču iz područja koja su pogođena aktivnim borbama između provladinih snaga i antivladinih elemenata, ili između različitih antivladinih elemenata, ili iz područja koja su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, na način opisan u prethodnom stavu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom. Oni za koje se utvrdi da ne ispunjavaju kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine mogu da imaju pravo na međunarodnu zaštitu u skladu sa širim mandatom UNHCR-a, zbog ozbiljne pretnje po život, telesni integritet ili slobodu, usled neselektivnog nasilja ili događaja kojima se ozbiljno ugrožava javni red.

Avganistanci i druga lica poreklom iz Avganistana koji traže međunarodnu zaštitu u zemljama koje su potpisnice Konvencije kojom su utvrđeni određeni aspekti u oblasti zaštite izbeglica u Africi ("Konvencija Organizacije afričkog jedinstva iz 1969. godine"),¹¹ za koje je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume iz Konvencije o statusu izbeglicama iz 1951. godine, mogu da steknu izbeglički status u skladu sa članom I(2) Konvencije Organizacije afričkog jedinstva iz 1969. godine. Konkretno, UNHCR smatra da lica koja su poreklom iz područja Avganistana koja su pogođena aktivnim borbama, u kojima su u toku borbe za prevlast između provladinih snaga i antivladinih elemenata, ili između različitih antivladinih elemenata, kao i lica iz područja Avganistana koja su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u skladu sa uslovima iz člana II(2) Konvencije Organizacije afričkog jedinstva iz 1969. godine, na osnovu toga što su bili

⁹ UNHCR, *Providing International Protection Including Through Complementary Forms of Protection*, 2. jun 2005, EC/55/SC/CRP.16, dostupno na: <http://www.refworld.org/docid/47fd49d.html>; UN General Assembly, *Note on International Protection*, 7. septembar 1994, A/AC.96/830, <http://www.refworld.org/docid/3f0a935f2.html>.

¹⁰ Videti, na primer, UNHCR, *MM (Iran) v. Secretary of State for the Home Department - Written Submission on Behalf of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 3. avgust 2010, C5/2009/2479, <http://www.refworld.org/docid/4c6aa7db2.html>, stav 10.

¹¹ Organization of African Unity, *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa* ("Konvencija OAU"), 10. septembar 1969, 1001 U.N.T.S. 45, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36018.html>. Definicija izraza "izbeglica" iz člana I Konvencije OAU iz 1969. godine inkorporirana je u član I *Bangkokskih principa o statusu i tretmanu izbeglica (Bangkok Principles on the Status and Treatment of Refugees)*. Videti Asian-African Legal Consultative Organization (AALCO), *Bangkok Principles on the Status and Treatment of Refugees* (konačan tekst Bangkokskih principa AALCO o statusu i tretmanu izbeglica iz 1966. godine, sa izmenama i dopunama usvojenim 24. Jula, na 40. sednici AALCO, Nju Delhi), <http://www.refworld.org/docid/3de5f2d52.html>.

primorani da napuste svoje mesto prebivališta zbog opasnosti po život, slobodu i bezbednost, kao posledica događaja kojima se ozbiljno narušava javni red.¹²

Tražiocima azila iz Avganistana koji traže međunarodnu zaštitu u bilo kojoj od zemalja koje su inkorporirale Deklaraciju o izbeglicama iz Kartagine (“Deklaracija iz Kartagine”)¹³ u svoje nacionalno zakonodavstvo mogu da dobiju izbeglički status pod uslovima iz Deklaracije iz Kartagine. Konkretno, UNHCR smatra da lica koja su poreklom iz područja Avganistana koja su pogođena aktivnim borbama između provladinih snaga i protivladinih elemenata, ili između različitih protivladinih elemenata, kao i lica iz područja Avganistana koja su pod efektivnom kontrolom protivladinih elemenata, za koja je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume iz Konvencije o statusu izbeglica iz 1951. godine, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u skladu sa Deklaracijom iz Kartagine na osnovu toga što im je ugrožen život, sigurnost ili sloboda kao posledica okolnosti kojima je ozbiljno narušen javni red.

Avganistanci koji traže međunarodnu zaštitu u državama članicama Evropske unije (EU), za koje je utvrđeno da nisu izbeglice u skladu sa Konvencijom iz 1951. godine, mogu da se kvalifikuju za supsidijarnu zaštitu iz člana 15. Direktive EU (Direktiva o kvalifikaciji) 2011/95/ES, ukoliko postoje dovoljni razlozi da se veruje da bi bili izloženi realnom riziku od ozbiljne povrede u Avganistanu.¹⁴ U svetlu informacija iznetih u Odeljku II.C ovih Smernica, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, tražiocima mogu da imaju potrebu za supsidijarnom zaštitom iz člana 15(a) ili člana 15(b), na osnovu toga što bi bili izloženi realnom riziku od relevantnih oblika ozbiljne povrede (smrtna kazna¹⁵ ili lišavanje života; ili mučenje ili nečovečno i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje), bilo od strane države i njenih agenata ili od strane nevladinih elemenata.¹⁶ Isto tako, u svetlu činjenice da u Avganistanu još uvek traje nemeđunarodni oružani sukob i u svetlu informacija iznetih u odeljcima II.B, II.C, II.D i II.E ovih Smernica, tražiocima koji su poreklom iz područja zahvaćenih ratom ili koji su ranije imali prebivalište u područjima zahvaćenim ratom mogu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, da imaju potrebu za supsidijarnom zaštitom iz člana 15(c), na osnovu toga što bi bili izloženi ozbiljnoj i individualnoj pretnji po život ili ličnost, kao posledica neselektivnog nasilja.

Imajući u vidu fluidnu prirodu sukoba u Avganistanu, zahteve Avganistanaca za međunarodnu zaštitu pod mandatom UNHCR-a ili u skladu sa definicijama sadržanim u regionalnim instrumentima treba procenjivati pažljivo, na pojedinačnoj osnovi, u svetlu dokaza koje podnese podnosilac zahteva i drugih ažurnih i pouzdanih informacija o situaciji u Avganistanu, pri čemu treba obratiti pažnju na to da je procena potreba za zaštitom, po svojoj prirodi, orijentisana na budućnost.

---

¹² Što se tiče značenja izraza „događaji kojima se ozbiljno narušava javni red” u Konvenciji OAU iz 1969, videti Marina Sharpe, *The 1969 OAU Refugee Convention and the Protection of People Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence in the Context of Individual Refugee Status Determination*, januar 2013, <http://www.refworld.org/docid/50fd3ed2.html>; Alice Edwards, “Refugee Status Determination in Africa”, *14 African Journal of International and Comparative Law* 204-233 (2006); UNHCR, *Extending the Limits or Narrowing the Scope? Deconstructing the OAU Refugee Definition Thirty Years On*, april 2005, ISSN 1020-7473, <http://www.refworld.org/docid/4ff168782.html>.

¹³ *Cartagena Declaration on Refugees, Colloquium on the International Protection of Refugees in Central America, Meksiko i Panama*, 22. novembar 1984, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36ec.html>. Iako Deklaracija iz Kartagine spada u neobavezujuće regionalne instrumente, definicija izbeglice iz Deklaracije iz Kartagine dobila je određeni značaj u regionu, između ostalog, budući da je inkorporirana u 14 nacionalnih zakona i državnih praksi. U vezi smernica o tumačenju definicije izbeglice u Deklaraciji iz Kartagine, videti: UNHCR, *Summary Conclusions on the Interpretation of the Extended Refugee Definition in the 1984 Cartagena Declaration: Okrugli sto 15. i 16. oktobra 2013, Montevideo, Urugvaj*, 7. jul 2014, <http://www.refworld.org/docid/53c52e7d4.html>.

¹⁴ Ozbiljna povreda u skladu sa Direktivom o kvalifikaciji definiše se kao (a) smrtna kazna ili lišavanje života; ili (b) mučenje ili nečovečno i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnosioca zahteva u zemlji porekla; ili (c) ozbiljna i pojedinačna opasnost po život ili ličnost civila usled neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba. European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 13. decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f06fa5e2.html>, članovi 2(f), 15.

¹⁵ Prema članu 24. Avganistanskog Krivičnog zakonika, smrtna kazna može se izreći za teška krivična dela. *Penal Code* [Avganistan], br. 1980, 22. septembar 1976, <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>. Prema članu 1. Krivičnog zakonika, lica koja su proglašena krivim za teška krivična dela, odnosno *hudud*, treba da budu kažnjena u skladu sa principima hanefijske škole šerijatskog zakona; kazne za *hudud* uključuju lišavanje života i smrt kamenovanjem. Hossein Gholami, *Basics of Afghan Law and Criminal Justice*, bez datuma, <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/343976/publicationFile/3727/Polizei-Legal-Manual.pdf>. U oktobru 2014. godine, pet muškaraca obešeni su u Kabulu nakon što su proglašeni krivim za grupno silovanje na suđenju u pogledu kojeg su međunarodni posmatrači imali ozbiljne kritike. Reuters, *Afghanistan Hangs Five Men over Gang Rape, Despite Concerns of Rights Groups (Update 1)*, 8. oktobar 2014, <http://in.reuters.com/article/afghanistan-execution-idINL3N0S33BR20141008>. Videti i Cornell Law School, *Death Penalty Database*, <http://www.deathpenaltyworldwide.org/country-search-post.cfm?country=Afghanistan>.

¹⁶ Treba primetiti da ukoliko tražiocima prethodi rizik od takvog tretmana po nekom od osnova iz Konvencije iz 1951. godine, oni treba da dobiju status izbeglice na osnovu Konvencije (osim ukoliko treba da im bude uskraćeno pravo na zaštitu na osnovu Konvencije o izbeglicama u skladu sa članom 1F); tražiocu treba da bude odobrena supsidijarna zaštita samo ukoliko postoji veza između rizika od ozbiljne povrede i jednog od osnova iz Konvencije.

Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja

Procena dostupnosti internog raseljenja ili mogućnosti razmeštanja (IFA/IRA) podrazumeva procenu relevantnosti i opravdanosti predloženog IFA/IRA.¹⁷ IFA/IRA je relevantno samo ukoliko je predloženo područje za raseljenje praktično, bezbedno i legalno dostupno i ukoliko lice o kome se radi ne bi bilo izloženo dodatnom riziku od progona ili ozbiljne povrede na području raseljenja. U proceni relevantnosti IFA/IRA za tražioce iz Avganistana, mora se uzeti u obzir sledeće:

- (i) nestabilnost i fluidnost oružanog sukoba u Avganistanu, što komplikuje identifikaciju potencijalnih oblasti za raseljenje koji su trajno bezbedne; i
- (ii) konkretni izgledi za siguran pristup predloženom području za raseljenje, uzimajući u obzir rizike povezane sa široko rasprostranjenom upotrebom improvizovanih eksplozivnih naprava (IED) i mina širom zemlje, napada i borbi na putevima i ograničenja slobode kretanja civila koja nameću antivladini elementi.

Ukoliko tražilac ima osnovani strah od progona od strane države ili državnih agenata, pretpostavka je da nije relevantno razmatrati IFA/IRA u područjima koja su pod kontrolom države. U skladu sa raspoloživim informacijama o ozbiljnim i učestalim kršenjima ljudskih prava od strane antivladinih elemenata u oblastima u kojima imaju efektivnu kontrolu, kao i o nesposobnosti države da obezbedi zaštitu od takvih zloupotreba u tim oblastima, UNHCR smatra da IFA/IRA nije moguć u delovima zemlje koji su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, sa mogućim izuzetkom tražilaca koji imaju prethodno uspostavljene veze sa rukovodstvom antivladinih elemenata u predloženom području za raseljenje.

UNHCR smatra da IFA/IRA nije moguć u područjima koja su pogođena aktivnim borbama, nezavisno od toga ko je agent progona.

Ukoliko tražilac ima osnovani strah od progona od strane nedržavnog agenata, treba uzeti u obzir sposobnost datog agenta da progona tražioca u predloženom mestu raseljenja, kao i sposobnost države da obezbedi zaštitu u toj oblasti. Ukoliko je agent progona antivladin element, treba uzeti u obzir dokaze o sposobnostima antivladinih elemenata da vrše napade van područja koja su pod njihovom efektivnom kontrolom.

Što se tiče lica koja imaju strah od povrede usled štetnih tradicionalnih praksi i verskih normi koje mogu da se izjednače sa progonom, kao što su žene i deca u određenim okolnostima i osobe različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta, činjenicu da veliki segmenti društva i moćni konzervativni elementi na svim nivoima vlasti odobravaju te norme i prakse treba uzeti u obzir kao faktor u proceni relevantnosti IFA/IRA.

Opravdanost IFA/IRA mora da se utvrđuje u svakom slučaju pojedinačno, uzimajući u obzir, prilikom odlučivanja, bezbednost, situaciju u pogledu ljudskih prava i humanitarno okruženje u potencijalnoj oblasti raseljenja. Konkretno, loši uslovi života i nestabilna situacija u pogledu ljudskih prava Avganistanaca koji su trenutno raseljeni u Avganistanu su relevantne okolnosti koje treba uzeti u obzir prilikom procene opravdanosti predloženog internog raseljenja ili mogućnosti razmeštanja. UNHCR smatra da je predloženo IFA/IRA relevantno samo ukoliko će lice koje se raseljava imati pristup (i) utočištu, (ii) osnovnim uslugama, uključujući sanitarne usluge, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje; i (iii) mogućnostima za poboljšanje životnog standarda. Osim toga, UNHCR smatra da je IFA/IRA opravdano rešenje samo ukoliko će tražilac koji se raseljava u oblasti budućeg preseljenja imati pristup tradicionalnoj mreži podrške koju čine članovi njegove ili njene (šire) porodice ili članovi njegove ili njene šire etničke zajednice, za koje je procenjeno da su spremni i sposobni da pruže stvarnu podršku tražiocu u praksi.

UNHCR smatra da jedini izuzetak od zahteva da se obezbedi eksterna podrška predstavljaju neoženjeni vojno sposobni muškarci i radno sposobni bračni parovi kojima nisu identifikovani konkretni razlozi za ugroženost. Takva lica mogu, u određenim okolnostima, da opstanu i bez porodice i zajednice u urbanim i polu-urbanim područjima, u kojima postoji neophodna infrastruktura i mogućnosti za život, koji mogu da zadovolje osnovne životne potrebe i koji su pod efektivnom kontrolom vlade. Imajući u vidu lomove u tradicionalnom društvenom tkivu koji su izazvani decenijama rata, ogromnim brojem izbeglica i interno raseljenih lica, ipak je neophodno da se analiza vrši u svakom slučaju pojedinačno.

¹⁷ UNHCR, Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>.

U slučaju dece bez pratnje i razdvojene dece iz Avganistana, UNHCR smatra da, pored zahteva da se detetu obezbedi odgovarajuća podrška njegove/njene (šire) porodice ili šire etničke zajednice na području budućeg preseljenja, mora da se utvrdi i da je raseljenje u najboljem interesu deteta. Vraćanje dece bez pratnje i razdvojene dece u Avganistan podleže i minimalnim neophodnim zaštitnim merama koje su identifikovane u *Promemoriji o posebnim merama koje se odnose na vraćanje dece bez pratnje i dece rastavljene od roditelja u Avganistan* iz 2010. godine.¹⁸

Razmatranje mogućnosti internog raseljenja, generalno, nije relevantno za utvrđivanje statusa izbeglice iz člana I(2) Konvencije Organizacije afričkog jedinstva.

Razmatranje uskraćivanja izbegličkog statusa

Imajući u vidu ozbiljna kršenja ljudskih prava i kršenja međunarodnog humanitarnog prava u toku dugogodišnje istorije oružanog sukoba u Avganistanu, u pojedinim slučajevima tražilaca azila iz Avganistana, moguće je da je potrebno razmotriti i uskraćivanje izbegličkog statusa u skladu sa članom 1F Konvencije iz 1951. godine. Pažljivo razmatranje neophodno je, posebno, za sledeće profile:

- (i) bivši pripadnici oružanih snaga i obaveštajnog/bezbednosnog aparata, uključujući agente avganistanskih bezbednosnih službi (KhAD/WAD), kao i bivše zvaničnike komunističkih režima;
- (ii) bivši pripadnici oružanih grupa i dobrovoljačkih snaga za vreme i nakon pada komunističkih režima;
- (iii) (bivši) pripadnici i komandanti antivladinih elemenata;
- (iv) (bivši) pripadnici Avganistanskih nacionalnih bezbednosnih snaga (ANSF), uključujući Nacionalnu direkciju za bezbednost (NDS), Avganistansku nacionalnu policiju (ANP) i Avganistansku lokalnu policiju (ALP);
- (v) (bivši) pripadnici paravojnih i dobrovoljačkih grupa; i
- (vi) (bivši) pripadnici grupa i mreža koje se bave organizovanim kriminalom.

II. Pregled situacije u Avganistanu

A. Najvažnija dešavanja u Avganistanu

Avganistan i dalje oseća posledice nemeđunarodnog oružanog sukoba, u kojem su Avganistanske nacionalne bezbednosne snage (ANSF), uz podršku međunarodnih vojnih snaga, suprotstavljaju određenom broju antivladinih elemenata (AGE).¹⁹

Prema generalnom sekretaru UN-a, Avganistan se i dalje suočava sa zastrašujućim sigurnosnim, političkim i ekonomskim izazovima.²⁰ Bezbednosna situacija se приметно pogoršala u toku 2015. godine, obzirom da su talibani i različiti antivladini elementi sprovodili agresivne kampanje i približili se najvećim naseljenim centrima.²¹ Krajem 2015. godine, talibani su, navodno, kontrolisali veću teritoriju nego u bilo kojem periodu nakon 2001. godine, i procenjeno je da je između 25 i 30 odsto okruća bili pod kontrolom talibana ili izloženo napadima talibana.²² Sve veći broj nevladinih elemenata

¹⁸ UNHCR, *Special Measures Applying to the Return of Unaccompanied and Separated Children to Afghanistan*, avgust 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c91dbb22.html>.

¹⁹ United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 71.

²⁰ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 52-62; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 63.

²¹ Talibani su, navodno, zauzeli 24 okružna centra na severu, zapadu i jugu zemlje u toku 2015. godine. Najveći broj je brzo oslobođen i povraćen od strane provladinih snaga, ali nekoliko centara je, navodno, ostalo pod talibanskom vlašću nekoliko nedelja. To je značajno povećanje u odnosu na 2014. godinu, kada su talibani zauzeli svega tri okružna centra. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 14. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 6-7.

²² Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (SIGAR), *Quarterly Report to the United States Congress*, 30. januar 2016, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-01-30qr.pdf>, str. 69; Washington Post, *A Year of Taliban Gains Shows That 'We Haven't*

sa različitim ciljevima i programima, uključujući, pre svega, rastuću opasnost od novonastalih grupa povezanih sa ISIS-om,²³ u kombinaciji sa međusobnim borbama između različitih grupa pobunjenika, dodatno komplikuju bezbednosnu situaciju.²⁴ Bilo je navoda i da provladine oružane grupe²⁵ podrivaju autoritet vlade u oblastima u kojima imaju uticaj i da se sve češće povezuju sa kršenjem ljudskih prava.²⁶

Pogoršanje bezbednosne situacije u 2015. godini usledilo je nakon perioda opreznog optimizma 2013. i 2014. godine, kada je nakon uspešnih izbora i tranzicije vlasti, kao i obećanja nove vladajuće koalicije, većina Avganistanaca smatrala da se zemlja kreće u pravom smeru.²⁷ Prenos nadležnosti u oblasti bezbednosti sa Snaga međunarodne bezbednosne pomoći (ISAF) predvođenih NATO-om na rukovodstvo ANSF-a je započet i, prema izveštajima, odvijao se po planu.²⁸

Na dan 1. januara 2015. godine, snage ISAF okončale su svoju borbenu misiju i ANSF je preuzela punu odgovornost za bezbednosnu situaciju u zemlji.²⁹ Međunarodne vojne snage, koje su značajno smanjene, ostale su pod vodstvom Misije odlučne podrške (RSM) i fokusirale su se na obuku, savetovanje i pružanje pomoći snagama ANSF; u decembru 2015. godine, dogovoreno je da se prisustvo RSM-a ostane nesmanjeno i u 2016. godini.³⁰ Pored toga, Sjedinjene Države imale su i posebnu i

---

Delivered,' *Top Afghan Official says*, 27. decembar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-year-of-taliban-gains-shows-that-we-havent-delivered-top-afghan-official-says/2015/12/27/172213e8-9cfb-11e5-9ad2-568d814bbf3b_story.html. Prema podacima koje je prikupio Long War Dzurnal (Long War Journal), od decembra 2015. godine, talibani kontrolišu 40 okruga i pokušavaju da osvoje još 39 okruga. Long War Journal, *Taliban Controls or Contests Nearly All of Southern Afghan Province*, 21. decembar 2015, <http://www.longwarjournal.org/archives/2015/12/taliban-controls-or-contests-nearly-all-of-southern-afghan-province.php>. Generalni sekretar UN-a izvestio je u decembru 2015. godine da je „u oko 25 odsto okruga u celoj zemlji kontrola i dalje sporna”. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7e4.html>, stav 15.

²³ Ova militantna grupa ima više različitih naziva: ISIS (Islamska država Iraka i Sirije), ISIL (Islamska država Iraka i Levanta), IS (Islamska država) ili Daesh (akronim od *al-Davla al-Islamiya al-Irak al-Sham* ili Islamska država Iraka i Levanta na arapskom). UNAMA napominje da se za grupe koje tvrde da su povezane sa ISIS-om u Avganistanu koristi arapski akronim Daesh. Međutim, UNAMA dodaje da se, u nekim delovima zemlje, izraz Daesh odnosi na sve strane borbe, bez obzira na njihovu pripadnost. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 56 (fusnota 152).

²⁴ Prema BBC-u; „U Avganistanu se bori oko desetak različitih militantnih grupacija, koje imaju različite ciljeve i programe. Neke od njih osporavaju nadmoć talibana, ali većina njih direktno ili indirektno podržava avganistanske talibane u vidu novca i/ili ljudstva.” BBC, *Why Are the Taliban Resurgent in Afghanistan?*, 5. januar 2016, <http://www.bbc.com/news/world-asia-35169478>. Sve veće podele među talibanima, navodno, povećavaju nestabilnost bezbednosne situacije, ali, navodno, nisu dovele do smanjenja broja inicijativa protiv vlade. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 14, 56. Videti i Khaama Press, *31 Militants Killed in Taliban-Daesh Clashes in Nangarhar*, 6. januar 2016, <http://www.khaama.com/31-militants-killed-in-taliban-daesh-clashes-in-nangarhar-4468>; BBC, *Why Taliban Special Forces Are Fighting Islamic State*, 18. decembar 2015, <http://www.bbc.com/news/world-asia-35123748>; The Guardian, *Taliban Leader Mullah Mansoor Wounded in Gunfight, Says Kabul*, 3. decembar 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/dec/03/taliban-leader-mullah-mansoor-wounded-gunfight-pakistan-renegade-commander>. Al Kaida je takođe, navodno, osnovala kampove za obuku u južnom delu Avganistana. New York Times, *As U.S. Focuses on ISIS and the Taliban, Al Qaeda Re-emerges*, 29. decembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/12/30/us/politics/as-us-focuses-on-isis-and-the-taliban-al-qaeda-re-emerges.html>. U januaru 2016. godine, američki Stejt department proglasio je avganistansku frakciju ISIS-a za stranu terorističku organizaciju, što je omogućilo vojne operacije protiv njih. New York Times, *U.S. Lists Afghan Branch of ISIS as Terrorist Group*, 14. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/15/world/asia/us-lists-afghan-branch-of-isis-as-terrorist-group.html>.

²⁵ UNAMA definiše provladine oružane grupe kao „organizovane oružane nedržavne aktere koji učestvuju u sukobu i koji nisu vladine snage, pobunjenici i kriminalne grupe. Provladine oružane grupe ne uključuju avganistansku lokalnu policiju koja je pod komandom i kontrolom Ministarstva unutrašnjih poslova. Ove naoružane grupe nemaju pravni osnov u avganistanskim zakonima. Oružane grupe koriste oružje i upotrebljavaju silu radi postizanja političkih, ideoloških ili ekonomskih ciljeva; nisu u okviru formalne vojne strukture država, saveza država ili međuvladinih organizacija; i nisu pod kontrolom države (država) u kojoj su aktivne.” UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 81.

²⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64-66; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 81.

²⁷ Asia Foundation, *Survey Reveals 2014 Election Major Driver of Optimism in Afghanistan*, 19. novembar 2014, <http://asiafoundation.org/in-asia/2014/11/19/survey-reveals-2014-election-major-driver-of-optimism-in-afghanistan/>; New York Times, *Afghans, Looking Ahead to U.S. Withdrawal, Vote With Guarded Optimism*, 14. jun 2014, <http://www.nytimes.com/2014/06/15/world/asia/afghan-election.html>; Al Jazeera, *Afghan Optimism and The Road Ahead*, 30. mart 2014, <http://www.aljazeera.com/indepth/2014/03/afghan-new-poll-presidential-election-201432781420553548.html>. Međutim, neki analitičari izrazili su sumnju da izbori i prenos ovlašćenja neće dovesti do željenih promena. Na primer, Avganistanska jedinica za istraživanje i evaluaciju (AREU) u martu 2014. godine navodi sledeće: „... polaganje nada u predsedničke izbore, izbore za pokrajinske savete i parlamentarne izbore 2014. i 2015. godine i preceñjavanja značaja „prvog pravog prenosa političkih moći u Avganistanu sa jednog izabranog predsednika na drugog“ može samo da dovede do razočarenja. Stvarne i istinske promene će doći, ali u narednim decenijama, ne u narednim godinama. U kontekstu koji je toliko kompleksan kao što je kontekst u Avganistanu, od aktera se zahteva da ispituju i osporavaju ukorenjene pretpostavke, da usvoje pristup dugoročnog učenja i da intervencije posmatraju kao eksperimente.” AREU, *Governance in Afghanistan: An Introduction*, mart 2014, <http://www.refworld.org/docid/533165784.html>, str. 51.

²⁸ Prema brifingu specijalnog predstavnika generalnog sekretara za Avganistan Savetu bezbednosti UN-a u decembru 2013. godine, prenos ovlašćenja u oblasti bezbednosti se „odvija po planu, i avganistanska vojske i policija uspešno odgovaraju na izazove.” UN Security Council, *Despite Temporary Setbacks, Afghanistan's Political, Security Transition on Track, Special Representative Tells Security Council*, 17. Decembar 2013, <http://www.un.org/press/en/2013/sc11218.doc.htm>.

²⁹ NATO, *ISAF Flag Returns to NATO Headquarters from Kabul, As NATO Commitment to Afghanistan Endures*, 15. januar 2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_116550.htm.

³⁰ NATO, *A New Chapter in NATO Afghanistan Relations*, februar 2016, http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_01/20160202_1601-backgrounder-afghanistan-ru.pdf. Početkom 2016. godine,

komplementarnu antiterorističku misiju u zemlji.³¹ Prema mišljenju analitičara, pokazalo se da su snage ANSF bile uglavnom uspešne u odbrani pokrajinskih glavnih i većih urbanih centara, s tim da je najveći izuzetak bilo kratkotrajno osvajanje Kunduza od strane talibana u septembru 2015. godine. Međutim, u 2015. godini, ANSF je imao znatno veće gubitke i najčešće je bio prisiljen da se vraća na reaktivne pozicije, što je bilo posledica sve većeg broja višesmernih ofanziva pod vodstvom talibana i jačanja njihove kontrole u ruralnim područjima širom zemlje u toku borbene sezone 2015 godine.³²

U martu 2016. godine, generalni sekretar UN-a izvestio je da je mirovni proces dobio regionalni zamah kao rezultat rada Kvadrilateralne grupe za koordinaciju (QCG), ali da je posvećenost talibana mirovnom procesu i dalje neizvesna.³³ Osim toga, različite frakcije u okviru talibanskih snaga imale su, navodno, različita očekivanja od postizanja sporazuma.³⁴ Uspešnost Visokog mirovnog saveta (HPC) u naporima na pomirenju sa talibanima bila je, navodno, ograničena, zbog vakuuma u pogledu rukovodstva i stalnih bezbednosnih pretnji koje su upućivane članovima Saveta.³⁵ Iako među članovima HPC-a ima i žena, žene su i dalje isključene iz mirovnih pregovora, i pored toga što su aktivisti koji se zalažu za prava žena ponavljali pozive za učešće u pregovorima.³⁶

Vlada nacionalnog jedinstva (NUG) i dalje je krhka vladajuća koalicija koju podrivaju etničke podele, tenzije vezane za političko pokroviteljstvo i unutrašnja neslaganja o ključnim strateškim pitanjima.³⁷ Zabrinutosti zbog pogoršanja bezbednosne situacije su, navodno, uticale na smanjenje podrške u narodu i na smanjenje vere u sposobnost vlade da obezbedi bezbednost stanovništva, a politički protivnici su, takođe, sve češće izražavali neslaganja zbog nesposobnosti vlade da sprovede obećane reforme.³⁸

---

američke snage povećale su prisustvo svojih trupa u oblastima u kojima je afganistanska vojska vodila teške borbe sa antivladinim elementima. Iako američke trupe u narednom periodu, navodno, treba da imaju savetodavnu funkciju, američke snage za specijalne operacije sve više se uključuju u borbu protiv talibanskih pobunjenika u provinciji Helmand. Videti New York Times, *U.S. to Send More Troops to Aid Afghan Forces Pressed by Taliban*, 9. februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/10/world/asia/us-troops-helmand-province-afghanistan.html>; Reuters, *U.S. Troop Reinforcements Head for Embattled Southern Afghan Province*, 9. februar 2016, <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-military-idUSKCN0V10FX>.

³¹ US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 1. Treba primetiti, međutim, da je komandu obe misije preuzeo Amerikanac sa dvostrukom ulogom. Afghanistan Analysts Network (AAN), *Resolute Support Light: NATO's New Mission versus the ANSF Political Economy*, 12. januar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/aan-papers/resolute-support-light-natos-new-mission-versus-the-ansf-political-economy/>.

³² UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 15; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 64; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 18.

³³ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav. 3; videti i Al Jazeera, *Four-Country Talks Resume to Revive Afghan Peace Plan*, 6. februar 2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/02/country-talks-resume-revive-afghan-peace-plan-160206101157692.html>; Reuters, *Pakistan, China, U.S. Urge Taliban to Rejoin Afghan Peace Talks*, 19. januar 2016, <http://www.reuters.com/article/afghanistan-taliban-talks-idUSKCN0UW0AP>.

³⁴ The Guardian, *Dozens Killed in Clashes Between Rival Taliban Factions in Afghanistan*, 10. mart 2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/mar/10/dozens-killed-clashes-rival-taliban-factions-afghanistan-herat>; Deutsche Welle, *Afghan Peace Talks Aimed at Bringing Taliban to Negotiating Table*, 8. januar 2016, <http://www.dw.com/en/afghan-peace-talks-aimed-at-bringing-taliban-to-negotiating-table/a-18967629>; Tolo News, *A Divided Taliban Explained*, 3. decembar 2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/22636-a-divided-taliban-explained>; AAN, *Toward Fragmentation? Mapping the Post-Omar Taleban*, 24. novembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/toward-fragmentation-mapping-the-post-omar-taleban/>.

³⁵ Institute for War and Peace Reporting, *Afghanistan's High Peace Council: Five Years On*, 18. januar 2016, <http://www.refworld.org/docid/569ff95d11.html>; Tolo News, *Gunmen Kill Samangan HPC Head*, 5. januar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23147-gunmen-kill-samangan-hpc-head>; The Express Tribune, *All Eyes on New High Peace Council Chief*, 7. novembar 2015, <http://tribune.com.pk/story/986486/all-eyes-on-new-high-peace-council-chief/>. Prema Visokom mirovnom savetu (HPC), 33 člana pokrajinskih mirovnih saveta ubijena su u 17 pokrajina od početka programa 2010. godine. Pajhwok Afghan News, *Huge Expenses on Afghan Peace Effort Achieve Little Gains*, 30. avgust 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/08/30/huge-expenses-afghan-peace-effort-achieve-little-gains>.

³⁶ Human Rights Watch (HRW), *Afghanistan: Set Out Concrete Plan to Involve Women*, 12. januar 2016, <http://www.refworld.org/docid/569612034.html>; Afghan Women's Network, *Into Peace and Then*, 7. januar 2016, http://www.awn-af.net/cms/press_detail/843/12; Women and Children Legal Research Foundation, *Women's Participation in the Peace Process*, 2015, <http://www.wclrf.org/wp-content/uploads/2016/Women's%20Participation%20in%20Peace%20Process-%20English.pdf>, str. 21-32.

³⁷ The Guardian, *Afghan President Left Battling Disunity After Aide Punches Elder*, 5. februar 2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/feb/05/afghan-president-ashraf-ghani-disunity-aide-punch-elder-kandahar>; The Economist, *A bloody year of transition*, 9. januar 2016, <http://www.economist.com/news/asia/2168515-resurgent-taliban-winning-territory-all-not-lost-bloody-year-transition>; Foreign Policy, *NUG One Year On: Struggling to Govern*, 29. septembar 2015, <http://foreignpolicy.com/2015/09/29/afghan-national-unity-government-one-year-on-struggling-to-govern/>;

³⁸ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 7. Osnovano je nekoliko opozicionih političkih stranaka koje kritikuju rad vlade i traže nove predsedničke izbore. Pajhwok Afghan News, *Stability Party Wants Fresh Polls After Electoral Reforms*, 18. januar 2016, <http://www.pajhwok.com/en/2016/01/18/stability-party-wants-fresh-polls-after-electoral-reforms>; Tolo News, *Ahadi Launches New Party, Says NUG Has Failed*, 14. januar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23292-ahadi-launches-new-party-says-nug-has-failed>; Voice of America, *Afghanistan's Old Guard Set Up Opposition Party*, 18. decembar 2015, <http://m.voanews.com/a/afghanistan-old-guard-set-up-opposiion-party/3108633.html>; Tolo News, *Ghani's Approval Rating Continues to Slide: Survey*, 16. avgust 2015,

Nakon odlaganja parlamentarnih izbora, koji je trebalo da se održe u aprilu 2015. godine, postignut je određeni napredak u reformisanju izbornog procesa i uspostavljena je Specijalne komisije za izborne reforme u julu 2015. godine.³⁹ Međutim, iako je Komisija dala svoje završne preporuke u decembru 2015. godine, došlo je, navodno, do usporavanja u sprovođenju reformi.⁴⁰ Planirano je da se parlamentarni izbori i izbori za okružne savete održe u drugoj polovini 2016. godine.⁴¹

Sa osetnim usporanjem ekonomskog rasta u 2014. i 2015. godini došlo je i do pogoršanja ekonomske situacije, što je, navodno, bio posledica povećane stope nasilja i povećane neizvesnosti u pogledu budućnosti.⁴² Privredu, navodno, u velikoj meri podrivaju neformalne i nelegalne delatnosti, uključujući trgovinu opijumom, što, navodno, još više produbljuje nestabilnost.⁴³ Povlačenje najvećeg dela međunarodnih snaga, navodno, je negativno uticalo na ekonomski položaj velikog broja Avganistanaca zbog toga što je veliki broj ljudi imao ekonomske koristi od njihovog prisustva.⁴⁴ Nezaposlenost u formalnom sektoru iznosila je, prema navodima, 40 odsto (povećanje sa 9,3 odsto, koliko je iznosila u periodu 2011-2012).⁴⁵ Prema istraživanju na nacionalnom nivou koje je sprovedeno u junu 2015. godine 55,4 odsto ispitanika naveli su da su im se mogućnosti za zapošljavanje pogoršale u poslednjih godinu dana, dok je samo 5,6 odsto ispitanika izjavilo da su se poboljšale. Slično tome, 29,7 odsto ispitanika izjavilo je da se finansijska situacija u njihovom domaćinstvu pogoršala, dok je 21,0 odsto ispitanika izjavilo da im se finansijska situacija poboljšala.⁴⁶

Ovi događaji moraju da se posmatraju u kontekstu, navodno, endemske korupcije, poteškoća u uspostavljanju i očuvanju vlasti u državi i kontinuiranih zabrinutosti zbog slabosti u oblasti vladavine

---

<http://www.tolonews.com/en/afghanistan/20930-ghanis-approval-rating-continues-to-slide-survey->. Videti i Institute for War and Peace Reporting, *Harsh Words for Afghan Unity Government*, 3. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/564b5aa64.html>.

³⁹ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 67.

⁴⁰ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 9-10.

⁴¹ Tolo News, *IEC Announces Election Date Amid Controversy Over Reforms*, 18. januar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23348-iec-announces-election-date-amid-controversy-over-reforms>; UNAMA, *UNAMA Welcomes the National Unity Government's Commitment to Hold Elections*, 2. januar 2016, <http://unama.unmissions.org/unama-welcomes-national-unity-government%E2%80%99s-commitment-hold-elections>.

⁴² SIGAR, *Quarterly Report to the United States Congress*, 30. januar 2016, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-01-30qr.pdf>, str. 3; Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), *Afghanistan's Private Sector: Status and Ways Forward*, oktobar 2015, <http://www.sipri.org/research/security/afghanistan/sipri-afghanistan-report-october-2015>, str. 8; World Bank, *Afghanistan Development Update*, oktobar 2015, http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2015/10/27/090224b083174638/1_0/Rendered/PDF/Afghanistan0de0pdate00October020150.pdf, str. 1.

⁴³ Prema određenim navodima, u provinciji Nangarhar talibani tolerišu uzgoj opijumskog maka i marihuane koji je popularan u ruralnim zajednicama zbog većeg finansijskog povrata u poređenju sa legalnim usevima. AREU, *The Devil is in the Details: Nangarhar's Continued Decline into Insurgency, Violence and Widespread Drug Production*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c2eaa34.html>, str. 8; SIPRI, *Afghanistan's Private Sector: Status And Ways Forward*, oktobar 2015, <http://www.sipri.org/research/security/afghanistan/sipri-afghanistan-report-october-2015>, str. 9. Prema navodima Njujork tajmsa, od trgovine opijumom profitiraju, navodno, i pripadnici vlade i pripadnici talibana preko poreza i drugih sredstava u oblastima koje su pod njihovom efektivnom kontrolom. New York Times, *Penetrating Every Stage of Afghan Opium Chain, Taliban Become a Cartel*, 16 februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/17/world/asia/afghanistan-opium-taliban-drug-cartel.html>; New York Times, *Tasked With Combating Opium, Afghan Officials Profit From It*, 15. februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/16/world/asia/afghanistan-opium-heroin-taliban-helmand.html>. Videti i Integrated Regional Information Networks (IRIN), *Opium Bounces Back, Enriching Taliban and Afghan Officials*, 4. mart 2016, <http://www.irinnews.org/feature/2016/03/04/opium-bounces-back-enriching-taliban-and-afghan-officials>.

⁴⁴ IRIN, *Afghanistan's Surprisingly Predictable Economic Crash*, 14. mart 2016, <http://www.irinnews.org/analysis/2016/03/13/afghanistan%E2%80%99s-surprisingly-predictable-economic-crash>; SIGAR, *Quarterly Report to the United States Congress*, 30. januar 2016, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-01-30qr.pdf>, str. 4; Al Jazeera, *When Taliban Offer You Gold: Afghan Youth in Crisis?*, 16. januar 2016, <http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/inthefield/2016/01/taliban-offer-gold-afghan-youth-crisis-160115133950196.html>; Reuters, *Idle Cranes, Untapped Mines As Afghans Struggle to Wean Themselves Off Aid*, 2. decembar 2015, <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-economy-idUSKBN0TL2SB20151202>; Washington Post, *As the U.S. Pulls Back, More Afghans Descend Into Joblessness*, 17. avgust 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/jobless-afghans-flow-in-and-out-of-the-country-in-search-of-a-stable-life/2015/08/17/fbea873c-3c3c-11e5-a312-1a6452ac77d2_story.html.

⁴⁵ Tolo News, *Unemployment Rate Spikes in Afghanistan*, 2. oktobar 2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/21676-unemployment-rate-spikes-in-afghanistan>. Održane su demonstracije protiv vlade zbog percipiranih nedovoljnih napora vlade u osiguranju mogućnosti za zapošljavanje mladih. Pajhwok Afghan News, *Angry Youth Shuts Labour Ministry's Gate During Protest*, 1. novembar 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/11/01/angry-youth-shuts-labour-ministry%E2%80%99s-gate-during-protest>. Prema avganistanskom istraživanju životnih uslova za period 2013-2014. godine, stopa nezaposlenosti porasla je sa 13,5 odsto, koliko je iznosila u periodu 2007-2008, na 22,0 odsto u periodu 2013-2014. godine. U periodu 2013-2014. godine, stopa nezaposlenosti mladih iznosila je 27,4 odsto, dok je udeo stanovništva koje nije u radnom odnosu (nezaposleni i oni koji su zaposleni na niže rangiranim poslovima u odnosu na svoje kvalifikacije) iznosio je 39,0 odsto. Central Statistics Organization, *Afghanistan Living Condition Survey 2013-2014: National Risk and Vulnerability Assessment*, 2016, <http://cso.gov.af/Content/files/ALCS%202013-14%20Main%20Report%20-%20English%20-%2020151221.pdf>, str. 57-64.

⁴⁶ Istraživanje je podrazumevalo lične intervjue sa 9.586 Avganistanaca iz 14 različitih etničkih grupa iz sve 34 pokrajine u zemlji. The Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 56-57.

prava i nezadovoljavajućeg pravosudnog sistema, visoke stope kriminala,⁴⁷ učestalog kršenja ljudskih prava, kao i opšte klime nekažnjavanja.⁴⁸ Postoje i zabrinutosti da neprekidno nasilje i pogoršanje ekonomske situacije utiču na povećanje učestalosti mentalnih oboljenja i upotrebe narkotika.⁴⁹

B. Bezbednosna situacija u Avganistanu: uticaj sukoba na civilno stanovništvo

Bezbednosna situacija u Avganistanu i dalje je nepredvidljiva i civilno stanovništvo i dalje je na udaru borbi.⁵⁰ Nakon povlačenja međunarodnih vojnih snaga 2014. godine, u 2015. godini došlo je do intenziviranja sukoba, naročito u drugoj polovini godine, kao i do osetnog pogoršanja bezbednosne situacije u celoj zemlji u odnosu na 2014.⁵¹ Talibani su, navodno, osvajali kontrolu u sve većem broju okruga i uspešli su da prvi put od 2001. godine preuzmu privremeno kontrolu nad glavnim gradom pokrajine, Kunduzom, u septembru 2015. godine.⁵² Povećanje broja oružanih aktera, jednim delom kao zbog pojave novih grupa povezanih sa ISIS-om⁵³ i ponovnog jačanja Al Kaide,⁵⁴ dodatno je destabilizovalo bezbednosnu situaciju.⁵⁵ Nakon što je proglašeno da je vođa talibana Mula Omar

⁴⁷ Prema UNAMA, haos i raspad vladavine prava koji su usledili nakon zarobljavanja Kunduza od strane talibana „stvorili su ambijent u kojem su proizvoljna ubistva, oportunistički kriminal i razaranja prošla potpuno nekažnjeno. UNAMA je potvrdila da je strah od rodno zasnovanog nasilja od strane naoružanih ljudi ili oportunističkih kriminalaca, na osnovu nepotvrđenih izveštaja, bio ključni faktor u masovnom rasejavanju žena iz grada.” UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 27. Videti i Tolo News, *Rise in Crime Irks Kabulies*, 28. februar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23984-rise-in-crime-irks-kabulies>; Pajhwok Afghan News, *70 Detained over Various Crimes in Herat*, 17. januar 2016, <http://www.pajhwok.com/en/2016/01/17/70-detained-over-various-crimes-herat>; Khaama Press, *Kabul Police Arrests 411 over Various Criminal Charges in Past 3 Weeks*, 10. januar 2016, <http://www.khaama.com/kabul-police-arrests-411-over-various-criminal-charges-in-past-3-weeks-1964>.

⁴⁸ Videti Odeljak II.C.

⁴⁹ New York Times, *From Under Kabul's Bridges, Addicts Get Help at Old U.S. Base*, 10. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/11/world/asia/from-under-kabuls-bridges-addicts-get-help-at-old-us-base.html>; Institute for War and Peace Reporting, *Unemployment Fuelling Afghan Drug Use*, 7. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566936744.html>; Institute for War and Peace Reporting, *Tackling Addiction Among Afghan Women*, 3. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566157c44.html>; AAN, *Homeless and Unwanted: How Kabul's Drug Users Are Driven From Place to Place*, 29. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/homeless-and-unwanted-how-kabuls-drug-addicts-are-driven-like-a-flock/>; The Guardian, *Afghanistan Tackles Hidden Mental Health Epidemic*, 2. septembar 2015, <http://www.theguardian.com/global-development/2015/sep/02/afghanistan-tackles-hidden-mental-health-epidemic-therapists>.

⁵⁰ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 24-25, 54; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 1. Videti i International Committee of the Red Cross (ICRC), *Afghanistan: Concern over Growing Number of Civilian Casualties*, 30. april 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-concern-over-growing-number-civilian-casualties>; Institute for War and Peace Reporting, *Afghans Discuss Trauma of War*, 18. februar 2015, ARR izdanje 510, <https://iwpr.net/global-voices/afghans-discuss-trauma-war>.

⁵¹ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 12; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 1-2, 17-23. Generalni sekretar UN-a istakao je da su u izveštajnom periodu jun - avgust 2015. godine „neprestani sukobi dobili na intenzitetu i da je povećana geografska raširenost sukoba”. UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 1. septembar 2015, A/70/359-S/2015/684, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav 14. Videti i Institute for the Study of War (ISW), *Background: Afghanistan Threat Assessment: The Taliban and ISIS*, 10. decembar 2015, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Afghanistan%20Threat%20Assessment_The%20Taliban%20and%20ISIS_3.pdf.

⁵² Prema navodima Long Vol Džernala, od decembra 2015. godine talibani kontrolišu 39 okruga u Avganistanu i bore se za kontrolu u još 39 okruga: The Long War Journal, *Taliban Lose Control of District in Southern Afghanistan, Gain Another in Northeast*, 18. decembar 2015, <http://www.longwarjournal.org/archives/2015/12/taliban-lose-control-of-district-in-southern-afghanistan-gain-another-in-northeast.php>.

⁵³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 7; Stars and Stripes, *Islamic State Attack Claim Signals Escalation by Group in Afghanistan*, 14. januar 2016, <http://www.stripes.com/news/islamic-state-attack-claim-signals-escalation-by-group-in-afghanistan-1.388693>; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians In Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 12; ISW, *Background: ISIS in Afghanistan*, 3. decembar 2015, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISIS%20in%20Afghanistan_2.pdf; Public Broadcasting Service (PBS), *ISIS is in Afghanistan, But Who Are They Really?*, 17. novembar 2015, <http://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/isis-is-in-afghanistan-but-who-are-they-really/>; National Public Radio (NPR), *ISIS Gains A Foothold In Afghanistan*, 16. novembar 2015, <http://www.npr.org/2015/11/16/456174727/isis-gains-a-foothold-in-afghanistan>. U januaru 2016. godine, američki Stejt department proglasio je avganistansku frakciju ISIS-a terorističku organizaciju. US Department of State, *Foreign Terrorist Organization Designation of ISIL - Khorasan (ISIL-K)*, 14. januar 2016, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2016/01/251237.htm>.

⁵⁴ New York Times, *As U.S. Focuses on ISIS and the Taliban, Al Qaeda Re-emerges*, 29. decembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/12/30/us/politics/as-us-focuses-on-isis-and-the-taliban-al-qaeda-re-emerges.html>; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 18.

⁵⁵ UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stavovi 14-16. Videti, na primer, i The Long War Journal, *Rival Taliban Factions Clash in Western Afghanistan*, 8. decembar 2015, <http://www.longwarjournal.org/archives/2015/12/rival-taliban-factions-clash-in-western-afghanistan.php>; Al Jazeera, *The Afghan Battlefield Has Become More Complicated*, 1. novembar 2015, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/11/afghan-battlefield-complicated-151101081133323.html>; Al Jazeera, *ISIL and the Taliban*, 1. novembar 2015, <http://www.aljazeera.com/programmes/specialseries/2015/11/islamic-state-isil-taliban-afghanistan-151101074041755.html>; Al Jazeera, *Afghans Fear the Rising Influence of Taliban*, 12. oktobar 2015, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/10/afghans-fear-rising-influence-taliban-151012143748059.html>.

(Mullah Omar) ubijen u julu 2015. godine, protivnici novog lidera Mula Aktar Mansura (Mullah Akhtar Mansur) su se, navodno, otepecili u posebne grupe, što je dodatno povećalo broj oružanih aktera koji su učestvovali u sukobu.⁵⁶

Sukob sve više pogađa sve delove zemlje.⁵⁷ Štaviše, priroda sukoba se, navodno, kontinuirano menja.⁵⁸ Nakon povlačenja međunarodnih borbenih snaga krajem 2014. godine, antivladini elementi počeli su, navodno, da učestvuju u sve većem broju napada,⁵⁹ uključujući kompleksne i samoubilačke napade, kao i ciljane i namerna ubistava,⁶⁰ i da direktno napadaju kontrolne punktove i manje garnizone snaga ANSF.⁶¹ Značajno je povećan broj ciljanih ubistava i otmica lokalnih civilnih lidera od strane nevladinih elemenata, kao i opštih kampanja zastrašivanja u cilju preuzimanja kontrole nad zajednicama u ruralnim područjima.⁶² Antivladini elementi nastavljaju da vrše napade visokog profila u Kabulu i drugim gradovima⁶³ i šire svoj uticaj u ruralnim i manje naseljenim područjima.⁶⁴

⁵⁶ AAN, *Toward Fragmentation? Mapping the post-Omar Taliban*, 24. novembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/toward-fragmentation-mapping-the-post-omar-taliban/>; New York Times, *In ISIS, the Taliban Face an Insurgent Threat of Their Own*, 4. jun 2015, <http://www.nytimes.com/2015/06/05/world/asia/afghanistan-taliban-face-insurgent-threat-from-isis.html>.

⁵⁷ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 14. Videti i AAN, *The 2015 Insurgency in the North (4): Surrounding the Cities in Baghlan*, 21. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/insurgency-in-the-north-4-baghlan/>; AAN, *The 2015 Insurgency in the North (3): The Fall and Recapture of Kunduz*, 16. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/>; The Washington Post, *Afghans Who once Watched War from Afar Forced to Flee as Front Lines Shift*, 13. jul 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/number-of-afghans-forced-from-home-soars-to-highest-level-since-taliban-era/2015/07/13/816fd27e-19d1-11e5-bed8-1093ee58dad0_story.html.

⁵⁸ Mark Bouden (Mark Bowden), zamjenik specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN-a za Avganistan, izjavio je: „Priroda konflikta se menja, menja se i način vođenja borbi i efekte borbi sada oseća pre svega civilno stanovništvo [...] Takođe, došlo je do promena u pogledu snaga koje kontrolišu određena područja.” Videti UN News Service, *Afghanistan: Despite Intensification of Violence, UN Official Reports Progress in Overall Relief Assistance*, 15. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5672be0f417.html>.

⁵⁹ Radio Free Europe, *The Taliban's Rare Winter Offensive In Afghanistan*, 8. januar 2016, <http://www.rferl.org/content/taliban-rare-winter-offensive/27477046.html>; Foreign Policy, *Mapped: The Taliban Surged in 2015, but ISIS Is Moving In on Its Turf*, 4. januar 2016, <http://foreignpolicy.com/2016/01/04/mapped-the-taliban-surged-in-2015-but-isis-is-moving-in-on-its-turf/>; The Washington Post, *A Year of Taliban Gains Shows that 'We Haven't Delivered,' Top Afghan Official Says*, 27. decembar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-year-of-taliban-gains-shows-that-we-havent-delivered-top-afghan-official-says/2015/12/27/172213e8-9c9b-11e5-9ad2-568d814bbf3b_story.html; New York Times, *Afghan Taliban's Reach Is Widest Since 2001*, U.N. Says, 11. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/12/world/asia/afghanistan-taliban-united-nations.html>.

⁶⁰ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 2.

⁶¹ New York Times, *Taliban Step Up Urban Assaults, Testing the Mettle of Afghan Forces*, 9. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/10/world/middleeast/taliban-step-up-urban-assaults-testing-the-mettle-of-afghan-forces.html>; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 17.

⁶² UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 45-46; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 52-57. Videti i UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 17; UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. jun 2015, A/69/929-S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav 22.

⁶³ U poslednjim mesecima 2015. i početkom 2016. godine, došlo do eskalacije napada u urbanim centrima. Mete tih napada bile su i nekoliko stranih ambasada. Videti, na primer: UN News Service, *UN Condemns Suicide Attack Targeting Media in Kabul*, 21. januar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56a1dcc840b.html>; Radio Free Europe, *Five Said Killed in Suicide Attack near Russian Embassy in Kabul*, 20. januar 2016, <http://www.rferl.org/content/kabul-russian-embassy-suicide-bomber/27499238.html>; New York Times, *Suicide Attack Kills at Least 13 in Afghanistan*, 17. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/18/world/asia/suicide-attack-kills-at-least-13-in-afghanistan.html>; New York Times, *ISIS Claims Assault that Killed 7 near Pakistani Consulate in Afghanistan*, 13. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/14/world/asia/jalalabad-afghanistan-blast.html>; UNAMA, *UNAMA Condemns Taliban Attacks in Kabul City that Kill Five and Injure 56*, 6. januar 2016, <http://unama.unmissions.org/unama-condemns-taliban-attacks-kabul-city-kill-five-and-injure-56>; New York Times, *Taliban Step Up Urban Assaults, Testing the Mettle of Afghan Forces*, 9. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/10/world/middleeast/taliban-step-up-urban-assaults-testing-the-mettle-of-afghan-forces.html>; New York Times, *Bombings Near Kabul Airport Add to String of Attacks Around Afghan Capital*, 4. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/05/world/asia/bombings-near-kabul-airport-add-to-string-of-attacks-around-afghan-capital.html>; Radio Free Europe, *Two Dead in Kabul Explosion Claimed by Taliban*, 1. januar 2016, <http://www.rferl.org/content/article/27461844.html>; The Wall Street Journal, *Taliban Attacks Spanish Embassy Compound in Kabul*, 11. decembar 2015, <http://www.wsj.com/articles/gunmen-suicide-bomber-attack-spanish-embassy-in-kabul-1449845240>; AAN, *The Triple Attack in Kabul: A Message? If so, to Whom?*, 10. avgust 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-triple-attack-in-kabul-a-message-if-so-to-whom/>. Videti i: The Washington Post, *After Kunduz, Taliban Is Now Targeting Other Afghan Cities*, 14. oktobar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/after-kunduz-taliban-is-now-targeting-other-afghan-cities/2015/10/14/551ab668-7272-11e5-ba14-318f8e87a2fc_story.html.

⁶⁴ Videti US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 17-18; The Guardian, *Why Capturing Helmand Is Top of the Taliban's Strategic Goals*, 26. decembar 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/dec/26/taliban-helmand-opium>; AAN, *The Second Fall of Musa Qala: How the Taliban Are Expanding Territorial Control*, 3. septembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-second-fall-of-musa-qala-how-the-taliban-are-expanding-territorial-control/>.

Izražena je zabrinutost u vezi sa sposobnošću i efektivnošću snaga ANSF da osiguraju bezbednost i stabilnost u celom Avganistanu.⁶⁵

Misija Ujedinjenih nacija za pomoć u Avganistanu (UNAMA) izrazila je zabrinutost zbog kontinuiranog kršenja ljudskih prava od strane provladinih oružanih grupa i zbog toga što to u velikoj meri prolazi nekažnjeno. Broj civilnih žrtava provladinih oružanih grupa, navodno, je povećan za 42 odsto u odnosu na 2014. godinu.⁶⁶ Takođe, civili su, navodno, sve češće direktne žrtve u borbama između provladinih oružanih grupa i protivladinih elemenata.⁶⁷

U naredna dva pododeljka iznete su detaljne informacije o broju civilnih žrtava i broju bezbednosnih incidenata u Avganistanu. Međutim, treba napomenuti da, iako su ukupan broj civilnih žrtava i broj incidenata važni pokazatelji intenziteta sukoba u Avganistanu, to je samo jedan aspekt direktnog uticaja nasilja koje je povezano sa sukobom na civilno stanovništvo. Da bi se steklo bolje razumevanje punog uticaja sukoba na civilno stanovništvo, moraju se uzeti u obzir i dugoročne i indirektno posledice nasilja, uključujući i uticaj sukoba na situaciju u oblasti ljudskih prava i meru u kojoj sukob umanjuje sposobnost države da štiti ljudska prava (videti Odeljak II.C). U kontekstu rata u Avganistanu, relevantni faktori što se toga tiče su:

- (i) Kontrola nad civilnim stanovništvom od strane nevladinih elemenata, uključujući kontrolu u vidu nametanja paralelnih pravosudnih struktura i izricanje nezakonitih kazne, kao i pretnje i zastrašivanje civilnog stanovništva, ograničavanje slobode kretanja i upotrebu sredstava iznude i nezakonitog oporezivanja (videti Odeljak II.C);
- (ii) Prinudna regrutacija (videti Odeljak III.A.3);
- (iii) Uticaj nasilja i nesigurnosti na humanitarnu situaciju koji se manifestuje kao nesigurnost izvora hrane, siromaštvo i uništavanje izvora prihoda (videti Odeljak II.D);
- (iv) Visoka stopa organizovanog kriminala i sposobnost lokalnih moćnika, gospodara rata i korumpiranih zvaničnika vlade da rade nekažnjeno (videti Odeljak II.C);
- (v) Sistemska ograničenja pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti kao posledica nesigurnosti (videti Odeljak II.C); i
- (vi) Sistemska ograničenja učešća u javnom životu, koja se odnose, pre svega, na žene (videti odeljke III.A.1.i i III.A.7).

1. Civilne žrtve

UNAMA prati broj civilnih žrtava (što uključuje civile koji su poginuli ili povređeni kao posledica sukoba i drugih oblika nasilja) od 2009. godine. Broj civilnih žrtava povećavao se svake godine u periodu od 2009. do 2015. godine, osim u 2012. godini, kada je smanjen za četiri odsto u odnosu na 2011. U 2015. godini, zabeležen je najveći broj civilnih žrtava u odnosu na prethodne godine, odnosno 11.002 civilnih žrtava (3.545 poginulih i 7.457 povređenih).⁶⁸ U periodu od 1. januara 2009. do 31. decembra 2015. godine, UNAMA je evidentirala ukupno 58.736 civilnih žrtava (21.323 poginula i

⁶⁵ Videti SIGAR, Quarterly Report to Congress, 30. oktobar 2015, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2015-10-30qr.pdf>, str. 4; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 29, 31; RT, *NATO Report Slams Afghan Army as Mission Incapable*, 10. decembar 2015, <https://www.rt.com/news/328408-afghan-army-mission-incapable/>; The Guardian, *Why Capturing Helmand Is Top of the Taliban's Strategic Goals*, 26. decembar 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/dec/26/taliban-helmand-opium>; Council on Foreign Relations, *Can Afghan Forces Resist the Taliban?*, 9. oktobar 2015, <http://www.cfr.org/afghanistan/can-afghan-forces-resist-taliban/p37108>. Videti i AAN, *Ghazni Jailbreak: Where the Government Failed and Its Enemy Succeeded*, 15. januar 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/ghazni-jailbreak-where-the-government-failed-and-its-enemy-succeeded/>; Reuters, *Confusion, Corruption among Afghan Forces Hit Helmand Defence*, 25. decembar 2015, <http://uk.reuters.com/article/uk-afghanistan-taliban-helmand-idUKKBN0U80C620151225>. Prema podacima američkog Ministarstva odbrane, s obzirom na njihov trenutni stepen razvoja, snage ANSF-a „ne mogu da se izbore sa pobunjenicima i osiguraju bezbednost i stabilnost u celom Avganistanu bez dodatnog poboljšanja ključnih sposobnosti, nadležnih lidera na operativnom nivou i bez dodatnog razvoja ljudskog kapitala”. US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 31.

⁶⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64.

⁶⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 2, 25. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 14.

⁶⁸ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 1. UNAMA napominje da je verovatno da je taj broj manji u odnosu na stvarni broj civilnih žrtava zbog ograničenja u pogledu radnog okruženja u Avganistanu. *Ibid.*, str. ii.

37.413 povređena).⁶⁹ Trend povećanja broja civilnih žrtava nastavljen je i u prvom kvartalu 2016. godine.⁷⁰

UNAMA napominje da je do povećanja broja civilnih žrtava došlo usled intenziviranja borbi, ciljanih ubistava i kompleksnih i samoubilačkih napada.⁷¹ Iako se u prvoj polovini 2015. godine broj žrtava u borbama smanjio za 19 odsto, u drugoj polovini 2015. godine, usled intenziviranja borbi u svim krajevima Avganistana, došlo je do povećanja broja civilnih žrtava stradalih u borbama za 60 odsto. Provladine snage⁷² odgovorne su za 30 odsto civilnih žrtava stradalih u borbama, dok su nevladini elementi uzrokovali 25 odsto (za 44 odsto žrtava stradalih u borbama UNAMA nije u stanju da utvrdi odgovornu stranu).⁷³ Prema navodima UNAMA-e, do značajnog povećanja broja civilnih žrtava stradalih u borbama za koje su odgovorne provladine snage u 2015. godini došlo je, u velikoj meri, usled završetka prenosa ovlašćenja u oblasti bezbednosti krajem 2014. godine, kada je u 2015. godini ANSF preuzeo punu odgovornost za operacije protiv pobunjenika.⁷⁴

U 2014. godini, improvizovane eksplozivne naprave (IED) bile su odgovorne za 925 civilnih žrtava i 2.053 povređena, što predstavlja povećanje od 3 odsto u odnosu na 2013. godinu.⁷⁵ U 2015. godini, po prvi put od 2012. godine, broj civilnih žrtava (713) i povređenih (1.655) kao posledica upotrebe IED naprava smanjen je za 20 odsto u odnosu na prethodnu godinu; međutim, IED naprave su i dalje drugi najvažniji uzrok stradanja civilnog stanovništva u borbama i odgovorne su za 21 odsto civilnih žrtava.⁷⁶

Antivladini elementi su, takođe, nastavili da vrše samoubilačke napade na javnim mestima, uključujući pijace pune ljudi, džamije, društvene skupove kao što su svadbe, okupljanja plemenskih starešina i kancelarije civilnih vlasti, što predstavlja kršenje međunarodnog humanitarnog prava. U 2014. godini, UNAMA je dokumentovala 1.582 civilnih žrtava (371 poginulog i 1.211 povređenih) stradalih u samoubilačkim napadima, što je povećanje od 28 odsto u odnosu na 2013. godinu; u 2015. godini, broj samoubilačkih napada povećan je za dodatnih 16 odsto u odnosu na 2014. godinu, što je za posledicu imalo 1.840 civilnih žrtava (308 poginulih i 1.532 povređena).⁷⁷

U 2015. godini, provladine snage prouzrokovale su 1.854 civilnih žrtava (621 poginulog i 1.233 povređena), što je povećanje od 28 odsto u odnosu na 2014. godinu, i najveći broj njih (68 odsto) stradao

---

⁶⁹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 1.

⁷⁰ UNAMA, *UN Chief in Afghanistan: Do More Now to Protect Civilians - UNAMA Releases Civilian Casualty Data for the First Quarter of 2016*, 17. april 2016, <https://unama.unmissions.org/un-chief-afghanistan-do-more-now-protect-civilians-unama-releases-civilian-casualty-data-first>.

⁷¹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 2. Prema navodima UNAMA-e, grupe povezane sa ISIS-om uzrokovale su stradanje civilnog stanovništva uglavnom u borbama sa talibanima. UNAMA, *ibid.*, str. 56.

⁷² UNAMA definiše provladine snage kao „nacionalne bezbednosne snage avganistanske vlade i druge snage i grupacije koje deluju u vojnim ili paravojnim operacijama protiv pobunjenika i koje su direktno ili indirektno pod kontrolom Vlade Avganistana. Te snage uključuju, ali nisu ograničene na, ABP, ALP, ANA, ANP, NDS i druge provladine lokalne odbrambene snage.” UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 81.

⁷³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 25-26.

⁷⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 26. Što se tiče vladine reakcije na nalaze UNAMA-e videti *Statement by the Government of the Islamic Republic of Afghanistan on the 2015 UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) Report on Civilian Protection*, 14. februar 2016, <http://president.gov.af/en/news/66833>. Što se tiče reakcije talibana, videti Islamic Emirate of Afghanistan, *We Reject Partial Civilian Casualty Report of UNAMA*, 14. februar 2016, <http://shahamat-english.com/we-reject-impartial-civilian-casualty-report-of-unama/>

⁷⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 42.

⁷⁶ UNAMA napominje da je moguće da je do tog smanjenja došlo pre zbog povećanja sposobnosti avganistanskih snaga bezbednosti da detektuju i neutrališu naprave IED, nego zbog smanjene upotrebe tih naprava od strane antivladinih elemenata. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 35. UNAMA napominje i da to smanjenje može da bude povezano i sa činjenicom da u posmatranom periodu nije bilo izbora i da, prema tome, nije bilo napada usmerenih protiv aktivnosti povezane sa izborima. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 6.

⁷⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 41; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 51. Tokom opsade Kunduza u septembru 2015. godine, talibani su, navodno, izlagali civile još većem riziku tako što su ih primoravali da ugoste borce i sistematski kontrolisali od vrata do vrata i tražili pripadnike avganistanskih snaga bezbednosti i vlade. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 13-18; Amnesty International, *Afghanistan: Taliban Tactics Put Civilians in Harm's Way*, 29. septembar 2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/09/afghanistan-taliban-tactics-put-civilians-in-harms-way/>.

je u borbama.⁷⁸ UNAMA napominje da je moguće da su njihovi podaci potcenjeni u odnosu na stvarni broj civilnih žrtava stradalih u operacijama noćnih kontrola, zbog ograničenja u pogledu radnog okruženja i ograničenog pristupa informacijama.⁷⁹ U 2015. godini, u vazдушnim operacijama međunarodnih vojnih snaga i avganistanskog vazduhoplovstva bilo je 296 civilnih žrtava, što predstavlja povećanje od 83 odsto u odnosu na 2014. godinu.⁸⁰

Incidenti prekograničnog granatiranja avganistanske teritorije od strane pakistanske vojske sa teritorije Pakistana i dalje pogađaju područja u istočnom delu Avganistana. U 2015. godini, bilo je ukupno 19 incidenata prekograničnog granatiranja koji su za rezultat imali 32 civilne žrtve.⁸¹

U aprilu 2014. godine, više od 500 kvadratnih kilometara površina bilo je kontaminirano minama, čime je bilo pogođeno 1.609 zajednica u 253 okruga.⁸² Sredinom 2015. godine, objavljeno je nacionalno Istraživanje slobodnih zajednica o posledicama mina i eksplozivnih ostataka rata (Mine and ERW Impact Free Community Survey, MEIFCS) koje pokazalo da je kontaminirano još oko 30 kvadratnih kilometara, čime je broj zajednica za koje je poznato da su pogođene ovim problemom povećan na 1.726.⁸³

2. Bezbednosni incidenti

U 2015. godini, zabeleženo je 22.634 bezbednosnih incidenata, što je povećanje od 3 odsto u odnosu na 2014. godinu i ujedno i drugi najveći broj zabeležen od 2001. godine.⁸⁴ Primetno povećanje broja incidenata zabeleženo je u oblastima na severu, kao što su provincije Sari Pul, Farjab, Javzjan, Kunduz i Takhar.⁸⁵

C. Situacija u pogledu ljudskih prava

I pored toga što se Vlada Avganistana javno obavezala na poštovanje svojih nacionalnih i međunarodnih obaveza u pogledu zaštite ljudskih prava, rezultati ostvareni u toj oblasti i dalje nisu konsistentni. Značajne kategorije stanovništva, uključujući žene, decu, etničke manjine, zatvorenike i druge, navodno, i dalje trpe brojne zloupotrebe ljudskih prava od strane različitih aktera.⁸⁶

1. Zloupotreba ljudskih prava

Kršenja ljudskih prava civilnog stanovništva dešavaju se, navodno, u svim delovima zemlje, bez obzira na to koja strana ima efektivnu kontrolu u datom području. U oblastima pod kontrolom vlasti, kršenja ljudskih prava od strane države i državnih agenata dešavaju se, navodno, na svakodnevnoj bazi.⁸⁷ U oblastima u kojima imaju (delimičnu) kontrolu, provladine oružane grupe, navodno, krše ljudska prava

⁷⁸ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 58-59.

⁷⁹ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. ii.

⁸⁰ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 59-60.

⁸¹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 24.

⁸² Mine Action Coordination Centre of Afghanistan (MACCA), *Mine Action Programme of Afghanistan, Annual Report 1393 (April 2014 - March 2015)*, 2015, <http://www.macca.org.af/macca/wp-content/uploads/2015/09/MAPA-Annual-Report-1393.pdf>, str. 3.

⁸³ United Nations Mine Action Service (UNMAS), *Mine Action Programme of Afghanistan (MAPA) Fast Facts April to June 2015*, jul 2015, <http://www.macca.org.af/macca/wp-content/uploads/2015/07/MAPA-Fast-Facts-Apr-Jun-2015.pdf>. Veliki deo kontaminacije minama potiče iz sovjetsko-avganistanskog rata i ranijih unutrašnjih oružanih sukoba pre 2001. godine. MACCA, *Mine Action Programme of Afghanistan, Annual Report 1393 (April 2014 - March 2015)*, 2015, <http://www.macca.org.af/macca/wp-content/uploads/2015/09/MAPA-Annual-Report-1393.pdf>, str. 3.

⁸⁴ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 12.

⁸⁵ UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 14.

⁸⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 13-22, 42-57, 64-70. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 15-19, 55-66, 87-89.

⁸⁷ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 58, 67; Amnesty International, *Amnesty International Report 2015/16 - Afghanistan*, 24. februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56d05b7cc.html>.

i prolaze nekažnjeno.⁸⁸ Isto tako, u oblastima pod kontrolom antivladinih elemenata, dešavaju se, navodno, opšta kršenja ljudskih prava, uključujući i nametanje paralelnih pravosudnih struktura.⁸⁹ Osim toga, država i nevladini agenati, navodno, krše ljudska prava i van područja u kojima drže kontrolu.⁹⁰ Ozbiljna kršenja ljudskih prava su, navodno, naročito rasprostranjena u oblastima u kojima se vode borbe za vlast.⁹¹

a) Kršenje ljudskih prava od strane državnih aktera

Različiti državni akteri i njihovi agenti optuženi su za ozbiljna kršenja ljudskih prava. Pripadnici snaga bezbednosti su, navodno, počinili nezakonita ubistva i seksualno zlostavljanje i eksploataciju dece. Vladini zvaničnici, snage bezbednosti, uprava u kaznenim ustanovama i policija, navodno, su koristili mučenje i okrutno, nečovečno i ponižavajuće postupanje i kažnjavanje (videti u nastavku teksta). Nekažnjavanje slučajeva kršenja ljudskih prava od strane svih ovih državnih aktera, navodno, je još uvek široko rasprostranjeno.⁹²

UNAMA je dokumentovala u svojim periodičnim izveštajima učestalu primenu mučenja i zlostavljanja ratnih zarobljenika pritvorenih od strane Nacionalne direkcije za bezbednost (NDS), Avganistanske nacionalne policije (ANP), Avganistanske lokalne policije (ALP) i Avganistanske narodne vojske (ANA). Zatvorenici, navodno, nemaju pristupa mehanizmima pravnog leka i nemaju adekvatan pristup pravnim zastupnicima.⁹³ Zatvorenici se, navodno, zlostavljaju i muče i u nezvaničnim pritvornim objektima pod upravom snaga bezbednosti koji nisu dostupni nezavisnim posmatračima.⁹⁴ Javna statistika o broju ratnih zatvorenika koji su zatvoreni izvan formalnog zatvorskog sistema nije dostupna.⁹⁵

Zatvorski sistem pod upravom Centralne zatvorske direkcije suočava se, navodno, sa ozbiljnim problemima prenatrpanosti i loših higijenskih uslova.⁹⁶ Dugotrajni pritvor u predistražnoj fazi i dalje

⁸⁸ Do kraja 2015. godine, UNAMA je dokumentovala da su provladine oružane grupe osnovane u 23 okruga u 10 provincija, u područjima sa ograničenim prisustvom avganistanskih snaga bezbednosti, u okviru vladine „Nacionalne strategije za podršku ustanka” (National Uprising Support Strategy). UNAMA napominje da su slučajevi zlostavljanja ljudskih prava od strane tih provladinih oružanih grupa konsistentno dokumentovani u prošlosti i da osnivanje takvih grupa utiče na značajno povećanje rizika od kršenja ljudskih prava i nekažnjavanja. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 65-66.

⁸⁹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50-51.

⁹⁰ I provladine snage i antivladini elementi, navodno, vrše zloupotrebe kao što su ciljana ubistva; borbene operacije sa civilnim žrtvama; kompleksni i samoubilački napadi; i pretnje, uznemiravanje i zastrašivanje, kako unutar, tako i van područja pod njihovom kontrolom. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 41-53, 58-63. Talibani, navodno, vrše ciljana ubistva i napade na područja pod kontrolom Vlade, uključujući Kabul, i ti napadi usmereni su, pre svega, na lica za koja se smatra da podržavaju Vladu i međunarodnu zajednicu. Immigration and Refugee Board of Canada, *Afghanistan: Whether the Taliban Has the Capacity to Pursue Individuals After They Relocate to Another Region; Their Capacity to Track Individuals Over the Long Term; Taliban Capacity to Carry Out Targeted Killings* (2012-January 2016), 15. februar 2016, AFG105412.E, <http://www.refworld.org/docid/56d7f2670.html>; Christian Science Monitor, *In Afghanistan Capital, Tentacles of Taliban Reach Deep*, 18. novembar 2015, <http://www.csmonitor.com/World/Asia-South-Central/2015/1118/In-Afghanistan-capital-tentacles-of-Taliban-reach-deep>. U najavi svoje prolećne ofanzive u 2016. godinu, talibani su naveli sledeće: „Operacija će obuhvatati napade velikih razmera na neprijateljske položaje širom zemlje, samoubilačke i taktičke napade na neprijateljska uporišta, kao i atentate na komandante neprijateljskih snaga u urbanim centrima.” *Statement by Leadership Council of Islamic Emirate Regarding Inauguration of Spring Offensive Entitled “Operation Omari”*, 12. april 2016, <http://shahamat-english.com/statement-by-leadership-council-of-islamic-emirate-regarding-inauguration-of-spring-offensive-entitled-operation-omari/>. Videti i AAN, *Operation Omari: Taleban Announces 2016 Spring Offensive*, 14. april 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/operation-omari-taleban-announces-2016-spring-offensive/>.

⁹¹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 40-79; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 41-93.

⁹² US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁹³ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 17; UNAMA, *Treatment of Conflict-Related Detainees in Afghan Custody: One Year On*, 20. januar 2013, <http://www.refworld.org/docid/50ffe6852.html>. Videti i Amnesty International, *Amnesty International Report 2014/15 - Afghanistan*, 25. februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f07e2215.html>.

⁹⁴ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 19.

⁹⁵ SIGAR, *Quarterly Report to the United States Congress*, 30. oktobar 2015, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2015-10-30qr.pdf>, str. 151.

⁹⁶ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; SIGAR, *Quarterly Report to the United States Congress*, 30. oktobar 2015, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2015-10-30qr.pdf>, str. 152; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

predstavlja problem i pored novog Zakona o krivičnom postupku, koji je stupio na snagu 2014. godine.⁹⁷ Organi sprovođenja zakona, navodno, koriste mučenje da bi iznudili priznanja od zatvorenika, i to pre svega od ratnih zarobljenika.⁹⁸ Zatvorenice su, navodno, žrtve čestog seksualnog zlostavljanja i maltretiranja.⁹⁹

Iako je Avganistanska lokalna policija (ALP), navodno, pomogla da se poboljša bezbednost u nekim oblastima u kojima je raspoređena, i dalje postoji zabrinutost zbog kršenja ljudskih prava civilnog stanovništva od strane pripadnika ALP-a.¹⁰⁰ Takođe, postoji zabrinutost i zbog kontinuiranih propusta u otvrđivanju odgovornost pripadnika ALP-a za kršenja ljudskih prava u prošlosti i u tekućem periodu, kao i zbog navoda da su neki pripadnici ALP-a pod kontrolom lokalnih moćnika.¹⁰¹ U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 134 civilne žrtve od strane pripadnika ALP-a, uključujući 35 poginulih i 99 povređenih;¹⁰² u 2014. godini, UNAMA je evidentirala 121 civilnu žrtvu (52 poginula i 69 povređenih).¹⁰³ Najčešća kršenja ljudskih prava koja se pripisuju ALP-u, navodno, uključuju prebijanje, uništavanje imovine, pljačku, pretnje, zastrašivanje i uznemiravanje.¹⁰⁴

UNAMA još uvek dokumentuje incidente u kojima učestvuju snage bezbednosti koji utiču na obrazovanje; najveći broj tih incidenata odnose se na okupiranje škola i korišćenje škola kao baza za borbena dejstva, u nekim slučajevima, i privremeno. Na taj način, škole, u suštini, prestaju da budu zaštićeni civilni objekti i postaju legitimni vojni ciljevi, što ozbiljno utiče na bezbednost dece, na njihovu sigurnost i pristup obrazovanju.¹⁰⁵

UNAMA takođe izražava zabrinutost zbog incidenata povezanih sa borbama u kojima učestvuju avganistanske snage bezbednosti i međunarodne vojne snage, u kojima su meta bile bolnice, klinike i medicinsko osoblje.¹⁰⁶ Konkretno, vazdušni napad američkih vojnih snaga na Lekare bez granica

---

⁹⁷ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁹⁸ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 19; UN Human Rights Council, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights On the Situation of Human Rights in Afghanistan and On the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights in 2014*, 8. januar 2015, A/HRC/28/48, <http://www.refworld.org/docid/5697d1474.html>, stav. 35.

⁹⁹ Paiwand Afghan Association, *Afghan Women Penal System*, decembar 2015, http://www.tolonews.com/pdf/The-Afghan-Women-Penal-System_PAA-Research-Report.pdf, str. 29-30; Institute for War and Peace Reporting, *Afghanistan: Female Prisoners Complain of Bullying*, 10. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5672c71e4.html>.

¹⁰⁰ Prema podacima Međunarodne krizne grupe: „Program ALP-a nije unapredio bezbednost u mnogim mestima i čak je i pogoršao sukobe u velikom broju okruga. Manji broj seoskog stanovništva navodi da je taj program neophodan kao izvor zaštite i da bi bez njega njihovi okruzi postali bojna polja ili utočišta pobunjenika, ali češće se mogu čuti pritužbe da ALP pljačka ljude koje bi trebalo da čuva”. International Crisis Group, *The Future of the Afghan Local Police*, 4. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55702a544.html>, str. i. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 67-69. Kontinuirana kršenja ljudskih prava stanovništva od strane pripadnika ALP-a u gradu Kunduzu, navodno, su uticala na povećanje nezadovoljstva protiv Vlade, što je pomoglo talibanima da brzo zauzimu grad u septembru 2015. godine. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 1; New York Times, *For Afghans in Kunduz, Taliban Assault Is Just the Latest Affront*, 7. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/08/world/asia/for-afghans-in-kunduz-taliban-assault-is-just-the-latest-affront.html>.

¹⁰¹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 68; US Department of Defense, *Report on Progress Towards Security and Stability in Afghanistan*, oktobar 2014, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/Oct2014_Report_Final.pdf, str. 73. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 71-72.

¹⁰² UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 67.

¹⁰³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 79.

¹⁰⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 67.

¹⁰⁵ Prema navodima UNAMA-e i Fonda Ujedinjenih nacija za decu (UNICEF), u 2015. godini, 24 škole korišćene su u vojne svrhe od strane provladinih snaga. Najveći broj njih evidentiran je u provinciji Kunduz, u kojoj je vojska koristila 15 škola, čime je bilo pogođeno 6.680 učenika (3.980 dečaka i 2.700 devojčica). ALP je takođe, navodno, koristio školu u provinciji Baglan kao bazu za svoje operacije u trajanju od nekoliko meseci u toku 2015. godine i u tom periodu oko 700 učenika (340 devojčica i 360 dečaka) i 20 nastavnika (uključujući osam nastavnica) nisu imali pristupa školi. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education in Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 19. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 19; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 30; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 47-48.

¹⁰⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 20. Videti i analizu od strane AAN, u kojoj se navodi da reakcije vladinih zavničnika i zvaničnika ANSF-a na te incidente pokazuju da oni smatraju da ranjeni borci u bolnicama i klinikama predstavljaju zakonite i legitime mete. *Clinics Under Fire? Health Workers Caught Up In The Afghan Conflict*, 15. mart 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/clinics-under-fire-health-workers-caught-up-in-the-afghan-conflict/>. Prema navodima UNAMA i UNICEF-a, u 2015. godini, 15 incidenata koji su uticali na pristup zdravstvenoj zaštiti pripisano je provladinim snagama. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting*

(Médecins Sans Frontières, MSF) bolnici u gradu Kunduzu u oktobru 2015 imao je, navodno, razorne efekte na zdravstvenu zaštitu u provinciji Kunduz i ostavio je hiljade ljudi bez pristupa hitnoj zdravstvenoj pomoći.¹⁰⁷ Krajem 2015. i početkom 2016. godine, bilo je učestalih navoda o operacijama pretraživanja zdravstvenih ustanova, pri čemu je bilo i civilnih žrtava, hapšenja i uznemiranja zdravstvenih radnika, a učinjena je i šteta na medicinskoj opremi, što se pripisuje avganistanskim snagama bezbednosti koje su bile podrška međunarodnih vojnih snaga.¹⁰⁸

b) Zloupotrebe ljudskih prava od strane provladinih oružanih grupa

Provladine oružane grupe su, navodno, odgovorne za opšte kršenje ljudskih prava, uključujući i namerna ubistva, napade, iznude, zastrašivanja i pljačkanje imovine.¹⁰⁹ U 2015. godini, UNAMA je evidentirala 136 civilnih žrtava (54 poginula i 82 povređena) stradalih od strane takvih grupa, u odnosu na 102 žrtve (53 poginula i 49 povređenih) koje su evidentirane 2014. godine.¹¹⁰ Dvadeset dva poginula i 3 povređena lica u 2015. godinu su, navodno, stradali u ciljanom ubijanju civila.¹¹¹

Jedna od tih grupa su i lokalni moćnici i dobrovoljci koji su regrutovani od strane avganistanskih snaga bezbednosti da se bore protiv antivladinih elemenata, koji nisu pod komandom i nisu odgovorni strukturama ANSF-a.¹¹² Nekažnjavanje dela kršenja ljudskih prava počinjenih od strane provladinih oružanih grupa, navodno, je široko rasprostranjeno.¹¹³

Broj novoosnovanih privatnih dobrovoljačkih vojski, navodno, je povećan u 2015. godini, budući da su avganistanske snage bezbednosti imale teškoća da zadrže ofanzive antivladinih elemenata u celoj zemlji.¹¹⁴

Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 7.

¹⁰⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 20; UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 7-12; MSF, *MSF Factsheet – Kunduz Hospital Attack*, 8 februar 2016, http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_factsheet_-_kunduz_hospital_attack_-_feb_2016.pdf; AAN, *Ripping Up the Rule Book? US Investigation Into the MSF Hospital Attack*, 27. novembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/ripping-up-the-rule-book-us-investigation-into-the-msf-hospital-attack/>.

¹⁰⁸ Dana 17. februara 2016. godine, zajednička operacija specijalnih snaga avganistanskog Ministarstva unutrašnjih poslova i međunarodnih snaga u provinciji Vardak za rezultat je imala ubistva dva pacijenta i petnaestogodišnjeg dečaka. Zaposleni u klinici su, navodno, privedeni i pretučeni. UNAMA, *UN Calls On All Parties to Respect Health Facilities*, 23. februar 2016, <http://unama.unmissions.org/un-calls-all-parties-respect-health-facilities>; Swedish Committee for Afghanistan, *International Troops Supported the Raid on the Clinic of Swedish Committee for Afghanistan*, 25. februar 2016, <http://swedishcommittee.org/blog/international-troops-supported-raid-clinic-swedish-committee-afghanistan>; New York Times, *Swedish Aid Group Seeks Inquiry Into Afghan Hospital Raid*, 24. februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/25/world/asia/swedish-committee-for-afghanistan-hospital-raid.html>; HRW, *Afghanistan: Investigate Army Killings of Hospital Patients*, 19. februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56caccfe4.html>. UNAMA je dokumentovala dve zajedničke operacije pretrage koje su izvele avganistanske snage bezbednosti i međunarodne vojne snage u provincijama Logar i Helmand u decembru 2015. godine koje su za rezultat imale hapšenje zdravstvenih radnika i uništavanje kliničke opreme. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 63.

¹⁰⁹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 83-87.

¹¹⁰ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64-66; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 84. Primeri kršenja ljudskih prava uključuju ubistvo jednog radnika Odeljenja za obrazovanje zbog toga što nije htelo da da višu ocenu učeniku koji je u srodstvu sa komandantom. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014*, str. 85-86.

¹¹¹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64.

¹¹² Al Jazeera, *Is an 'Afghan Awakening' the Solution?*, 28. septembar 2015, <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/09/afghan-awakening-solution-150927075224969.html>; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 76-77.

¹¹³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 64-66; HRW, *"Today We Shall All Die": Afghanistan's Strongmen and the Legacy of Impunity*, 3. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f6c1e44.html>, str. 4.

¹¹⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 65-66; HRW, *World Report 2016: Afghanistan*, januar 2016, <https://www.hrw.org/world-report/2016/country-chapters/afghanistan>; Tolo News, *Experts Advise Against Establishment Of Militia Groups*, 29. novembar 2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/22576-experts-advise-against-establishment-of-militia-groups>; New York Times, *Afghans Form Militias and Call on Warlords to Battle Taliban*, 24. maj 2015, <http://www.nytimes.com/2015/05/25/world/asia/as-taliban-advance-afghanistan-reluctantly-recruits-militias.html>.

c) Kršenje ljudskih prava od strane antivladinih elemenata

Antivladini elementi su, navodno, vršili vansudska pogubljenja, mučenja i zlostavljanja; i sprečavali civilno stanovništvo da ostvaruju svoje prava na slobodno kretanje, slobodu izražavanja, učešće u političkom životu, kao i da imaju pristup obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti i delotvoran pravni lek.

Antivladini elementi su, navodno, koristili situaciju nepostojanja državnih mehanizama i usluga pravosuđa da nametnu svoje paralelne "pravosudne" strukture, pre svega u područjima pod njihovom kontrolom, ali i izvan tih područja.¹¹⁵ UNAMA napominje da su te "paralelne pravosudne strukture" nezakonite i da nemaju legitimitet i zakonski osnov u skladu sa avganistanskim zakonom. Kazne koje izriču te struktura mogu da se izjednače sa zloupotrebom ljudskih prava, krivičnim delima u skladu sa avganistanskim zakonom, a u nekim okolnostima, i ratnim zločinima u skladu sa međunarodnim pravom.¹¹⁶ U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 76 civilnih žrtava (60 poginulih i 16 povređenih) nad kojima je izvršena smrtna kazna i koji su bili bičevani od strane antivladinih elemenata.¹¹⁷ Antivladini elementi, navodno, nameću nezakonite poreze u područjima u kojima pokušavaju da nametnu paralelne sisteme vlasti.¹¹⁸

Antivladini elementi, navodno, ograničavaju pravo na slobodu izražavanja. Civili koji otvoreno govore protiv antivladinih elemenata ili koji podržavaju vladu, kao i civili koji su optuženi za špijuniranje antivladinih elemenata za vladu, navodno, su izloženi riziku da im se sudi po kratkom postupku u paralelnim i nezakonitim sudskim procedurama od strane antivladinih elemenata; kazna za takve navodne "zločine" obično je lišavanje života (videti Odeljak III.A.1.g.).¹¹⁹ Talibani su uputili brojne pretnje medijima i novinarima i izvršili nasilne napade protiv medijskih kuća i novinara za koje su smatrali da ih kritikuju i da izveštavaju protiv njih.¹²⁰

Takođe, antivladini elementi, navodno, ograničavaju i pravo na učešće u političkom životu. U toku izbornog perioda 2014. godine, UNAMA je evidentirala 674 žrtve (173 civilne žrtve i 501 povređenog) u napadima koji su bili direktno usmereni na izborni proces, od kojih je većina stradala u borbama i u napadima improvizovanim eksplozivnim napravama (IED) od strane antivladinih elemenata, usmerenih na izborne konvoje, biračke centre i na izborne kandidate i njihove pristalice.¹²¹

Antivladini elementi, navodno, ograničavaju i pravo na slobodu kretanja, tako što uspostavljaju nezakonite kontrolne punktove i koriste improvizovane eksplozivne naprave.¹²² Iako je u 2015. godini zabeleženo smanjenje broja civilnih žrtava stradalih od improvizovanih eksplozivnih naprava (IED),

¹¹⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50-51. UNAMA je dobila više izveštaja o egzekucijama koje je su izvršile paralelne pravosudne strukture talibana za vreme opsade grada Kunduza u septembru 2015. godine. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 13. UNAMA napominje da je u 2014. godini dokumentovala kažnjavanje od strane paralelnih struktura pravosuđa u svim regionima Avganistana, osim u regionu centralnih visoravni. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 61.

¹¹⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 51.

¹¹⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50.

¹¹⁸ Tolo News, *Taliban 'Tax' Phone Companies*, 12. januar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23371-taliban-tax-phone-companies>; The Guardian, *British Engineers Evacuated From Key Afghan Dam as Taliban Approach*, 18. septembar 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/sep/18/british-engineers-evacuated-key-afghan-dam-taliban-approach-kajaki>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 60, 69.

¹¹⁹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 47; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 61.

¹²⁰ U januaru 2016. godine, talibani su preuzeli odgovornost za samoubilački napad protiv medijskih radnika u Kabulu. Osam civila je ubijeno, a 24 povređeno, i mnogi od njih bili su medijski radnici. UNAMA, *UNAMA Condemns Suicide Attack Targeting Media in Kabul*, 21. januar 2016, <http://unama.unmissions.org/unama-condemns-suicide-attack-targeting-media-kabul>. 12. oktobra 2015. godine, talibani su objavili izjavu u kojoj su eksplicitno pomenuli medijske kuće Tolo i 1 TV kao legitimne vojne mete. *Statement by the Military Commission of Islamic Emirate Concerning Intelligence TV Networks of Tolo and 1 TV*, 12. oktobar 2015, <http://shahamat-english.com/statement-by-the-military-commission-of-islamic-emirate-concerning-intelligence-tv-networks-of-tolo-and-1-tv/>. Videti i Reporters Without Borders, *Taliban and Islamic State Treat Media as Targets*, 13. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5620b15340a.html>; New York Times, *Taliban Threats to Afghan Journalists Show Shift in Tactics*, 18. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/19/world/asia/taliban-threats-to-afghan-journalists-show-shift-in-tactics.html>.

¹²¹ UNAMA, *Afghanistan: Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2014*, jul 2014, <http://www.refworld.org/docid/53bd394f4.html>, str. 53.

¹²² UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 35-41; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 42-50. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 11. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bc384.html>, str. 43-44.

UNAMA je dokumentovala 1.051 civilnu žrtvu (459 poginulih i 592 povređena) koje su stradale od nagaznih improvizovanih eksplozivnih naprava,¹²³ što je povećanje od 35 odsto u odnosu na 2014. godinu.¹²⁴ Iako ih prvenstveno koriste antivladini elementi, kao bojno sredstvo za odbranu od snaga bezbednosti, nagazne nepravde IED detonira žrtva i on njih civili često stradaju na javnim putevima, stazama, na civilnim poljoprivrednim površinama i na drugim javnim površinama na kojima se okuplja civilno stanovništvo.¹²⁵ UNAMA je izrazila zabrinutost zbog „kontinuirane upotrebe naprava IED od strane antivladinih elemenata protiv avganistanskih snaga bezbednosti na mestima na kojima se okuplja civilno stanovništvo, uključujući pijace, centralne delove gradova, džamije i blizinu bolnica i škola, bez obzira na neselektivne i nesrazmerneefekte koje te naprave u takvim okolnostima mogu da imaju na civile.“¹²⁶ Improvizovane eksplozivne naprave postavljene na civilnim poljoprivrednim površinama, stazama, javnim putevima i drugim javnim površinama otežavaju pristup zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i izvorima prihoda i stvaraju klimu straha i nesigurnosti, u kojoj civilno stanovništvo živi pod stalnom pretnjom od smrti i stalnim strahom od osakaćivanja, teške telesne povrede i uništavanja imovine.¹²⁷

U izjavama za javnost, talibani i dalje naglašavaju da podržavaju obrazovanje i izjavljuju da je promovisanje obrazovanja u zemlji jedan od njihovih osnovnih ciljeva.¹²⁸ U nekim oblastima, talibani su omogućili ponovno otvaranje škola i nastavak obrazovanja¹²⁹ i neke od umerenih frakcija talibana su, navodno, podržale obrazovanje devojčica i žena.¹³⁰ Međutim, bilo je izveštaja da obe strane, i talibani i grupe povezane sa ISIS-om, koriste škole i medrese kao mesta za indoktrinaciju i regrutaciju dece za borbu i za funkcije borbene podrške.¹³¹ Ima navoda i da se talibani mešaju u ili pokušavaju da kontrolišu nastavni plan i program i nameću poštovanje kriterijuma koje oni odobravaju.¹³²

U svim regionima zemlje, i dalje se dešavaju incidenti nasilja povezanog sa sukobom koji direktno utiču na pristup obrazovanju.¹³³ Većina prijavljenih incidenata pripisuje se antivladinim elementima, uključujući talibane, a uključuju paljenje škola, ciljano ubijanje i zastrašivanje nastavnika i osoblja, postavljanje improvizovanih eksplozivnih naprava unutar ili u blizini škola, raketne napade na obrazovne ustanove i zatvaranje škola, posebno škola za devojčice.¹³⁴ Škole se, navodno, zauzimaju i

¹²³ Nagazna improvizovana eksplozivna naprava (IED) je IED naprava koju detonira sama žrtva tako što čovek ili vozilo iniciraju detonator ili prekidač ili u ovom slučaju nagaznu minu: UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 79.

¹²⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 38.

¹²⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 37-38.

¹²⁶ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 45; videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 38.

¹²⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 35-41; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 42-49; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 27. februar 2015, A/69/801-S/2015/151, <http://www.refworld.org/docid/556585104.html>, stav 41.

¹²⁸ Primer izjave za javnost od strane talibana možete videti u: Islamic Emirate of Afghanistan, *Message of Felicitation of the Esteemed Amir-ul-Momineen, Mullah Akhtar Mohammad Mansoor, (May Allah Protect Him), on the Eve of Eid-ul-Odha*, 22. septembar 2015, <http://shahamat-english.com/message-of-felicitation-of-the-esteemed-amir-ul-momineen-mullah-akhtar-mohammad-mansoor-may-allah-protect-him-on-the-eve-of-eid-ul-odha/>; Islamic Emirate of Afghanistan, *Full text of the Statement Delivered by the Delegation of Political Office of the Islamic Emirate in the International Pugwash Research Conference*, 2. maj 2015, <http://shahamat-english.com/full-text-of-the-statement-delivered-by-the-delegation-of-political-office-of-the-islamic-emirate-in-the-international-pugwash-research-conference/>.

¹²⁹ Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghan Authorities, Taliban Agree to Reopen Schools in Contested Region*, 23. novembar 2015, <http://gandhara.rferl.org/content/afghan-authorities-taliban-agree-to-reopen-schools/27382363.html>.

¹³⁰ Washington Post, *A New Taliban Breakaway Group Claims Support for Peace and Women's Rights*, 8. novembar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-new-taliban-breakaway-group-claims-support-for-peace-and-womens-rights/2015/11/08/846cdc79-6e07-4c44-9256-b2ba105eb945_story.html; Wall Street Journal, *Taliban Take Girls Back to School*, 16. januar 2014, <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052702304049704579318592003912998>.

¹³¹ HRW, *Afghanistan: Taliban Child Soldier Recruitment Surges*, 17. februar 2016, <https://www.hrw.org/news/2016/02/17/afghanistan-taliban-child-soldier-recruitment-surges>; PBS Frontline, *Why Afghanistan's Children Are Used as Spies and Suicide Bombers*, 17. novembar 2015, <http://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/why-afghanistans-children-are-used-as-spies-and-suicide-bombers/>.

¹³² Washington Post, *The Taliban Indoctrinates Kids with Jihadist Textbooks Paid for by the U.S.*, 8. decembar 2014, <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/12/08/the-taliban-indoctrinates-kids-with-jihadist-textbooks-paid-for-by-the-u-s/>.

¹³³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 18-19.

¹³⁴ Prema navodima UNAMA-e i UNICEF-a, od 1. januara 2013. do 31. decembra 2015. godine, bilo je „sve više slučajeva pretnji i zastrašivanja protiv zaposlenih u obrazovanju. U toku 2015. godine, ti incidenti su sve više otežavali deci pristup obrazovanju i imali su za posledicu zatvaranje škola, zabranu obrazovanje devojčica i iznude. U 2015. godini, UNAMA i UNICEF dokumentovali su 19 incidenata u kojima su antivladini elementi direktno ili indirektno ograničili pristup obrazovanju devojčicama.“ UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and*

koriste u vojne svrhe, čime se ugrožava zaštićeni status škola u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom i deci uskraćuje pristup obrazovanju.¹³⁵ Štaviše, veliki broj škola u Avganistanu su, navodno, zatvorene zbog loših bezbednosnih uslova na lokalnom nivou.¹³⁶

Isto tako, antivladini elementi ograničavaju, navodno, i pristup zdravstvenoj zaštiti. U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 63 incidenta koji su bili usmereni protiv bolnica i zdravstvenih radnika i koje su počinili antivladini elementi, što predstavlja povećanje od 47 odsto u odnosu na 2014. godinu.¹³⁷ Uprkos obećanjima od strane talibana da će podržati kampanju vakcinacije protiv dečje paralize, i dalje postoje navodi da antivladini elementi zabranjuju vakcinacije i navodi o napadima protiv zdravstvenih radnika koji rade na vakcinaciji protiv dečje paralize.¹³⁸

I pravo na slobodu veroispovesti je takođe, navodno, bilo na udaru antivladinih elemenata, što je uključivalo upotrebu pretnji i napade protiv pojedinaca i zajednica za koje se smatra da ne poštuju tumačenja "islamskih principa, normi i vrednosti" na način na kojih ih tumače antivladini elementi.¹³⁹

2. Sposobnost države da zaštiti civilno stanovništvo od zloupotrebe ljudskih prava

Čak i u slučajevima u kojima postoji pravni okvir koji obezbeđuje zaštitu ljudskih prava, izvršenje obaveza koje je Avganistan preuzeo u skladu sa nacionalnim i međunarodnim pravom koje se tiču promovisanja i zaštite ljudskih prava u praksi često i dalje predstavlja izazov. U Avganistanu postoji percepcija da su uprava i poštovanje vladavine prava na izrazito niskom nivou,¹⁴⁰ i zadovoljstvo javnosti u pogledu rezultata rada vlade i poverenje u javne institucije su, navodno, zabeležili nagli pad u 2015. godini.¹⁴¹

Sposobnost vlasti da štite ljudska prava ugrožena je u velikom broju oblasti usled nesigurnosti i velikog broja napada od strane antivladinih elemenata. Ruralnih i nestabilna područja se, navodno, suočavaju sa problemom generalno slabog formalnog pravosudnog sistema koji nije u stanju da efikasno i

---

Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 8. Videti i UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 33; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav. 44.

¹³⁵ Prema navodima UNAMA-e i UNICEF-a, najmanje 11 škola u provincijama Nangarhar, Nuristan, Logar i Kunduz korišćene su od strane antivladinih elemenata za vojne svrhe u 2015. godini. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 19. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 19; UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav 48.

¹³⁶ Talibanska ofanziva u gradu Kunduzu, navodno, je „za posledicu imala zatvaranje svih 497 škola, čime je onemogućen pristup obrazovanju za više od 330.000 dece. Pored toga što su uništili 21 školu, talibani su koristili i 4 škole u vojne svrhe.” UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 34. Videti i IRIN, *School Closures Fuel Taliban Recruitment*, 16. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/569412eb6d2b.html>. Grupe povezane sa ISIS-om su takođe, navodno, zatvorile na desetine škola u provinciji Nangarhar. Vice News, *The Islamic State Has Shut Down 57 Afghan Schools*, 17. septembar 2015, <https://news.vice.com/article/the-islamic-state-has-shut-down-57-afghan-schools>.

¹³⁷ Talibani su, navodno, bili odgovorni za 36 incidenata, dok su borci povezani sa ISIS-im bili odgovorni za 12 incidenata. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 20. U toku 2014. godine, prijavljeno je najmanje 10 ubistava zdravstvenih radnika, a 14 je oteto. Brojka od 38 incidenata pripisuje se naoružanim grupama, uključujući 13 incidenata koji se pripisuju talibanima. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 34.

¹³⁸ Prema navodima UNICEF-a, „Do kraja 2015. godine, 681.962 dece u Avganistanu nisu bili vakcinisani protiv dečje paralize zbog zabrane vakcinacije od strane antivladinih elemenata i zbog direktnih napada na zdravstvene radnike koji su radili na vakcinaciji protiv dečje paralize.” UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 20-21. UNAMA je primetila i da su, iako su talibani, prema navodima, davali izjave u kojima su podržavali kampanje vakcinacije protiv dečje paralize, pojedini komandanti talibana i antivladinih elemenata ometali ili zabranjivali kampanje vakcinacije. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 22-23. Videti i UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 52.

¹³⁹ Dalju analizu položaja verskih lidera kojima preti rizik od antivladinih elemenata možete videti u Odeljku III.A.1.h. Analizu položaja lica za koja se smatra da krše talibansko tumačenje islamskih principa, normi i vrednosti možete videti u Odeljku III.A.6. Analizu konkretnih slučajeva i položaja žena za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme možete videti u Odeljku III.A.8.

¹⁴⁰ Prema godišnjem indeksu vladavine prava za 2015. godinu koji je izrađen u okviru Projekta pravde u svetu, Avganistan zauzima 101. mesto na listi od 102 zemlje. World Justice Project, *Rule of Law Index 2015*, 2015, http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/roli_2015_0.pdf. Videti i United States Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, RS21922, <http://www.refworld.org/docid/56bb1e834.html>, str. 31.

¹⁴¹ Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 95-97.

pouzđano sudi u građanskim i krivičnim postupcima.¹⁴² Sudije i tužioci koji su imenovani od strane vlade, navodno, često ne mogu da ostanu u tim zajednicama, zbog nesigurnosti.¹⁴³

U izveštajima posmatrača pominju se visoka stopa korupcije, izazovi u pogledu efikasnog upravljanja i klima nekažnjivosti, kao faktori koji ugrožavaju vladavinu prava i podrivaju sposobnost države da obezbedi zaštitu od kršenja ljudskih prava.¹⁴⁴ Pozivanje na odgovornost za kršenje ljudskih prava i dalje je, navodno, na niskom nivou, a politička podrška za unapređenje mehanizama za osiguranje pravde u tranzicionom periodu materijalizovala se u maloj meri ili se uopšte nije materijalizovala.¹⁴⁵ Kao što je već rečeno, veliki broj državnih aktera odgovornih za zaštitu ljudskih prava, uključujući i ANP i ALP, sami izveštavaju o slučajevima kršenja ljudskih prava koji prolaze nekažnjeno u određenim delovima zemlje.

Korupcija, navodno, utiče na mnoge delove državnog aparata, na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou.¹⁴⁶ Oko dve trećine Avganistanaca koji su u kontaktu sa javnim službenicima na pokrajinskom i okružnom nivou, navodno, moraju da plaćaju mito da bi ostvarili pristup javnim uslugama.¹⁴⁷ U policiji, korupcija je, navodno, endemski problem, kao i zloupotreba vlasti i iznuđivanje.¹⁴⁸ I pravosudni sistem je, navodno, pogođen problemom rasprostranjene korupcije.¹⁴⁹

U nekim oblastima, lokalne zajednice se, navodno, radije obraćaju paralelnim pravosudnim strukturama, kao što su sudovi pod upravom talibana, radi rešavanja građanskih sporova.¹⁵⁰ Ipak, UNAMA napominje da su zajednicama te strukture najčešće nametnute i da kazne, kao što su pogubljenja i amputacija, koje te strukture izriču predstavljaju krivična dela prema avganistanskom zakonu. Źrtve kršenja ljudskih prava koja su počinile te paralelne pravosudne struktura, navodno,

¹⁴² Prema navodima američkog Stejt departmenta: „Formalni sistem pravosuđa je relativno jak u urbanim centrima, gde je centralna vlada najjača, ali je slabiji u ruralnim sredinama, gde živi oko 76 odsto stanovništva.” US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Freedom House navodi: „Tradicionalna pravda ili pravda gomile je glavni resurs za stanovništvo, posebno u ruralnim sredinama.” Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>. Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) navodi da Vlada „ima sififovski zadatak da pridobije priznanje u ruralnim područjima, uglavnom zbog: (i) slabih kapaciteta, ovlašćenja za odlučivanje, finansijskih i ljudskih resursa dostupnih nacionalnim javnim institucijama, što još više otežava to što su predstavnici vlasti odsutni i nisu u svojim kancelarijama onda kada je to potrebno; (ii) dugo ukorenjene uloge i relativno visokog ugleda koji imaju tradicionalni mehanizmi, u suprotnosti sa raširenim percepcijama [vlade] kao korumpirane i neefikasne; i (iii) bezbednosnih problema. UNDP, *Management of Local Grievances and Complaints in the Afghan Public Sector: Afghanistan Sub-National Governance Study Paper No. 4*, januar 2014, <http://www.af.undp.org/content/dam/afghanistan/docs/Other/StudyPapers/UNDP-AF-24022014-Formal%20Governance%20Mechanisms.pdf>, str. 31.

¹⁴³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 45-46. Sudije i advokati, navodno, često dobijaju pretnje od lokalnih lidera i oružanih grupa. Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>. Bilo je navoda da je problem nedovoljnog broja sudija u nesigurnim oblastima široko rasprostranjen. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

¹⁴⁴ AIHRC navodi da „... avganistanski sistem pravde i pravosuđa suočava se sa velikim brojem izazova u pogledu efikasnog rešavanja slučajeva kršenja ljudskih prava. Za to postoji više razloga, s tim da su najvažniji razlozi korupcija i nizak stepen profesionalnosti u sistemu, slabosti u pogledu nedovoljne nezavisnosti ovih institucija, uticaj moćnih i uticajnih ljudi u ovim institucijama, nesigurnost, postojanje nelegalnih i neodgovornih naoružanih pojedinaca i grupa u različitim regionima zemlje i nepostojanje efikasnog nadzora nad tim institucijama”. AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 11. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bc384.html>, str. 87. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

¹⁴⁵ U 2011. godini, AIHRC je izradio izveštaj u kojem su mapirani ratni zločini i zločini protiv čovečnosti od komunističkog vremena i taj izveštaj dostavljen je bivšem predsedniku Karzajiju početkom 2014. godine. Uprkos predizbornim obećanjima predsednika Ganija da će izveštaj biti objavljen, još uvek nije utvrđen datum objavljivanja. HRW, *World Report 2015 - Afghanistan*, 29. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54cf83c915.html>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

¹⁴⁶ Prema indeksu percepcije korupcije za 2015. godinu Avganistan se nalazi na 166. mestu na listi od 168 zemalja: Transparency International, *2015 Corruption Perceptions Index*, <http://www.transparency.org/cpi2015>. Prema Avganistanskoj nezavisnoj zajedničkoj komisiji za praćenje i evaluaciju korupcije: „Pravosudni sektor i dalje je u velikoj meri nesposoban za istragu i procesuiranje predmeta korupcije, posebno protiv pojedinaca koji imaju dobre veze, koji rade gotovo nekažnjeno, sigurni u saznanju da su efektivno su iznad zakona”. Independent Joint Anti-Corruption Monitoring & Evaluation Committee, *News Release: Uneven Results in the Fight Against Corruption*, 17. septembar 2015, [http://www.mec.af/files/2015_09_17_MEC_News_Release_\(English\).pdf](http://www.mec.af/files/2015_09_17_MEC_News_Release_(English).pdf). Videti US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

¹⁴⁷ Prema istraživanju Azijske fondacije, 61 odsto ispitanika morali su da plate određeni mito u najvećem broju slučajeva ili uvek kada su pokušali da ostvare pristup javnim uslugama na pokrajinskom nivou, dok ekvivalentan broj opštinskom nivou iznosi 66 odsto. Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 99-100.

¹⁴⁸ Videti, na primer, SIGAR, *Afghan Local Police: A Critical Rural Security Initiative Lacks Adequate Logistics Support, Oversight, and Direction*, oktobar 2015, <https://www.sigar.mil/pdf/audits/SIGAR-16-3-AR.pdf>.

¹⁴⁹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

¹⁵⁰ Voice of America, *Corruption Encourages Parallel Judiciary in Afghanistan*, 12. januar 2016, <http://www.voanews.com/content/corruption-encourages-parallel-judiciary-afghanistan/3142316.html>; Institute for War and Peace Reporting, *Afghans Turn to Taliban Justice*, 1. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/556d79ee4.html>.

nemaju pristupa vladinim mehanizmima za obeštećenje. UNAMA napominje da je nesposobnost vlasti da pozovu počiniocima zločina počinjenih u okviru paralelnih pravosudnih struktura na odgovornost sama po sebi može da predstavlja kršenje ljudskih prava u skladu sa principom dužne pažnje države (*due diligence principle*).¹⁵¹

D. Humanitarna situacija

Rat u Avganistanu koji je u toku i dalje uzima težak danak i utiče na humanitarnu situaciju u zemlji.¹⁵² Kao rezultat opšteg povećanja nesigurnosti,¹⁵³ uključujući i povećanje broja incidenata koji pogađaju humanitarne radnike,¹⁵⁴ humanitarni radnici imaju ograničen pristup ugroženom stanovništvu.¹⁵⁵ Ograničeno prisustvo humanitarnih aktera, pre svega, u područjima ugroženim borbama, onemogućava pristup pomoći za preživljavanje najugroženijim kategorijama stanovništva Avganistanu.

Usled decenija ratova i prirodnih katastrofa, stanovništvo Avganistana nalazi se u stanju duboke ranjivosti i odbrambeni mehanizmi velikog broja ljudi su iscrpljeni. Sukob koji je u toku dodatno otežava te slabosti, budući da uništava izvore prihoda i stoku, utiče na rast stope zaraznih bolesti, povećano raseljavanje, kontinuirana kršenja ljudskih prava i povećanje stope kriminala.¹⁵⁶ Isto tako, dugotrajni sukob, loše upravljanje i slabe i korumpirane institucije doveli su do situacije u kojoj su mehanizmi za pripravnost i odgovor u slučaju katastrofa, smanjenje rizika i hitno reagovanje oslabljeni ili ne postoje.¹⁵⁷ Kao rezultat toga, prirodne katastrofe, uključujući poplave, klizišta, zemljotrese, suše

¹⁵¹ UNAMA napominje da „...iako neke zajednice dobrovoljno biraju talibanske sudove, postoje brojni izveštaji da antivladini elementi, posebno talibani, prisiljavaju zajednice da se obraćaju paralelnim pravosudnim strukturama.” UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 60-62.

¹⁵² UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 41; UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf.

¹⁵³ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 12-14; AAN, *The Second Fall of Musa Qala: How the Taliban Are Expanding Territorial Control*, 3. septembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-second-fall-of-musa-qala-how-the-taliban-are-expanding-territorial-control/>. Više informacija o bezbednosnoj situaciji možete naći u Odeljku II.B.

¹⁵⁴ OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Response Plan*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hrp_final_20160107_lr.pdf, str. 12. OCHA je evidentirala smanjenje broja incidenata koji pogađaju humanitarne radnike u odnosu na 2014. godinu (255 u odnosu na 294); Međutim, ti incidenti imali su ozbiljnije posledice. OCHA, *Humanitarian Bulletin Afghanistan, Issue 47*, decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_mhb_december_2015_v1.pdf, str. 6. Videti i IRIN, *Aid at Risk as Afghanistan's War Splinters*, 19. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54be5e7e4.html>.

¹⁵⁵ UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stavovi 46, 56; OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 20; UNHCR, *Global Focus – Afghanistan*, <http://reporting.unhcr.org/node/4505>; OCHA, *Afghanistan Third Quarter Report*, 2015, https://docs.unocha.org/sites/dms/Afghanistan/Afg_Dashboard_Quarter_Three_00_Final_20151224.pdf, str. 4; IRIN, *Afghan Conflict and Upcoming Winter Complicate Earthquake Relief*, 27. oktobar 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-conflict-and-upcoming-winter-complicate-earthquake-relief>; ICRC, *Annual Report 2014 - Afghanistan*, 9. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/558131973.html>, str. 277.

¹⁵⁶ Videti, na primer, OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf; UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 2-3; UN Office on Drugs and Crime (UNODC), *Afghanistan Opium Survey 2014 - Socio-Economic Analysis*, 20. april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55672dca.html>, str. 36. Prema generalnom sekretaru UN-a: „U 2015. godini, nacionalna radna grupa za IRL, kojom su zajednički predsedavali Ministarstvo za izbeglice i repatrijaciju i Ujedinjene nacije, zabeležila je 335.000 raseljenih lica u Avganistanu, kao posledicu sukoba u 31 od 34 pokrajine u zemlji. To je jedan od najviših brojeva IRL koji su zabeleženi od 2002. godine i predstavlja povećanje od 78 odsto u poređenju sa 2014. godinu, i značio je da je ukupan procenjeni broj raseljenih lica u Avganistanu premašio 1 milion.” UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>, stav 41. Prema navodima INFORM-a, prema alatu za procenu rizika koji su razvili Radni tim za pripravnost i otpornost Međuagencijskog stalnog komiteta i Evropska komisija, Avganistan je na trećem mestu po riziku od humanitarne krize i katastrofa koji bi mogli da premaše nacionalne kapacitete za odgovor na katastrofe. Videti INFORM, *Index for Risk Management – Results 2016*, novembar 2015, http://issuu.com/inform_index/docs/inform_results_report_2016_web i INFORM, *Afghanistan Country Profile 2016*, http://www.inform-index.org/Portals/0/Inform/2016/country_profiles/AFG.pdf.

¹⁵⁷ Norwegian Refugee Council/Internal Displacement Monitoring Centre (NRC/IDMC), *Afghanistan: New and Long-Term IDPs Risk Becoming Neglected as Conflict Intensifies*, 16. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55af44064.html>, str. 6, 11-12. Videti i IRIN, *Afghan Conflict and Upcoming Winter Complicate Earthquake Relief*, 27. oktobar 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-conflict-and-upcoming-winter-complicate-earthquake-relief>. Generalni sekretar UN-a napominje da je ipak postignut izvestan napredak u pogledu sposobnosti mehanizama odgovora. UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stavovi 49, 69.

i oštre zime, još uvek su uzrok ranjivosti ljudi kojima je već smanjen nivo otpornosti.¹⁵⁸ Posmatrači očekuju da će se broj ljudi kojima je neophodna humanitarna pomoć povećati u 2016. godini.¹⁵⁹

Humanitarni pokazatelji za Avganistan su na kritično niskom nivou: do kraja 2015. godine, od ukupnog broja od oko 27 miliona stanovnika, 8,1 miliona ljudi imali su, navodno, potrebu za humanitarnom pomoći.¹⁶⁰ Više od milion dece, navodno, je patilo od akutne nehranjenosti, dok je 9,1 odsto dece umiralo pre navršenog petog rođendana.¹⁶¹ Procenat stanovnika koji, navodno, žive ispod nacionalne granice siromaštva iznosi 35,8 odsto,¹⁶² dok 1,7 miliona Avganistanaca ima ozbiljne probleme u pogledu nesigurnosti hrane.¹⁶³ Samo 46 odsto stanovništva ima pristup vodi za piće.¹⁶⁴ Avganistan je i dalje najsiromašnija zemlja u regionu i, prema UN-ovom indeksu humanog razvoja u 2015. godini, nalazi se na 171. mestu od 188 zemalja.¹⁶⁵

Sukob koji je u toku ima posebno teške posledice u pogledu pristupa zdravstvenoj zaštiti, uključujući i posledice direktnih napada na zdravstvene radnike i ustanove, ali i posledice opšte nesigurnosti koje otežavaju pristup zdravstvenoj zaštiti, naročito u oblastima pod kontrolom ili pod uticajem antivladinih elemenata.¹⁶⁶ Prema određenim navodima, 36 odsto stanovništva nema pristup osnovnim uslugama primarne zdravstvene zaštite.¹⁶⁷

---

¹⁵⁸ Nakon zemljotresa u severoistočnom Avganistanu 26. oktobra 2015. godine, ostalo je više od 140.000 ljudi kojima je bila potrebna humanitarna pomoć. Videti Food Security and Agriculture Cluster (FSAC), *Earthquake Response Map*, decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/common_operating_picture_food_security_and_agriculture_cluster_earthquake_response_food_and_cash_assistance_provided_at_december_201.pdf. Videti i UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav. 48.

¹⁵⁹ OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Response Plan*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hrp_final_20160107_lr.pdf, str. 7, 9-10.

¹⁶⁰ OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 12.

¹⁶¹ Videti OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 19 i UN Inter-Agency Group for Child Mortality Estimation (UN IGME), *Levels & Trends in Child Mortality – Report 2015*, septembar 2015, http://www.childmortality.org/files_v20/download/IGME%20report%202015%20child%20mortality%20final.pdf, str. 18; UNICEF, *Country Statistics – Afghanistan*, <http://data.unicef.org/countries/AFG.html>. Prema navodima organizacije Sejd d Čildren, značajan napredak je postignut u odnosu na zdravlje majki, budući da je Avganistan smanjio stopu smrtnosti za 60-70 odsto u periodu između 2000. i 2014. godine i da je, kao rezultat toga, u 2014. godini, rangiran na 146. mestu od 178 zemalja prema indeksu zdravlja majki (*Mothers' Index*), imajući u vidu da je do 2012. godine bio među donjih deset na listi. Save the Children, *State of the World's Mothers 2014: Saving Mothers and Children in Humanitarian Crises*, 2014, <http://www.refworld.org/docid/53d60c3f4.html>, str. 66-68.

¹⁶² UNDP, *Human Development Index*, rang lista za 2015. godinu, <http://hdr.undp.org/en/composite/MPI>.

¹⁶³ OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 17

¹⁶⁴ UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56430b2d4.html>, str. 44. Prema istraživanju koje je sproveo AIHRC, 84 odsto ispitanika imalo je pristup vodi za piće, ali pristup vodi za piće predstavlja i dalje problem za IRL. AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 11. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bc384.html>, str. 6, 51-52.

¹⁶⁵ UNDP, *Human Development Index*, rang lista za 2015. godinu, <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>.

¹⁶⁶ Prema navodima OCHA-e, nedovoljan pristup medicinskim uslugama za posledicu ima povećanja učestalosti najčešćih zaraznih oboljenja. OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015,

https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str.8-9. Privremeno zauzimanje Kunduza od strane talibana u oktobru 2015. godine imalo je značajne posledice po pristup osnovnim uslugama za civilno stanovništvo koje je ostalo u gradu, uključujući i posledice napada američkih snaga na bolnicu MSF, koja je bila jedini medicinski objekat te vrste u gradu. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 19; videti i UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 46.

¹⁶⁷ OCHA, *Afghanistan 2016 Humanitarian Needs Overview*, 31. decembar 2015, https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 18.

E. Raseljenje kao posledica ratnih sukoba

Ratni sukobi i nesigurnost i dalje su glavni uzroci internog raseljavanja u Avganistanu i utiču na sve oblasti u zemlji.¹⁶⁸ Procenjuje se da su do kraja 2015. godine više od milion Avganistanaca bili interno raseljena lica (IRL), kao posledica događaja povezanih sa ratnim sukobima od 2002. godine. Ta brojka uključuje novoraseljena lica, kao i lica koja žive u dugotrajnom raseljenju (uključujući i lica koja su raseljena više puta). Procenjeno je da je u 2015. godini bilo oko 384.000 novoraseljenih lica, što je značajno povećanje u odnosu na broj novoraseljenih lica 2014. (oko 192.000 lica) i 2013. godine (oko 127.000 lica). Trendovi raseljavanja u prvim mesecima 2016. godine, navodno, su na nivou poslednjih meseci 2015. godine.¹⁶⁹ Precizne podatke o broju IRL lica u zemlji teško se mogu dobiti. Zvanični podaci o ukupnom broju IRL mogu da budu potcenjeni u odnosu na stvarni obim problema raseljavanja u Avganistanu, jer verovatno ne obuhvataju neke IRL koji su raštrkani u urbanim sredinama, kao i IRL u ruralnim krajevima, u oblastima koje nisu dostupne humanitarnim akterima.¹⁷⁰

Nacionalna politika za interno raseljena lica (IRL) usvojena je od strane vlade u novembru 2013. godine i njeno sprovođenje počelo je u februaru 2014. godine. Politika obuhvata raseljavanje uzrokovano i ratnim sukobom i prirodnim katastrofama i utvrđuje prava raseljenih lica i uloge i odgovornosti različitih vladinih ministarstava, kao i uloga humanitarnih i drugih partnera.¹⁷¹ Međutim, izazovi u sprovođenju politike za raseljena lica i dalje su prisutni.¹⁷² Interno raseljenih lica ima još uvek među najugroženijim grupama u Avganistanu;¹⁷³ veliki broj njih – posebno u ruralnim područjima pogođenim borbama – nalaze se van dometa humanitarnih organizacija.¹⁷⁴ Među IRL, posebno su ugroženi žene, deca, starije osobe i osobe sa invaliditetom.¹⁷⁵

¹⁶⁸ Do kraja novembra 2015. godine, 10 pokrajina sa najvećim brojem novoraseljenih lica u 2015. godini bile su (od najvećeg do najmanjeg broja) Kunduz, Nangarhar, Takhar, Kabul, Helmand, Badgis, Farjab, Farah, Badakšhan i Paktija. UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56af05cb4.html>; NRC/IDMC, *Afghanistan: New and Long-Term IDPs Risk Becoming Neglected as Conflict Intensifies*, 16. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55af44064.html>. Do kraja 2015. godine, 31 od 34 pokrajine u Avganistanu bile su pogođene problemom prisilnog kretanja stanovništva kao posledica ratnih sukoba. UNHCR, *Major Situations of Conflict-Induced Displacement in the First Months of 2016*, 24. februar 2016, http://www.unhcr.af/UploadDocs/DocumentLibrary/UNHCR_Summary_note_on_conflict_IDPs_APC_24.02.2016_635924216039050000.pdf, str. 1. Videti i S. Schmeidl, "Heeding the Warning Signs: Further Displacement Predicted for Afghanistan", *Forced Migration Review*, maj 2014, <http://www.fmreview.org/afghanistan/schmeidl.html>.

¹⁶⁹ UNHCR, *Conflict-Induced Internal Displacement 2015: The Year In Review*, april 2016, http://www.unhcr.af/UploadDocs/DocumentLibrary/UNHCR_2015_End_Year_Report_Conflict_Induced_Internal_Displacement_Final_635962401577970000.pdf; UNHCR, *Major Situations of Conflict-Induced Displacement in the First Months of 2016*, 24. februar 2016, http://www.unhcr.af/UploadDocs/DocumentLibrary/UNHCR_Summary_note_on_conflict_IDPs_APC_24.02.2016_635924216039050000.pdf, str. 1-2; UNHCR, *IDP Monthly Package*, decembar 2015, http://www.unhcr.af/UploadDocs/DocumentLibrary/IDP_Monthly_Package_December_2015_v2_w_635899155398360000.xlsx.

¹⁷⁰ NRC/IDMC, *Afghanistan: New and Long-Term IDPs risk Becoming Neglected as Conflict Intensifies*, 16. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55af44064.html>; OCHA, *2015 Humanitarian Needs Overview Afghanistan*, novembar 2014, <https://docs.unocha.org/sites/dms/Afghanistan/Afghanistan%20HRP%202015%20Humanitarian%20Needs%20Overview.pdf>, str. 9. Videti i analizu izazova koji se odnose na procenu broja IRL u UNHCR-u, *Afghanistan - Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55641ca04.html>.

¹⁷¹ The Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *National Policy On Internally Displaced Persons*, 25. novembar 2013, [http://morr.gov.af/Content/files/National%20IDP%20Policy%20-%20FINAL%20-%20English\(1\).pdf](http://morr.gov.af/Content/files/National%20IDP%20Policy%20-%20FINAL%20-%20English(1).pdf); UNHCR, *UNHCR Welcomes Afghanistan's New IDP policy*, 11. februar 2014, <http://www.unhcr.org/52fa062a9.html>.

¹⁷² UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update November 2015*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56af05cb4.html>.

¹⁷³ OCHA, *2016 Humanitarian Needs Overview*, novembar 2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 8-9. Prema navodima AIHRC-a: „Raseljena lica gube svoje domove i mogućnost za život, ali i druga prava, uključujući pravo na pristup zapošljavanju, socijalnu zaštitu, pravo na obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i pristup hrani i vodi za piće. Teško siromaštvo je jedan od najvećih problema raseljenih lica. Starije osobe, deca, trudnice, bolesni i osobe sa invaliditetom suočavaju se sa nepodnošljivim problemima koji ponekad dovode i do smrti.” AIHRC, *A Report on the IDPs Situation in Afghanistan*, 19. decembar 2015, http://www.aihrc.org.af/home/press_release/5230. Utvrđeno je da su žene i deca posebno ugroženi od višestrukih rizika u pogledu zaštite IRL. Samuel Hall, *Policy Brief: National Policy on IDPs in Afghanistan - From Policy to Implementation: Engaging with National Procedures, National and International Stakeholders in 2015*, 8. april 2015, <http://samuelhall.org/REPORTS/Afghanistan%20National%20IDP%20Policy%20Brief.pdf>, str. 7. U zajedničkoj studiji Sajmuela Hola, NRC/IDMC i Zajedničke službe za profilisanje IRL iz 2012. godine utvrđeno je da se „oko 90 odsto intervjuisanih raseljenih lica kvalifikuje kao krajnje ugrožena lica (EVI) koja su, na osnovu društveno-ekonomskih profila, ne samo ispod državnog proseka, već im preči i značajan rizik od života u uslovima opasnim po život.” Samuel Hall Consulting, *Challenges of IDP Protection: Research Study on the Protection of Internally Displaced Persons in Afghanistan*, novembar 2012, https://www.nrc.no/arch_img/9154086.pdf, str. 22.

¹⁷⁴ OCHA, *Afghanistan 2015 Humanitarian Response Plan: Mid-Year Review of Financing, Achievements and Response Challenges*, 18. avgust 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-2015-humanitarian-response-plan-mid-year-review-financing>, str. 4; UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55ba09dc4.html>.

¹⁷⁵ Troje od petoro dece IRL, navodno, ne pohađaju školu. OCHA, *2016 Humanitarian Needs Overview*, novembar 2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 20. U maju 2015. godine, procena novoraseljenih

Avganistan doživljava period nagle urbanizacije; veliki broj IRL završavaju u velikim urbanim centrima koji imaju ograničen apsorpcioni kapacitet i u kojima pristup osnovnim uslugama i dalje predstavlja veliki problem.¹⁷⁶ Nepostojanje efikasne urbane politike i regulatornih okvira, kao i slabo i neefikasno upravljanje, navodno, je doprinelo povećanju siromaštva i nejednakosti u urbanim područjima.¹⁷⁷ Veliki deo domaćinstava srednjih i niskih prihoda u urbanim delovima Avganistana, navodno, žive na lošim lokacijama, u neformalnim naseljima u kojima nisu dostupne usluge.¹⁷⁸ Prema Anketi životnog standarda u Avganistanu za period 2013-2014, 73,8 odsto urbanog stanovništva u Avganistanu živi u nehiigijenskim, sirotinjskim domaćinstvima.¹⁷⁹ Siromaštvo među urbanim domaćinstvima je, navodno, široko rasprostranjeno i ekonomski položaj domaćinstava u urbanim područjima, navodno, se značajno pogoršao u poslednjih nekoliko godina.¹⁸⁰

Grad Kabul doživeo je najveći rast populacije od svih gradova u Avganistanu. Zvanične procene broja stanovnika ukazuju na to da je do 2015. godine grad imao 3,5 miliona stanovnika, sa procenjenom godišnjom stopom rasta populacije od 10 odsto u periodu od 2005. do 2015. godine.¹⁸¹ Procenjuje se da je 21 odsto stanovnika Kabula rođeno na nekom drugom mestu i da je u Kabul, navodno, došlo gotovo 40 odsto ukupnog broja novih IRL koji su bežala od rata u Avganistanu u periodu od 2002. godine naovamo.¹⁸² U nekim procenama navodi se da je procenat stanovnika Kabula koji žive u neformalnim naseljima 70 odsto.¹⁸³ Finansijski položaj stanovnika Kabulu i njihove mogućnosti zapošljavanja, navodno, se pogoršavaju.¹⁸⁴ U neformalnim naseljima u Kabulu, posebne lokacije za humanitarnu pomoć dugotrajno

---

porodica u Kabulu pokazala da je većina dece radila i doprinosila prihodima svojih porodica, zbog visokih troškova života i veoma niskih prihoda. UNHCR, *Afghanistan - Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/5594f2544.html>, str. 3. Na osnovu intervjua sa 446 lica iz zajednice raseljenih lica i iz drugih zajednica iz Kabula, Džalalabada na istoku i Kandahara na jugu Avganistana, NRC i Kancelarija za vezu utvrdili su da „uprkos nekim dostignućima koja su žene postigle u poslednje vreme u Avganistanu, mlade žene i devojke suočavaju se sa mnogo većim i kvalitativno drugačijim izazovima u pristupu obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju u odnosu na muškarce. Utisak je da je to još više izraženo u neformalnim naseljima”. NRC/The Liaison Office, *Listening to Women and Girls Displaced to Urban Afghanistan*, 26. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/5513bec24.html>, str. 13.

¹⁷⁶ United States Institute of Peace (USIP), *The Forced Return of Afghan Refugees and Implications for Stability*, januar 2016, <http://www.usip.org/sites/default/files/PB199-The-Forced-Return-of-Afghan-Refugees-and-Implications-for-Stability.pdf>, str. 2; OCHA, *2016 Humanitarian Needs Overview*, novembar 2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afg_2016_hno_final_20151209.pdf, str. 8; UNHCR, *Solutions Strategy for Afghan Refugees Update 2015-2016*, avgust 2015, <http://www.unhcr.org/54252922.html>, str. 11; OCHA, *2015 Strategic Response Plan: Afghanistan*, novembar 2014, <https://docs.unocha.org/sites/dms/Afghanistan/Afghanistan%20HRP%202015%20Strategic%20Response%20Plan.pdf>, str. 26.

¹⁷⁷ Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. vii-viii. Videti i AREU, *Governance in Afghanistan: An Introduction*, mart 2014, <http://www.refworld.org/docid/533165784.html>, str. 50.

¹⁷⁸ Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 10, 86.

¹⁷⁹ Procena je zasnovana na kriterijumima za određivanje nehiigijenskih, sirotinjskih domaćinstava koji se koriste kao pokazatelj 7.10 Milenijumskih razvojnih ciljeva, koji se odnosi na održivost životne sredine. Central Statistics Organization, *Afghanistan Living Condition Survey 2013-2014: National Risk and Vulnerability Assessment*, 2016, <http://cso.gov.af/Content/files/ALCS%202013-14%20Main%20Report%20-%20English%20-%2020151221.pdf>, str. 209.

¹⁸⁰ U studiji o urbanom siromaštvu u gradovima u Avganistanu Samjuela Hola utvrđeno je da 78,2 odsto urbanih domaćinstava u Avganistanu živi ispod granice siromaštva (u Kabulu, taj broj procenjen je na 78,0 odsto), što je „znak da se ekonomski položaj domaćinstava u urbanim područjima znatno pogoršao u toku protekle 3 godine.” Samuel Hall, *Urban Poverty Report: A Study of Poverty, Food Insecurity and Resilience in Afghan Cities (report commissioned by Danish Refugee Council and People in Need)*, novembar 2014, <http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2014/11/DRC-PIN-Urban-Poverty-Report.pdf>, str. 30. U istraživanju koje je sprovela Azijska fondacija utvrđeno je da „samo 21,0 % Avganistanaca navode da se finansijski položaj njihovog domaćinstva poboljšao u 2015. godini, u poređenju sa 49,8% ispitanika koji su to tvrdili u 2012. godini. U međuvremenu, procenat Avganistanaca koji navode da se finansijski položaj njihovog domaćinstva pogoršao u toku prethodne godine je 29,7 % u 2015. godini, u poređenju sa 6,9% 2012. godine.“ Istraživanje je obuhvatalo lične intervjue sa 9.586 Avganistanaca iz 14 različitih etničkih grupa iz sve 34 pokrajine u zemlji i sprovedeno je u junu 2015. godine. The Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 57.

¹⁸¹ Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015, septembar 2015*, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 10, 12. Treba napomenuti da procene broja stanovnika Kabula variraju; Gardijan navodi u decembru 2014. godine da broj stanovnika Kabula iznosi oko 6 miliona. The Guardian, *Kabul – The Fifth Fastest Growing City in the World – Is Bursting at the Seams*, 11. decembar 2014, <http://www.theguardian.com/cities/2014/dec/11/kabul-afghanistan-fifth-fastest-growing-city-world-rapid-urbanisation>.

¹⁸² Central Statistics Organization, *Afghanistan Living Condition Survey 2013-2014: National Risk and Vulnerability Assessment*, 2016, <http://cso.gov.af/Content/files/ALCS%202013-14%20Main%20Report%20-%20English%20-%2020151221.pdf>, str. 31, 40.

¹⁸³ NRC/The Liaison Office, *Listening to Women and Girls Displaced to Urban Afghanistan*, 26. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/5513bec24.html>, str. 10; UNHCR, *Research Study on IDPs in Urban Settings - Afghanistan*, maj 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e51382.html>, str. 11. U Kabulu, neregularno korišćenje stambenog prostora (izgradnja neplaniranih naselja, stanogradnja na obroncima planina, naselja IRL i kampovi u Kučiju), navodno, obuhvata 71,5 odsto ukupnog stambenog prostora. Ta stopa je još viša u drugim gradovima u Avganistanu. Stanovnici u takvim sredinama obično se useljavaju bez dozvole i nemaju sigurnost stanarskog prava. Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 76. Prema navodima AAN, u jednom izveštaju koji nije objavljen procenjuje se da su u 2009. godini 69 odsto stambenog prostora su činila neformalnih naselja. AAN, *Afghanistan's Returning Refugees: Why Are So Many Still Landless?*, 29. mart 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-returning-refugees-why-are-so-many-still-landless/>.

¹⁸⁴ Prema istraživanju Azijske fondacije, 73,6% stanovnika Kabula navodi da su se njihove mogućnosti zapošljavanja pogoršale u toku protekle godine, a 55,3% stanovnika Kabula navodi da se finansijska situacija u njihovom domaćinstvu pogoršala u toku proteklih godinu dana. The Asia Foundation,

interno raseljenim licima, povratnicima i drugoj gradskoj sirotinji, koji čine 80 odsto od oko 55.000 ljudi,, navodno, imaju izuzetno ozbiljne ili umereno ozbiljne probleme u pogledu nesigurnosti hrane.¹⁸⁵

U tom kontekstu, IRL u urbanim krajevima su više ugroženi nego gradska sirotinja koja nije raseljena, jer su posebno pogođeni nedovoljnim pristupom socijalnim uslugama i nemogućnostima za zarađivanje prihoda, što ima negativne posledice na sigurnost hrane i mehanizme socijalne zaštite.¹⁸⁶ Nedostatak adekvatnog zemljišta u urbanim područjima i nedostatak pristupačnog stanovanja često prisiljava novoraseljena lica i dugotrajno raseljena lica da žive u neformalnim naseljima, bez adekvatnog životnog standarda i sa ograničenim pristupom vodi i kanalizaciji.¹⁸⁷ Usled zastarele politike zakupa zemljišta i nepostojanja sigurnosti poseda, IRL i drugi stanovnici neformalnih naselja su, navodno, pod stalnim pretnjama od iseljavanja i sekundarnog raseljavanja.¹⁸⁸ Otimanje zemljišta, uključujući i zemljište koje je određeno za povratak izbeglica i IRL, navodno, predstavlja dodatnu prepreku.¹⁸⁹

Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 56-57. World Food Programme, *Kabul Informal Settlement (KIS) Winter Needs Assessment November 2015*, 8. decembar 2015, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Kabul%20Informal%20Settlement%20Winter%20Needs%20Assessment%20November%202015%20Final%20Report%20on%20Food%20Security.pdf>.

¹⁸⁵ Prema studiji urbanog siromaštva Semjuel Hol Konsaltinga: „IRL koji žive u neformalnim naseljima identifikovanim od strane humanitarnih aktera kao područja posebne ranjivosti pokazuju niže nivoe otpornosti u odnosu na druge grupe, ali život u neformalnim naseljima u Kabulu nije ni približno toliko jaka determinanta ranjivosti kao drugi kriterijumi kao što su domaćinstva u kojima su neki od članova zavisnici ili domaćinstva u kojima je glava domaćinstva žena. Osnovna razlika potiče od mogućnosti pristupa osnovnim uslugama i u pogledu toga IRL koji žive u neformalnim naseljima u Kabulu su u nepovoljnom položaju.” Samuel Hall, *Urban Poverty Report: A Study of Poverty, Food Insecurity and Resilience in Afghan Cities (report commissioned by Danish Refugee Council and People in Need)*, novembar 2014, <http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2014/11/DRC-PIN-Urban-Poverty-Report.pdf>, str. 7-8.

¹⁸⁶ U prvom izdanju *Studije o stanju u gradovima u Avganistanu* utvrđeno je sledeće: „IRL u urbanim krajevima su krajnje ugroženi, naročito u toku prve godine života u raseljenu. IRL, koji često nemaju lične dokumente, suočavaju se sa značajnim preprekama u pristupu uslugama pravosuđa, upisu dece u škole i obezbeđivanju zaposlenja u formalnoj ekonomiji u urbanim sredinama. IRL su najčešće isključeni iz učešća u urbanom društvenom životu i suočavaju se sa nizom različitih izazova u pogledu zaštite, uključujući povećane stope kriminala, nesigurnost, povećani rizik od rodno zasnovanog nasilja (GBV), eksploatacije dece i negativnih mehanizama preživljavanja, s tim da su žene i devojke posebno izložene povećanom riziku. Pored toga, IRL u urbanim sredinama imaju tendenciju da imaju značajno veću stopu nepismenosti i manje plaćene poslove, sa jasnom „nepovoljnom kombinacijom veština” u poređenju sa drugim urbanim stanovništvom, čak i sa gradskom sirotinjom”. Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 17. Videti i AIHRC, *A Report on the IDPs Situation in Afghanistan*, 19. decembar 2015, http://www.aihrc.org.af/home/press_release/5230; Samuel Hall, *Policy Brief: National Policy on IDPs in Afghanistan - From Policy to Implementation: Engaging with National Procedures, National and International Stakeholders in 2015*, 8. april 2015, <http://samuelhall.org/REPORTS/Afghanistan%20National%20IDP%20Policy%20Brief.pdf>, str. 7.

¹⁸⁷ Prema navodima AAN: „IRL i izbeglice povratnici počeli su da formiraju neformalna naselja na zemljištu koje nije u njihovom vlasništvu. U urbanim sredinama, oni se pridružuju drugim urbanim migrantima koji su izgradili neformalna naselja u gradovima koja rastu.” AAN, *Afghanistan's Returning Refugees: Why Are So Many Still Landless?*, 29. mart 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-returning-refugees-why-are-so-many-still-landless/>. Prema Istraživanju životnih uslova u Avganistanu za period 2013-2014. godine: „Značajan broj IRL i bivših izbeglica sada žive u neformalnim naseljima koje se nalaze u većim gradovima ili u blizini većih gradova u zemlji, kao što su Kabul, Herat, Mazar-e-Šarif, Džalalabad i Kandahar. Brz urbani rast podstaknut je, upravo, povratkom izbeglica, dolaskom raseljenih lica i ekonomskim migracijama iz ruralnih područja. Zbog toga, u pojedinim delovima zemlje, uslovi stanovanja su posebno loši i sirotinja je posebno mnogobrojna”. Central Statistics Organization, *Afghanistan Living Condition Survey 2013-2014: National Risk and Vulnerability Assessment*, 2016, <http://cso.gov.af/Content/files/ALCS%202013-14%20Main%20Report%20-%20English%20-%2020151221.pdf>, str. 204. U prvom izdanju *Studije o stanju u gradovima u Avganistanu* navodi se sledeće: „Budući da nemaju dovoljno sredstava za ulazak na formalno tržište stanova, urbana raseljena lica često dolaze da žive u neformalnim naseljima, u kojima imaju veoma ograničen pristup vodi i drugim osnovnim uslugama [i] žive ispod svakog standarda, u pretrpanim uslovima stanovanja, uz malu ili nikakvu sigurnost poseda”. Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 17. UNICEF-a ističe, u kontekstu brze urbanizacije u Avganistanu, da dok „kvantitativni podaci ukazuju na to da su urbana područja bolja u pogledu dobrobiti dece i pristupa osnovnim uslugama”, podaci prikrivaju razlike između različitih grupa. UNICEF dalje konstatuje u kontekstu preseljenja da „porodice često nemaju izbora osim da se nasele u nehumanim uslovima, gde nemaju pristupa pristojnom stanovanju, izvoru vode, higijeni, zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju. Ograničena dostupnost zemljišta naterala je ljude da se nasele na nesigurnim mestima, kao što su strme padine planina u okolni Kabula. Ta neformalna naselja odlikuju se visokom izloženosti prirodnim nepogodama, kao što su ekstremne zime, ograničen pristup čistoj vodi i nehigijenski uslovi, što uzrokuje ozbiljne probleme u pogledu javnog zdravlja.” UNICEF, *Children and Women in Afghanistan: A Situation Analysis 2014*, novembar 2014, <http://www.unicef.org/afghanistan/SitAn - Long Report- small size .pdf>, str. 31. U gradovima Herat i Helmand, većina IRL, navodno, žive u neformalnim naseljima ili „na otvorenom”. Samuel Hall Consulting, *Displacement Dynamics: IDP Movement Tracking, Needs and Vulnerability Analysis, Herat and Helmand Afghanistan*, maj 2014, <http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2014/05/IDP-Movement-Tracking-Needs-and-Vulnerability-Analysis-Afghanistan.pdf>, str. 47.

¹⁸⁸ Dok je značajan broj parcela netaknutnog i neobrađenog državnog zemljišta, navodno, raspodeljen povratnicima i IRL koji nemaju zemlju u skladu sa vladinim Programom namenskog korišćenja zemljišta, navodno, samo mali broj tih parcela su naseljene. Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 17. Videti i NRC/IDMC, *Still at Risk: Security of Tenure and the Forced Eviction of IDPs and Refugee Returnees in Urban Afghanistan*, 11. februar 2014, <http://www.refworld.org/docid/52fb2aab4.html>, str. 17.

¹⁸⁹ Prema UNAMA-i, bilo je izveštaja da moćni pojedinci, uključujući državne zvaničnike, prodaju zemlju koja je bila određena za izbeglice i IRL i prisvajaju dobit. UNAMA, *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The State Land Distribution System*, mart 2015, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_land_report_2_state_land_distribution_system_final_19march15_0.pdf, str. 30. Videti i AAN, *Afghanistan's Returning Refugees: Why Are So Many Still Landless?*, 29. mart 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-returning-refugees-why-are-so-many-still-landless/>.

F. Izbeglice i povratnici

Pakistan i Iran i dalje pružaju utočište velikoj većini (procenjuje se 95 odsto) populacije avganistanskih izbeglica i ukupan broj avganistanskih izbeglica u tim zemljama procenjuje se na 2,5 miliona.¹⁹⁰ Od 2002. godine, u Avganistan se vratilo više od 5,8 miliona avganistanskih izbeglica, što je oko 20 odsto stanovnika Avganistana; velika većina njih vratili su se u periodu između 2002. i 2008. godine.¹⁹¹

Zbog složenosti situacije u Avganistanu, koja je utiče na region u celini, islamske republike Iran, Avganistan i Pakistan, uz podršku UNHCR-a, pokrenule su kvadrilateralni konsultativni proces 2011. godine s ciljem da se identifikuju i realizuju trajna rešenja problema avganistanskih izbeglica u regionu. *Strategija rešavanja problema avganistanskih izbeglica i podrške dobrovoljnom povratku, održivoj reintegraciji i pomoći zemljama domaćinima* (SSAR) osmišljena je s ciljem kao sveobuhvatan i integrisani okvir za zajedničke intervencije u cilju očuvanja prostora dostupnog za utočište avganistanskim izbeglicama u susjednim zemljama i obezbeđenja podrške za održivu reintegraciju onih Avganistanaca koji dobrovoljno odluče da se vrate u Avganistan.¹⁹² To poslednje je posebno važno u svetlu činjenice da veliki broj Avganistanaca koji su se vratili u prethodnim godinama navode da nisu mogli da se reintegrišu u svoje zajednice, što je dovelo do značajnog sekundarnog raseljenja, uglavnom u urbana područja.¹⁹³ Povratnici se, navodno, suočavaju sa ozbiljnim teškoćama u pokušaju da ponovo izgrade život u Avganistanu.¹⁹⁴ Procenjeno je da je, navodno, oko 40 odsto povratnika ugroženo i da nemaju adekvatan pristup izvorima prihoda, hrani i utočištu.¹⁹⁵ Prepreke za povratak i IRL i izbeglica povratnika uključuju trenutnu nesigurnu situaciju u njihovim oblastima porekla; gubitak izvora prihoda i imovine; to što nemaju pristupa zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju; i to što teško mogu da povrate zemlju i imovinu.¹⁹⁶

UNHCR priznaje pravo svakog pojedinca da se vrati u svoju zemlju porekla, čak i u nepovoljnim okolnostima. UNHCR je, stoga, i dalje spreman da podrži Avganistance koji su registrovani kao izbeglice u susjednim zemljama, koji su u potpunosti informisani o situaciji u njihovim mestima porekla i koji dobrovoljno odluče da se vrate u Avganistan. Međutim, trenutno operativno okruženje u Avganistanu nameće ozbiljna ograničenja u pogledu napora UNHCR-a da obezbedi održivu reintegraciju povratnika i IRL u Avganistanu. Uopšteno govoreći, dobrovoljna repatrijacija i prisilni povratak odbijenih azilanata su dva procesa koji se fundamentalno razlikuju i koji podrazumevaju različite odgovornosti različitih aktera

¹⁹⁰ Procenjuje se da je 1,5 milion avganistanskih izbeglica u Pakistanu i 950.000 u Iranu. Pored toga, procenjuje se da 2 miliona Avganistanaca žive nelegalno u Pakistanu i Iranu. UNHCR, *High-level Segment on the Afghan Refugee Situation: Background Document*, oktobar 2015, <http://www.unhcr.org/562a22979.html>, str. 4.

¹⁹¹ Broj povratnika dostigao je svoj minimum u 2013. i 2014. godini, pre nego što je ponovo počeo da raste u 2015. godini. UNHCR, *Solutions Strategy for Afghan Refugees Update 2015-2016*, avgust 2015, <http://www.unhcr.org/542522922.html>, str. 11. Smanjenje prostora na raspolaganju za utočište i pogoršanje situacije u susjednim zemljama, posebno u Pakistanu, doprineli su povećanju broja povratnika u 2015. godini. Videti UNHCR, *Afghanistan - Volrep and Border Monitoring Monthly Update*, 1. januar – 31. oktobar 2015, 31. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56459f4a4.html>; HRW, "What Are You Doing Here?" - *Police Abuses Against Afghans in Pakistan*, 18. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/564eeb464.html>.

¹⁹² UNHCR, *Solutions Strategy for Afghan Refugees to Support Voluntary Repatriation, Sustainable Reintegration and Assistance to Host Countries*, maj 2012, <http://www.unhcr.org/pages/4f9016576.html>; UNHCR, *Afghan Conference: Delegates Urged to Support New Solutions Strategy*, 2. maj 2012, <http://www.unhcr.org/4fa0e8319.html>.

¹⁹³ USIP, *Peacebrief: The Forced Return of Afghan Refugees and Implications for Stability*, januar 2016, <http://www.usip.org/sites/default/files/PB199-The-Forced-Return-of-Afghan-Refugees-and-Implications-for-Stability.pdf>, str. 3; OCHA, *The 2015 Afghanistan Refugee and Returnee Overview*, novembar 2014, <https://docs.unocha.org/sites/dms/Afghanistan/2015%20Afghanistan%20Refugee%20and%20Returnee%20Overview.pdf>, str. 66. Četrdeset i devet odsto domaćinstava koja se vraćaju iz raseljenja naseljavaju se u urbanim sredinama, što je dva puta više u odnosu na procenat opšte populacije koja živi u urbanim sredinama (24 posto). Central Statistics Organization, *National Risk and Vulnerability Assessment 2011-12. Afghanistan Living Condition Survey*, 2014, <http://www.af.undp.org/content/dam/afghanistan/docs/MDGs/NRVA%20REPORT-rev-5%202013.pdf>, str. 27. Videti i Susanne Schmeidl, *Heeding the Warning Signs: Further Displacement Predicted for Afghanistan*, maj 2014, <http://www.fmreview.org/en/afghanistan.pdf>, str. 42. Prema navodima Radne grupe za neformalna naselja u Kabulu: „Većina stanovnika neformalnih naselja u Kabulu su povratnici iz Pakistana i Irana ili IRL koji beže od rata, nesigurnosti ili zloupotreba ljudskih prava u svojim pokrajinama porekla”. Task Force on Kabul Informal Settlements, *Winter Assistance to the Kabul Informal Settlements 2014/2015: Report on the Post-Distribution Monitoring Survey*, april 2015, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/pdm_kis_2015_-_final_report.pdf, str. 2.

¹⁹⁴ UNHCR, *High-level Segment on the Afghan Refugee Situation: Background Document*, oktobar 2015, <http://www.unhcr.org/562a22979.html>, str. 6. IOM, *Undocumented Afghan Returns from Iran & Pakistan: January to June 2015*, 2015, https://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/undocumented_afghan_returns_from_iran_and_pakistan_jan-jun_2015.pdf; British and Irish Agencies Afghanistan Group (BAAG), *Finding a Way Home: The Situation for Young Afghan Returnees*, 12. avgust 2014, <http://www.baag.org.uk/views-voices/finding-way-home-situation-young-afghan-returnees>.

¹⁹⁵ AAN, *The Refugee Dilemma: Afghans in Pakistan between Expulsion and Failing Aid Schemes*, 9. mart 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-refugee-dilemma-afghans-in-pakistan-between-expulsion-and-failing-aid-schemes/>. Videti i AIHRC, *The Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan Sixth Report, 1390 – 91, 10. avgust 2015*, http://www.aihrc.org.af/media/files/Research%20Reports/english/Economic%20and%20Social%20Rights%20Report_English.pdf, str. 39.

¹⁹⁶ UNHCR, *Afghanistan - VolRep and Border Monitoring Monthly Update, 01 January–30 November 2015*, 30. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5671309e4.html>; UNHCR, *Durable Solutions for IDPs in Afghanistan: A Secondary Data Analysis*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5655550a4.html>.

koji učestvuju u njima. Angažovanje UNHCR-a u radu sa Avganistancima koji su se dobrovoljno odlučili da se vrate u Avganistan ne bi trebalo tumačiti tako da UNHCR vrši procenu bezbednosti i drugih aspekata situacije u Avganistanu za lica koja su zatražila međunarodnu zaštitu u zemljama azila.

Iako sistematski naponi praćenja situacije odbijenih avganistanskih azilanata koji su deportovani u Avganistan iz zapadnih zemalja ne postoje, istraživačke inicijative u okviru kojih se prate odabrane grupe povratnika ukazuju na to da većina njih na kraju ponovo odlazi iz zemlje ili da nameravaju da odu iz zemlje.¹⁹⁷

Od svih azilanata koji su zatražili azil u 44 zemlje u Evropi, Severnoj Americi, Okeaniji i Aziji u 2014. godini, azilanti iz Avganistana čine treću najbrojniju grupu, sa oko 59.500 zahteva.¹⁹⁸ Na globalnom nivou, u prvoj polovini 2015. godine, Avganistanci su podneli oko 72.100 zahteva za azil, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na isti period 2014. godine (26.500).¹⁹⁹

III. Kriterijumi za odobravanje međunarodne zaštite

Ljudi koji beže iz Avganistana mogu da budu u opasnosti od progona po osnovima koji su povezani sa postojećim oružanim sukobom u Avganistanu ili po osnovu ozbiljnih kršenja ljudskih prava koja nisu direktno u vezi sa sukobom ili usled i jednog i drugog.

UNHCR smatra da je za lica koja spadaju u profile koji su navedeni u ovom Odeljku potrebno posebno pažljivo ispitati potencijalne rizike koji im prete. Međutim, data lista profila nije neophodno konačna; profili su zasnovani na informacijama koje su bile dostupne UNHCR-u u vreme pisanja ovih Smernica. Prema tome, zahtev ne bi trebalo automatski smatrati neosnovanim samo zato što ne potpada pod neki od profila koji su ovde identifikovani.

U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, članovi porodice ili drugi članovi domaćinstva lica koja spadaju u te profile mogu, takođe, da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom zbog veze sa licima koja su izložena riziku.

Avganistan se i dalje suočava sa posledicama nemeđunarodnog oružanog sukoba.²⁰⁰ Pojedinci koji beže od opasnosti ili pretnje od povrede u kontekstu tog sukoba mogu potencijalno da ispunjavaju kriterijume za sticanje statusa izbeglice u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine. Da bi to bilo tačno, neophodno je da razlog za strah od progona koji proističe iz nasilja povezan sa jednim od osnova iz Konvencije iz 1951. godine. U kontekstu Avganistana, primeri situacija u kojima su civili izloženi nasilju po osnovima iz Konvencije iz 1951. godine uključuju situacije u kojima je nasilje usmereno na područja u kojima boravi pretežno civilno stanovništvo određenih etničkih, političkih ili verskih profila ili na lokacije na kojima se okupljaju pretežno civili tih profila (uključujući pijace, džamije, škole i velike društvene skupove kao što su svadbe). Da bi se neko kvalifikovao za dobijanje izbegličkog statusa, ne postoji uslov da mora da bude lično poznat agentu (agentima) progona ili da ga lično traže agenti progona. Isto tako, čitave zajednice mogu da imaju osnovan strah od progona po jednom ili više osnova iz Konvencije iz 1951.

¹⁹⁷ Dr Liza Šuster (Liza Schuster) sa Siti univerziteta intervjuisala je oko 100 odbijenih tražilaca azila koji su se vratili u Kabul i utvrdila je da je „velika većina intervjuisanih pokusala da ponovo napusti zemlju i da su oko 80 % njih uspeali u tome”. The Bureau of Investigative Journalism, *From Kent to Kabul: The Former Asylum Seeking Children Sent Back to Afghanistan*, jul 2015, <http://labs.thebureauinvestigates.com/from-kent-to-kabul/>. Prema Mreži podrške za izbeglice (Refugee Support Network), koja prati grupu Avganistanaca koji su se vratili iz Velike Britanije u Avganistan, većina povratnika namerava da ponovo napusti Avganistan. RSN, *After Return: Documenting The Experiences of Young People Forcibly Removed to Afghanistan*, april 2016, https://refugeesupportnetwork.org/sites/default/files/files/After%20Return_RSN_April%202016.pdf, str. 6, 7, 19, 30, 43. Videti i Reuters, *Sent Back from Europe, Some Afghans Prepare to Try Again*, 16. novembar 2015, <http://www.reuters.com/article/2015/11/16/us-afghanistan-migrants-insight-idUSKCN0T50E020151116>; Peace Research Institute Oslo (PRIO), *Can Afghans Reintegrate after Assisted Return from Europe?*, jul 2015, http://file.prio.no/publication_files/PRIO/Oeppen%20-%20Can%20Afghans%20Reintegrate%20after%20Assisted%20Return%20from%20Europe,%20PRIO%20Policy%20Brief%202015.pdf; BBC, *The Young People Sent Back to Afghanistan*, 17. jul 2015, <http://www.bbc.com/news/magazine-33524193>; UNHCR, *Why Do Children Undertake the Unaccompanied Journey?*, decembar 2014, PDES/2014/03, <http://www.refworld.org/docid/54994d984.html>, str. 21.

¹⁹⁸ UNHCR, *Asylum Trends 2014: Levels and Trends in Industrialized Countries*, jun 2015, <http://www.unhcr.org/551128679.html>, str. 16.

¹⁹⁹ UNHCR, *Mid-Year Trends 2015*, decembar 2015, <http://www.unhcr.org/56701b969.html>, str. 13.

²⁰⁰ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 71. Videti, na primer, i Geiß i Michael Siegrist, “Has the Armed Conflict in Afghanistan Affected the Rules on the Conduct of Hostilities?”, *International Review of the Red Cross*, Sveska 93, br. 881, mart 2011. godine, <http://www.refworld.org/docid/511e1ecc2.html>.

godine; ne postoji uslov da lice mora da pretrpi određeni oblik ili stepen povrede koja se razlikuje od povrede koje su pretrpela druga lica istog profila.²⁰¹

Da bi civilno stanovništvo koje beži od nasilja moglo da potpadne pod dejstvo člana 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine, posledice nasilja moraju da budu dovoljno ozbiljne da mogu da se izjednače sa progonom. Rizik od redovne izloženosti nasilničkom ponašanju ili posledicama takvog ponašanja može da predstavlja progon u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine, bilo kao nezavisan incident ili kumulativno. U kontekstu rata u Avganistanu, relevantne okolnosti na osnovu kojih se utvrđuje da li su posledice nasilja po civilno stanovništvo dovoljno ozbiljne da premašuju prag progona uključuju broj civilnih žrtava i broj bezbednosnih incidenata, kao i postojanje ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava koje predstavljaju pretnju po život ili slobodu ili drugu ozbiljnu povredu. Međutim, razmatranje tih razloga nije ograničeno samo na direktan uticaj nasilja i obuhvata i dugoročne, indirektnije posledice nasilja, uključujući i uticaj sukoba na situaciju u oblasti ljudskih prava i to u kojoj meri sukob utiče na sposobnost države da štiti ljudska prava. U kontekstu rata u Avganistanu, relevantni faktori koje treba uzeti u obzir su:

- (i) kontrola nad civilnim stanovništvom od strane anti vladinih elemenata (AGE), uključujući nametanje paralelnih pravosudnih struktura i izricanje nezakonitih kazni, kao i pretnje i zastrašivanje civila, ograničavanje slobode kretanja i korišćenje sredstava iznuđivanja i nezakonitog oporezivanja;
- (ii) prinudna regrutacija;
- (iii) uticaj nasilja i nesigurnosti na humanitarnu situaciju koji se manifestuje kao nesigurnost izvora hrane, siromaštvo i uništavanje izvora prihoda;
- (iv) visoka stopa organizovanog kriminala i sposobnost lokalnih moćnika, gospodara rata i korumpiranih zvaničnika vlade da rade nekažnjeno;
- (v) sistemska ograničenja pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti kao posledica nesigurnosti; i
- (vi) sistemska ograničenja učešća u javnom životu, koja se odnose, pre svega, na žene.²⁰²

Svi zahtevi koje su podneli tražioci azila treba da se razmatraju na osnovu merituma datog zahteva, u pravičnom i efikasnom postupku utvrđivanja statusa i na osnovu ažurnih i relevantnih informacija o zemlji porekla, nezavisno od toga da li su podneti na osnovu kriterijuma za dodelu izbegličkog statusa iz Konvencije iz 1951. godine, definicija izbeglice iz regionalnih instrumenata, mandata UNHCR-a ili komplementarnih oblika zaštite na osnovu širih kriterijuma za dodelu međunarodne zaštite. UNHCR smatra da je za lica koja spadaju u profile koji su navedeni u nastavku neophodno posebno pažljivo ispitati potencijalne rizike. U slučaju pojedinih zahteva koje su podneli tražioci azila iz Avganistana, moguće je da će morati da se razmatra i mogućnost uskraćivanja izbegličkog statusa (videti Odeljak III.D).

Priznati izbeglički status treba da se preispituje samo u sledećim okolnostima:

- (i) Ukoliko u konkretnom slučaju postoje indikacije da postoji osnov za oduzimanje izbegličkog statusa koji prvobitno nije ni trebalo da bude odobren;
- (ii) Ukidanje izbegličkog statusa na osnovu člana 1F Konvencije iz 1951. godine; ili
- (iii) Prestanak izbegličkog statusa na osnovu člana 1C(1-4) Konvencije iz 1951. godine.²⁰³

²⁰¹ Canada: Federal Court, *Ralph Prophète v. The Minister of Citizenship and Immigration*, 2008 FC 331, 12. mart 2008, <http://www.refworld.org/docid/54c109a24.html>.

²⁰² UNHCR, *Summary Conclusions on International Protection of Persons Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence*; Okrugli sto 13. i 14. septembar 2012, Keiptaun, Južna Afrika, 20. decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50d32e5e2.html>, stavovi 10-12. Videti i Odeljak II.B ovih Smernica.

²⁰³ UN General Assembly, *Convention Relating to the Status of Refugees*, 28. jul 1951, United Nations Treaty Series, tom 189, str. 137, <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html>.

UNHCR smatra da postojeća situacija u Avganistanu nije garancija za prestanak izbegličkog statusa na osnovu člana 1C(5) Konvencije iz 1951. godine.

A. Potencijalni profili izloženi riziku

1. Lica koja su povezana sa ili za koja se smatra da podržavaju vladu i međunarodnu zajednicu, uključujući i međunarodne vojne snage

Postoje navodi da protivladni elementi sistematski napadaju civile koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju avganistansku vladu, avganistansko civilno društvo i međunarodnu zajednicu u Avganistanu, uključujući i međunarodne vojne snage i međunarodne humanitarne i razvojne aktere.²⁰⁴ U 2015. godini, UNAMA je evidentirala 1.335 civilnih žrtava (790 poginulih i 545 povređenih) koji su stradali u incidentima ciljanih ubistava i pokušaja ciljanih ubistva počinjenih od strane protivladinih elemenata, pri čemu su talibani preuzeli odgovornost za 135 incidenata u kojima je bilo 336 civilnih žrtava (168 poginulih i 168 povređenih). Broj žrtava povećao se za 25 odsto od 2014. godine (716 poginulih i 353 povređenih), dok je broj incidenata za koje su talibani preuzeli odgovornost povećan za 59 odsto.²⁰⁵ UNAMA je evidentirala i 26 civilnih žrtava (17 poginulih i devet povređenih) koje su stradale u 17 incidenata ciljanih i namernih ubistava koje su u 2015. godini počinile grupe povezane sa ISIS-om.²⁰⁶ Osnovne mete tih napada bili su nacionalni i lokalni politički lideri, državni zvaničnici, nastavnici i drugi državni službenici, policajci van dužnosti, plemenske starešine, verski lideri, žene u javnoj sferi, civili optuženi za špijunažu za provladine snage, aktivisti za ljudska prava, zaposleni u humanitarnim i razvojnim organizacijama i građevinski radnici.²⁰⁷

Dana 22. aprila 2015. godine, talibani su najavili, kao i prethodnih godina, da će u prolećnoj ofanzivi mete biti vladini zvaničnici i drugi za koje se smatra da podržavaju vladu i međunarodnu zajednicu.²⁰⁸ Uprkos izjavama talibana da im je namera da se smanji broj civilnih žrtava,²⁰⁹ bilo je kontinuiranih izveštaja da talibani namerno napadaju civile i objekte pod zaštitom međunarodnog humanitarnog prava.²¹⁰ U 2015.

²⁰⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 42-43; UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 13-18; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. jun 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stavovi 18, 32-33.

²⁰⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 43; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 55.

²⁰⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 56.

²⁰⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 43, 84; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 43, 55-56, 108.

²⁰⁸ U najavi prolećne ofanzive "Azmi" 2015. godine navodi se da će mete napada Azmi biti „strani okupatori, kao i njihove unutrašnje marionete”, koji su mete neprekidnog džihada, a odnosi se na „zvaničnike marionetskog režima ... i druge opasne pojedince“. *Statement by the Leading Council of the Islamic Emirate Regarding the Inauguration of Spring Operations Called 'Azmi' (Resolve)*, 22. april 2015, <http://shahamat-english.com/english/index.php/paighamoonaa/54149-statement-by-the-leading-council-of-the-islamic-emirate-regarding-the-inauguration-of-spring-operations-called-%E2%80%98azmi%E2%80%99-resolve>. U najavi prolećne ofanzive 2014. godine navedeno je da su glavne mete „strani okupatori i njihove pristalice pod različitim imenima kao što su špijuni, vojni i civilni izvođači radova i svi koji rade za njih, kao i prevodioci, administrativno i logističko osoblje”, *Statement of Leadership Council of Islamic Emirate Regarding the Commencement of the Annual Spring Operation Named 'Khaibar'*, 8. maj 2014, <http://shahamat-english.com/english/index.php/paighamoonaa/44468-statement-of-leadership-council-of-islamic-emirate-regarding-the-commencement-of-the-annual-spring-operation-named-%E2%80%98khaibar%E2%80%99>. Za razliku od toga, najava prolećne ofanzive 2016. godine nije sadržala nikakve informacije o konkretnim ciljevima operacija talibana: *Statement by Leadership Council of Islamic Emirate Regarding Inauguration of Spring Offensive Entitled "Operation Omari"*, 12. april 2016, <http://shahamat-english.com/statement-by-leadership-council-of-islamic-emirate-regarding-inauguration-of-spring-offensive-entitled-operation-omari/>; videti i AAN, *Operation Omari: Taleban Announces 2016 Spring Offensive*, 14. april 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/operation-omari-taleban-announces-2016-spring-offensive/>.

²⁰⁹ U najavi prolećne ofanzive 2016. godine navedeno je da su „mudžahedini dobili nedvosmislene instrukcije da sprovedu svoje operacije tako da zaštite civile i civilnu infrastrukturu.“ *Statement by Leadership Council of Islamic Emirate Regarding Inauguration of Spring Offensive Entitled "Operation Omari"*, 12. april 2016, <http://shahamat-english.com/statement-by-leadership-council-of-islamic-emirate-regarding-inauguration-of-spring-offensive-entitled-operation-omari/>.

Isto tako, u najavi prolećne ofanzive 2015. godine navedeno je da najviši prioritet treba da bude „zaštita i očuvanje života i imovine civilnog stanovništva” i da treba izbegavati mete kao što su „verske i druge obrazovne institucije kao što su džamije, medrese, škole, univerziteti, zdravstveni centri, uključujući klinike i bolnice, javne objekte i druge projekte za javno dobro.“ *Statement by the Leading Council of the Islamic Emirate Regarding the Inauguration of Spring Operations Called 'Azmi' (Resolve)*, 22. april 2015, <http://shahamat-english.com/english/index.php/paighamoonaa/54149-statement-by-the-leading-council-of-the-islamic-emirate-regarding-the-inauguration-of-spring-operations-called-%E2%80%98azmi%E2%80%99-resolve>.

²¹⁰ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 54. Videti i UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for*

godini, talibani su priznali da je u dva incidenta za koje su bili odgovorni bilo civilnih žrtava, ali su, navodno, umanjili posledice koje su ti incidenti imali na civile.²¹¹

Osim ciljanih ubistava, antivladini elementi, navodno, koriste i pretnje, zastrašivanje, otmice i podmetanje požara da zastraše zajednice i pojedince i pokušavaju, na taj način, da prošire svoj uticaj i kontrolu, pri čemu su mete napada oni koji osporavaju njihov autoritet i ideje.²¹²

a) *Vladini zvaničnici i državni službenici*

U toku 2014. i 2015. godine, UNAMA je dokumentovala više incidenata od strane antivladinih elemenata koji su u toku borbi namerno napadali civilne zaposlenike u vladi, kao i civilne kancelarije vlade i druge objekte.²¹³

Civilni zaposlenici u vladi su, takođe, često bili žrtve ciljanog ubijanja.²¹⁴ Antivladini elementi napadaju političare i vladine zvaničnike na lokalnom, pokrajinskom i nacionalnom nivou vlasti, uključujući poslanike u parlamentu,²¹⁵ članove Visokog mirovnog saveta (HPC),²¹⁶ i guvernere i članove saveta na nivou provincija i okruga.²¹⁷

Sudije i tužioci imenovani od strane vlade su posebno često meta napada i UNAMA je evidentirala 188 civilnih žrtava (46 poginulih i 142 povređena) stradalih u ciljanim napadima na sudije, tužioce i pravosudne institucije u 2015. godini, što predstavlja povećanje od 109 odsto u odnosu na 2014. godinu.²¹⁸

International Peace and Security: Report of the Secretary-General, 10. jun 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav 34.

²¹¹ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 54.

²¹² UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 34, 48-50; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 24, 67; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. jun 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav 22.

²¹³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 46; UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 18; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 33; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 22.

²¹⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 44-46; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 55. Nakon povlačenja snaga ISAF 2014. godine, talibani su, navodno, promenili taktiku i napadaju prvenstveno snage ANSF-a i pripadnike vlade. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. jun 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav. 12.

²¹⁵ Dana 22. juna 2015. godine, u napadu na parlament Avganistana u gradu Kabulu, talibani su koristili eksploziv, lako naoružanje i granate na raketni pogon i usmrtili dva i ranili 39 civila. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 64.

²¹⁶ Prema navodima HPC-a, 33 člana pokrajinskih mirovnih saveta parlamenta ubijeni su u 17 pokrajina od početka programa 2010. godine. Pajhwok Afghan News, *Huge Expenses on Afghan Peace Effort Achieve Little Gains*, 30. avgust 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/08/30/huge-expenses-afghan-peace-effort-achieve-little-gains>. 20. jula 2015. godine, član HPC-a iz centralne provincije Majdan Vardak ubijen je od strane nepoznatih počinitelaca u Kabulu. Pajhwok Afghan News, *Wardak Peace Emissary Gunned Down in Kabul*, 21. jul 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/07/21/wardak-peace-emissary-gunned-down-kabul>. 12. februara 2015. godine, jedan član HPC-a ubijen je u Kandaharu. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghan Peace Council Member Killed*, 13 februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5509409542.html>.

²¹⁷ Dana 25. maja 2015. godine, u napadu na kancelariju pokrajinskog saveta u južnoj pokrajini Zabul za koji su odgovornost preuzeli talibani povređeno je najmanje 65 civila. Pajhwok Afghan News, *68 Injured as Truck Bomb Hits Zabul PC Office*, 25. Maj 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/05/25/68-injured-truck-bomb-hits-zabul-pc-office>. 17. marta 2015. godine, bombaš samouubica aktivirao je eksploziv podmetnut pod kamion u provinciji Helmand, u blizini stambenog kompleksa u kojem su se nalazili guverner, predsednik pokrajinskog saveta i zamenik načelnika provincijske policije i ubio sedam i ranio 40 lica. Meta napada su, navodno, bili visoki vladini zvaničnici, pripadnici civilnog društva i novinari koji su prisustvovali seminaru na temu trgovine ljudima i otmica. Agence France-Presse, *Seven Killed, 41 Injured in Afghan Truck Bomb: Officials*, 18. mart 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/seven-killed-41-injured-afghan-truck-bomb-officials>.

²¹⁸ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 45.

Nastavnici, školski čuvari i zvaničnici Ministarstva obrazovanja su, takođe, česta meta napada,²¹⁹ kao i zdravstveni radnici,²²⁰ drugi državni službenici, pa čak i radnici pod ugovorom.²²¹

b) Pripadnici ANP-a i ALP-a²²²

Avganistanske snage bezbednosti, a posebno ANP, i dalje su mete ciljanih kampanja.²²³ Nakon povlačenja najvećeg dela stranih borbenih snaga u 2014. godini, policijske baze i kontrolni punktovi sve češće su na meti napada antivladinih elemenata.²²⁴ Policajci ANP-a su mete napada i na dužnosti i van na dužnosti.²²⁵

²¹⁹ UNAMA i UNICEF izvestili su u aprilu 2016. godine da su „nastavno osoblje, uključujući i učenike, i dalje izloženi direktnim napadima i pretnjama od strane antivladinih elemenata zbog njihove veze sa obrazovanjem koje obezbeđuje vlada. Na primer, UNAMA je dokumentovala više slučajeva nastavnog osoblja zaposlenog od strane Vlade Avganistana koji su ubijeni, pretučeni, oti ili kojima je prečeno od strane antivladinih elemenata nakon što su bili optuženi da podržavaju vladu”. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 10. Grupe povezane sa ISIS-om, navodno, prinudno su zatvorile 25 obrazovnih ustanova u pokrajini Nangarhar u avgustu 2015. godine i organizovale su javne sastanke na kojima su pretile nastavnicima da će biti kažnjeni ozbiljnim kaznama ukoliko ne budu poštovali naredbe o zatvaranju škola. Neki nastavnici prijavili su i da im je prečeno smrću u telefonskim pozivima. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 19. U periodu od 1. maja do 31. oktobra 2015. godine, Nacionalna radna grupa za praćenje i izveštavanje u okviru Rezolucije Saveta bezbednosti 1612 dokumentovala je 74 napada na škole i nastavno osoblje. Većina incidenata pripisuje se antivladinim elementima, i to posebno talibanima. UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 34; UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security*, 1. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav. 28. U periodu od 1. septembra 2010. do 31. decembra 2014. godine, radna grupa „dokumentovala je 111 incidenata ubijanja i ranjavanja nastavnog osoblja i 36 incidenata otmica od strane naoružanih opozicionih grupa, uključujući i talibane.” U 2010. godini, prema izveštajima, zabeležen je veliki broj takvih incidenata, ali u 2013. godini broj incidenata se smanjio, da bi ponovo počeo da se povećava u 2014. godini. Radna grupa potvrdila je i „23 od 62 prijavljenih incidenata pretnji upućenih nastavnom osoblju i učenicima, od kojih se većina odnosila na obrazovanje devojčica”. Na primer: „U avgustu 2014. godine, u pokrajini Šah Džoi u okrugu Zabul, talibani su nasilno ušli u školu, oti i kasnije ubili 32-godišnjeg učitelja koji je prethodno dobijao upozorenja da prestane da drži nastavu u školi”. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 45-46.

²²⁰ UNAMA i UNICEF dokumentovali su 66 otmica zdravstvenih radnika u 2015. godini, što predstavlja naglo povećanje u odnosu na 2013. i 2014. godinu. Svi otmice izvršene u periodu između 2013. i 2015. godine osim jedne pripisuju se antivladinim elementima. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 10. UNAMA je dokumentovala povećanje broja napada antivladinih elemenata na bolnice i zdravstvene radnike u 2015. godini (63 incidenta, što je povećanje od 47 odsto u odnosu na 2014. godinu, od čega su 36 napada izvršili talibanski borci, a 12 napada borci povezani sa ISIS-om). Što se tiče tih incidenata, došlo je, navodno, do povećanja broja incidenata zastrašivanja i pretnji zdravstvenim radnicima i ustanova (31 incident u 2015. godini, u odnosu na 14 incidenata u 2014. godini). UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 20. U toku 2014. godine, prema navodima, najmanje 10 zdravstvenih radnika je ubijeno, a 14 je oteto. 38 incidenata pripisuje se naoružanim grupama, uključujući i 13 za koje su odgovorni talibani. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 34.

²²¹ U 2014. i 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 19 ciljanih napada (12 u 2014, 7 u 2015) na civilne radnike pod ugovorom za koje su odgovornost preuzeli talibani. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 84; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 108. Civilni koji rade pod ugovorom za vladu, navodno, predstavljaju i metu otmica. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 59. U januaru 2016, jedan radnik koji je radio pod ugovorom za vladu, navodno, je ubijen nakon što su mu pretili talibani. Pajhwok News, *1 Worker Killed, Another Wounded in Taliban Attack*, 19. januar 2016, <http://www.pajhwok.com/en/2016/01/19/1-worker-killed-another-wounded-taliban-attack>.

²²² Prema UNAMA-i „civilni zaposlenici u policiji koji ne učestvuju direktno u neprijateljskim akcijama i koji ne učestvuju u operacijama protiv pobunjenika” smatraju se za civile. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 75.

²²³ Njujork tajms objavio je da je u prvih šest meseci 2015. godine 4.100 avganistanskih vojnika i policajaca ubijeno, dok je oko 7.800 povredeno, što predstavlja povećanje od 50 odsto u odnosu na isti period 2014. godine. New York Times, *Afghan Security Forces Struggle Just to Maintain Stalemate*, 22. jul 2015, <http://www.nytimes.com/2015/07/23/world/asia/afghan-security-forces-struggle-just-to-maintain-stalemate.html>. 1. oktobra 2014. godine, magnetna IED naprava eksplodirala je u blizini banke u gradu Kunduzu, u pokrajini Kunduz, meta napada bile su snage ANP, i tom prilikom stradalo je 16 civila (jedan poginuli i 15 povredjenih, uključujući i jednu ženu i dvoje dece). Talibani su preuzeli odgovornost i objavili da su ubili pet pripadnika ANP-a. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 50.

²²⁴ 7. avgusta 2015. godine, bombaš samoubica aktivirao je bombu među kadetima policije ispred Policijske akademije u Kabulu. UNAMA je izvestila da je bilo 57 civilnih žrtava i da su sve žrtve bile civili. Talibani su preuzeli odgovornost za napad. AAN, *The Triple Attack in Kabul: A Message? If So, to Whom?*, 10. avgust 2015, <https://www.afghanistanalysts.org/the-triple-attack-in-kabul-a-message-if-so-to-whom/>. Videti i Radio Free Europe/Radio Liberty, *Deadly Bomb Blast Hits Afghan Police Checkpoint*, 6. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b5f45b11.html>; The Guardian, *Taliban Kill 20 Afghan Police Officers in Attacks on Checkpoints*, 13. jun 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/13/taliban-kill-20-afghan-police-officers-in-attacks-on-checkpoints>.

²²⁵ 17. maja 2015. godine, u pokrajini Lagman, antivladini elementi su pucali u i zarobili pripadnika ANP-a na dužnosti koji je pokušao da pobegne i tom prilikom ranili su i jednu dvanaestogodišnju devojčicu. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 61. U 2014. godini, UNAMA je dokumentovala 525 civilnih žrtava (201 poginulih i 324 povredjena civila) koji su stradali u borbama u kojima su antivladini elementi napadali pripadnike ANP-a, što je predstavljalo povećanje od 27 odsto u odnosu na 2013. Civilne žrtve bili su posmatrači napada, pripadnici ANP-a angažovani u civilnom sprovođenju zakona i pripadnici ANP-a koji nisu bili na dužnosti. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 32.

I pripadnici ALP-a su često meta napada.²²⁶ Budući da su pripadnici ALP-a često raspoređeni u nesigurnijim oblastima, procenjuje se da je broj njihovih žrtava tri puta veći od broja žrtava pripadnika ANSF-a.²²⁷ Ima navoda i da antivladini elementi napadaju i pripadnike drugih policijskih snaga u Avganistanu,²²⁸ kao i bivše pripadnike ANSF-a.²²⁹

c) *Civili koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju ANSF/provladine snage*

Postoje brojni izveštaji da antivladini elementi napadaju civile za koje se sumnja da saraduju sa ili da "špijuniraju" za provladine snage, uključujući i snage ANSF-a.²³⁰

d) *Civili koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju međunarodne vojne snage*

Antivladini elementi, navodno, prete avganistanskim civilima koji rade za međunarodne vojne snage kao vozači, prevodioci ili na drugim civilnim pozicijama i napadaju ih.²³¹ Postoje izveštaji i da antivladini elementi napadaju bivše radnike međunarodnih snaga i vlade.²³²

²²⁶ U prvoj nedelji jula 2015. godine, najmanje 30 pripadnika ALP-a su, navodno, ubijeni kada su talibanski pobunjenici izvršili koordinisane napade na policijske kontrolne punktove u pokrajini Majdan Vardak. Los Angeles Times, *Afghan Fighters Accuse Kabul of Neglect in Deadly Battle with Taliban*, 5. jul 2015, <http://www.latimes.com/world/afghanistan-pakistan/la-fg-afghan-fighters-kabul-neglect-20150705-story.html>. 23. novembra 2014. godine, bombaš samoubica u pokušaju da napadne pripadnike ALP-a aktivirao je bombu u blizini grupe od nekih 400 ljudi koji su se okupili da gledaju odbojkašku utakmicu u pokrajini Paktika. UNAMA je dokumentovala 138 civilnih žrtava, uključujući i deset pripadnika ALP-a. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 53.

²²⁷ International Crisis Group, *The Future of the Afghan Local Police*, 4. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55702a544.html>, str. 8.

²²⁸ 18. novembra 2014. godine, naprava IED eksplodirala je na Buzkaši stadionu u provinciji Baglan i tom prilikom povređeno je 24 civila (uključujući i tri dečaka). UNAMA je u svom izveštaju navela da je utisak da su glavne mete bili pripadnici Avganistanske nacionalne policije za očuvanje javnog reda (ANCOP) koji su bili na stadionu. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 50.

²²⁹ Na primer, u februaru 2016. godine, talibani su preuzeli odgovornost za ubistvo desetogodišnjeg dečaka koji se borio protiv njih, na strani ALP-a. Dečak se vratio iz borbe i pohadao je školu kada je ubijen. New York Times, *Taliban Gun Down 10-Year-Old Militia Hero in Afghanistan*, 2. februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/03/world/asia/afghanistan-taliban-child-soldiers.html>. Bivši načelnik okružne policije u provinciji Helmand ranjen je u oktobru 2014. godine kada je vozilo natovareno eksplozivom eksplodiralo u blizini njegove kuće. U eksploziji je poginulo pet osoba, a 18 je povređeno. Dawn, *Taliban Suicide Attack Kills Five in Afghanistan*, 8. oktobar 2014, <http://www.dawn.com/news/1136627>. U avgustu 2014, bivši borac ANA, navodno, je upucan kada su naoružani ljudi upali u zdravstvenu kliniku u pokrajini Logar. AAN, *The Empty Street of Mohammad Agha: Logar Struggle Against the Taliban*, 15. decembar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-empty-streets-of-mohammad-gha-logars-struggle-against-the-taliban/>.

²³⁰ U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 44 incidenta u kojima su antivladini elementi izvršili kazne nad civilima za, navodno, nepoštovanje šerijatskog zakona, zamišljene prekršaje i navode o špijunaži. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50. UNAMA je u svom izveštaju navela da ubijanje otehtih lica često sledi nakon optužbi za špijuniranje u korist provladinih snaga. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 61. U 2014. godini, UNAMA je dokumentovala 11 incidenta u kojima su antivladini elementi odrubili glave 16 civila, nakon što su ih optužili za špijuniranje za vladu ili za podržavanje avganistanskih nacionalnih snaga bezbednosti. Na primer, 26. avgust 2014, antivladini elementi odrubili su glavu lokalnom muli u pokrajini Farah koji je, navodno, nastavio da čita molitve na sahranama pripadnika avganistanskih snaga bezbednosti uprkos pretnjama koje je dobio od talibana. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 56. IRL profilisani od strane Nacionalne radne grupe za IRL u toku 2015. godine su, navodno, izloženi uznemiravanjima i zastrašivanjima od strane antivladinih elemenata zbog zamišljenog podržavanja vlade i provladinih snaga. Videti, na primer, UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/565554b14.html>. Talibani, navodno, prete i ubijaju ljude koji koriste usluge državnog telekoma zato što sumnjaju da su vladini špijuni. Pajhwok News, *Kapisa Residents Resent Taliban Ban Salam Operations*, 17. januar 2016, <http://www.pajhwok.com/en/2016/01/17/kapisa-residents-resent-taliban-ban-salam-operations>.

²³¹ Prema potvrdama iz pet nezavisnih izvora, najmanje četiri prevodioca su ubili talibani dok su čekali na odluku američkog Stejt departmenta o njihovoj podobnosti za preseljenje u okviru programa Specijalnih imigrantskih viza (Specijalnog Immigrant Visa). Voice of America, *Where the Grave Isn't Free: One Afghan Interpreter's Trials of US Resettlement*, 22. april 2015, <http://www.voanews.com/content/afghan-interpreters-translators-siv-special-immigrant-visa/2729110.html>. Prema Lindi Fitčēt (Linda Fitchett), predsednici Međunarodnog udruženja konferencijskih prevodilaca (AIIC), vidljiva saradnja sa međunarodnim trupama pretvara prevodioca u metu. Ona procenjuje da je od početka rata ubijeno nekoliko stotina prevodilaca i da je nekoliko hiljada povređeno. Deutsche Welle, *Interpreters Are Caught in the Crossfire in Afghanistan*, 7. avgust 2014, <http://www.dw.com/en/interpreters-are-caught-in-the-crossfire-in-afghanistan/a-17839085>. Videti i BBC News, *Left to the Mercy of the Taliban*, 26. novembar 2014, <http://www.bbc.com/news/magazine-30215500>.

²³² U avgustu 2015. godine, navodi se da je bivši prevodilac britanske vojske u pokrajini Helmand ubijen u svojoj kući nakon što je bio obeležen od strane talibana kao špijun. The Telegraph, *Britain 'Owes Afghan Interpreters a Debt of Honour'*, 29. avgust 2015, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/afghanistan/11832796/Britain-owes-Afghan-interpreters-a-debt-of-honour.html>. Nakon što su talibani povećali svoje prisustvo u pokrajini Oruzgan 2014. godine, bilo je navoda da imaju detaljan spisak sa 116 imena lica koja rade ili koja su radila za međunarodne snage i za vladu. Talibani su zahtevali da ta lica izađu pred njih da se donese odluka o tome kako će se s njima postupati. AAN, *The Empty Street of Mohammad Agha: Logar Struggle against the Taliban*, 15. decembar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-empty-streets-of-mohammad-gha-logars-struggle-against-the-taliban/>. Bivšeg prevodioca danske vojske, navodno, su kidnapovali talibani u Kabulu 2013. godine. The Guardian, *Afghan Exodus Grows as Taliban Gains Ground and Hope for Future Diminishes*, 29. oktobar 2015, <http://www.theguardian.com/global-development/2015/oct/29/afghan-exodus-grows-taliban-gain-ground-refugees>.

e) *Radnici humanitarnih i razvojnih organizacija*

Antivladini elementi, navodno, napadaju civile koje su zaposleni u međunarodnim ili avganistanskim humanitarnim organizacijama,²³³ uključujući i avganistanske državljane koji rade za organizacije Ujedinjenih nacija;²³⁴ zaposlene u međunarodnim razvojnim agencijama;²³⁵ zaposlene u nacionalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama (NVO);²³⁶ i vozače kamiona, građevinske radnike i lica koja rade na rudarskim projektima i drugim razvojnim projektima.²³⁷ Postoje izveštaji da su lica tih profila bila ubijena, oteta i da su bili žrtve zastrašivanja.

f) *Aktivisti za ljudska prava*

Antivladini elementi, navodno, napadaju aktiviste za ljudska prava i u ciljanim napadima na njih bilo je poginulih i ranjenih.²³⁸ Ženama borcima za ljudska prava, navodno, pretilo posebno visok rizik.²³⁹

g) *Ostali civili za koje se smatra da podržavaju vladu ili međunarodnu zajednicu*

Postoje navodi da antivladini elementi namerno ubijaju civile i da ih na taj način kažnjavaju za podršku vladi i da ta ubistva treba da budu upozorenje za ostale.²⁴⁰ Antivladini elementi, navodno, koriste različite

²³³ Prema navodima UNAMA-e, u prvih šest meseci 2015. godine, antivladini elementi napali su humanitarne radnike u 15 incidenata otmica. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 63.

²³⁴ U toku napada na Kunduz u septembru 2015. godine, talibani su, navodno, imali unapred sastavljenu listu meta na kojoj su bili i zaposleni UNAMA-e. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. decembar 2015, A/70/601–S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 31. Prema određenim navodima, u periodu od marta do maja 2015. godine, bilo je 27 bezbednosnih incidenata protiv osoblja Ujedinjenih nacija. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10. jun 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav 24.

²³⁵ Nakon napada na hotel u Kabulu 13. maja 2015. godine, u kojem je ubijeno pet Avganistanaca i devet stranih državljana, talibani su dali izjavu u kojoj su Avganistanke koje rade za strance, uključujući humanitarne radnike, nazvali “plaćenicima” i legalnim metama. HRW, *Afghanistan: The Taliban's Deadly Hypocrisy*, 18. maj 2015, <http://www.hrw.org/news/2015/05/18/afghanistan-talibans-deadly-hypocrisy>.

²³⁶ UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 16. Devet lokalnih humanitarnih radnika koji su radili za Program nacionalne solidarnosti (National Solidarity Program), koji je inicijativa avganistanske vlade, ubijeni su kada je naoružano lice upalo u prostorije agencije u severnoj provinciji Balk 2. juna 2015. godine. New York Times, *Gunmen in Northern Afghanistan Kill 9 Local Aid Workers*, 2. jun 2015, <http://www.nytimes.com/2015/06/03/world/asia/afghanistan-aid-workers-killed-in-attack.html>. U 2014. godini, UNAMA je dokumentovala 17 napada u kojima su namerno targetirani demineri i u kojima je stradala 51 civilna žrtva (34 poginula i 17 povređenih). Napade su izvršili antivladini elementi, a talibani su javno preuzeli odgovornost za dva napada. Na primer, 13. decembra 2014. godine, antivladini elementi otvorili su vatru na grupu deminera koji su uklanjali neeksplozirane mine u okrugu Va Šer, u provinciji Helmand, i tom prilikom ubili su 11 i ranili još šest deminera. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 23.

²³⁷ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 84; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 55, 108.

²³⁸ Videti United Kingdom: Foreign and Commonwealth Office, *Human Rights and Democracy Report - Afghanistan*, 12. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/551a53045e.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>, 26. oktobra 2015. godine, ubijena su dva zaposlena AIHRC-a i još šest je ranjeno kada je eksplozivna naprava na daljinsko upravljanje eksplodirala ispod minibusa u kojem su bili, u pokrajini Nangarhar. UN News Service, *UN Condemns Attack on Human Rights Workers in Afghanistan that Killed Two, Injured Six*, 26. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562f417840b.html>. U toku napada na Kunduz u septembru 2015. godine, talibanske snage su, navodno, imale “listu za odstrel” sa imenima i fotografijama aktivista, novinara i državnih službenika. Amnesty International, *Afghanistan: Harrowing Accounts Emerge of the Taliban's Reign of Terror in Kunduz*, 1 October 2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/10/afghanistan-harrowing-accounts-emerge-of-the-talibans-reign-of-terror-in-kunduz/>.

²³⁹ Videti UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 15; UNAMA, *UN Special Representative Nicholas Haysom on Murder of UNAMA Staff Member in Kandahar*, 25. oktobar 2015, <https://unama.unmissions.org/un-special-representative-nicholas-haysom-murder-unama-staff-member-kandahar>; Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>; International Foundation for the Protection of Human Rights Defenders, *Human Rights Defenders, Lives in the Balance*, 14. januar 2015, https://www.frontlinedefenders.org/sites/default/files/annual_report_2014_final_revised.pdf, str. 8.

²⁴⁰ U maju 2015. godine, prema navodima starešina sela koji su bili svedoci odsecanja glave jednom inženjeru od strane talibana, komandant talibana naredio je jednom pripadniku talibana da napiše da je izrekao kaznu jer je inženjer, navodno, podržavao vladu. Pripadnik talibana, navodno, je napisao to na parčetu papira i stavio ga na telo žrtve. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 56. Za vreme izbornih perioda, radnici koji rade na izborima su posebno na udaru antivladinih elemenata. Na primer, u vezi izbora 2014. godine, UNAMA navodi sledeće: „Za vreme predsedničkih izbora i izbora za pokrajinske savete koji su održani 5. aprila i za vreme drugog kruga predsedničkih izbora 14. juna, UNAMA je dokumentovala 242 incidenta napada antivladinih elemenata koji su bili usmereni na izborni proces. Napadi su za posledicu imali 380 civilnih žrtava (74 poginula i 306 povređenih)”. Radnici koji rade na izborima su takođe bili žrtve ciljanih ubistava. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 32-33, 55. Prema navodima lokalnog stanovništva u okrugu Zahri, u pokrajini Kandahar, ukoliko pogine pripadnik talibana, talibani pretražuju sela i traže navodnog špijuna da ga kazne. Rahmatullah Amir, *Continuing Conflict, Continuing Displacement in Southern Afghanistan*, maj 2014, <http://www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/afghanistan.pdf>, str. 8.

mehanizme za upozoravanje civila koji podržavaju vladu, uključujući tekstualne poruke, emisije na lokalnom radiju, društvene medije i “noćna pisma” (*shab nameha*).²⁴¹ U mestima u kojima nisu uspeli da zadobiju podršku javnosti, antivladini elementi, navodno, maltretiraju i zastrašuju lokalne zajednice i izriču kazne lokalnom stanovništvu zbog toga što podržavaju vladu.²⁴² Civilima koji su optuženi za “špijuniranje” za vladu, navodno, sudi se po kratkom postupku u paralelnim i nezakonitim sudskim postupcima koje vode antivladini elementi; kazna za te navodne “prekršaje” najčešće je lišavanje života.²⁴³

h) Plemenske starešine i verski lideri

Antivladini elementi, navodno, napadaju lokalne tradicionalne lidere kao što su plemenske starešine za koje se smatra da podržavaju vladu ili međunarodnu zajednicu ili koji ne podržavaju antivladine elemente.²⁴⁴

Takođe, antivladini elementi, navodno, napadaju verske lidere za koje se smatra da podržavaju vladu ili koji na različit način tumače islam.²⁴⁵ Imami su, navodno, na meti napada zbog održavanja sahrana pripadnika ANSF-a i pojedinca ubijenih od strane talibana.²⁴⁶

²⁴¹ Videti, na primer, Washington Post, *A New Islamic State Radio Station Spreads Panic in Eastern Afghanistan*, 22. decembar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-new-islamic-state-radio-station-spreads-panic-in-eastern-afghanistan/2015/12/21/f41ecf96-a75c-11e5-b596-113f59ee069a_story.html; New York Times, 18. oktobar 2015, *Taliban Threats to Afghan Journalists Show Shift in Tactics*, <http://www.nytimes.com/2015/10/19/world/asia/taliban-threats-to-afghan-journalists-show-shift-in-tactics.html>; i *Fear of Taliban Drives Women Out of Kunduz*, 14. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/15/world/asia/taliban-targeted-women-kunduz-afghanistan.html>; Immigration and Refugee Board of Canada, *Afghanistan: Night letters [Shab Nameha, Shabnamah, Shabnameh], Including Appearance (2010-2015)*, 10. februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f02a6c4.html>; VICE news, *The Afghan Interpreters Facing Taliban Death Threats Are Taking Britain to Court*, 16. januar 2015, <https://news.vice.com/article/the-afghan-interpreters-facing-taliban-death-threats-are-taking-britain-to-court>. Iako su talibani objavili da su prestali sa praksom izdavanja noćnih pisama, bilo je izveštaja da je ISIS izdavao takva pisama u pokrajinama Nangarhar i Kunar. Foreign Policy, *In Nangarhar, IS Recruits Amidst Af-Pak Border Tensions*, 24. novembar 2015, <http://foreignpolicy.com/2015/11/24/in-nangarhar-is-recruits-amidst-af-pak-border-tensions/>; Islamic Emirate of Afghanistan, *Notice by Islamic Emirate Concerning Countrymen Fleeing Afghanistan*, 20. decembar 2015, <http://shahamat-english.com/notice-by-islamic-emirate-concerning-countrymen-fleeing-afghanistan/>; Associated Press, *Afghans Seeking Asylum Buy Fake Taliban Threat Letters*, 22. novembar 2015, <http://bigstory.ap.org/article/6c4fd4eac7284ac9b9453ce0040457dc/afghans-seeking-asylum-buy-fake-taliban-threat-letters>.

²⁴² U periodu od 1. avgusta do 31. decembra 2014. godine, UNAMA je dokumentovala 10 incidenata u kojima su pripadnici talibana palili kuće civila koji su izražavali političko ili verbalno protivljenje talibanima. Pogođene zajednice i civili opisali su paljenje kuća kao dela zastrašivanja koja su za cilj imala širenje terora i koja je trebalo da budu kolektivna kazna za pojedince i porodice za koje se smatralo da podržavaju vladu. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 67. AAN navodi u izveštaju: „U Mohamad Agi, svi moraju da ugoste “goste” koji dolaze noću. Posetioci, mobilne grupe talibana, patroliraju okrugom i redovno kucaju na vrata da traže hranu. Ako seljaci u ovom okrugu Logara, pokrajine koja se nalazi na maloj udaljenosti jugoistočno od glavnog grada Kabula, odbiju da im pomognu, rizikuju da budu označeni kao vladini špijuni i kažnjeni – što znači pretučeni ili čak i ubijeni”. AAN, *The Empty Streets of Mohammad Agha: Logar's Struggle against the Taleban*, 15. decembar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-empty-streets-of-mohammad-gha-logars-struggle-against-the-taleban/>.

²⁴³ U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 44 incidenta koje su počinili antivladini elementi, uključujući talibane, koji su kažnjavali civile u okviru paralelnih pravosudnih struktura za, navodno, kršenje šerijatskog zakona i navode o špijuniranju. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50. U 2014. godini, talibani su otieli 15 dečaka i optužili ih da su vladini špijuni. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926–S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 36. U 2014. godini, UNAMA je dokumentovala 12 incidenata u kojima su antivladini elementi odrubili glave 17 civila. U svim incidentima osim jednog, u kojem motiv nije utvrđen sa sigurnošću, civili koji su otieli i koji su obezglavljeni optuženi su od strane odgovornih antivladinih elemenata za špijunažu za vladu ili za podržavanje snaga ANSF-a. Na primer, 10. decembra 2014, obezglavljeno telo civila nađeno je u oblasti Šekha u okrugu Deh Bala, u pokrajini Nangarhar. Stanovnici su potvrdili da je čovek bio civil koji je radio kao vozač, koga su talibani optužili za špijuniranje i pomaganje vlasti. 5. decembra 2014. godine, grupa antivladinih elemenata otiela je četiri civila u okrugu Deh Bala, u pokrajini Nangarhar. Lokalni stanovnici našli su obezglavljena tela četiri žrtve 8. decembra 2014. godine i izjavili da su lokalni talibani optužili te muškarce za špijunažu i podršku vlade. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 56.

²⁴⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 84; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 43, 55, 108. Grupe koje tvrde da su povezane sa ISIS-om, navodno, targetiraju i ubijaju verske lidere u istočnom Avganistanu. New York Times, *Afghan ISIS Branch Makes Inroads in Battle against Taliban*, 13. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/14/world/asia/afghan-isis-branch-makes-inroads-in-battle-against-taliban.html>.

²⁴⁵ Prema navodima UNAMA-e: „Broj napada koji su usmereni direktno na mule i verske objekte neznatno je opao u 2015. godini, s tim da je UNAMA dokumentovala 56 civilnih žrtava (42 poginula i 14 povređenih) – što je osam odsto manje u odnosu na 2014. godinu”. UNAMA dalje navodi da „iako je ukupan broj civilnih žrtava u napadima koji su direktno usmereni na versko osoblje smanjen, broj poginulih je više nego udvostručen i povećan je sa 19 poginulih u 2014. na 42 poginula u 2015. godini”. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 46-47. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 58.

²⁴⁶ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 56; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 56.

i) Žene u javnoj sferi

Iako su postavljene na neke od vodećih mesta u Vladi Avganistana i civilnom društvu od 2001. godine, uključujući i sudije i poslanike, žene u javnoj sferi i na javnim funkcijama i dalje su izložene pretnjama, zastrašivanju i nasilnim napadima.²⁴⁷ Postoji veliki broj izveštaja o napadima na žene u javnoj sferi, uključujući i poslanice, članice pokrajinskih saveta, državne službenice, novinarke, advokate, policajke, nastavnice, aktivistkinje za ljudska prava i žene koje rade za međunarodne organizacije.²⁴⁸ One su na meti antivladinih elemenata,²⁴⁹ lokalnih tradicionalnih i verskih vlastodržaca, članova zajednice i državnih organa.²⁵⁰ Za žene koje žele da učestvuju u javnom životu često se smatra da krše društvene norme, osuđuju se za “nemoral” i često su meta zastrašivanja, uznemiravanja i nasilja.²⁵¹ Anivladini elementi, navodno, koriste pretnje i zastrašivanje žena u javnoj sferi.²⁵² Postoje brojni izveštaji o ubistvima žena u javnoj sferi.²⁵³

Prema aktivistima za ljudska prava, u velikom broju slučajeva, organi za sprovođenje zakona nisu uspjeli da se izbore protiv nekažnjivosti dela uznemiravanja i napada na žene u javnoj sferi.²⁵⁴

j) Lica za koja se smatra da su se priklonila zapadnjačkim običajima

Antivladini elementi, navodno, napadaju pojedince za koje se smatra da su usvojili zapadnjačke vrednosti i/ili zapadnjački izgled, zbog pripisane podrške vladi i međunarodnoj zajednici.²⁵⁵ Postoje izveštaji o licima

²⁴⁷ U periodu od avgusta do novembra 2014. godine, Amnesti Internešnel intervjuisao više od 50 aktivistkinja za ljudska prava, uključujući vladine zvaničnice, policajke, zdravstvene radnice, nastavnice, tužiteljke, braniteljke, aktivistkinje civilnog društva, žene akademike, novinarke i političarke iz 13 pokrajina širom Avganistana. U intervjuima se pokazalo da su žene u javnoj sferi izložene svakodnevnim pretnjama, uključujući pretnje, uznemiravanje, zastrašivanje, napade i ubistva. Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 7. Savet bezbednosti UN-a u martu 2015. godine osudio je ciljana ubistva žena i devojaka u Avganistanu, posebno žena visokih zvaničnika. UN Security Council, *Security Council Resolution 2210 (2015) [on Extension of the Mandate of the UN Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA) until 17 Mar. 2016]*, 16. mart 2015, S/RES/2210 (2015), <http://www.refworld.org/docid/550aa9914.html>, str. 5.

²⁴⁸ Nakon napada na Kunduz u septembru 2015 godine, talibanske snage su, navodno, targetirale „žene koje su imale bilo kakav javni profil” i imale su “listu za odstrel” aktivistkinja. Videti UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 15-16; New York Times, *Fear of Taliban Drives Women Out of Kunduz*, 14. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/15/world/asia/taliban-targeted-women-kunduz-afghanistan.html>; *The Telegraph*, 'We Can't Go Back' Say Women Activists on Taliban Kunduz 'Hit List', 18. oktobar 2015, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/afghanistan/11938891/We-cant-go-back-say-women-activists-on-Taliban-Kunduz-hit-list.html>. Jedna poslanica stradala je u samoubilačkom napadu u Kabulu u novembru 2014. godine. BBC, *Afghan Woman MP Survives Car Attack*, 16. novembar 2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-30073189>. Videti i New York Times, *Afghan Policewomen Struggle Against Culture*, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>.

²⁴⁹ Prema navodima AIHRC-a, u prvih šest meseci avganistanske godine 1394. (period do 21. marta do 22. septembra 2015. godine), bilo je 89 incidenata u kojima su ubijene žene od strane antivladinih elemenata u političke svrhe. AIHRC, *Elimination of violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, http://www.aihrc.org.af/home/research_report/5170.

²⁵⁰ Guvernerka pokrajine Gor je, navodno, dobijala pretnje da će ubiti nju i članove njene porodice od lokalnih “naoružanih komandanata” koji su zahtevali njenu ostavku. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Female Afghan Governor Won't Back Down Amid Threats, Controversy*, 19. oktobar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-ghor-province-female-governor-death-threats/27314931.html>. Prva žena pilot borbenog aviona u Avganistanu je, navodno, dobila pretnje smrću i od talibana i od članove svoje šire porodice nakon što je postala javna ličnost. Wall Street Journal, *In Afghanistan, Death Threats Shatter Dream of First Female Pilot*, 4. avgust 2015, <http://www.wsj.com/articles/in-afghanistan-death-threats-shatter-dream-of-first-female-pilot-1438738716>. Amnesti Internešnel naveo je sledeće: „Aktivistkinje za ljudska prava suočavaju se sa pretnjama i nasiljem ne samo od strane talibana i drugih naoružanih opozicionih grupa, već i od strane državnih aktera, i, naročito, od strane pripadnika organa za sprovođenje zakona i bezbednosnih organa. Njima takođe preti opasnosti od povrede i od strane moćnih komandanata i gospodara rata, koji su ili povezani sa državnim organima ili su sami zvaničnici lokalnih vlasti”. Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 19.

²⁵¹ United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>. Više informacija o postupanju sa ženama za koje se smatra da krše društvene norme možete naći u Odeljku III.A.8.

²⁵² Uoči izbora u aprilu 2014. godine, talibani su objavili listu sa imenima i adresama nekoliko stotina policajki. The Times, *Taliban Step up Their Intimidation of Female Police on Eve of Election*, 5. april 2014, <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/asia/afghanistan/article4054966.ece>.

²⁵³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 14. Na primer, članica pokrajinskog saveta pokrajina Nangarhar podlegla je povredama dan nakon eksplozije magnetne bombe koja je bila podmetnuta pod njeno vozilo. Khaama Press, *Angeza Shinwari Succumbs to Injuries*, 16. februar 2015, <http://www.khaama.com/angeza-shinwari-succumbs-to-injuries-29072>. Videti i New York Times, *Afghan Policewomen Struggle Against Culture*, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>.

²⁵⁴ Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 10.

²⁵⁵ Mladi ljudi koji imaju veze sa Zapadom i koji imaju zapadnjačke manire su, navodno, izloženi riziku da budu greškom obeleženi kao saradnici vlade i međunarodne zajednice. Bureau of Investigative Journalism, *From Kent to Kabul: The Former Asylum Seeking Children Sent Back to Afghanistan*, 17. jul 2015, <http://labs.thebureauinvestigates.com/from-kent-to-kabul/>. Videti i BBC, *The Young People Sent Back to Afghanistan*, 17. jul 2015, <http://www.bbc.com/news/magazine-33524193>. Mreža za podršku izbeglicama (The Refugee Support Network, RSN), koja je pratila grupu

koja su se vratila iz zapadnih zemalja koja su mučena ili ubijena od strane antivladinih elemenata zbog toga što su postali "stranci" ili što su, navodno, bili špijuni neke od zapadnih zemalja.²⁵⁶ Lica koja potpadaju pod druge profile, kao što su profil 1.e (zaposleni u humanitarnim i razvojnim organizacijama) i profil 1.i (žene u javnoj sferi) mogu, takođe, biti optužena od strane antivladinih elemenata za usvajanje zapadnjačkih vrednosti i/ili zapadnjački izgled i mogu da budu na udaru iz tog razloga.

k) Članovi porodica lica koja su povezana sa vladom i međunarodnom zajednicom ili za koja se smatra da podržavaju iste

Antivladini elementi, navodno, napadaju članove porodica lica navedenih profila, i vrše dela odmazde na osnovu "krivice zbog pridruživanja" (guilt by association).²⁵⁷ Konkretno, rođaci državnih zvaničnika i pripadnika ANSF-a, uključujući žene i decu, bili su izloženi maltretiranju, otmicama, nasilju i ubistvima.²⁵⁸

l) Rezime

Na osnovu prethodne analize, UNHCR smatra da, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, lica koja su povezana sa vladom i međunarodnom zajednicom, uključujući i međunarodne vojne snage, ili za koja se smatra da podržavaju iste, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu (pripisanog) političkog mišljenja ili po drugim relevantnim osnovima. U takva lica spadaju:

a) zvaničnici vlade i državni službenici;

mladih ljudi koji su se vratili iz Velike Britanije u Avganistan, otkrila je da: „U nekim slučajevima, mladim ljudima je prečeno ili su bili meta napada zbog pitanja koja su se odnosila na njihov zahtev za azil, a za značajnu grupu njih samo to što su identifikovani kao povratnici izložilo ih je velikom riziku od nasilja". RSN, *After Return: Documenting The Experiences of Young People Forcibly Removed to Afghanistan*, april 2016, https://refugeesupportnetwork.org/sites/default/files/files/After%20Return_RSN_April%202016.pdf, str. 31. Povratnici se, navodno, suočavaju sa opštom pretpostavkom da su u Evropi postali "zapadnjački" orijentisani ili "da su se okrenuli protiv islama". PRIO, *Can Afghans Reintegrate after Assisted Return from Europe?*, jul 2015, http://file.prio.no/publication_files/PRIO/Oeppen%20-%20Can%20Afghans%20Reintegrate%20after%20Assisted%20Return%20from%20Europe,%20PRIO%20Policy%20Brief%207-2015.pdf. Bivšem pripadniku avganistanske vojske, koji je podneo zahtev za azil dok je pohađao vojnu obuku u SAD-u, odobren je azil od strane Komisije za imigracijske žalbe (Board of Immigration Appeals, BIA). BIA je navela da smatra da će ga činjenica da je kao bivši pripadnik vojske prisustvovao obuci u SAD-a izložiti riziku po povratku u Avganistan, jer će mu talibani verovatno pripisati da podržava vladu. Reuters, *Former Afghan Soldier Who Fled U.S. Training Granted Asylum: Lawyer*, 30. jun 2015, <http://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-asylum-idUSKCN0PA2XT20150630>.

²⁵⁶ Jedan avganistanski tražilac azila koji je deportovan iz Australije je, navodno, optužen za špijunažu i mučen nakon što su ga zarobili talibani i nakon što je otkriveno da je na svom telefonu imao slike iz Australije. The Saturday Paper, *Taliban Tortures Abbott Government Deportee*, 4. oktobar 2014, <https://www.thesaturdaypaper.com.au/news/politics/2014/10/04/taliban-tortures-abbott-government-deportee/14123448001068>. Jedan čovek sa avganistanskim i australijskim državljanstvom koji je bio na putu između pokrajine Gazni i Kabula, navodno, je ubijen od strane talibana nakon što je izveden iz autobusa i optužen da je stranac. The Guardian, *Sayed Habib Musawi 'Tortured, Killed by Taliban Because He Was Australian'*, 30. septembar 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/30/sayed-habib-musawi-tortured-killed-by-taliban-because-he-was-australian>. Videti i Odeljak III.A.6.

²⁵⁷ 10. decembra 2015. godine, rođak pripadnika avganistanskih snaga bezbednosti, navodno, je oteč i kasnije ubijen od strane antivladinih elemenata. Taj pripadnik ANSF-a nedavno pre toga učestvovao je u ubistvu jednog komandanta talibana. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 49. Za vreme opsade Kunduza u septembru 2015. godine, muž jedne radnice NVO, navodno, je ubijen od strane pripadnika talibana koji su pretraživali njenu kuću. Pripadnici talibana, navodno, su ubili dva rođaka jednog pripadnika ANP-a, kada su došli da uzmu njegovo telo da ga sahrane. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 13. Članovi porodica zaposlenih u vladi, navodno, su mete otmica od strane antivladinih elemenata. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 61. UNAMA je zabeležila novi trend incidenata u istočnim pokrajinama u periodu od 1. avgusta do 31. decembra 2014. godine u kojima su pripadnici talibana palili kuće pojedinaca i porodica za koje su smatrali da podržavaju vladu. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 67. Deca se, navodno, otmaju kao oblik odmazde protiv članova porodice koji rade za ili koji, navodno, podržavaju vladu i međunarodne snage. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 15. maj 2014, A/68/878-S/2014/339, <http://www.refworld.org/docid/53b3b7654.html>, stav 30.

²⁵⁸ Prema navodima UNAMA-e, antivladini elementi nastavili su u 2015. godini da napadaju žene čiji rođaci su pripadnici bezbednosnih snaga. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 14. Dana 31. oktobra 2015 godine, talibanski borci u pokrajini Javzjan, navodno, su kidnapovali četiri civila čiji su sinovi bili su bivši vojnici ANA-e i optužili ih da pomažu vladi. Khaama Press, *Taliban Kidnap Four Civilians in Jawzjan*, 1. novembar 2015, <http://www.khaama.com/taliban-kidnap-four-civilians-in-jawzjan-4069>. U toku napada na Kunduz u septembru 2015 godine, talibanske snage, navodno, su silovale i ubile članove porodica komandanata i vojnika policije, uključujući i decu, i napadale su posebno porodice pripadnika ALP-a. Amnesty International, *Afghanistan: Harrowing Accounts Emerge of the Taliban's Reign of Terror in Kunduz*, 1. oktobar 2015, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/10/afghanistan-harrowing-accounts-emerge-of-the-talibans-reign-of-terror-in-kunduz/>. 28. juna 2015. godine, antivladini elementi, navodno, su oteč i ubili sedamnaestogodišnjeg sina jednog oficira ANP-a u gradu Farah. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 64. Dana 20. jula 2014. godine, u eksploziji IED naprave podmetnute pod privatno vozilo u pokrajini Farjab bilo je osam civilnih žrtava i svi su bili članovi porodice komandira ALP-a. Talibani su preuzeli odgovornost za napad. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 50. Prema izvorima UNAMA-e, u julu 2014. godine, talibani su optuženi da su odrubili glavu petnaestogodišnjeg dečaku koji je bio sin bivšeg pripadnika ANA-e. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 56-57.

- b) pripadnici ANP-a i ALP-a;
- c) civili koji su povezani sa ANSF/provladinim snagama ili za koje se smatra da podržavaju iste;
- d) civili koji su povezani sa ili za koje se smatra da podržavaju međunarodne vojne snage;
- e) radnici humanitarnih i razvojnih organizacija;
- f) aktivisti za ljudska prava;
- g) ostali civili za koje se smatra da podržavaju vladu ili međunarodnu zajednicu;
- h) plemenske starešine i verski lideri;
- i) žene u javnoj sferi;
- j) lica za koja se smatra da su se priklonila zapadnjačkim običajima; i
- k) članovi porodica lica koja su povezana sa vladom i međunarodnom zajednicom ili za koja se smatra da podržavaju iste.

2. Novinari i drugi medijski radnici

Ustavom je zagarantovano pravo na slobodu izražavanja, kao i pravo štampe da slobodno objavljuje i štampa informacije bez prethodnog odobrenja državnih organa, a Zakonom o medijima iz 2009. godine zabranjena je cenzura i zagarantovano je pravo građana da budu informisani.²⁵⁹ Zakonom o pristupu informacijama iz decembra 2014. godine predviđeno je da sve informacije u posedu vlade treba da budu dostupne javnosti, osim ukoliko bi to predstavljalo pretnju po nacionalnu bezbednost Avganistana ili povredu privatnosti pojedinca ili ukoliko bi predstavljalo razlog za krivičnu istragu.²⁶⁰ Međutim, još uvek postoje razlozi za zabrinutost u pogledu ugrožavanja prava na slobodu izražavanja i pristup informacijama.²⁶¹ Zakon o medijima iz 2009. godine obuhvata široko definisanu odredbu o zabrani proizvodnje, reprodukcije, štampanja i objavljivanja radova i materijala koji su u suprotnosti sa principima islama ili kojima se vređaju druge religije i sekte.²⁶² Iako nije bilo izveštaja o gonjenju na osnovu ove zakonske odredbe, vlada je, navodno, koristila ovu odredbu da pokuša da cenzuriše medije i sadržaj za koje je smatrala da je protiv islama ili protiv nacionalnog interesa,²⁶³ a u jednom slučaju, pokrenuta je, navodno, istraga po nalogu glavnog izvršnog direktora protiv jednog lista zbog toga što mišljenje koje su objavili predstavlja bogohuljenje.²⁶⁴

²⁵⁹ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>. U članu 34. Ustava pravo štampanja i objavljivanja informacija bez prethodnog odobrenja državnih organa okvalifikovano je izrazom „u skladu sa odredbama zakona”. The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>.

²⁶⁰ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>. U martu 2015. godine, Savet za nacionalnu bezbednost i Ministarstvo unutrašnjih poslova, navodno, su propisali zvaničnu meru zabrane pripadnicima bezbednosti da odgovaraju na pitanja koja se odnose na bezbednosnu situaciju. USIP, *Afghanistan's Fourth Estate: Independent Media*, avgust 2015, <http://www.usip.org/sites/default/files/PB189-Afghanistans-Fourth-Estate-Independent-Media.pdf>. Postoje, navodno, i zabrinutosti u pogledu nedovoljnih kapaciteta vladinih portparola da odgovore na zahteve medija. Institute for War and Peace Reporting, *Demands for Local Government Transparency in Afghanistan*, 31. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/552253004.html>.

²⁶¹ Mehanizmi nadzora i odgovornosti medija, kao što je Komisija za istrage prekršaja u medijima (Media Violations Investigation Committee, MVIC) koja je ukinuta, uglavnom se koriste, prema izveštajima, kao sredstvo za uticaj vlade na medije u zemlji. Afghan Journalists Safety Committee, *Six-month Report 1 January - 30 June 2015*, 27. avgust 2015, <http://ajsc.af/wp-content/uploads/2015/08/AJSC-Six-month-Report-English.pdf>, str. 17; HRW, "Stop Reporting or We'll Kill Your Family": *Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 8-11; AAN, *A 'Jihad on the Media'? Afghan Journalists Face the Storm in Insecure Legal Waters*, 9. decembar 2013, <https://www.afghanistan-analysts.org/a-jihad-on-the-media-afghan-journalists-face-the-storm-in-insecure-legal-waters/>.

²⁶² US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

²⁶³ HRW, "Stop Reporting or We'll Kill Your Family": *Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 8.

²⁶⁴ U oktobru 2014. godine, organi vlasti, navodno, su priveli nekoliko ljudi zbog objavljivanja članka u listu Avganistan Ekspres, na osnovu toga što je članak predstavljao bogohuljenje i što je bio u suprotnosti sa Zakonom o medijima. Glavni izvršni direktor Abdula (Abdullah), navodno, je na sastanku Saveta ministara naredio hapšenje zaposlenih Avganistan Ekspresa. Istraga je kasnije prekinuta i zaposleni tog lista su oslobođeni optužbi. US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>; Washington Post, *New Afghan Government Investigates Newspaper for 'Blasphemous Article'*, 22. oktobar 2014, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/new-afghan-government-investigates-newspaper-for-blasphemous-article/2014/10/22/d8ffe136-59ea-11e4-b812-38518ae74c67_story.html.

Odredba o kleveti Zakona o medijima, navodno, se ponekad koristi kao izgovor da se onemogućiti kritikovanje vladinih zvaničnika.²⁶⁵ Političari, pripadnici službi bezbednosti i drugi na pozicijama moći, navodno, hapse i maltretiraju novinare i prete novinarima zbog njihovih izveštaja i posebno napadaju novinare koji kritikuju vlasti i lokalne moćnike.²⁶⁶ Lokalne vlasti su u više navrata zatvarale medijske kuće, navodno, u znak odmazde za izveštavanje o pitanjima koja vlasti smatraju osetljivim, kao što su navodi o korupciji.²⁶⁷ Postoje navodi da novinari pribegavaju autocenzuri iz straha od odmazde.²⁶⁸

Veliki broj privatnih radio-difuznih stanica i štampanih medija, navodno, su u vlasništvu ili pod kontrolom gospodara rata, koji to koriste za potrebe svojih političkih programa i za ograničavanje slobode govora.²⁶⁹

Nasilje protiv novinara, navodno, predstavlja ozbiljan problem i za većinu incidenata odgovorni su, navodno, državni organi.²⁷⁰ Novinarke su, navodno, izložene posebnom riziku od uznemiravanja i pretnji.²⁷¹ Počinioci nasilja nad novinarima se, navodno, ne kažnjavaju i novinari optužuju Vladu da ne radi ništa da ih zaštiti.²⁷²

Broj incidenata nasilja i zastrašivanja novinara i medija od strane nedržavnih aktera je, navodno, u porastu; takvi incidenti ograničavaju sposobnosti novinara da izveštavaju o aktuelnim pitanjima bez ograničenja.²⁷³ Mediji i novinari koji objavljuju izveštaje u kojima se podržava vlada i vladina politika označeni su kao

²⁶⁵ Na primer, u avgustu 2015. godine, dva novinara osumnjičena su za uređivanje satirične stranice na Fejsbuku i privedeni na ispitivanje od strane NDS, nakon što su objavili ključne informacije o radu te agencije. Dobili su, navodno, upozorenja da su njihovi životi i životi njihovih porodica u opasnosti. Nai Supporting Open Media in Afghanistan, *Media Watch Report, Owner Nai, Monthly Report #123 August*, septembar 2015, <http://nai.org.af/files/documents/mw/Nai%20Monthly%20Report%20123%20English.pdf>; Reuters, *Afghan Satire 'Kabul Taxi' Angers Spies, Scribes Summoned*, 25. avgust 2015, <http://www.reuters.com/article/2015/08/25/us-afghanistan-press-idUSKCN0QU1HF20150825>. U aprilu 2014. godine, dva novinara su, navodno, pozvana od strane Kancelarije Apelacionog javnog tužilaštva u provinciji Baglan da odgovore na prigovore NDS-a, nakon što su objavili komentare da su zvaničnici NDS-a tukli novinare. US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>.

²⁶⁶ Human Rajts Voč navodi: „Novinari u Avganistanu koji objavljuju članke u kojima se kritikuju vlasti i praksa državnih organa često se sreću sa cenzurom, maltretiranjem i nasiljem. Počinioci tih zloupotreba su vladini zvaničnici, policija i drugi pripadnici avganistanskih nacionalnih snaga bezbednosti (ANSF), vojni zapovednici i dobrovoljci povezani sa vladom”. HRW, *“Stop Reporting or We'll Kill Your Family”: Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 13. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Amnesty International, *Amnesty International Report 2014/15 - Afghanistan*, 25. februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f07e2215.html>. Organizacija međunarodne podrške za medije navodi u 2013. godini da je u poslednjoj deceniji vlada predstavljala najveću pretnja za medije u Avganistanu i da su mediji koji su kritikovali vladu redovno dobijali pretnje. International Media Support, *Journalism in Afghanistan: Current and Post-2014 Threats and Journalist Safety Mechanisms*, oktobar 2013, <http://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2013/12/afghanistan-safety-assessment-sept2013-ims.pdf>, str. 18.

²⁶⁷ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>.

²⁶⁸ Prema istraživanju koje je sprovedla Nai podrška za otvorene medije u Avganistanu, koje je obuhvatalo 335 novinara iz 25 pokrajina, 40 odsto novinara pribegava autocenzuri. Nai Supporting Open Media in Afghanistan, *Media Watch Report, Monthly Report #124 September*, oktobar 2015, <http://nai.org.af/files/documents/mw/Nai%20Monthly%20Report%20124%20English.pdf>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>; HRW, *“Stop Reporting or We'll Kill Your Family”: Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 33-34.

²⁶⁹ Videti US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; HRW, *“Stop Reporting or We'll Kill Your Family”: Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 11.

²⁷⁰ Avganistanski odbor za bezbednost novinara zabeležio je 39 slučajeva pretnji i nasilja nad novinarima u prvoj polovini 2015. godine, od kojih su 28 počinili vladini zvaničnici. Afghan Journalists Safety Committee, *Six-month Report, 1 frb- 30 June 2015*, 27 avgust 2015, <http://ajsc.af/wp-content/uploads/2015/08/AJSC-Six-month-Report-English.pdf>. U 2014. godini, Odbor je zabeležio osam ubistava novinara, kao i 129 slučajeva nasilja nad novinarima i za većinu napada bili su odgovorni, navodno, vladini zvaničnici i bezbednosne snage: Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>.

²⁷¹ Nakon što su osvojili Kunduz u septembru 2015. godine, talibanski borci zauzeli su i zatvorili radio stanicu koja je bila poznata po promovisanju prava žena i pretili su novinarima te stanice. Washington Post, *Afghan Radio Station Focused on Women's Rights is a Casualty of the Taliban*, 16. novembar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/an-afghan-womens-radio-station-becomes-a-taliban-casualty/2015/11/15/64f8eac-7db6-11e5-bfb6-65300a5ff562_story.html. Videti i Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>.

²⁷² Avganistan je na 7. mestu od pozadi prema globalnom indeksu nekažnjivosti (*Global Impunity Index*) Komiteta za zaštitu novinara za 2015. godinu, budući da nije uspeo da pozove na odgovornost počiniocima odgovorne za pet ciljanih ubistava novinara u toku poslednje decenije. Committee to Protect Journalists, *Getting Away With Murder*, 8. oktobar 2015, <https://cpj.org/reports/2015/10/impunity-index-getting-away-with-murder.php>. Organizacija međunarodne podrške za medije navodi u 2013. godini da počinioci napadaju medije bez straha od kazne od strane države. International Media Support, *Journalism in Afghanistan: Current and Post-2014 Threats and Journalist Safety Mechanisms*, oktobar 2013, <http://www.mediasupport.org/wp-content/uploads/2013/12/afghanistan-safety-assessment-sept2013-ims.pdf>, str. 18.

²⁷³ Freedom House, *Freedom of the Press 2015 - Afghanistan*, 4. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55f001263d.html>; Reporters Without Borders, *Taliban and Islamic State Extend News "Black Holes" in Afghanistan*, 7. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bcc96410.html>; HRW, *“Stop Reporting or We'll Kill Your Family”: Threats to Media Freedom in Afghanistan*, 21. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54c201034.html>, str. 35-38.

legitimne vojne mete od strane talibana.²⁷⁴ Postoje izveštaji da ISIS pretil medijima da bi ih primorao da izveštavaju o njihovim aktivnostima.²⁷⁵

U svetlu svega što je navedeno, UNHCR smatra da novinari i drugi medijski radnici koji se bave kritičkim izveštavanjem o pitanjima koja se smatraju za osetljiva pitanja od strane državnih i nedržavnih aktera mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu (pripisanog) političkog mišljenja ili verskih ubeđenja ili po drugom relevantnom osnovu. U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, članovima porodica lica ovog profila može takođe biti potrebna međunarodna zaštita na osnovu njihove povezanosti sa licima izloženim riziku.

3. Vojno sposobni muškarci i deca u kontekstu prinudne regrutacije i regrutacije maloletnika

Broj incidenata prinudne regrutacije dece koji se navodi u izveštajima je, navodno, u velikom broju slučajeva, manji od stvarnog broja.²⁷⁶ Međutim, regrutovanje i korišćenje dece od strane svih strana u sukobu, kako za uloge podrške, tako i za borbu, dešava se, navodno, u svim delovima zemlje.²⁷⁷

a) Prinudna regrutacija od strane antivladinih elemenata

U oblastima u kojima imaju efektivnu kontrolu nad teritorijom i stanovništvom, antivladini elementi, navodno, koriste različite mehanizme da regrutuje borce, uključujući i mehanizme prinudne regrutacije.²⁷⁸

²⁷⁴ U januaru 2016. godine, talibani su preuzeli odgovornost za samoubilački napad na medijske radnike u Kabulu. Osam civila je ubijeno, a 24 povređeno, i mnogi od njih bili su medijskih radnici. UNAMA, *UNAMA Condemns Suicide Attack Targeting Media in Kabul*, 21. januar 2016, <http://unama.unmissions.org/unama-condemns-suicide-attack-targeting-media-kabul>. 12. oktobra 2015. godine, talibani objavili izjavu koja je bila usmerena posebno na medijske kuće Tolo i 1 TV, u kojoj su označene kao legitimne vojne mete. *Statement by the Military Commission of Islamic Emirate Concerning Intelligence TV Networks of Tolo and 1 TV*, 12. oktobar 2015, <http://shahamat-english.com/statement-by-the-military-commission-of-islamic-emirate-concerning-intelligence-tv-networks-of-tolo-and-1-tv/>. Videti i Reporters Without Borders, *Taliban and Islamic State Treat Media as Targets*, 13. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5620b15340a.html>; New York Times, *Taliban Threats to Afghan Journalists Show Shift in Tactics*, 18. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/19/world/asia/taliban-threats-to-afghan-journalists-show-shift-in-tactics.html>.

²⁷⁵ Zgrada lokalne radio stanice Safa u Džalalabadu, kao i regionalna kancelarija radija Kilid, napadnute su 10. oktobra 2015. godine, nakon pretećih telefonskih poziva u kojima je pokušavano da se primoraju da izveštavaju o aktivnostima ISIS-a u regionu. Reporters Without Borders, *Taliban and Islamic State Treat Media as Targets*, 13. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5620b15340a.html>.

²⁷⁶ Videti UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 27; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 18. U 2014. godini, UN je dokumentovao 68 slučajeva regrutovanja dece, od kojih su 22 verifikovana (jedan slučaj od strane ANP-a, jedan slučaj od strane ALP-a i 20 slučajeva od strane antivladinih elemenata): UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. june 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 27.

²⁷⁷ Prema navodima AIHRC-a, Komisija i dalje dobija izveštaje o korišćenju dece vojnika i od strane avganistanskih snaga, naročito ALP-a, i od strane antivladinih elemenata: videti New York Times, *Taliban Gun Down 10-Year-Old Militia Hero in Afghanistan*, 2. februar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/02/03/world/asia/afghanistan-taliban-child-soldiers.html>. Savet bezbednosti UN stavio je, u skladu sa Rezolucijom 1612, policijske snage i antivladine elemente na listu strana koje regrutuju i koriste decu, ubijaju i sakate decu, siluju i vrše druge oblike seksualnog nasilja nad decom i učestvuju u napadima na škole i/ili bolnice u situacijama oružanog sukoba. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, str. 48. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 18. Međunarodna organizacija za decu vojnika navodi da se regrutovanje dece od strane antivladinih elemenata dešava uglavnom u južnim (Kandahar i Helmand) i istočnim pokrajinama (Paktia, Khost i Paktika), zbog većeg prisustva antivladinih elemenata u tim delovima zemlje. Child Soldiers International, *Briefing on the Situation of the Recruitment and Use of Children by Armed Forces and Insurgent Groups in Afghanistan to the UN Security Council Working Group on Children and Armed Conflict*, jun 2015, http://www.child-soldiers.org/user_uploads/pdf/childsoldiersinternationalafghanistanbriefingjune2015final7404027.pdf, str. 11.

²⁷⁸ U aprilu 2016. godine, UNHCR je naveo u ažuriranom izveštaju o odlivu stanovništva iz Avganistana da „mladim ljudima i dalje pretil značajan rizik od regrutovanja”. United Nations in Afghanistan, *Population Movement Bulletin*, 14. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/un_afghanistan_-_population_movement_bulletin_-_issue_2_-_april_2016-final.pdf, str. 3. I u 2014. i u 2015. godini, IRL su navodili strah od prinudnog regrutovanja kao jedan od glavnih razloga za interno raseljavanje. U septembru 2015. godine, praksa prinudnog regrutovanja zabeležena je u pokrajini Nangarhar, posebno u oblastima u kojima su grupe povezane sa ISIS-om utvrdile svoje prisustvo i uticaj. U periodu od kraja 2014. i početkom 2015. godine, antivladini elementi su, navodno, u nekoliko navrata upozoravali i nasilno regrutovali meštane nekoliko okruga u pokrajini Paktia. U aprilu 2015. godine, u pokrajini Majdan Vardak, talibani su, navodno, slali noćna pisma da podstaknu ljude da im se pridruže u borbi protiv vlade. Prinudno regrutovanje od strane antivladinih elemenata zabeleženo je i u nekoliko okruga u pokrajinama Logar, Herat, Badgis i Gor. Videti UNHCR's monthly updates, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement*, septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/565554b14.html>; jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55efe7294.html>; april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55641ca04.html>; februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5513f90c4.html>; i decembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/54b62f114.html>. Prema izveštaju World Posta: „[ISIS] aktivno pokušava da ubrza regrutovanje, posebno među mladim obespravljenim muškarcima u okrugu Ačín i povremeno koristi nasilna sredstva i zastrašivanje”. The World Post, *Dispatch From the Frontline: Fighting ISIS In Afghanistan*, 22. februar 2016, http://www.huffingtonpost.com/franzstefan-gady/dispatch-from-the-frontline-fighting-isis_b_9237182.html. Videti i Khaama Press, *300,000 Children Face Uneducated Future Because of Daesh in Nangarhar*, 20. septembar 2015, <http://www.khaama.com/300000-school-children-face-uneducated-future-because-of-daesh-in-nangarhar-3925>. U oktobru 2015. godine, avganistanski

Licima koji se opiru regrutovanju i članovima njihovih porodica, navodno, preti rizik od ubijanja i kažnjavanja.²⁷⁹

Antivladini elementi, navodno, i dalje regrutuje decu, dečake i devojčice, primoravaju ih da vrše samoubilačke napade i koriste ih kao žive štitove,²⁸⁰ kao i u aktivnim borbama, za postavljanje naprava IED, krijumčarenje oružja i uniformi i kao špijune, stražare i izviđače u akcijama izviđanja.²⁸¹

b) Prinudna regrutacija i regrutacija maloletnika od strane provladinih snaga

U januaru 2011. godine, UN i Vlada potpisali su akcioni plan za prevenciju regrutovanja maloletnika.²⁸² U julu 2014. godine, Vlada je prihvatila mapu puta za izvršavanje akcionog plana.²⁸³ U februaru 2015. godine, predsednik Gani usvojio je zakon koji su parlament i Senat potvrdili 2014. godine i koji kriminalizuje

---

poslanik izrazio je u vestima Tolo stanice zabrinutost zbog aktivnosti talibana na ratištu u Kunduzu i Badakhšanu, uz napomenu: „Talibani su oslabljeni; okrenuli su se deci i lokalnom stanovništvu. Nagovaraju ljude da im se pridruže u borbama tako što im daju im novac i koriste silu”. Tolo News, *Concerns Raised over Taliban's Recruitment of Child Soldiers*, 28. oktobar 2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/22099-concerns-raised-over-talibans-recruitment-of-child-soldiers>. Za vreme opsade Kunduza u septembru 2015. godine, talibani su, navodno, išli od vrata do vrata i „odvodili mladiće iz svake porodice kao oblik prinudnog regrutovanja”. Al Jazeera, *Afghan Taliban 'Recruiting Boys' from Kunduz Families*, 30. septembar 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/09/afghan-taliban-recruiting-boys-kunduz-families-150930155157751.html>. Talibani takođe, navodno, koriste izgladnjivanje kao prinudno sredstvo tako što ometaju pristup putevima i, na taj način, ograničavaju zalihe hrane u ciljanim okruzima i prisiljavaju gladno stanovništvo da se pridruži pobunjenicima. International Crisis Group, *Afghanistan's Insurgency after the Transition*, 12. maj 2014, <http://www.refworld.org/docid/5371c4824.html>, str. 20. Pogoršanje ekonomske situacije i visoke stope nezaposlenosti su takođe, navodno, uticale na povećanje regrutacije od strane antivladinih elemenata, posebno među mladim ljudima, koji smatraju da nemaju drugi izbor osim da se pridruže antivladinim elementima. Videti CNN, *Failing Afghan Economy Helping Taliban Return to Power*, 9. oktobar 2015, <http://edition.cnn.com/2015/10/09/asia/afghanistan-kabul-taliban-robertson/>; Pahjwok Afghan News, *Unemployment Forces Kunduz Youth to Join Rebels' Ranks*, 15. avgust 2015, <http://peace.pajhwok.com/en/peace-news/unemployment-forces-kunduz-youth-join-rebels%E2%80%99-ranks>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

²⁷⁹ U članku u dnevnom listu Gardab iz novembra 2014. godine, u Kandaharu, zvaničnici NDS-a su, navodno, tvrdili da talibani daju različite podsticaje mladim ljudima da se pridruže pobuni. Oni koji odbiju ponudu, navodno, rizikuju da budu ubijeni. Videti članak Gardaba koji se pominje u ACCORD, *Anfragebeantwortung zu Afghanistan: 1) Aktuelle Berichte über Zwangsrekrutierungen durch die Taliban in der Provinz Logar (Lugar); 2) Fälle von Zwangsrekrutierungen durch die Taliban in Afghanistan im Jahr 2014 [a-8939]*, 18. novembar 2014, http://www.ecoi.net/local_link/290739/411137_en.html. Neki komandanti talibana i talibanski borci su se, navodno, pridružili pobunjenicima iz straha od posledica po njihove porodice. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghan Taliban Trades Ideology For Profiteering*, 5. novembar 2014, <http://gandhara.rferl.org/content/taliban-war-profiteering/26675311.html>.

²⁸⁰ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Tolo News, *Daesh 'Training' Children In Nangarhar*, 26. februar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23963-daesh-training-children-in-nangarhar>; UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 27; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 18. Od septembra 2010. do maja 2015. godine, dvadeset dečaka poginuli su vršeći samoubilačke napade. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav 20. Videti i US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. juli 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>.

²⁸¹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 27; Child Soldiers International, *Briefing on the Situation of the Recruitment and Use of Children by Armed Forces and Insurgent Groups in Afghanistan to the UN Security Council Working Group on Children and Armed Conflict*, jun 2015, http://www.child-soldiers.org/user_uploads/pdf/childsoldiersinternationalafghanistanbriefingjune2015final7404027.pdf. AAN navodi da u Kanabadu lokalni antivladini elementi prisiljavaju stanovništvo da daju po jednog mlađeg člana iz svake porodice da se pridruži antivladinim elementima u zamenu za zaštitu. AAN, *Security in Kunduz Worsening Further: The case of Khanabad*, 28. oktobar 2014, <http://www.afghanistan-analysts.org/security-in-kunduz-worsening-further-the-case-of-khanabad/>.

²⁸² UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict*, 15. maj 2013, A/67/845-S/2013/245, <http://www.refworld.org/docid/51b9864e4.html>, stav 33; UN General Assembly/Security Council, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security*, A/66/728-S/2012/133, 5. mart 2012, <http://www.refworld.org/docid/4fbf60732.html>, str. 23. Akcioni plan sadrži anekse o sprečavanju seksualnog nasilja i ubijanja i sakaćenja dece. Tri uredbe o sprečavanju regrutacije maloletnika i unapređenju odgovarajućih disciplinskih mera u okviru snaga ANSF naknadno su usvojene od strane Ministarstva unutrašnjih poslova i odbrane. Dve uredbe o podizanju svesti o zabrani regrutacije dece, mučenja i napada na škole i bolnice u islamu usvojene su od strane Saveta svestenih lica (*Ulema Shura*). *Ibid.* Videti i UN General Assembly (Human Rights Council), *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Human Rights Situation in Afghanistan and Technical Achievements in the Field of Human Rights*, A/HRC/19/47, 18. januar 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f391a772.html>, stav 23. Avganistan je pristupio Opcionom protokolu uz Konvenciju o pravima deteta o učešću dece u oružanim sukobima. Protokol zabranjuje obaveznu regrutaciju dece (definisanu kao osobe mlađe od 18 godina) u oružane snage (član 2). Dobrovoljno regrutovanje dece iznad 16 godina starosti u nacionalne oružane snage dozvoljeno je pod određenim uslovima (član 3), ali deca ne mogu direktno da učestvuju u borbama (član 1). Regrutovanje dece i korišćenje dece u borbama od strane nedržavnih oružanih grupa zabranjeno je u svim okolnostima (član 4). Un General Assembly, *Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Involvement of Children in Armed Conflict*, 25. maj 2000, United Nations Treaty Series, Tom. 2173, str. 222; <http://www.refworld.org/docid/47fdfb180.html>.

²⁸³ UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 38; Child Soldiers International, *Briefing on the Situation of the Recruitment and Use of Children by Armed Forces and Insurgent Groups in Afghanistan to the UN Security Council Working Group on Children and Armed Conflict*, jun 2015, http://www.child-soldiers.org/user_uploads/pdf/childsoldiersinternationalafghanistanbriefingjune2015final7404027.pdf.

regrutaciju maloletnika od strane snaga ANSF.²⁸⁴ I pored toga što Vlada podržava sprovođenje akcionog plana i pored napretka koji je postignut do sada, još uvek, navodno, postoje izazovi, uključujući nepozivanje na odgovornost za regrutovanje maloletnika.²⁸⁵ U martu 2016. godine, specijalni predstavnik generalnog sekretara za decu i oružane sukobe primetio je da je, iako je ostvaren značajan napredak u sprovođenju akcionog plana, UN dokumentovao regrutovanje i korišćenje dečaka od strane ALP-a i ANP-a, kao i određeni broj slučajeva koji se pripisuju ANA.²⁸⁶

Provladine oružane grupe, navodno, prisiljavaju lokalno stanovništvo da daju mladiće za borbu protiv talibana i drugih protivladinih elemenata.²⁸⁷

c) Rezime

Na osnovu prethodne analize, UNHCR smatra da, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, vojno sposobni muškarci i deca koja žive u područjima pod efektivnom kontrolom protivladinih elemenata ili u oblastima u kojima se provladine snage, protivladini elementi i/ili oružane grupe koje su povezane ISIS-om bore za kontrolu mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili po drugim relevantnim osnovima. U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, vojno sposobni muškarci i deca koja žive u oblastima u kojima su komandanti ALP-a dovoljno moćni da mogu da prinudo regrutuju članove zajednice u ALP mogu isto tako imati potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili po drugim relevantnim osnovima. Vojno sposobnim muškarcima i deci koji se opiru prinudnom regrutovanju može da bude potrebna međunarodna zaštita izbeglica po osnovu (pripisanog) političkog mišljenja ili po drugim relevantnim osnovima. U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, članovima porodica muškaraca i dece ovog profila može da bude potrebna međunarodna zaštita na osnovu njihove veze sa licima kojima pretili rizik.

Zahteve za azil koje podnose deca treba da ocenjujati pažljivo i u skladu sa UNHCR-ovim Smernicama za decu tražioce azila, što se odnosi i na razmatranje mogućnosti uskraćivanja izbegličkog statusa deci bivšim vojnicima.²⁸⁸ U slučaju da su deca koja su bila povezana sa oružanim grupama, navodno, počinila zločine, važno je imati na umu da oni mogu da budu žrtve dela protiv međunarodnog prava, a ne samo izvršioци.²⁸⁹

²⁸⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 19; UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 38. Videti i Child Soldiers International, *Afghanistan: Amend Draft Law on Child Soldiers*, 11. novembar 2014, http://www.child-soldiers.org/news_reader.php?id=791.

²⁸⁵ Izazovi, navodno, uključuju „loše društveno-ekonomske uslove koji za posledicu imaju to da porodice prisiljavaju decu da se pridruže avganistanskim nacionalnim snagama bezbednosti iz finansijskih razloga; nepostojanje adekvatnih kapaciteta i/ili informacija u avganistanskim nacionalnim snagama bezbednosti za procenu uzrasta dece; nepostojanje jasnih smernica politike; rasprostranjene probleme nekažnjivosti i nepozivanja na odgovornost; ograničenu dostupnost matičnih knjiga rođenih; i lako falsifikovanje identifikacionih dokumenata”. Još uvek postoje zabrinutosti u pogledu neformalnog korišćenja dece za izvršavanje zadataka vezanih za bezbednost od strane snaga ANSF-a, uključujući ANP i ALP. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 22, 24. Videti i UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 1. septembar 2015, A/70/359-S/2015/684, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav 28; UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stavovi 27, 39; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 18-19. Videti i BBC, *Afghan Child Soldiers Fighting the Taliban*, 20. jul 2015, <http://www.bbc.com/news/world-asia-33601761>.

²⁸⁶ UNAMA, *Two Years of 'Children, Not Soldiers' Campaign Bring Tangible Progress in Afghanistan*, 16. mart 2016, <http://unama.unmissions.org/two-years-%E2%80%98children-not-soldiers%E2%80%99-campaign-bring-tangible-progress-afghanistan>.

²⁸⁷ Videti AAN, *The 2015 Insurgency in the North (3): The Fall and Recapture of Kunduz*, 16. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/>. U pokrajini Kunduz, bilo je izveštaja da provladine oružane grupe traže da im se po jedan sin iz svake porodice pridruži u borbi protiv talibana. IRIN, *Abuses Rise along with Pro-Afghan Government Militias*, 7. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55ed72bc4.html>. Videti i AAN, *Security in Kunduz Worsening Further: The Case of Khanabad*, 28. oktobar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/security-in-kunduz-worsening-further-the-case-of-khanabad/>.

²⁸⁸ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>.

²⁸⁹ U Pariškim principima navodi se: „Decu koja su optužena za zločine protiv međunarodnog prava koji su, navodno, počinjeni dok su bila povezana sa oružanim snagama ili naoružanim grupama treba smatrati, pre svega, žrtvama dela protiv međunarodnog prava; a ne samo počinioцима. Ona moraju biti tretirana u skladu sa međunarodnim pravom u okviru uspostavljanja pravde i rehabilitacije društva, u skladu sa međunarodnim pravom koje garantuje posebnu zaštitu dece u okviru brojnih sporazuma i principa”. UNICEF, *The Paris Principles: Principles and Guidelines on Children Associated with Armed Forces or Armed Groups*, februar 2007, <http://www.refworld.org/docid/465198442.html>, stavovi 3.6 i 3.7.

4. *Civili za koje se sumnja da podržavaju antivladine elemente*

Ustav propisuje niko ne može da bude uhapšen ili pritvoren bez odgovarajućeg zakonskog postupka i sadrži apsolutnu zabranu mučenja.²⁹⁰ Mučenje je inkriminisano Krivičnim zakonikom, a oštro kažnjavanje dece zabranjeno je Zakonom o maloletnicima.²⁹¹

I pored zakonskih garancija, postoje razlozi za zabrinutost zbog mučenja i okrutnog, nečovečnog i ponižavajućeg postupanja prema zatvorenicima, i to posebno prema ratnim zarobljenicima optuženim za podršku antivladinih elemenata koji se nalaze u pritvornim objektima pod upravom NDS-a, ANP-a, ANA-e i ALP-a.²⁹² U 2015. godini, UNAMA je navela u svom izveštaju da se mučenje vrši „na sistematskoj ili redovnoj osnovi i da je široko rasprostranjeno” u objektima NDS-a u četiri pokrajine, i da se vrši „na sistematskoj osnovi” u pritvornim objektima ANP-a i ANBP-a u tri pokrajine.²⁹³ Među zatvorenicima za koje je utvrđeno da su bili mučeni bilo je i dece.²⁹⁴ UNAMA je navela i da je bilo incidenata vansudskog ubijanja i nasilnog nestanaka zatvorenika koje su držali ANP i ALP.²⁹⁵ Krivični sudovi, navodno, rutinski dozvoljavaju da se priznanja koja su dobijena pomoću mučenja koriste kao dokazi.²⁹⁶ UNAMA je utvrdila da „nekažnjavanje još uvek predstavlja problem, budući da još uvek ne postoje posledice mučenja, da se počinioci ne procesuiraju i da se disciplinske sankcije kao što su sklanjanje sa dužnosti ili funkcije, ne preduzimaju”.²⁹⁷

Još uvek postoji zabrinutost u pogledu proizvoljnog pritvora.²⁹⁸ U septembru 2015. godine, odlukom predsednika države usvojena je dopuna Kaznenog zakonika koja omogućava pritvor u neograničenom

²⁹⁰ Članovi 27. i 29. Ustava Avganistana, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>. Avganistan je ratifikovao Konvenciju protiv mučenja (CAT) ali ne i prateći Opcioni protokol kojim se uspostavlja sistem kontrola od strane nezavisnih posmatrača u pritvorskim centrima. Videti <http://indicators.ohchr.org/> što se tiče statusa ratifikacije. Avganistan je ratifikovao i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR), koji predviđa da niko ne sme da bude proizvoljno uhapšen ili pritvoren (član 9).

²⁹¹ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 117-122.

²⁹² U periodu od 1. februara 2013. do 31. decembra 2014. godine, UNAMA je intervjuisala 790 pritvorenika i osuđenih zatvorenika, uključujući 105 dece, koji su bili zatočeni od strane ANP-a, ANBP-a, ANA-e, ALP-a i NDS-a. UNAMA je utvrdila da postoje pouzdani dokazi da je 278 ispitanika (35 odsto) bilo mučeno ili zlostavljano prilikom hapšenja ili u određenim objektima NDS-a, ANP-a, ANA-e i ALP-a u periodu od 23 meseca. UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 17. UNAMA je zapazila da, u skladu sa Sporazumom o statusu snaga za Misiju odlučne podrške, koji je stupio na snagu 1. januara 2015. godine, inostrane snage više nemaju pravo na uvid u stanje u avganistanskim pritvorskim jedinicama. *Ibid.*, str. 25. UNAMA je dobila i dva „dovoljno verodostojna i pouzdana iskaza o mučenju” u objektima SAD-e u 2013. i 2014. godini. *Ibid.*, str. 24. U februaru 2016. godine, u izveštaju za period nakon izdavanja izveštaja UNAMA-e u februaru 2015. godine o tretmanu ratnih zarobljenika, UNAMA i Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR) utvrdili su da „zatvorenici i dalje trpe mučenje i zlostavljanje prilikom hapšenja i tokom saslušanja ili pritvora na nivou koji je uporediv sa nalazima dokumentovanim u izveštaju iz februara 2015. godine. Većina slučajeva odnosili su se na objekte Nacionalne direkcije za bezbednost (NDS), s tim da su UNAMA i OHCHR dokumentovali i slučajeve zlostavljanja i mučenja od strane Avganistanske lokalne policije, Avganistanske nacionalne policije i Avganistanske narodne vojske”. UNAMA/OHCHR, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights in 2015*, 11. februar 2016, A/HRC/31/46, <http://www.refworld.org/docid/56f171fc4.html>, stav 51. U martu 2016. godine, pojavio se video snimak teškog prebijanja i zlostavljanja pritvorenika od strane avganistanske policije. The Guardian, *Video Appears to Show Afghan Police Beating Detainee*, 9. mart 2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/mar/09/video-afghan-police-beating-detainee>.

²⁹³ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 42, 54.

²⁹⁴ Dvadeset pet od 161 zatvorenika (16 odsto), za koje je utvrđeno da su bili žrtve mučenja od strane NDS-a bili su deca. U objektima ANP-a i ANBP-a, u 16 od 92 dokumentovanih slučajeva mučenja (17 odsto) žrtve su bila deca. UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 43, 54. U 2014. godini, 258 dečaka pritvoreni su pod optužbom ugrožavanja nacionalne bezbednosti, uključujući i, navodno, podržavanje antivladinih elemenata. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on children and armed conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 25, 29. U januaru 2013. godine, u izveštaju UNAMA-e dokumentovano je nezakonito pritvaranje i mučenje 80 dece od strane NDS-a, ANP-a i ALP-a za navodna dela ugrožavanja nacionalne bezbednosti, uključujući i navodne samoubilačke napade. UNAMA, *Treatment of Conflict-Related Detainees in Afghan Custody: One Year On*, 20. januar 2013, <http://www.refworld.org/docid/50ffe6852.html>, str. 33-34, 38-41, 46, 48, 51, 54. Pritvorenoj deci su, navodno, najčešće bila uskraćena osnovna prava i niz aspekata sudskog procesa, uključujući pretpostavku nevinosti, pravo da budu obavesteni o optužbi, pristup advokatima odbrane, kao i pravo da ne budu prisilno primorana na priznanje. Deca u vaspitno popravni centrima za maloletnike širom zemlje, navodno, nisu imala pristupa odgovarajuću hrani, zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

²⁹⁵ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 22-23, 57-58, 65.

²⁹⁶ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 108.

²⁹⁷ UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 109.

²⁹⁸ Videti, na primer, UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 58.

trajanju bez suđenja za lica koja su osumnjičena za planiranje “terorističkih dela”.²⁹⁹ Zatvorenici, navodno, nemaju pristupa korektivnim mehanizmima, nezavisnom lekarskom pregledu i nezi, kao ni adekvatan pristup advokatu odbrane, pre svega, za vreme istrage i u produženom pritvoru u predistražnoj fazi, posebno u udaljenim pritvorskim objektima.³⁰⁰ Pripadnici ALP-a i provladinih oružanih grupa takođe, navodno, koriste pretnje, zastrašivanje i fizičko nasilje nad civilima za koje se sumnja da podržavaju antivladine elemente,³⁰¹ a u nekim slučajevima ti civili su, navodno, ubijeni.³⁰²

U oblastima u kojima su prisutne oružane grupe povezane sa ISIS-om, civilima za koje se sumnja da podržavaju talibane je, navodno, prećeno i ubijani su od strane tih grupa.³⁰³

U svetlu svega što je navedeno, UNHCR smatra da civili za koje se sumnja da podržavaju antivladine elemente mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu (pripisanog) političkog mišljenja ili po drugom relevantnom osnovu, u zavisnosti od njihovog ličnog profila i okolnosti u slučaju.

Imajući u vidu potrebu da se zadrži civilni i humanitarni karakter azila, bivše pripadnika oružanih elemenata treba smatrati za tražioce azila samo ako se utvrdi da su se iskreno i trajno odrekli vojnih aktivnosti.³⁰⁴ Osim toga, u slučaju zahteva koje podnose bivši oružani elementi, moguće je da će biti potrebno razmotriti i mogućnost uskraćivanja izbegličkog statusa. U svetlu posebnih okolnosti i

²⁹⁹ UNAMA/OHCHR navode da se „odredbama Zakona o krivičnoj proceduri krše međunarodne obaveze Avganistana koje proističu iz Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima” i da „amandman Zakona usvojen odlukom predsednika države predstavlja još blatantnije kršenje međunarodnih standarda i značajno povećava rizik od zlostavljanja i mučenja lica koja se nalaze u pritvoru duži vremenski period bez sudskog nadzora i van pristupa posmatrača”. UNAMA/OHCHR,

Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights in 2015, 11. februar 2016, A/HRC/31/46, <http://www.refworld.org/docid/56f171fc4.html>, stavovi 52-54. Prema navodima AAN, amandman je omogućio državi da „pritvara, bez suđenja, lica za koja postoje opravdane sumnje da su počinila krivično delo – i da drži osumnjičene za koje smatra za bi mogli da (ponovo) počine delo terorizma ili „delo ugrožavanja unutrašnje i spoljne bezbednosti” u budućnosti, nakon što budu pušteni iz pritvora, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav 42. Videti i HRW, “*Today We Shall All Die*”: *Afghanistan's Strongmen and the Legacy of Impunity*, 3. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f6c1e44.html>, str. 86 i u slučaju da nema dovoljno dokaza za pokretanje istrage”. AAN, *Casting a Very Wide Net: Did Ghani Just Authorise Interning Afghans Without Trial?*, 21. januar 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/casting-a-very-wide-net-did-ghani-just-authorise-interning-afghans-without-trial/>. Videti i HRW, *Afghanistan: Reject Indefinite Detention Without Trial*, 15. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/564b4a124.html>.

³⁰⁰ Novi Zakon o krivičnoj proceduri, koji je stupio na snagu 5. juna 2014. godine, predviđa pristup pravnom zastupniku i korišćenje poternica, i ograničava dužinu trajanja pritvora pritvorenika bez podizanja optužnice. Međutim, tužiocima kontinuirano ignorišu propisano ograničenje trajanja pritvora, a pristup advokatu bez odlaganja se, navodno, retko obezbeđuje. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Update on the Treatment of Conflict Related Detainees in Afghan Custody: Accountability and Implementation of Presidential Decree 129*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f06e814.html>, str. 20, 29-30; Amnesty International, *Amnesty International Report 2014/15 - Afghanistan*, 25. februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f07e2215.html>.

³⁰¹ U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala slučajeve da je ALP teško prebijao civile koje je optužio za podršku antivladinih elemenata ili koji su se odupirali pljačkanju od strane pripadnika ALP-a. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 70. U intervjuu datom Al Džaziri, jedan komandir ALP-a naveo je da su mučenje i prebijanje navodnih “spijuna” neophodne metode za dobijanje priznanja. Al Jazeera, *ISIL and the Taliban*, 1. novembar 2015, <http://www.aljazeera.com/programmes/specialseries/2015/11/islamic-state-isil-taliban-afghanistan-151101074041755.html>. Videti i HRW, “*Today We Shall All Die*”: *Afghanistan's Strongmen and the Legacy of Impunity*, 3. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f6c1e44.html>, str. 42, 44. Lokalno stanovništvo okruga Zari u pokrajini Kandahar navodi da, ako pogine jedan vladin vojnik, vladine snage optuže lokalno stanovništvo da podržavaju talibane i vrše odmazdu. Rahmatullah Amir, *Continuing Conflict, Continuing Displacement In Southern Afghanistan*, maj 2014, <http://www.fmreview.org/sites/fmr/files/FMRdownloads/en/afghanistan.pdf>, str. 8.

³⁰² Na primer, student čiji otac je bio zvaničnik vlade za vreme vladavine talibana je, navodno, uhapšen i pritvoren od strane policije početkom 2016. godine zbog sumnji da je povezan sa talibanima. Dva meseca kasnije, njegovo telo nađeno je u Kandaharu. Članovi porodice tvrdili su da je bio mučen od strane snaga bezbednosti. Los Angeles Times, *Another Mysterious Death in Kandahar, and Allegations of Official Torture*, 7. april 2016, <http://www.latimes.com/world/middleeast/la-fg-afghanistan-slain-student-20160407-story.html>. 30. avgusta 2015. godine, provladina oružana grupa je, navodno, ušla u jedno selo u okrugu Paštun Kot, u pokrajini Farjab, i ubila dva muškarca civila koje su optužili da podržavaju lokalne talibane. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 65. Dana 19. oktobra 2013. godine, u okrugu Bala Buluk u pokrajini Farah, četiri dečaka su, navodno, pogubljena od strane ALP-a nakon što su bili oteți i optuženi za postavljanje naprava IED. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav 42. Videti i HRW, “*Today We Shall All Die*”: *Afghanistan's Strongmen and the Legacy of Impunity*, 3. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f6c1e44.html>, str. 86.

³⁰³ U avgustu 2015. godine, nedržavne oružane grupe koje tvrde da su povezane sa ISIS-om objavile su video snimak pogubljenja deset talaca optuženih da su talibanske pristalice. Kuće osumnjičenih talibanskih pristalica su, navodno, spaljene. Washington Post, *The Islamic State Is Making These Afghans Long for the Taliban*, 13. oktobar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-new-age-of-brutality-how-islamic-state-rose-up-in-one-afghan-province/2015/10/13/a6dbed67-717b-41e3-87a5-01c81384f34c_story.html. 19. juna 2015. godine, grupa koja tvrdi da je povezana sa ISIS-om, navodno, je obezglavila jednog plemenskog starešinu i lidera lokalne šure u provinciji Nangarhar zbog navodnog pomaganja talibanima. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 67.

³⁰⁴ UNHCR Executive Committee, *Conclusion on the Civilian and Humanitarian Character of Asylum*, br. 94 (LIII) - 2002, 8. oktobar 2002, <http://www.refworld.org/docid/3dafdd7c4.html>. Smernice o tome na koji način se utvrđuje iskrenost i trajnost odricanja možete naći, po analogiji, u UNHCR, *Operational Guidelines on Maintaining the Civilian and Humanitarian Character of Asylum*, septembar 2006, <http://www.refworld.org/docid/452b9bca2.html>.

ranjivosti dece, klauzule o uskraćivanju izbegličkog statusa treba primenjivati na decu uz veliku pažnju.³⁰⁵ U slučaju da su deca koja su bila vezi sa oružanim grupama, navodno, počinila krivična dela, važno je da se ima na umu da oni mogu da budu žrtve krivičnih dela protiv međunarodnog prava, a ne samo počiniooci.³⁰⁶

5. Pripadnici manjinskih verskih zajednica i lica za koja se smatra da krše šerijatski zakon

Ustavom je propisano da su pripadnici drugih religija koje nisu islam „slobodni u granicama zakona da vrše i ostvaruju svoja verska prava”.³⁰⁷ Međutim, Ustavom je propisano i da je islam zvanična religija u zemlji³⁰⁸ i da „nijedan zakon ne sme da bude u suprotnosti sa načelima i odredbama svete religije islama u Avganistanu”.³⁰⁹ Ustavom je dalje predviđeno da sudovi poštuju hanefijsko pravo, odnosno školu sunitskog islamskog prava koju poštuje više od dve trećine muslimanskog sveta, u situacijama za koje nisu propisane smernice ni u Ustavu, ni u drugim zakonima.³¹⁰ Avganistanski pravници i vladini zvaničnici kritikovali su to što islamski zakon ima prednost u odnosu na obaveze Avganistana koje proističu iz međunarodnog prava ljudskih prava³¹¹ u situacijama kada su obaveze koje su propisane Ustavom u skladu sa ta dva korpusa zakona u kontradikciji, posebno kada se odnose na prava Avganistanaca koji nisu sunitski muslimani i na prava žena.³¹²

a) Manjinske verske zajednice

Nemuslimanske manjinske zajednice, pre svega zajednice hrišćana, hindusa i siki, i dalje trpe diskriminaciju prema zakonu.³¹³ Kao što je već pomenuto, u situacijama u kojima Ustav i kodifikovani

³⁰⁵ Detaljnije smernice o primeni klauzula o uskraćivanju izbegličkog statusa na decu možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>, stavovi 58-64.

³⁰⁶ U Pariškim principima navodi se: „Decu koja su optužena za zločine protiv međunarodnog prava koji su, navodno, počinjeni dok su bila povezana sa oružanim snagama ili naoružanim grupama treba smatrati, pre svega, žrtvama dela protiv međunarodnog prava; a ne samo počinioocima. Ona moraju biti tretirana u skladu sa međunarodnim pravom u okviru uspostavljanja pravde i rehabilitacije društva, u skladu sa međunarodnim pravom koje garantuje posebnu zaštitu dece u okviru brojnih sporazuma i principa”. UNICEF, *The Paris Principles: Principles and Guidelines on Children Associated with Armed Forces or Armed Groups*, februar 2007, <http://www.refworld.org/docid/465198442.html>, stavovi 3.6 i 3.7.

³⁰⁷ The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, član 2.

³⁰⁸ The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, član 2.

³⁰⁹ The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, član 2. U članu 149. propisana su ograničenja budućih izmena i dopuna Ustava i druga ograničenja, između ostalog, i sledeće: „principi poštovanja načela Svete vere islama, kao i islamskog republikanizma ne smeju se menjati”.

³¹⁰ The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, član 130. Hanefijska škola islamskog prava je jedna od četiri sunitske škole islamskog prava. Direkcija za fatve pri Vrhovnom sudu tumači hanefijsko pravo u slučajevima kada je sudijama potrebna pomoć u razumevanju njegove primene. US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. Pitanja porodičnog prava koja se tiču pripadnika šiitske manjine u Avganistanu regulisana su Šiitskim zakonom o ličnom statusu, koji je usvojen u skladu sa članom 131. Ustava Avganistana: Shi'ite Personal Status Law, mart 2009, <http://www.refworld.org/docid/4a24ed5b2.html>.

³¹¹ U članu 6. Ustava propisano je: „Država će stvoriti prosperitetno i napredno društvo zasnovano na [...] zaštiti ljudskih prava”, dok je u članu 7. propisano: „Povelja Ujedinjenih nacija, međudržavni sporazumi, kao i međunarodni sporazumi koje je Avganistan potpisao i Uni verzalna deklaracija o ljudskim pravima moraju se poštovati”. The Constitution of Avganistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>.

³¹² US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>. Detaljniju analizu položaja žena u Avganistanu možete naći u Odeljku III.A.7. Detaljnije smernice o zahtevima za azil podnetim po osnovu verske pripadnosti možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/04/06, 28. april 2004, <http://www.refworld.org/docid/4090f9794.html>.

³¹³ Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>; US Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>. Pouzdani podaci o verskoj demografiji nisu dostupni, ali procene pokazuju da je 80 odsto stanovnika sunitski muslimani, 19 odsto šiitski muslimani, a 1 odsto pripada drugim verskim zajednicama. Američki Stejt department navodi da „sunitski muslimani čine 80 odsto stanovništva, a šiitski muslimani oko 19 odsto stanovništva. Šiitska populacija obuhvata ismajlije i većinu etničkih Hazara. Ostale verske zajednice čine preostalih 1 odsto. Lideri siki i hindusa procenjuju da postoji 600 porodica siki i hindusa i ukupno 3.000 osoba. Lider siki naveo je da su 700 siki i hindusa emigrirali u toku godine u Evropu i u druge krajeve sveta. Pouzdane procene bahajiske i hrišćanske zajednice je teže napraviti, jer te zajednice ne praktikuju svoju veru javno. Postoji i mali broj pripadnika drugih religija, uključujući i jednog pripadnika jevrejske vere”. US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. Prema drugim podacima, populacija siki drastično se smanjila sa 100.000 ljudi, koliko je procenjeno da ih je bilo 1990-ih, na 2.500 osoba danas. Associated Press, *Afghanistan's Sikhs Feel Alienated, Pressured to Leave*, 10. jun 2015, <http://bigstory.ap.org/article/a65f445cf281475a9f3ed0d47286c6cb/afghanistans-sikhs-feel-alienated-pressured-leave>. Prema izveštaju dr A. Düstocija (A. Giustozzi), koji datira od 28. februara 2015. godine i koji je citiran u novembru 2015. godine u izveštaju britanskog Houm ofisa, u Kabulju je ostalo oko 130 porodica siki, od kojih su neki naveli da je jedini razlog što su ostali to što su previše siromašni da napuste zemlju. United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - Afghanistan: Hindus and Sikhs*, novembar 2015,

zakoni Avganistana ne propisuju smernice, Ustav se priklanja hanefijskom sunitskom pravu. To važi za sve građane Avganistana, bez obzira na veru. Jedini izuzetak su pitanja ličnog zakona u kojima su sve strane šiiti na koja se primenjuje Šiitski zakon o ličnom statusu. Ne postoji posebni zakoni za druge verske manjine. Nemuslimani, navodno, mogu zaključiti međusobno u brak samo ako se ne izjašnjavaju javno da nisu islamski vernici.³¹⁴

Krivični zakonik inkriminiše “dela protiv religije” i propisuje da će se osoba koja napadne sledbenika bilo koje religije kazniti kaznom kratkotrajnog zatvora u trajanju od najmanje tri meseca i novčanom kaznom.³¹⁵ I pored toga, nemuslimanske manjinske zajednice navode da trpe društveno uznemiravanje a, u nekim slučajevima, i nasilje.³¹⁶ Pripadnici verskih manjina, pristalice bahaizma i hrišćani, navodno, izbegavaju da javno iznose svoja verovanja i vrše verske obrede iz straha od diskriminacije, zlostavljanja, proizvoljnog pritvaranja i smrti.³¹⁷

Sufije

Sledbenici sufizma, škole islama za koju neki sledbenici drugih škola islama smatraju da je jeretična, su, navodno, na meti napada antivladinih elemenata. Na primer, u martu 2015. godine, ubijeno je jedanaest sufija za vreme molitve u jednoj privatnoj kući u Kabulu.³¹⁸

Pristalice bahaizma

U maju 2007. godine, Generalna direkcija za fatve Vrhovnog suda Avganistana presudila je da se bahajska vera razlikuje od islama i da predstavlja oblik bogohuljenja. Sud je presudio da su svi muslimani koji su prešli na bahaizam otpadnici i da su sve pristalice bahaizma nevernici.³¹⁹ Od te presude, pristalice bahaizma, navodno, žive u ilegali.³²⁰

Verzija 1.0, <http://www.refworld.org/docid/5652e9de4.html>, stav. 5.1.5. Američki Stejt department naveo je 2011. godine da je većina pripadnika nemuslimanskih zajednica u Avganistanu napustila zemlju za vreme građanskog rata i u periodu talibanske vlasti koji je usledio, tako da je do 2001. godine nemuslimanska populacija praktično iskorenjena. US Department of State, *2011 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 30. jul 2012, <http://www.refworld.org/docid/502105e25a.html>.

³¹⁴ US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. Američki Stejt department naveo je u svom izveštaju da iako musliman može da zaključi brak sa hrišćankom ili sa Jevrejkom (pripadnice drugih manjinskih verskih zajednica moraju da pređu na islam), muslimanka ne može da zaključi brak sa nemuslimanom. U izveštaju Američkog Stejt departmenta iz 2013. godine citirano je da je AIHRC naveo da su u više navrata brakovi između sunitskih i šiitskih muslimana poništeni zato što su *haram*. US Department of State, *2012 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 20. Maj 2013, <http://www.refworld.org/docid/519dd4ec77.html>.

³¹⁵ Videti član 348. Krivičnog zakonika, <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>.

³¹⁶ Freedom House *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

³¹⁷ Američki Stejt department nema evidenciju o zlostavljanju hrišćana za 2014. godinu; navode, međutim, da je hrišćanska zajednica sakrivena zbog straha od diskriminacije i progona. Javna hrišćanska svetilišta u Avganistanu ne postoje. US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

³¹⁸ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection Of Civilians In Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 57.

³¹⁹ Bahai Awareness, *Fatwa of Ulema Council of Afghanistan*, avgust 2011, http://www.bahaiawareness.com/fatwas_afghanistan.html. Videti i, na primer, US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

³²⁰ US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>.

Hrišćani

Stav društva prema hrišćanima je, navodno, i dalje otvoreno neprijateljski i hrišćani su efektivno primorani da kriju svoju veru.³²¹ U Avganistanu više nema javnih crkava,³²² i hrišćani praktikuju svoju veru nasamo ili u malim grupama vernika u privatnim kućama. U 2013. godini, četiri poslanika su, navodno, zahtevala smrtnu kaznu za one koji pređu na hrišćanstvo.³²³ Talibani su, navodno, napadali strane dobrotvorne organizacije i njihove objekte jer su to centri hrišćanske vere.³²⁴

Šiiti

Broj šiitskih poslanika u parlamentu približno je proporcionalan procentualnoj zastupljenosti šiita u ukunoj populaciji.³²⁵ Dok se u nekim izvorima tvrdi da je otvorena diskriminacija od strane sunita protiv šiitske zajednice smanjena,³²⁶ u drugim izvorima se navodi da je diskriminacija protiv šiita i dalje nesmanjena.³²⁷ Osim toga, i dalje se dešavaju nasilni napadi od strane antivladinih elemenata protiv šiitske populacije.³²⁸ Treba napomenuti i da su u Avganistanu etnička pripadnost i veroispovest često neraskidivo povezane, naročito u slučaju Hazara, koji su uglavnom šiiti. Kao rezultat toga, nije uvek moguće napraviti jasnu razliku između diskriminacije i zlostavljanja po osnovu verske pripadnosti i diskriminacije i zlostavljanja po osnovu etničke pripadnosti.³²⁹

³²¹ US Department of State, 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>; The New York Times, *A Christian Convert, on the Run in Afghanistan*, 21. jun 2014, <http://www.nytimes.com/2014/06/22/world/asia/afghanistan-a-christian-convert-on-the-run.html>.

³²² US Department of State, 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 17. septembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/542d44fa4.html>.

³²³ US Department of State, 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. Stejt department navodi: „U toku zasedanja parlamenta u julu 2013. godine, četiri poslanika tražila su smrtnu kaznu za konvertite u hrišćanstvo i predsednik donjeg doma parlamenta izjavio je da pripadnici snaga bezbednosti treba da istražuju širenje hrišćanstva u zemlji”.

³²⁴ US Department of State, 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>; Reuters, *Kabul Police Chief Quits after Attack that Group Says Killed Three Staff*, 30. novembar 2014, <http://www.reuters.com/article/2014/12/01/us-afghanistan-attacks-idUSKCN0JE09L20141201#D5EW7JMSGtKEUY3.99>; UNAMA, *Afghanistan: Mid-Year Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict 2014*, jul 2014, <http://www.refworld.org/docid/53bd394f4.html>; Al Jazeera, *Taliban Attacks Foreign Guesthouse in Kabul*, 29. mart 2014, <http://www.aljazeera.com/news/asia/2014/03/taliban-attacks-foreign-guesthouse-kabul-2014328135116155781.html>; Reuters, *Foreigners Escape Taliban Siege in Kabul; Afghan Child Killed*, 29. mart 2014, <http://in.reuters.com/article/2014/03/28/afghanistan-attacks-ngo-idINDEEA2R0AH20140328>. Videti i Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 40.

³²⁵ 59 od ukupno 249 poslanika parlamenta u Avganistanu su šiiti. US Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2012 - The Commission's Watch List: Afghanistan*, 20. mart 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f71a66d32.html>.

³²⁶ U oktobru 2015. godine, američki Stejt department naveo je: „Iako su, u prošlosti, pripadnici šiitske manjine bili žrtve diskriminacije od strane većinskog sunitaskog stanovništva, posmatrači navode da je diskriminacija protiv šiita značajno smanjena i da u glavnom gradu i okolnim područjima nisu zabeleženi incidenti. Šiiti su zastupljeni u vladi, nalaze se na važnim pozicijama i mogu slobodno i u potpunosti da učestvuju u javnom životu. Međutim, zabeleženi su incidenti neformalne diskriminacije i lošeg postupanja na drugim lokacijama. Na primer, u provinciji Herat, u kojoj živi značajna šiitska populacija, gde i šiitski i sunitiski lideri tvrde da opšti stepen skladnog suživota visok, veliki broj mladih šiita iz Herata naveo je da je to što je mali broj šiita na višim i srednjim pozicijama vlasti predstavlja strukturni problem koji je osmišljen s ciljem da se ograniči politički uticaj šiita u pokrajini”. US Department of State, 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Videti i United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>. U oktobru 2014. godine, u izveštaju američkog Stejt departmenta navodi se i da se i pored toga što su četiri pripadnika išmajlijske zajednice poslanici, neki članovi išmajlijske zajednice žale da su marginalizovani i da nemaju pristupa pozicijama političke vlasti.

³²⁷ Američki Stejt department naveo je: „Društvena diskriminacija šiitskih Hazara po klasnom osnovu i po osnovu rasne i verske pripadnosti i dalje postoji u vidu iznuđivanja novca preko nezakonitog oporezivanja, prinudnog regrutovanja i prinudnog rada, fizičkog zlostavljanja i pritvora. Prema navodima nevladinih organizacija, vlada često daje pripadnicima ANP-a koji su Hazari simboličke pozicije, sa ograničenim moćima, u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova. Nevladine organizacije takođe izveštavaju da se pripadnici ANSF-a koji su Hazari češće šalju u nesigurna područja zemlje u odnosu na nehazare.” US Department of State, 2015 *Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

³²⁸ US Department of State, 2015 *Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html> i 2014 *Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; United States Commission on International Religious Freedom, *USCIRF Annual Report 2015 - Tier 2: Afghanistan*, 1. maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/554b355e20.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>. U 2015. godini zabeleženo je značajno povećanje broja otmica i ubistava Hazara od strane antivladinih elemenata i nepoznatih počinilaca. Više informacija o tim incidentima možete naći u Odeljku III.A.13.

³²⁹ Detaljnija analiza položaja pripadnika manjinskih etničkih zajednica data je u Odeljku III.A.13. U prethodnim godinama bilo je izveštaja da antivladini elementi prete šiitskim verskim liderima i napadaju ih zbog njihovih veza sa vladom i zbog njihovog tumačenja islama: videti, na primer,

Siki i hindusi

Iako pouzdani podaci o trenutnom broju pripadnika zajednica siiki i hindusa u Avganistanu nisu dostupni, veruje se da je veliki broj siki i hindusa napustio Avganistan zbog ozbiljnih teškoća sa kojima su se suočavali.³³⁰ Mali broj siki i hindusa za koje se su izveštajima navodi da su ostali Avganistanu, navodno, su još više izloženi zloupotrebama, naročito od strane policije i ekstremističkih elemenata muslimanske zajednice.³³¹ Iako imaju pravo da praktikuju svoju veru javno, zajednice sika i hindusa se, navodno, i dalje suočavaju sa diskriminacijom od strane države, između ostalog, i u pogledu učešća u političkom životu i dobijanja poslova u vladi, uprkos javnim izjavama predsednika Ganija u kojima se promovise tolerancija i veća politička zastupljenost ovih zajednica.³³² Siki i hindusi se, navodno, i dalje suočavaju sa diskriminacijom i zastrašivanjima.³³³ Obe zajednice navode da ne mogu da nesmetano obavljaju sahrane u skladu sa svojim običajima, zbog uznemiravanja i diskriminacije.³³⁴

Iako im policija, navodno, pruža zaštitu u toku trajanja rituala na sahranama, pripadnici zajednica hindusa i siki ne osećaju se zaštićeno od strane državnih vlasti u drugim kontekstima, uključujući i sporove o vlasništvu zemlje.³³⁵ Siki i hindusi su, navodno, bili žrtve nezakonitog otmiranja i oduzimanje zemlje i ne mogu da povrate pristup imovini koja je oduzeta za vreme vlasti mudžahedina.³³⁶ Pripadnici zajednice siki i hindusa, navodno, često ne traže restituciju na sudu, zbog straha od odmazde.³³⁷ Otvoren je, navodno,

---

US Department of State, 2013 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 28. jul 2014, <http://www.refworld.org/docid/53d907b814.html>.

³³⁰ Prema izveštaju dr A. Đustocija, koji datira od 28. februara 2015. godine i koji je citiran u novembru 2015. godine u izveštaju britanskog Houm ofisa, od 2004. godine pa do danas, jedan broj siki i hindusa koji su napustili su Avganistan devedesetih godina prošlog veka vratili su se u Avganistan, zato što „se nisu dobro snašli u zemljama u koje su emigrirali“. Međutim, budući da nisu uspjeli da povrate svoju imovinu i da nisu imali izvor prihoda, veliki broj ponovo je napustio zemlju jer nisu imali drugog izbora. United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - Afghanistan: Hindus and Sikhs*, novembar 2015, Verzija 1.0, <http://www.refworld.org/docid/5652e9de4.html>, stav 5.1.7. Prema nekim izvorima, procenjuje se da je trenutni broj siki i hindusa u Avganistanu 360 do 600 porodica. Videti US Department of State, 2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Al Jazeera, *Inside the Little-Known Kitchen of Afghanistan's Sikhs*, 9. januar 2016, <http://www.aljazeera.com/programmes/ajeats/2016/01/afghanistan-sikhs-160104170656660.html>; United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - Afghanistan: Hindus and Sikhs*, novembar 2015, Verzija 1.0, <http://www.refworld.org/docid/5652e9de4.html>, stav 5.1.

³³¹ Videti The Wall Street Journal, *Facing Intolerance, Many Sikhs and Hindus Leave Afghanistan*, 12. januar 2015, <http://www.wsj.com/articles/facing-intolerance-many-sikhs-and-hindus-leave-afghanistan-1421124144>; Radio Free Europe, *'When Are You Going Back?' Afghanistan's Sikhs, Strangers In Their Own Land*, 19. avgust 2014, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-sikh-minority/26539541.html>. Detaljniju analizu smanjenja populacije siki i hindusa u Avganistanu možete naći u Roger Ballard (Centre for Applied South Asian Studies), *The History and Current Position of Afghanistan's Hindu and Sikh Population*, 2011, <http://www.casas.org.uk/papers/pdfpapers/afghansikhs.pdf>.

³³² Jedno mesto u gornjem domu parlamenta rezervisano je za predstavnika siki i indusa. U septembru 2013. godine, tadašnji predsednik Karzai izdao je predsednički ukaz kojim je rezervisano jedno mesto u donjem domu za sike i hinduse u toku narednih parlamentarnih izbora. Donji dom glasao za odbacivanje te uredbe, ali je gornji dom glasao da se usvoji. Uredba je dostavljena zajedničkoj komisiji; prema navodima, do kraja 2014. godine, i dalje nije bilo usvojeno konačno rešenje. US Department of State, 2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>; Radio Free Europe, *First Afghan Hindu Envoy Takes Pride in Serving His Country*, 15. maj 2015, <http://gandhara.rferl.org/content/article/25386024.html>; Al Jazeera, *Afghanistan's Sikhs Face an Uncertain Future*, 23. februar 2014, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/02/afghanistan-sikhs-face-an-uncertain-future-201422312395677867.html>.

³³³ US Department of State, 2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Associated Press, *Afghanistan's Sikhs Feel Alienated, Pressured to Leave*, 10. jun 2015, <http://bigstory.ap.org/article/a65f445cf281475a9f3ed0d47286cbcb/afghanistans-sikhs-feel-alienated-pressured-leave>; Al Jazeera, *Inside the Little-Known Kitchen of Afghanistan's Sikhs*, 9. januar 2016, <http://www.aljazeera.com/programmes/ajeats/2016/01/afghanistan-sikhs-160104170656660.html>.

³³⁴ US Department of State, 2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Associated Press, *Afghanistan's Sikhs Feel Alienated, Pressured to Leave*, 10. jun 2015, <http://bigstory.ap.org/article/a65f445cf281475a9f3ed0d47286cbcb/afghanistans-sikhs-feel-alienated-pressured-leave>; Al Jazeera, *Afghanistan's Sikhs Face an Uncertain Future*, 23. februar 2014, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/02/afghanistan-sikhs-face-an-uncertain-future-201422312395677867.html>.

³³⁵ US Department of State, 2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. U presudi u pogledu informacija o situaciji Avganistanu (country guidance), Viši sud Velike Britanije smatrao je da, na lokalnom nivou, policija nije stanju da pruži zaštitu, čak i ako postoji spremnost da se to uradi. United Kingdom: Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *TG and others (Afghan Sikhs persecuted) Afghanistan CG*, [2015] UKUT 00595 (IAC), 3. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5641c7df4.html>. Videti i dokaze koje je dr Đustoci dostavio Višem sudu, koji su navedeni u presudi, u stavu 39. Iako su vlasti, navodno, dale veliki prostor hindusima i sikama u policijskom okrugu br. 21. u oblasti grada Kabula za potrebe izgradnje stambenih jedinica i za prostor za kremiranje, ta oblast koja se graniči sa opštinom Kabul još uvek nije izgrađena: United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - Afghanistan: Hindus and Sikhs*, novembar 2015, Verzija 1.0, <http://www.refworld.org/docid/5652e9de4.html>, stav 8.6.2.

³³⁶ Associated Press, *Afghanistan's Sikhs Feel Alienated, Pressured to Leave*, 10. jun 2015, <http://bigstory.ap.org/article/a65f445cf281475a9f3ed0d47286cbcb/afghanistans-sikhs-feel-alienated-pressured-leave>; Al Jazeera, *Afghanistan's Sikhs Face an Uncertain Future*, 23. februar 2014, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/02/afghanistan-sikhs-face-an-uncertain-future-201422312395677867.html>.

³³⁷ US Department of State, 2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

mali broja škola za decu hindusa i siki, a deca hindusa i siki koja pohađaju državne škole u Kabulu žale se na zlostavljanje i šikaniranje od strane drugih učenika.³³⁸

b) Prelazak sa islama na drugu veru

Prelazak sa islama na drugu veru smatra se za otpadništvo; prema islamskom zakonu, na način na koji ga tumače sudovi, kažnjava se smrću.³³⁹ Iako se u Krivičnom zakoniku Avganistana ne pominje izričito otpadništvo kao zločin i iako je Ustavom propisano da se neko delo ne može smatrati krivičnim delom osim ako nije zakonom definisano kao takvo, u Krivičnom zakoniku navodi se da flagrantni zločini, uključujući apstaziju, odnosno otpadništvo, treba da se kažnjavaju u skladu sa hanefijskim islamskim zakonima³⁴⁰ i da time treba da se bavi kancelarija državnog tužioca. Muškarci posle navršenih 18 godina starosti ili žene posle navršenih 16 godina starosti koji su mentalno zdravi, koji pređu sa islama na drugu veru i koji se ne odreknu prelaska na drugu veru rizikuju da im se u roku od tri dana brak proglašuje nevažećim i da im bude oduzeta sva pokretna i nepokretna imovina. Takođe, mogu se suočiti i sa odbacivanjem od strane porodice i članova zajednice, kao i sa gubitkom zaposlenja.³⁴¹

Javno mnjenje je, navodno, posebno netrpeljivo prema pojedincima i organizacijama prozelitima – koji su prešli na drugu veru.³⁴² Advokati koji brane otpužene za apstaziju mogu, navodno, i sami biti optuženi za apstaziju i mogu da budu izloženi riziku od pretnji smrću.³⁴³

c) Ostala dela koja su u suprotnosti sa šerijatskim zakonom

Avganistanski sudovi oslanjaju se na islamske zakone što se tiče bogohuljenja, budući da se u avganistanskim zakonima to pitanje ne pominje.³⁴⁴ Prema tumačenju islamskog zakona koje se primenjuje u sudovima, bogohuljenje se smatra za najteži zločin; muškarci stariji od 18 godina i žene starije od 16

³³⁸ Al Jazeera, *Afghanistan's Sikhs Face an Uncertain Future*, 23. februar 2014, <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/02/afghanistan-sikhs-face-an-uncertain-future-201422312395677867.html>. Videti i United Kingdom: Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *TG and others (Afghan Sikhs persecuted) Afghanistan CG*, [2015] UKUT 00595 (IAC), 3. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5641c7df4.html>, u kojem je citiran, u stavu 51, dopis od britanske ambasade u Kabulu datiran od 29. decembra 2013. godine. Treba primetiti da se u ovim izvorima navodi da se škole za decu hindusa i siki nalaze u Kabulu i Džalalabadu (u pokrajini Nangarhar), dok se, prema američkom Stejt departmentu, škole nalaze u pokrajinama Kabul, Helmand i Gazni: US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

³³⁹ US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. Videti i M. Knust Rassekh Afshar, "The Case of an Afghan Apostate – The Right to a Fair Trial Between Islamic Law and Human Rights in the Afghan Constitution", *Max Planck UNYB 10* (2006), http://www.mpil.de/files/pdf3/mpunyb_13_knust1.pdf; AREU, *Afghanistan's Constitution Ten Years On: What Are the Issues?*, avgust 2014, 1416E, <http://www.refworld.org/docid/53fc4dd34.html>. U periodu 2011-2012, Centar za istraživanja Pju sproveo je istraživanje u muslimanskim zemljama na temu vere, politike i kulture. U Avganistanu, među ispitanicima koji smatraju da osnovni zakon u zemlji treba da bude šerijatskog pravo (99 odsto), 79 odsto njih favorizuje smrtnu kaznu za one koji pređu sa islama na drugu veru. Pew Research Center, *The World's Muslims: Religion, Politics and Society*, 30. april 2013, <http://www.pewforum.org/files/2013/04/worlds-muslims-religion-politics-society-full-report.pdf>.

³⁴⁰ *Afghanistan: Penal Code*, 22. septembar 1976, <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>, član 1; videti i Library of Congress, *Laws Criminalizing Apostasy*, bez datuma, <http://www.loc.gov/law/help/apostasy/>, pristupljeno 8. februara 2016.

³⁴¹ US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. U izveštaju američkog Stejt departmenta navodi se da konvertiti sa islama mogu čak da budu kažnjeni smrću kamenovanjem, ali da do kraja 2014. godine nije bilo prijavljenih slučajeva da su nacionalne ili lokalne vlasti izricale krivične kazne za prelazak sa islama na drugu veru. Takođe, nije bilo ni poznatih slučajeva konvertita iz prethodnih godina koji su još u pritvoru. Videti i New York Times, *A Christian Convert, on the Run in Afghanistan*, 21. jun 2014, <http://www.nytimes.com/2014/06/22/world/asia/afghanistan-a-christian-convert-on-the-run.html>. Rizik koji preti konvertitima na hrišćanstvo u Avganistanu prepoznat je u nacionalnim jurisdikcijama. Na primer, Sud za azil i imigraciju Velike Britanije presudio je da bi konvertit sa islama na hrišćanstvo po povratku u Avganistan bio izložen stvarnom riziku od ozbiljnog zlostavljanja koje može da se izjednači sa progonom; videti *NM (Christian Converts) CG* [2009] UKAIT 00045, 13. novembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4afd6a8d2.html>. U 2014. godini, jednom avganistanskom državljaninu odobren je azil u Velikoj Britaniji zato što je ateista. BBC, *Atheist Afghan Granted Religious Asylum in UK*, 14. januar 2014, <http://www.bbc.com/news/uk-25715736>. Što se tiče pretnji od strane članova porodice, videti, na primer, The New York Times, *A Christian Convert, on the Run in Afghanistan*, 21. jun 2014, <http://www.nytimes.com/2014/06/22/world/asia/afghanistan-a-christian-convert-on-the-run.html>; BBC, *Controversy of Apostasy in Afghanistan*, 14. januar 2014, <http://www.bbc.com/news/world-asia-25732919>.

³⁴² US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>.

³⁴³ International Bar Association: Human Rights Institute, *The Rule of Law, Democracy and the Legal Profession in the Afghan Context: Challenges and Opportunities*, januar 2014, <http://www.refworld.org/docid/532c10654.html>.

³⁴⁴ To može da obuhvata pisanje ili govore protiv islama, i pored toga što su sloboda izražavanja i sloboda štampe zaštićene Ustavom. U Poglavlju 8. Zakona o masovnim medijima iz 2006. godine zabranjeno je objavljivanje članaka i izveštaja koji su u suprotnosti sa principima islama i kojima se vređaju druge religije i sekte. Tekst Zakona na engleskom jeziku zakona je dostupan na: <http://www.refworld.org/docid/4a5712902.html>.

godina koji su mentalno zdravi, koji su optuženi za bogohuljenje, mogu da budu osuđeni na smrt. Kao i u slučaju apstazije, oni koji su optuženi za bogohuljenje imaju tri dana da javno poreknu te navode.³⁴⁵

Osim toga, optuženima za zločine protiv šerijatskog prava, kao što su apstazija, bogohuljenje, stupanje u istopolne odnose uz pristanak ili preljuba (*zina*), preti rizik ne samo od krivičnog gonjenja, već i od socijalnog odbacivanja i nasilja od strane njihove porodice, ostalih članova zajednice i talibana i ostalih antivladinih elemenata.³⁴⁶

d) Rezime

Na osnovu prethodne analize, UNHCR smatra da lica za koja se smatra da krše šerijatski zakon, uključujući i lica optužena za bogohuljenje i otpadništvo od islama, kao i pripadnici manjinskih verskih zajednica, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu veroispovesti ili po drugim relevantnim osnovima, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju.³⁴⁷

6. Lica za koja se smatra da ne podržavaju islamske principe, norme i vrednosti na način na koji ih tumače antivladini elementi

Talibani, navodno, ubijaju, napadaju i prete pojedincima i zajednicama za koje smatraju da ne podržavaju islamske principe, norme i vrednosti, na način na koji ih oni tumače.³⁴⁸

U područjima u kojima pokušavaju da zadobiju lokalno stanovništvo, talibani, navodno, primenjuju mekše principe. Međutim, nakon što područje efektivno padne pod njihovu kontrolu, počinju, navodno, da

³⁴⁵ US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Germany: Federal Office for Migration and Asylum, *Information Centre Asylum and Migration Briefing Notes (27 October 2014)*, 27. oktobar 2014, <http://www.refworld.org/docid/545b6c1d4.html>. U oktobru 2014. godine, izdat je nalog za hapšenje jednog novinara zbog, navodno, bogohulnog članka u novinama Avganistan Ekspres. I pored toga što je urednik objavio izvinjenje za članak, na javnim demonstracijama zahtevano je da vlada kazni novine. Videti Khaama Press, *Afghanistan Issues Arrest Warrant over Blasphemous Article*, 21. oktobar 2014, <http://www.khaama.com/afghanistan-issues-arrest-warrant-over-blasphemous-article-6859>; The Guardian, *Afghan Newspaper's 'Blasphemy' Causes Protests after Rebuking Isis and Islam*, 24. oktobar 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/oct/24/afghanistan-express-article-isis-taliban-islam-blasphemy>.

³⁴⁶ U 2015. godini, jedna žena ubijena je od strane rulje zato što je, navodno, spalila primerak Kurana. Videti Radio Free Europe/Radio Liberty, *Woman Killed in Kabul after Allegedly Burning a Koran*, 19. mart 2015, <http://www.rferl.org/content/woman-killed-in-kabul-after-allegedly-burning-a-koran/26909733.html>; New York Times, *A Day After a Killing, Afghans React in Horror, but Some Show Approval*, 20. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/21/world/asia/horror-over-womans-lynching-in-afghanistan-but-some-support-too.html>; New York Times, *Woman Killed in Kabul Transformed From Pariah to Martyr*, 29. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/30/world/asia/farkhunda-woman-killed-in-kabul-transformed-from-pariah-to-martyr.html>. Treba napomenuti da i muškarci i žene mogu da budu u opasnosti zbog optužbi da su počinili "zločin protiv morala", uključujući i preljubu (*zina*) i druge seksualne odnose izvan braka. Detaljnija analiza položaja žena i muškaraca optuženih za zločine protiv morala data je u Odeljku III.A.8. Detaljnije analize položaja lica za koja se smatra da krše šerijatski zakon date su u odeljcima III.A.6 i III.A.12.

³⁴⁷ Detaljnije smernice o zahtevima za azil po osnovu verske pripadnosti možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 6: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/04/06, 28. april 2004, <http://www.refworld.org/docid/4090f9794.html>. Rizik koji može da prete konvertitima u hrišćanstvo u Avganistanu prepoznat je u nacionalnim jurisdikcijama. Na primer, Sud azil i imigraciju Velike Britanije presudio je da bi licu koje je sa islama prešlo na hrišćanstvo po povratku u Avganistan pretio stvarni rizik od ozbiljne povrede koji može da se izjednači sa progonom; videti *NM (Christian Converts)* CG [2009] UKAIT 00045, 13. novembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4afd6a8d2.html>. Isto tako, Upravni sud u Nemačkoj (*Verwaltungsgericht*) presudio je da hindusi iz Avganistana imaju opravdani strah od progona po osnovu veroispovesti; videti Predmet br. K 103/09.KS.A, Verwaltungsgericht (VG) Kassel, Presuda od 27. jula 2010, http://www.asyl.net/fileadmin/user_upload/dokumente/17462.pdf; i Predmet br. 7 K 746/09.F.A, Verwaltungsgericht (VG) Frankfurt/Main, Presuda od 11. februar 2010, http://www.asyl.net/fileadmin/user_upload/dokumente/18127.pdf.

³⁴⁸ Analiza položaja verskih lidera kojima prete opasnost od antivladinih elemenata data je u Odeljku III.A.1.h. Analiza položaja žena i muškaraca za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme data je u Odeljku III.A.8. Analiza specifičnog položaja lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta data je u Odeljku III.A.12. Imami koji se zalažu za navodno moderne ideje, kao što je upotreba kontracepcije, prema navodima, dobijaju pretnje smrću i preti im rizik da će ih oteti talibani. The Guardian, *Condoms and Conflict: Imams Defy Taliban to Spread Contraception*, 4. novembar 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/nov/04/afghanistan-imams-defy-taliban-spread-contraception-condoms>, 11. decembra 2014. godine, u samoubilačkom napadu na Francuski institut u Kabulu, za vreme pozorišne predstave, bilo je 12 žrtava (2 poginula i 10 povređenih). Talibani su preuzeli odgovornost za napad i izjavili da su izvršili napad za vreme predstave jer je to „ponižavanje islamskih vrednosti i širenje propagande o našim džihadističkim operacijama”. Talibani su izjavili i da je napad bio upozorenje drugima koji organizuju slične događaje. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 70. Neki pojedinci koji su se vratili u Avganistan nakon što su dugi niz godina živeli kao izbeglice na Zapadu navode da imaju poteškoće zbog navodnih prekida u praktikovanju islama. U istraživačkom projektu u okviru kojeg se prati sudbina mladih Avganistanaca koji su se vratili u Kabul iz Velike Britanije utvrđeno je da je četvrtina njih „trpela nepravdu ili imala poteškoće zato što su na njih gledali kao na „autsajdere sa Zapada”, što je u nekim slučajevima bilo, navodno, zbog pripisanog prekida u praktikovanju islama. Catherine Gladwell, *No Longer a Child: From the UK to Afghanistan*, septembar 2013, Forced Migration Review: sveska 44, <http://www.fmreview.org/en/detention.pdf>, str. 63.

primenjuju striktno tumačenje islamskih principa, normi i vrednosti.³⁴⁹ Postoje izveštaji da pripadnici talibanskog Ministarstva za promociju vrlina i prevenciju poroka patroliraju ulicama i da, navodno, hapse ljude zato što briju bradu ili zbog frizure koja je po njihovom mišljenju previše moderna.³⁵⁰ Ženama je, navodno, dozvoljeno da izlaze iz svojih domova isključivo u pratnji muža ili muškog člana porodice i samo iz malog broja odobrenih razloga kao što je odlazak lekaru;³⁵¹ žene i muškarci koji krše pravila kažnjavaju se, navodno, javnim bičevanjem.³⁵²

U oblastima pod kontrolom grupa povezanih sa ISIS-om, puritanski način života nameće se, navodno, strogim uredbama i kaznenim merama.³⁵³ Raseljene porodice u istočnom regionu Avganistana navode da za žene važe stroga pravila, uključujući i pravila odevanja i ograničenu slobodu kretanja.³⁵⁴

Na osnovu navedenih dokaza, UNHCR smatra da lica za koja se smatra da ne podržavaju islamske principe, norme i vrednosti na način na koji ih tumače antivladini elementi mogu da imaju potrebu međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu veroispovesti, pripisanog političkog mišljenja ili po drugim relevantnim osnovima, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju.

7. Žene određenih profila ili u određenim okolnostima³⁵⁵

Od 2001. godine, Vlada je preduzela značajne korake za poboljšanje položaja žena u zemlji, uključujući i ugradnju međunarodnih standarda za zaštitu prava žena u nacionalno zakonodavstvo, pre svega usvajanjem

³⁴⁹ Pre i za vreme opsade Kunduza u septembru 2015. godine, talibani su, navodno, objavili da će primenjivati tolerantniji način upravljanja. Međutim, posle osvajanja grada, pripadnici talibanske policije počeli su, navodno, da proganjaju ljude za koje su smatrali da krše njihovo tumačenje islamskih principa, normi i vrednosti. Navodno, žene koje su živele ili radile u ženskim skloništimama bile su, posebno, na udaru jer su komandanti talibana smatrali da su "nemoralne". Videti Stratfor Global intelligence, *What the Battle of Kunduz Means for Afghanistan*, 15. oktobar 2015, <https://www.stratfor.com/analysis/what-battle-kunduz-means-afghanistan>; New York Times, *Fear of Taliban Drives Women Out of Kunduz*, 14. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/15/world/asia/taliban-targeted-women-kunduz-afghanistan.html>; New York Times, *Taking Hold in Kunduz, Afghanistan, New Taliban Echoed the Old*, 1. oktobar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/10/02/world/asia/taking-hold-in-kunduz-afghanistan-new-taliban-echoed-the-old.html>. Talibani su takođe, prema određenim navodima, zabranjivali sport i nametali ograničenja u pogledu sportske odeće u pojedinim oblastima u provinciji Gazni; talibani su negirali te navode. Pajhwok Afghan News, *Taliban Accused of Banning Sports in Some Areas of Ghazni*, 4. februar 2016, <http://www.pajhwok.com/en/2016/02/04/taliban-accused-banning-sports-some-areas-ghazni>.

³⁵⁰ New York Times, *Taliban Present Gentler Face but Wield Iron Fist in Afghan District*, 14. avgust 2015, <http://www.nytimes.com/2015/08/15/world/asia/taliban-baghran-district-afghanistan.html>.

³⁵¹ New York Times, *Taliban Present Gentler Face but Wield Iron Fist in Afghan District*, 14. avgust 2015, <http://www.nytimes.com/2015/08/15/world/asia/taliban-baghran-district-afghanistan.html>.

³⁵² U februaru 2016. godine, stanica Tolo News izvestila je o dva slučaja u kojima su talibani izricali kazne za incidente u kojima su žene optužene da ne poštuju islamske vrednosti zato što su komunicirale ili što su se družile sa muškarcima koji im nisu bili rod. Tolo News, *Taliban Lashes Afghan Woman after Being Out with Relative*, 11. februar 2016, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23732-taliban-lashes-afghan-woman-after-being-out-with-relative>.

³⁵³ Washington Post, *The Islamic State Is Making these Afghans Long for the Taliban*, 13. oktobar 2015, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-new-age-of-brutality-how-islamic-state-rose-up-in-one-afghan-province/2015/10/13/a6d6bed67-717b-41e3-87a5-01c81384f34c_story.html; Voice of America, *How Islamic State Got a Foothold in Eastern Afghanistan*, 2. novembar 2015, <http://www.voanews.com/content/how-islamic-state-got-a-foothold-in-eastern-afghanistan/3032761.html>. Prema navodima UNAMA-e, otmice i zastrašivanje zdravstvenih radnika od strane grupa povezanih sa ISIS-om možda potiču iz uverenja da vakcinacija nije u skladu sa islamom. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 21.

³⁵⁴ UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/568d016f4.html>; UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/565554b14.html>.

³⁵⁵ Detaljnije smernice o zahtevima za međunarodnu pomoć koje podnose žene možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 7. maj 2002, HCR/GIP/02/01, <http://www.refworld.org/docid/3d36f1c64.html>; i UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), *General recommendation No. 32 on the Gender-Related Dimensions of Refugee Status, Asylum, Nationality and Statelessness of Women*, 5. novembar 2014, CEDAW/C/GC/32, <http://www.refworld.org/docid/54620fb54.html>.

Zakona o eliminaciji nasilja nad ženama;³⁵⁶ usvajanjem mera za povećanje učešća žena u politici³⁵⁷ i osnivanjem Ministarstva za ženska pitanja.³⁵⁸

Međutim, položaj žena i devojaka popravio se, prema navodima, samo marginalno i još uvek se smatra da je Avganistan “veoma opasan” za žene i devojke.³⁵⁹ Pogoršanje bezbednosne situacije u nekim delovima zemlje poništio je neke od ranije ostvarenih pomaka u oblasti ljudskih prava žena.³⁶⁰ Duboko ukorenjena diskriminacija žena i dalje je endemski problem.³⁶¹ Nasilje nad ženama i devojkaama još uvek je široko

³⁵⁶ Ustavom Avganistana zagantovana su jednaka prava ženama i muškarcima; videti član 22. Ustava Avganistana, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>. Osim toga, Zakonom o eliminaciji nasilja nad ženama iz 2009. godine kriminalizovani su različiti oblici nasilja protiv žena. Tekst Zakona na engleskom jeziku dostupan je na <http://www.refworld.org/docid/5486d1a34.html>. Avganistan je ratifikovao Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) 2003. godine. U 2011. godini, Vlada je izradila svoj prvi izveštaj za CEDAW, koji je razmatran na 55. zasedanju Komiteta u julu 2012. godine. Izveštaj Komiteta *Concluding Observations on the Combined Initial and Second Periodic Reports of Afghanistan*, 23. jul 2013, CEDAW/C/AFG/CO/1-2, može se naći na <http://www.refworld.org/docid/51ff5ac94.html>. Vladin izveštaj i prateći dokumenti dostupni su na <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/cedaws55.htm>. Videti i UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 27. februar 2015, A/69/801-S/2015/151, <http://www.refworld.org/docid/556585104.html>. Vlada je usvojila i Nacionalni akcioni plan za žene Avganistana (NAPWA), za period 2008-2018, <http://mowa.gov.af/en/page/6686>, i, 30. juna 2015. godine, Nacionalni akcioni plan o rezoluciji Saveta bezbednosti 325 (2000) o ženama i miru i bezbednosti za period 2015-2022. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 1. septembar 2015, A/70/359-S/2015/684, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav 29.

³⁵⁷ Na predsedničkim izborima 2014. godine, zabeleženo je veće učešće žena u odnosu na prethodne izbore 2009. godine: u prvom krugu izbora u aprilu 2014. godine, glasalo je 36 odsto žena, a u drugom krugu učešće žena bilo je 38 odsto. US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>. U toku izbora 2014. godine, posmatrači su uočili određene prepreke za učešće žena, kao što su bezbednosne pretnje, nedovoljan broj ženskog osoblja i žena policajaca na biračkim mestima za žene, kao i kulturni i tradicionalni faktori. Free and Fair Election Forum of Afghanistan, *2014 Elections Observation Report*, 2014, <http://www.fefao.org/New-Site/English/images/Reports/Election-2014-English.zip>, str. 37-38. Videti i Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>. UNAMA je uočila da predizborna obećanja koja su se odnosila na unapređenje prava žena i pružanje konkretnih mogućnosti ženama da utiču na politički program na višim nivoima još uvek nisu ispunjena. UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 7. Prisustvo žena na političkim pozicijama je veće nego što je to ranije bio slučaj: na primer, žene zauzimaju 27 odsto mesta u Narodnoj skupštini. Međutim, novim Izbornim zakonom iz avgusta 2013. godine smanjena je kvota mesta rezervisanih za žene kandidate u pokrajinskim savetima sa 25 na 20 odsto. *Afghanistan: Law No. 1112 of 2013, Election Law*, 6. avgust 2013, <http://www.refworld.org/docid/54467d784.html>. U aprilu 2015. godine, četiri žene postavljene su na ministarske pozicije. UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 58. Žene čine 24 odsto učesnika u lokalnim savetima za razvoj zajednica. Inter-Parliamentary Union, *Women in Politics: 2015*, 1. januar 2015, http://www.ipu.org/pdf/publications/wmmmap15_en.pdf. Međutim, od avgusta 2014. godine, samo osam od 70 članova HPC-a su žene. US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>. Prema navodima Oxfama, uloga žena, posebno u kontekstu mirovnih pregovora, nije se značajno poboljšala. To se posebno odnosi na žene u ruralnim područjima. Oxfam, *Behind Closed Doors - The Risk of Denying Women a Voice in Determining Afghanistan's Future*, 24. novembar 2014, <https://www.oxfam.org/en/research/behind-closed-doors#thash.Cppmtefn.dpuf>; videti i HRW, *Afghanistan: Accept Full Role for Women in Talks*, 27. septembar 2015, <https://www.hrw.org/news/2015/09/27/afghanistan-accept-full-role-women-talks>.

³⁵⁸ Ministarstvo za ženska pitanja osnovano je 2001. godine, neposredno nakon pada talibana s vlasti, u skladu sa Banskim sporazumom. Više informacija o ovlašćenjima i aktivnostima Ministarstva možete naći na <http://www.mowa.gov.af/en>. Sve 34 pokrajine imaju svoja Odeljenja za ženska pitanja: ta pokrajinska odeljenja odgovorna su Ministarstvu. Žene mogu da podnesu prigovor lokalnom Odeljenju za ženska pitanja ili Odeljenju za prava (*Huqooq*), koje je u okviru Ministarstva pravde. Videti UNAMA, *A Way to Go: An Update on Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/52a6fdff4.html>, str. 3.

³⁵⁹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Videti i UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 11. UNAMA je navela da je došlo do porasta nasilja povezanog sa ratnim sukobima koje pogađa žene i decu, konkretno u 2015. godini bilo je 1.246 žena civilnih žrtava, što je povećanje od 37 odsto u odnosu na 2014. godinu. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 13-16. Videti i UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 7-9. Prema AIHRC: „Nasilje nad ženama predstavlja najozbiljnije kršenja ljudskih prava u Avganistanu”. AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>. Videti i Associated Press, *For Afghan Women, Violence Remains Entrenched Despite Gains*, 7. april 2015, <http://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2015/0407/For-Afghan-women-violence-remains-entrenched-despite-gains-video>.

³⁶⁰ UN Human Rights Council, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights in 2013*, 10. januar 2014, A/HRC/25/41, <http://www.refworld.org/docid/52e109fa4.html>, str. 1 (Rezime). Na primer, UNAMA je izveštavala o upotrebi nasilja protiv žena i ograničavanju sloboda žena u Kunduzu. UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 14-15; videti i AIHRC, *The Report on the Investigation of Human Rights and Humanitarian Rights Situation in Kunduz Province Armed Conflict*, 17. oktobar 2015, http://www.aihrc.org.af/media/files/Kondoz_English.pdf, str. 12.

³⁶¹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN General Assembly, *The situation in Afghanistan: Resolution Adopted by the General Assembly*, 23. decembar 2014, A/RES/69/18, <http://www.refworld.org/docid/54a66ebc4.html>, stav 45; US Department of Defense, *Report on Progress Towards Security and Stability in Afghanistan*, oktobar 2014, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/Oct2014_Report_Final.pdf, str. 91; UN Human Rights Council, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of human rights in 2013*, 10. januar 2014, A/HRC/25/41, <http://www.refworld.org/docid/52e109fa4.html>, str. 2 (Rezime) i stav 3. Policajke pripadnice ANP-a izložene su, navodno, riziku od ubistva; seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja od strane svojih kolega, uključujući i silovanje i opštu diskriminaciju. New York Times, *Afghan Policewomen Struggle*

rasprostranjeno i ima navoda i da se povećava,³⁶² To nasilje, prema navodima, najčešće ostaje nekažnjeno.³⁶³ Žene se i dalje suočavaju sa ozbiljnim izazovima u pogledu ostvarivanja svojih ekonomskih, društvenih i kulturnih prava.³⁶⁴ Uprkos ostvarenom napretku, siromaštvo, nepismenost i loša zdravstvena zaštita i dalje nesrazmerno često pogađaju žene.³⁶⁵

Posmatrači su uočili da je primena zakonskih propisa koji se odnose na zaštitu prava žena i dalje spora.³⁶⁶ To se posebno odnosi na primenu Zakona o eliminaciji nasilja nad ženama. Zakon, koji je objavljen u avgustu 2009. godine, kriminalizuje 22 dela nasilja i štetne tradicionalne prakse nad ženama, uključujući i dečje brakove, prinudne brakove i dela nasilja nad ženama, kao što su silovanje i nasilje u porodici; Zakonom su utvrđene i kazne za počinioc tih dela.³⁶⁷ Prema određenim navodima, ne postoji politička volja za primenu zakona i vlasti, navodno, ne sprovode zakon u potpunosti, posebno u ruralnim područjima.³⁶⁸ Ogromna većina slučajeva, uključujući slučajeve teških krivičnih dela protiv žena, još uvek se rešavaju u okviru tradicionalnih mehanizama za rešavanje sporova, a ne krivičnim gonjenjem, kao što je

---

Against Culture, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>; New York Times, *Afghan Policewomen Say Sexual Harassment Is Rife*, 16. septembar 2013, <http://www.nytimes.com/2013/09/17/world/asia/afghan-policewomen-report-high-levels-of-sexual-harassment.html>.

³⁶² Prema navodima AIHRC-a, 62 žena ubijeno u 1393. godini (period od 21. marta 2014. do 20. marta 2015. godine). Broj ubistava u prvih šest meseci 1394. godine udvostručen u odnosu na prvih šest meseci 1393. godine. AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; AREU, *The Other Side of Gender Inequality: Men and Masculinities in Afghanistan*, januar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56a093534.html>, str. 46; UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 10 June 2015, A/69/929 – S/2015/422, <http://www.refworld.org/docid/558284aa4.html>, stav 70.

³⁶³ Prema navodima AIHRC-a, "kultura nekažnjivosti" je jedan od najvažnijih fundamentalnih uzroka nasilja nad ženama u Avganistanu. AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; New York Times, *Flawed Justice After a Mob Killed an Afghan Woman*, 26. decembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/12/27/world/asia/flawed-justice-after-a-mob-killed-an-afghan-woman.html>; Orzala Ashraf Nemat, *Farkhunda Paid for Afghanistan's Culture of Impunity*, 25. mart 2015, <https://www.opendemocracy.net/5050/orzala-ashraf-nemat/farkhunda-paid-for-afghanistan-s-culture-of-impunity>; AAN, *Shame and Impunity: Is violence against Women Becoming More Brutal?*, 30. novembar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/shame-and-impunity-is-domestic-violence-becoming-more-brutal/>.

³⁶⁴ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stavovi 9, 56; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 14. Jednakost polova i dalje predstavlja veliki izazov. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 1. septembar 2015, A/70/359–S/2015/684, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav 27. Videti i NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>.

³⁶⁵ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 56. Avganistanska organizacija za ljudska prava i demokratiju (AHRDO) povezuje veliki broj oblika nasilja nad ženama sa siromaštvom. AHRDO, *Women in the Eyes of Men*, februar 2015, <http://www.baag.org.uk/resources/30>, str. 7, 11. Videti i Institute for War and Peace Reporting, *Afghanistan: "Honour" Rules Deny Care to Mothers and Babies*, 22. oktobar 2015, ARR Sveska 525, <http://www.refworld.org/docid/564b572f4.html>.

³⁶⁶ Na primer, u novembru 2014. godine, specijalni izvestilac za nasilje nad ženama, uzroke i posledice tog nasilja „istakao je nepostojanje sveobuhvatnog i koherentnog sistema za prikupljanje podataka [o nasilju nad ženama], kao i nepostojanje efikasnog tumačenja i primene zakona i nedovoljna sredstava za podršku skloništa kao mogućeg pravnog leka, što uključuje i neophodnost borbe protiv negativne percepcije koje te ustanove imaju". UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 9. decembar 2014, A/69/647-S/2014/876, <http://www.refworld.org/docid/549808194.html>, stav 34. Početkom 2014. godine, desilo se nešto što je pretilo da bude preokret u odnosu na dotadašnji napredak, naime, oba doma parlamenta glasala su za novi Nacrt zakona o krivičnom postupku, koji je sadržao odredbe koje su predviđale zabranu svedočenja rođaka u slučajevima silovanja. Amandmani su kasnije povučeni i vraćena je mogućnost ženama da svedoče. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 27. februar 2015, A/69/801-S/2015/151, <http://www.refworld.org/docid/556585104.html>, str. 29.

³⁶⁷ Law on Elimination of Violence Against Women (2009), <http://www.refworld.org/docid/5486d1a34.html>. Zakon je donesen u skladu sa odlukom predsednika 2009. godine. Napori Narodne skupštine na usvajanju Zakona o eliminaciji nasilja nad ženama u decembru 2010. i u maju 2013. godine nisu urodili plodom zbog protivljenja konzervativnih islamista. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 11; Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, <http://www.fas.org/sfp/crs/row/RS21922.pdf>, str. 53.

³⁶⁸ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stavovi 64–65. „Na osnovu prikupljenih informacija, UNAMA konstatuje da u tri od deset kazni koje su izrečene od strane sudova izgleda da su sudije previše blago tumačile i da nisu u potpunosti primenile Zakon o eliminaciji nasilja nad ženama". UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 18.

predviđeno zakonom.³⁶⁹ UNAMA je uočila da i ANP i tužilaštva i dalje, u velikom broju slučajeva, uključujući i ozbiljne zločine, upućuju na *džirge* i *šure*, radi savetovanja i rešavanja slučaja, što podriva primenu Zakona o eliminaciji nasilja nad ženama i jača štetne tradicionalne prakse.³⁷⁰ Odluke tih mehanizama izlažu žene i devojke riziku od dalje viktimizacija i ostracizma.³⁷¹

Šiitski zakon o ličnom statusu,³⁷² kojim su regulisana pitanja porodičnog zakona kao što su brak, razvod i nasledno pravo za pripadnike šiitske zajednice, obuhvata i nekoliko odredbi koje su diskriminatorne prema ženama, što se pre svega odnosi na starateljstvo, nasleđe, dečje brakove i ograničavanje kretanja van kuće.³⁷³

Problemi u pogledu ljudskih prava koji su identifikovani u ovom delu pogađaju žene i devojke u svim krajevima zemlje, ali u područjima pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, situacija je, navodno, posebno zabrinjavajuća. U područjima pod njihovom kontrolom, antivladini elementi, navodno, ozbiljno ograničavaju prava devojčica i žena, uključujući slobodu kretanja i učešće u političkom životu.³⁷⁴ Štaviše, u područjima pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, žene se verovatno suočavaju sa posebnim teškoćama u pristupu pravdi i efikasnom pravnom leku svaki put kada su im prekršena prava. Paralelne strukture pravosuđa pod upravom antivladinih elemenata u oblastima pod njihovom kontrolom, navodno, rutinski krše prava žena.³⁷⁵

a) Seksualno i rodno zasnovano nasilje

Seksualno i rodno zasnovano nasilje nad ženama u Avganistanu još uvek je, navodno, široko rasprostranjeno.³⁷⁶ Takvo nasilje uključuje “ubistva iz časti”, otmice, silovanja, prisilne abortuse i nasilje u

³⁶⁹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 17; MoWA, *First Report on the Implementation of the Elimination of Violence against Women (EVAW) Law in Afghanistan*, januar 2014, http://mowa.gov.af/Content/files/EVAW%20Law%20Report_Final_English_17%20%20March%202014.pdf, str. 31-32. Prema navodima UNAMA-e, na to što se žene radije odlučuju za medijaciju u rešavanje njihovih predmeta utiče, navodno, više različitih faktora, kao što su problemi u sistemu krivičnog pravosuđa koji se odnose na procesuiranje njihovih tužbi, uključujući i optužbe za korupciju, zloupotrebu vlasti i nedostatak profesionalizma. Prevalentnost prakse medijacije je posledica i bržeg procesuiranja predmeta, finansijskih ograničenja i percepcije veće prihvatljivosti u skladu sa dodeljenim rodnim ulogama i kulturne prihvatljivosti. Do medijacije dolazi, navodno, u slučaju da ne postoji standardizovani pristup i mehanizam kontrole. UNAMA je takođe dokumentovana različite i proizvoljne metodologije, prakse dokumentovanja i mehanizme kontrole sprovođenja koji za posledicu imaju slabiju zaštitu prava žena koje su bile žrtve nasilja”. UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 2-3.

³⁷⁰ UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 14, 22-23; UNAMA, *A Way to Go: An Update on Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/52a6dff4.html>, str. 5. Videti i UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 63.

³⁷¹ UNAMA primećuje da su, kao rezultat nedostatka adekvatnog nadzora od strane entiteta koji upućuje slučaj na tradicionalne mehanizme za rešavanja sporova, kao što su pokrajinsko odeljenje za pitanja žena, ANP i tužilac, žene često i dalje izložene opasnosti od ponovnog nasilja kada se vrate svojim porodicama, posle takvog posredovanja. UNAMA, *A Way to Go: An Update on Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/52a6dff4.html>, str. 4.

³⁷² Shi'ite Personal Status Law, mart 2009, <http://www.refworld.org/docid/4a24ed5b2.html>. Zakon je usvojen u skladu sa članom 131. Ustava Avganistana.

³⁷³ Kontroverzna odredba koja propisuje da je žena obavezna da pruži seksualno uživanje svom mužu uklonjena je iz Zakona, kao rezultat domaćih i međunarodnih pritisaka. Međutim, avganistanski pravni stručnjaci smatraju da bi član 162. izmenjenog Zakona mogao da se koristi od strane muževa da efektivno uskrate izdržavanje ženi ako mu odbije ono što on smatra svojim bračnim pravom; videti UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), *Consideration of Reports Submitted by States Parties under Articles 16 and 17 of the Covenant: Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights: Afghanistan*, E/C.12/AFG/CO/2-4, 7. jun 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c1732dc2.html>. Videti i NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>, str. 47-48.

³⁷⁴ UNAMA, *Afghanistan: Human Rights and Protection of Civilians in Armed Conflict Special Report on Kunduz Province*, decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566fd0e64.html>, str. 14-15; AIHRC, *The Report on the Investigation of Human Rights and Humanitarian Rights Situation in Kunduz Province Armed Conflict*, 17. oktobar 2015, http://www.aihrc.org.af/media/files/Konoz_English.pdf, str. 12; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 56. Videti i The Guardian, *Afghanistan's Women Risk Their Lives to Demand Equal Rights and Protection*, 25. novembar 2015, <http://www.theguardian.com/global-development/2015/nov/25/afghanistan-women-risk-lives-demand-equal-rights-protection>.

³⁷⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 14. Detaljniju raspravu o paralelnim strukturama pravosuđa pod upravom talibana možete naći u Odeljku II.C.1.c.

³⁷⁶ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 13. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

porodici.³⁷⁷ Budući da se u avganistanskom društvu generalno smatra da seksualni odnosi van braka obeščašćuju porodicu, žrtvama silovanja van braka preči rizik od ostracizma, prisilnog abortusa, zatvora ili čak i smrti.³⁷⁸ Društveni tabui i strah od stigmatizacije i odmazde, između ostalog, i od strane članova vlastite zajednice i porodice, često odvrćaju žrtve od prijavljivanja seksualnog i rodno zasnovanog nasilja.³⁷⁹ Istovremeno s tim, i dalje ima navoda o slučajevima samospaljivanja koji su posledica nasilja u porodici.³⁸⁰

Državni organi i dalje najveći broj prijavi koje se odnose na nasilje u porodici upućuju na tradicionalne mehanizme za rešavanje sporova.³⁸¹ Žene i devojke koje napuste svoje domove zbog zlostavljanja ili zbog pretnje od prisilnog braka i same često budu optužene za nejasno definisane ili čak nedefinisane “zločine protiv morala”, uključujući i preljubu (*zina*) ili “bežanje od kuće”.³⁸² Muškarci koji su odgovorni za nasilje u porodici ili za prisilne brakove, navodno, prolaze gotovo uvek nekažnjeno, a veliki broj žena u takvim okolnostima budu osuđene i uhapšene, što je u suprotnosti sa međunarodnim standardima i sudskom praksom u oblasti ljudskih prava.³⁸³ Osim toga, imajući u vidu da su najčešće ekonomski zavisne od izvršioca nasilja u porodici, veliki broj žena efektivno nije u mogućnosti da podnese prijavu; i nemaju drugu opciju osim toga da i dalje žive u okruženju u kojem trpe zlostavljanje.³⁸⁴

Ženama koje žele da prijave nasilje pristup pravdi dodatno je otežan činjenicom da policajke čine manje od dva posto ukupnog broja pripadnika policijske u zemlji.³⁸⁵ I samim policajkama, navodno, preči opasnosti

---

³⁷⁷ „Seksualni napadi su najozbiljniji i najzabrinjavajući oblik seksualnog nasilja u Avganistanu. U većini slučajeva, seksualni napad kombinovan je sa drugim oblicima nasilja, koji se obično završavaju smrću žrtve”. AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>. Videti, na primer, i New York Times, *Afghan Woman's Nose Is Cut Off by Her Husband, Officials Say*, 19. januar 2016, <http://www.nytimes.com/2016/01/20/world/asia/afghan-womans-nose-is-cut-off-by-her-husband-officials-say.html>; AREU, *The Other Side of Gender Inequality: Men and Masculinities in Afghanistan*, januar 2016, dostupno na: <http://www.refworld.org/docid/56a093534.html>, str. 39-43.

³⁷⁸ Videti, na primer, HRW, *Afghanistan: End 'Moral Crimes' Prosecutions*, jun 2014, <http://www.hrw.org/news/2014/06/23/afghanistan-end-moral-crimes-prosecutions>.

³⁷⁹ AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>; videti i UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stavovi 30, 65.

³⁸⁰ Državna predstavnica UNFPA u Avganistanu istakala je: „Većina prijavljenih slučajeva samoubistva i pokušaja samoubistva u Avganistanu su žene”. Navela je i: „Rodno zasnovano nasilje je jedan od glavnih uzroka samoubistva i samospaljivanja žena. Prema istraživanjima, najčešći razlog za samospaljivanje prinudni brak ili prisiljavanje dece na brak”. Ministry of Public Health, *Ministry of Women's Affairs and UN Call for Efforts to Strengthen Suicide Prevention in Afghanistan*, 10. septembar 2014, <http://moph.gov.af/en/news/ministry-of-public-health-ministry-of-womens-affairs-and-un-call-for-efforts-to-strengthen-suicide-prevention-in-afghanistan>. Videti i UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>; UNFPA, *Afghanistan State of Youth*, 2014, <http://countryoffice.unfpa.org/filemanager/files/afghanistan/2014/reports/unfpasoyareportv333e.pdf>, str. 44. U Istraživanju za Avganistan za 2015. godinu koje je sprovela Azijska fondacija, 13 odsto ispitanika navelo je da je najveći problem sa kojim se suočavaju žene u Avganistanu nasilje u porodici. To je najveći procenat zabeležen u istraživanju od 2006. godine. Žene češće navode nasilje u porodici kao problem u poređenju sa muškarcima i svega osam odsto muških ispitanika navodi da je to problem. Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 26-28.

³⁸¹ UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 22-23. Nemogućnost žrtava da pristupe efektivnim oblicima pravde i pravnom leku za rezultat ima to da seksualno nasilje u velikom broju slučajeva ostaje nekažnjeno bilo od strane organa za sprovođenje zakona ili od strane društva. UNAMA je uočila da činjenica da ne postoje konkretni pravni lekovi u građanskom postupku (npr. sudska zaštita i zabrana pristupa) „de facto izlaže žrtve ponovnom nasilju”. UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 12, 28, 32-33. Videti i UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stavovi 65-69. Specijalni izvestilac navodi da krivični pravosudni sistem i dalje podriiva korupcija i opšte nepoverenje u pogledu njegove efikasnosti i efektivnosti. *Ibid.*, stav 67.

³⁸² UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stavovi 23-24. *Zina* (seksualni odnosi van braka) je krivično delo definisano u Krivičnom zakoniku, dok “bežanje od kuće” ili “namera izvršenja *zine*” nisu krivična dela u skladu sa avganistanskim zakonom ili šerijatskim zakonom. HRW, *Afghanistan: End 'Moral Crimes' Prosecutions*, jun 2014, <http://www.hrw.org/news/2014/06/23/afghanistan-end-moral-crimes-prosecutions>. Videti i fusnotu 408 u Odeljku III.A.8.

³⁸³ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bfa04.html>; UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 29. Videti, na primer, i NYT, *Rebelling Against Abuse, Afghan Women See Signs of Change*, 27. maj 2014, <http://www.nytimes.com/2014/05/28/world/asia/rebelling-against-abuse-afghan-women-see-signs-of-change.html>. Kao što je već rečeno u Odeljku III.A.8 pod naslovom “Žene i muškarci za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme”, vlasti u nekim slučajevima nastoje da opravdaju pritvaranje žena navodeći da je to “zaštitna mera” protiv ponovnog zlostavljanja ili odmazde od strane članova porodice.

³⁸⁴ UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 32. Videti i Odeljak III.A.8.

³⁸⁵ New York Times, *Afghan Policewomen Struggle against Culture*, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>.

od seksualnog uznemiravanja i napada na radnom mestu, uključujući silovanje od strane muških kolega.³⁸⁶ One su, takođe, izložene i opasnosti od nasilnih napada od strane protivladinih elemenata.³⁸⁷

Osim toga, postoje navodi da se dela seksualnog nasilja još uvek ne kažnjavaju zbog toga što su, u nekim delovima zemlje, navodni silovatelji moćni komandanti i pripadnici oružanih grupa ili kriminalnih bandi ili imaju veze sa tim grupama ili uticajnim pojedincima koji ih štite od hapšenja i krivičnog gonjenja.³⁸⁸

b) Štetne tradicionalne prakse

Štetne tradicionalne prakse i dalje su prisutne u Avganistanu³⁸⁹ i dešavaju se u različitim stepenima u ruralnim i urbanim sredinama širom zemlje i u svim etničkim zajednicama.³⁹⁰ Štetne tradicionalne prakse, koje su ukorenjene u diskriminatornim stavovima o ulozi i položaju žena u avganistanskom društvu, nesrazmerno često pogađaju žene i devojke. U takve prakse spadaju različiti oblici prisilnih brakova,³⁹¹ uključujući i dečje brakove;³⁹² prinudnu izolaciju u kući; i "ubistva iz časti".³⁹³ Prisilni oblici braka u Avganistanu uključuju:

³⁸⁶ UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 9; Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 28-35; New York Times, *Afghan Policewomen Struggle against Culture*, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>; UNAMA, *A Way to Go: An Update on Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/52a6dff4.html>, stav 5.4.

³⁸⁷ Amnesty International, *Afghanistan: Their Lives on the Line: Women Human Rights Defenders under Attack in Afghanistan*, 7. april 2015, ASA 11/1279/2015, <http://www.refworld.org/docid/55277ff24.html>, str. 28-35.

³⁸⁸ AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 11. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bc384.html>, str. 31-32; UN Secretary-General, *Conflict-related Sexual Violence: Report of the Secretary-General*, 23. mart 2015, S/2015/203, <http://www.refworld.org/docid/5536100a4.html>, stav 12; UN Secretary-General, *Sexual Violence in Conflict Report of the Secretary-General*, A/67/792-S/2013/149, 14. mart 2013, <http://www.refworld.org/docid/5167bd0f4.html>, stav 16.

³⁸⁹ Videti AIHRC, *Elimination of Violence against Women 1394*, 30. novembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/5170>; UNAMA, *A Way to Go: An Update on Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/52a6dff4.html>.

³⁹⁰ Posebna zabrinutost izražena je u vezi sa šiitskim zakonom o ličnom statusu. Zakon je usvojen u skladu sa članom 131. Ustava Avganistana i reguliše porodična pravna pitanja (na primer, brak, razvod i nasledna prava) šiitske zajednice u Avganistanu: Shi'ite Personal Status Law, mart 2009, <http://www.refworld.org/docid/4a24ed5b2.html>. Iako zakon je pozdravljen od strane nekih istaknutih šiita i šiitskih grupa zato što je predstavljao zvanično priznavanje šiitske prakse, prvobitna verzija zakona bila predmet domaćih i međunarodnih kritika zbog toga što ne štiti prava žena. Iako su kritike su za rezultat imale usvajanje izmena i dopuna zakona, on i dalje sadrži neke od spornih odredbi, uključujući diskriminatorne odredbe u vezi starateljstva, nasledstva, dečjih brakova i ograničavanja kretanja izvan kuće. Kontroverzna odredba koja propisuje da je žena obavezna da pruži seksualno uživanje svom mužu je uklonjena. Međutim, avganistanski pravni eksperti smatraju da bi član 162. izmenjenog Zakona mogao da se koristi od strane muža da efektivno uskrati izdržavanje ženi ako mu odbije ono što on smatra svojim bračnim pravom; videti UN CESCR, *Consideration of Reports Submitted by States Parties under Articles 16 and 17 of the Covenant: Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights: Afghanistan*, E/C.12/AFG/CO/2-4, 7. jun 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c1732dc2.html>. Visoki komesar UN-a za ljudska prava osudio je zakon i izjavio da legitimizuje štetne tradicionalne i uobičajene prakse kojima se diskriminišu žene i pozvao na ukidanje zakona; UN Human Rights Council, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights*, A/HRC/13/62, 11. januar 2010, <http://www.refworld.org/docid/4bc2c8d62.html>, stavovi 4 i 21-23.

³⁹¹ Azijska fondacija utvrdila je u istraživanju za 2014. godinu da sedam odsto ispitanika smatra da je najozbiljniji problem sa kojim se suočavaju žene u Avganistanu prisilni brak/miraz. Asia Foundation, *Afghanistan in 2014: A Survey of the Afghan People*, 2014, <http://asiafoundation.org/publications/pdf/1425>, str. 26-28. AIHRC procenjuje da su između 60 i 80 odsto svih brakova u Avganistanu prisilni brakovi. UN Population Fund, *Escaping Child Marriage in Afghanistan*, 4. oktobar 2012, <http://www.refworld.org/docid/5124f78d2.html>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; The Guardian, *'I Just Want to Go to School': How Afghan Law Continues to Fail Child Brides*, 11. maj 2015, <http://www.theguardian.com/global-development/2015/may/11/afghanistan-child-brides-want-to-go-to-school>; New York Times, *Afghan Policewomen Struggle against Culture*, 1. Maj 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>.

³⁹² Iako se teško mogu dobiti pouzdani podaci, istraživanja pokazuju da se 15 odsto žena udaje pre navršanih 15 godina, a 46 odsto njih pre navršanih 18 godina starosti. Prema avganistanskom zakonu, najniža starosna granica za brak je 16 godina za devojke i 18 godina za mladiće. UN Population Fund, *Escaping Child Marriage in Afghanistan*, 4. oktobar 2012, <http://www.refworld.org/docid/5124f78d2.html>. U istraživanju koje je sproveo AIHRC, 7,7 odsto ispitanika (391 od 5.081 ispitanika) naveli su da su im se ćerke udale pre navršanih 16 godina, a 1,9 odsto (93 ispitanika) naveli su da su im se sinovi oženili pre navršanih 18 godina. AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 2014, http://www.aihrc.org.af/media/files/Research%20Reports/english/English_Situation%20of%20human%20rights%20in%201393.pdf. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 14. Što se tiče efekata dečjeg braka na devojčice, uključujući i rano rađanje, videti UNICEF, *Children and Women in Afghanistan: A Situation Analysis 2014*, novembar 2014, http://www.unicef.org/afghanistan/SitAn_-_Long_Report_-_small_size.pdf, str. 23, 25. U Zakonu za maloletnike iz 2005. godine nije rešen problem dečjih brakova. *Ibid.*, str. 39. Ovoj praksi posebno su izložene devojčice koje su raseljene. Videti NRC/IDMC, *Listening to Women and Girls Displaced to Urban Afghanistan*, 26. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/5513bec24.html>, str. 13-14.

³⁹³ Američki Stejt department naveo je u aprilu 2016. godine da se ubistva iz časti nastavila da se dešavaju i u 2015. godini, iako je teško bilo dobiti precizne statističke podatke. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016,

- (i) “prodaju žena” za brak, što podrazumeva prodaju žena i devojaka za fiksnu količinu robe ili fiksni novčani iznos ili za izmirenje porodičnog duga,³⁹⁴
- (ii) *baad dadan*, plemenski način rešavanja spora, koji podrazumeva da porodica koja je počinila nepravdu daje devojku za brak porodici kojoj je naneta naprava, na primer, da se izmiri dug u krvi;³⁹⁵
- (iii) *baadal*, što podrazumeva da dve porodice razmene ćerke kako bi smanjili troškove braka;³⁹⁶
- (iv) prisiljavanje udovica da se udaju za člana porodice pokojnog muža.³⁹⁷

Ekonomska nesigurnost i ratni sukobi koji su u toku i, kao posledica toga, raseljenje, gubitak imovine i osiromašenje porodica utiču na produženje problema dečjih brakova, koji se u praksi često vide kao jedini način za opstanak devojčice i njene porodice.³⁹⁸

Zakon o eliminaciji nasilja nad ženama kriminalizuje nekoliko štetnih tradicionalnih praksi, uključujući kupovinu i prodaju žena za brak, *baad* - davanje žena kao kompenzacije za rešavanje sporova i dečje i prisilne brakove. Međutim, kao što je već rečeno, primena zakona je spora i nedosledna.³⁹⁹

<http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Videti i UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 19. Postoje navodi da se broj slučajeva ubistava iz časti povećava. NYT, *A Thin Line of Defense Against 'Honor Killings'*, 2. Mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/03/world/asia/afghanistan-a-thin-line-of-defense-against-honor-killings.html>. Na primer, početkom 2014. godine, jednu ženu po imenu Amina ubio je, navodno, nepoznati počinitelj nakon što je napustila sklonište za žene gde je pobegla od prisilnog braka na koji je prisiljavala njena porodica. New York Times, *In Spite of the Law, Afghan 'Honor Killings' of Women Continue*, 3. maj 2014, <http://www.nytimes.com/2014/05/04/world/asia/in-spite-of-the-law-afghan-honor-killings-of-women-continue.html>. U maju 2014. godine, desetogodišnjoj devojčici prečeno je smrću nakon što ju je silovao mla. Amnesty International, *Afghanistan: 10-Year Old Rape Survivor Faces 'Honour' Killing*, 9. oktobar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5437cf64.html>.

³⁹⁴ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 56. Porodice koje se bave uzgojem opijuma, navodno, prodaju svoju decu, posebno devojčice, da bi izmirile dugove prema trafikantima opijuma. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

³⁹⁵ U 2014. godini, AIHRC je izrazio zabrinutost u pogledu presistentnosti štetnih tradicionalnih praksi kao što je *baad*, koji je, prema AIHRC, u porastu. US Department of State, *2014 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 25. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/559bd58728.html>. U studiji iz 2014. koju je sprovela Građanska i liberalna inicijativa za mir (CLIP) utvrđeno je da se smatra da je uzimanje devojčice kao kompenzacija više psihološki zadovoljavajuće od uzimanja novca ili drugih oblika finansijskih kazni. Pored toga, siromašne porodice možda nemaju drugi način da reše spor osim da daju svoju ćerku. Videti CLIP, *Assessment of Practice of BAD and its Negative Social Implication in Afghanistan*, avgust 2014, <http://openasia.org/en/wp-content/uploads/2015/01/Research-Draft-21-Oct-2014-3-1.pdf>, str. 27. Videti, na primer, i New York Times, *Bartered Away at Age 5, Now Trying to Escape to a Life She Chooses*, 19. oktobar 2014, <http://www.nytimes.com/2014/10/20/world/asia/times-video-presents-to-kill-a-sparrow.html>.

³⁹⁶ Detaljnije informacije o praksama braka u Avganistanu možete naći u AIHRC, *Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan: Fifth Report*, novembar/decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e58cf0.html>, Deo 3; Landinfo, *Afghanistan: Marriage*, 19. maj 2011, <http://www.refworld.org/docid/512258e82.html>; AREU, *Decisions, Desires and Diversity: Marriage Practices in Afghanistan*, februara 2009, <http://www.refworld.org/docid/4992cc722.html>; i Women and Children Legal Research Foundation, *Early Marriage in Afghanistan*, 2008, http://www.wclrf.org/English/eng_pages/Researches/Early%20Marriage%20with%20cover.pdf. Videti i NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>.

³⁹⁷ Udovice koje odbiju takve brakove verovatno će izgubiti starateljstvo nad decom, zbog diskriminatorskih odredbi avganistanskog Krivičnog zakonika o starateljstvu nad decom. Mogu da budu izložene i riziku od seksualnog i rodno zasnovanog nasilja od strane muških članova porodice pokojnog muža. Videti UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection Of Civilians In Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 18; New York Times, *Afghan Policewomen Struggle against Culture*, 1. maj 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 15-16; NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>; Landinfo, *Afghanistan: Marriage*, 19. maj 2011, <http://www.refworld.org/docid/512258e82.html>, str. 15-16. Udovice koje pobegnu od kuće da bi izbegle prinudni brak ili da bi zadržale decu mogu biti krivično gonjene za “zločin protiv morala” ili mogu biti u opasnosti od “ubistva iz časti”; videti i Odeljak III.A.8.

³⁹⁸ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 15. Američki Stejt department naveo je da je običaj prodaje mlade za novac motivisan time što siromašne porodice založe kćerke dok su još male, dok imaju šest ili sedam godina, uz dogovor da će stvarni brak biti odložen sve dok dete ne stupi u pubertet. Međutim, izveštaji ukazuju na to da se to retko poštuje i da se male devojčice seksualno zlostavljaju ne samo od strane mladoženje, veći i starijih muškaraca u porodici, naročito ako je i mladoženja dete. Bilo je izveštaja o pokušajima samospaljivanja udatih devojčica uzrasta od devet do 11 godina. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

³⁹⁹ *Baad* je krivično delo iz člana 517. avganistanskog Krivičnog zakonika iz 1976. godine, s tim da se taj član odnosi samo na udovice i žene nakon navršanih 18 godina starosti. Prema Krivičnom zakoniku, kazna zatvora za *baad* ne može da traje duže od dve godine. Odredbe Krivičnog zakonika koje se odnose na zabranu *baada* dopunjene su u Zakonu o eliminaciji nasilja nad ženama, kojim je to krivično delo prošireno da obuhvata i prodaju devojaka mlađih od 18 godina za brak i kojim je potencijalna kazna zatvora za *baad* povećana na najviše 10 godina. Zakonom je, takođe, proširena lista onih koji mogu da se smatraju saučesnicima u zločinu.

c) Rezime

U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, UNHCR smatra da je verovatno da žene koje spadaju u sledeće kategorije imaju potrebu međunarodnom zaštitom izbeglica:

- a) Žene koje su pretrpele seksualno i rodno zasnovano nasilje i žene izložene riziku od tih oblika nasilja;
- b) Žene koje bile žrtve štetnih tradicionalnih praksi i žene koje su izložene riziku od tih praksi; i
- c) Žene za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme (videti Odeljak III.A.8).

U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, one mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi, koja je definisana kao žene u Avganistanu, po osnovu veroispovesti, (pripisanog) političkog mišljenja ili po drugim relevantnim osnovima.

8. Žene i muškarci za koje se smatra da ne poštuju opšteprihvaćene društvene norme ⁴⁰⁰

Uprkos vladinim naporima na promovisanju jednakosti polova, žene se i dalje suočavaju sa opštom društvenom, političkom i ekonomskom diskriminacijom, kao posledica persistentnih stereotipa i običajnih praksi koje podrazumevaju marginalizaciju žena.⁴⁰¹ Žene za koje se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme i dalje se suočavaju sa društvenom stigmatizacijom, opštom diskriminacijom i sigurnosnim pretnjama, posebno u seoskim područjima i u područjima pod kontrolom antivladinih elemenata.⁴⁰² Te norme obuhvataju zahteve kojima se ograničava sloboda kretanja žena, kao što je zahtev da žena u javnosti uvek mora da bude u pratnji muškog člana porodice.⁴⁰³

Žene koje nemaju podršku i zaštitu muškaraca, uključujući i udovice, izložene su posebnom riziku. One uglavnom nemaju sredstva za život, obzirom na to da postojeće društvene norme propisuju ograničenja za žene koje žive same, uključujući i ograničenje slobode kretanje i mogućnosti da zarađuju za život.⁴⁰⁴

⁴⁰⁰ Analiza položaja lica za koje se smatra da ne poštuju islamske principe, norme i vrednosti na način na koji ih tumače antivladini elementi data je u Odeljku III.A.6. Analiza specifičnog položaja lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta data je u Odeljku III.A.12. Analiza položaja žena u javnoj sferi data je u Odeljku III.A.1. i. Više informacija o položaju žena možete naći u Odeljku III.A.7.

⁴⁰¹ United Kingdom: Foreign and Commonwealth Office, *Human Rights and Democracy Report - Afghanistan*, 12. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/551a53045e.html>; UN CESCR, *Consideration of Reports Submitted by States Parties under Articles 16 and 17 of the Covenant: Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights: Afghanistan*, E/C.12/AFG/CO/2-4, 7. jun 2010, <http://www.refworld.org/docid/4ef1fb5e2.html>.

⁴⁰² US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴⁰³ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; New York Times, *Afghan Policewomen Struggle Against Culture*, 1. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/02/world/asia/afghan-policewomen-struggle-against-culture.html>. Prema istraživanju UNAMA-a 2009. godine: „Žene koje izlaze u javnost same dovode u opasnost svoju reputaciju i sigurnost. Mule koji su konsultovani tokom istraživanja za ovaj izveštaj pozivali su se na islamske principe, u pokušaju da opravdaju svoju perspektivu da žena može da se pojavi u javnosti samo u pratnji muškog člana porodice, odnosno *mahrama* ili čuvara pratioca. Ovo tumačenje islama je uobičajeno u Avganistanu, iako se stručnjaci za šerijatsko pravo koji su konsultovani u kontekstu ovog istraživanja ne slažu da vera nalaže obaveznog muškog pratioca, pod uslovom da se poštuju određena pravila u vezi nošenja *hidžaba* (islamskog vela)”. Videti UNAMA, *Silence is Violence: End the Abuse of Women in Afghanistan*, 8. jul 2009, str. 10, <http://www.refworld.org/docid/4a548f532.html>.

⁴⁰⁴ UNAMA, *Justice through the Eyes of Afghan Women: Cases of Violence against Women Addressed through Mediation and Court Adjudication*, april 2015, <http://www.refworld.org/docid/55814b3c4.html>, str. 32; NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>. According to the USIP, traditional customs regarding women's movements and low employment levels mean that women simply cannot survive independently within Afghanistan. USIP, quoted in Civil-Military Fusion Centre, *The Peace Process and Afghanistan's Women*, april 2012, http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/7025~v~The_Peace_Process_and_Afghanistan_s_Women_Part_II_.pdf, str. 6. U predmetu *N protiv Švedske (N v. Sweden)*, Evropski sud za ljudska prava (ECHR) presudio je da su žene u Avganistanu izložene posebno povećanom riziku od zlostavljanja ako se smatra da ne poštuju rodne uloge koje im nameće društvo, tradicija ili pravni sistem. Sama činjenica da je podnositeljka predstave živela u Švedskoj može da se izjednači sa prekoračenjem granice prihvatljivog ponašanja. Činjenica da ona želi da se razvede od svog muža i da u svakom slučaju ne žele više da živi s njim, može da, ukoliko bude vraćena u Avganistan, ima ozbiljne posledice koje su opasne po život. Izveštaji dalje pokazuju da veliki broj avganistanskih žena trpe nasilje u porodici, koje vlasti smatraju legitimim i stoga ne pokreću krivični postupak. Žene bez pratnje ili žene bez muškog “čuvara”, suočene su sa kontinuiranim ozbiljnim ograničenjima u ličnom i profesionalnom životu i sa društvenom isključenošću. One, takođe, često nemaju sredstva za život ako nemaju zaštitu od strane muškog rođaka. Shodno tome, Sud je zaključio da ukoliko S. bude deportovana u Avganistan, Švedska će prekriti član 3. ECHR. European Court of Human Rights, *N v. Sweden*, Predstavka br. 23505/09, 20. jul 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c4d4e4e2.html>. Videti i predmet *RRT Case No. 1005628 [2010] RRTA 822*, Refugee Review Tribunal of Australia, 21. septembar 2010, <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/sinodisp/au/cases/cth/RRTA/2010/822.html>, u kojem je australijski Sud za utvrđivanje statusa izbeglica utvrdio da podnositeljka, udovica koja više nije imala nikog u Avganistanu, pripada određenoj društvenoj grupi avganistanskih žena starije dobi bez muške zaštite.

Hapšenja zbog kršenja običajnog ili šerijatskog prava, navodno, odnose se nesrazmerno često na žene i devojke,⁴⁰⁵ uključujući i hapšenja zbog navodnih “zločina protiv morala”, kao što je sastanak nasamo,⁴⁰⁶ odbijanje braka,⁴⁰⁷ stupanje u seksualne odnose van braka (što se smatra preljubom)⁴⁰⁸ ili “bežanje od kuće”⁴⁰⁹ (uključujući i bežanje od kuće u situacijama nasilja u porodici).⁴¹⁰ Više od polovine devojaka i žena koje su u pritvoru u Avganistanu optužene su za “zločine protiv morala”.⁴¹¹ Budući da optužbe za

⁴⁰⁵ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 23.

⁴⁰⁶ “Sastanak nasamo” smatra se krivičnim delom prema henafijskom pravu. Žene se hapse, optužuju i osuđuju zato što su bile nasamo sa muškarcem, bez odgovarajućeg pratioca ili *Khelwat-esahiha*; videti UNAMA, *Arbitrary Detention in Afghanistan: A Call For Action, Volume I - Overview and Recommendations*, januar 2009, <http://www.refworld.org/docid/49d07f272.html>, str. 7.

⁴⁰⁷ UNAMA, *Harmful Traditional Practices and Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, 9. decembar 2010, <http://www.refworld.org/docid/4d00c4e82.html>.

⁴⁰⁸ Prema UNAMA-i; „zina, ili preljuba, je *hudd* zločin prema islamskom pravu, ali ako ne postoje dokazi, onda je *hudd* zločin, i rešava se kao *tazeeri* krivično delo u skladu sa avganistanskim Krivičnim zakonikom; to je, esencijalno, krivično delo stupanja u seksualni odnos van braka”. UNAMA, *Still a Long Way to Go: Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50c72e0d2.html>, str. 22. Preljuba je krivično delo prema avganistanskom zakonu: Krivični zakonik, <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>, član 427(1). I udate i neudate žene mogu biti optužene i osuđene za krivično delo preljube. “Kontrola nevinosti” je uobičajena praksa i prihvata se kao dokaz, posebno ako je žena optužena za “zločin protiv morala”; ako se utvrdi da mlada nije devica, ona može da ima ozbiljne posledice, uključujući i hapšenje zbog preljube, sakaćenje ili smrt. Videti Radio Free Europe/Radio Free Liberty, *Virginity or Death for Afghan Brides*, 6. decembar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-virgin-brides-punishment/27409971.html>; UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav. 25; AIHRC, *Forced Gynecological Exams As Sexual Harassment and Human Rights Violation*, 5. decembar 2015, <http://www.aihrc.org.af/media/files/Forced%20Gynecological%20Exams%20Egnlish.pdf>.

⁴⁰⁹ Bežanje od kuće je stigmatizirano u Avganistanu ali ne predstavlja zločin prema Krivičnom zakoniku ili prema šerijatskom zakonu, pa, prema tome, nije precizno definisano. Podrazumeva se da uključuje čin bežanja od kuće, bez namere vraćanja, i čin napuštanja članova porodice bez dozvole roditelja ili zakonskog staratelja; videti UNAMA, *Still a Long Way to Go: Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50c72e0d2.html>, str. 3-4; UN Women, *UN Women in Afghanistan Welcomes Government Statements Confirming that “Running Away” Is Not a Crime under Afghan Law*, 3. oktobar 2012, <http://www.unwomen.org/2012/10/un-women-in-afghanistan-welcomes-government-statements-confirming-that-running-away-is-not-a-crime-under-afghan-law/>; AIHRC, *Report on the Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan - IV*, decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b3b2df72.html>, str. 58. U odgovoru Savetu UN-a za ljudska prava, avganistanski delegacija potvrdila je da “bežanje od kuće” nije krivično delo, osim ako taj čin nije povezan sa drugim krivičnim delima. UN Human Rights Council, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Afghanistan*, 4. april 2014, A/HRC/26/4, <http://www.refworld.org/docid/539064f14.html>, stav 130.

⁴¹⁰ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Secretary-General, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security: report of the Secretary-General*, 27. februar 2015, A/69/801-S/2015/151, <http://www.refworld.org/docid/556585104.html>, stav 26. U avgustu 2010. godine, Visoki savet Vrhovnog suda izdao je uputstvo tužiocima kako treba da postupaju u slučajevima “odbeglih žena”, pozivajući se na član 130. Ustava (Ustav Avganistana, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>). U skladu sa tim uputstvom, sudovi treba da procene da li je žena koja je pobešla samica ili je udata, koji je uzrok i povod bežanja, kao i gde je žena pobešla. Ako je žena pobešla da izbegne maltretiranje od strane članova porodice i otišla u kuću rođaka, kuću legitimnog mahrama (najbliži muški rod) ili ako je tražila pomoć od vlasti, to se neće smatrati za krivično delo prema šerijatskom zakonu. Međutim, prema tom uputstvu, ako je žena pobešla u kuću nekog stranca, čak i ako je pobešla od zlostavljanja u porodici, izložila se potencijalnim krivičnim delima kao što su “preljuba i druga povezana krivična dela”, koja se smatraju nezakonitim prema šerijatskom zakonu. UNAMA, *Still a Long Way to Go: Implementation of the Law on Elimination of Violence against Women in Afghanistan*, decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50c72e0d2.html>, str. 22. Primerak dekreta Vrhovnog suda (u Dari) od 1. avgusta 2010. godine nalazi se u evidenciji UNHCR-a. UNAMA je istakla da, iako je ova instrukcija prvobitno posmatrana kao način da se prekine sa uobičajenom praksom hapšenja devojaka koje su pobeogle od kuće, uvođenjem kvalifikacije da žena koja je pobešla u kuću rođaka ili u instituciju pravosuđa ne treba da bude uhapšena, ona je u praksi korišćena da se legitimise tradicionalna praksa ograničavanja slobode kretanja žena. *Ibid.*, str. 22-23. Kancelarija državnog tužioca izdala je naknadno instrukcije o pravilnom postupanju u slučajevima “odbeglih žena” i tražila je od jedinica za eliminaciju nasilja nad ženama da izdaju uputstva svim tužilaštvima da ne podižu optužnice protiv žena za “bežanje” ili za “pokušaj zine” (“pokušaj preljube”) jer to nisu stvarna, kodirana krivična dela po avganistanskom zakonu. U decembru 2012. godine, Vrhovni sud dostavio je dopis Kancelariji državnog tužioca u kojem se navodi da bežanje od kuće zbog nasilja u porodici i traženje pomoći od pravosudnih institucija, organizacija za pružanje pravne pomoći ili rodbine ne predstavlja krivično delo i da ne treba da bude krivično gonjeno. UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 38. I pored svega, praksa hapšenja žena koje su pobeogle od kuće je opstala; videti, na primer, HRW, *Afghanistan: End ‘Moral Crimes’ Prosecutions*, 23. jun 2014, <https://www.hrw.org/news/2014/06/23/afghanistan-end-moral-crimes-prosecutions>. Human rajts voč je ranije naveo da u svetlu diskriminacije od strane organa reda koju doživljavaju žene koje traže zaštitu i/ili pristup pravdi, traženje pomoći vlade je nesigurna i neizvodljiva opcija za većinu žena i devojaka koje su žrtve nasilja u porodici ili štetnih tradicionalnih praksi. HRW, *“I Had to Run Away”: The Imprisonment of Women for ‘Moral Crimes’ in Afghanistan*, mart 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f787d142.html>, str. 5. Odsustvo policajki u toku istrage, advokatkinja i tužiteljki ženama optuženim za zločine protiv morala može da predstavlja dodatnu prepreku za pristup pravdi. Institute for War and Peace Reporting, *Lack of Female Lawyers in Eastern Afghanistan*, 5. april 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f82f00c2.html>.

⁴¹¹ Po donošenju Predsedničkog dekreta br. 39 od 2. januara 2015. godine, najmanje 144 žene i devojke koje su bile u pritvoru zbog zločina protiv morala puštene su na slobodu. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 27. februar 2015, A/69/801-S/2015/151, <http://www.refworld.org/docid/556585104.html>, stav 26. U maju 2015. godine, Specijalni izvestilac o nasilju nad ženama izvestio je da je 428 žena (58 odsto svih žena u pritvoru u Avganistanu) uhapšeno po optužbama za “zločine protiv morala”. UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on Violence against Women, its Causes and Consequences, Addendum: Mission to Afghanistan*, 12. maj 2015, A/HRC/29/27/Add.3, <http://www.refworld.org/docid/5583f8224.html>, stav 23.

preljubu i za druge “zločine protiv morala” mogu da izazovu “ubistvo iz časti”,⁴¹² u nekim slučajevima vlasti su, navodno, pokušavale da opravdaju pritvaranje žena optuženih za takva dela navodeći da je to zaštitna mera.⁴¹³

Muškarci za koje se smatra da krše važeće običaje mogu takođe da budu u opasnosti od zlostavljanja, posebno ukoliko su optuženi za preljubu i seksualne odnose van braka.⁴¹⁴

U područjima pod efektivnom kontrolom talibana i drugih antivladinih elemenata, ženama i muškarcima optuženim za nemoralno ponašanje preti rizik da će im suditi paralelne pravosudne strukture antivladinih elemenata i da će im biti izrečena oštra kazna, uključujući bičevanje i pogubljenje.⁴¹⁵

U svetlu svega što je navedeno, UNHCR smatra da lica za koja se smatra da krše opšteprihvaćene društvene norme, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu veroispovesti, pripisanog političkog mišljenja, pripadništva određenoj društvenoj grupi ili po drugim relevantnim osnovima.

9. Osobe sa invaliditetom, uključujući posebno osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe koje pate od mentalnih bolesti

Osobe sa invaliditetom, uključujući posebno osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe koje pate od mentalnih bolesti su, navodno, izložene zlostavljanju od strane društva, uključujući i članove sopstvene porodice, zato što se smatra da je njihova bolest ili invalidnost kazna za njihove grehe ili za grehe njihovih roditelja.⁴¹⁶

⁴¹² Videti, na primer, Radio Free Europe, *Virginity Or Death For Afghan Brides*, 6. decembar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-virgin-brides-punishment/27409971.html>; New York Times, *In Spite of the Law, Afghan 'Honor Killings' of Women Continue*, 3. maj 2014, <http://www.nytimes.com/2014/05/04/world/asia/in-spite-of-the-law-afghan-honor-killings-of-women-continue.html>; New York Times, *In Afghanistan, Women Betrayed*, 10. decembar 2013, <http://www.nytimes.com/2013/12/11/opinion/in-afghanistan-women-betrayed.html>. Više informacija o prevalenciji “ubistava iz časti” u Avganistanu možete naći u Odeljku III.A.7.

⁴¹³ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. U 2014. godini, jednu ženu koja je pobešla od kuće da bi izbegla brak, ubila je spostvena porodica, nakon što se vratila kući, uprkos garancijama da neće biti povređena. *Ibid.* Žene puštene iz zatvora često ne mogu da se vrate kući, bilo zato što njihova porodica odbija da ih primi ili zato što same žene strahuju da će biti izložene nasilju i/ili prisiljene na brak, po povratku kući. UN General Assembly (Human Rights Council), *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Human Rights Situation in Afghanistan and Technical Achievements in the Field of Human Rights*, A/HRC/19/47, 18. januar 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f391a772.html>, stav 45; videti i New York Times, *A Thin Line of Defense Against 'Honor Killings'*, 2. mart 2015, <http://www.nytimes.com/2015/03/03/world/asia/afghanistan-a-thin-line-of-defense-against-honor-killings.html>.

⁴¹⁴ Na primer, u oktobru 2015. godine, u selu Galmin, u pokrajini Gor, jedan muškrac je kažnjen bičevanjem, a njegova verenica je kamenovana na smrt nakon što su bili optuženi za preljubu i seksualne odnose pre braka; u septembru 2015. godine, još jedan par je, navodno, dobio po 100 udaraca bičem nakon što su bili optuženi za isto delo. Al Jazeera, *Afghan Woman stoned to death for 'adultery'*, 4. novembar 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/11/afghan-woman-stoned-death-adultery-151104040814183.html>. Guverner pokrajine je, navodno, branio takve kazne i izjavio da su u skladu sa islamskim zakonom. Institute for War and Peace Reporting, *Summary Courts Deal Out Brutal Justice in Afghanistan's Ghur Province*, 20. novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/565f6aca3965.html>. Njujork tajms je objavio priču o mladom avganistanskom paru, Zakiji i Mohamed Aliju, koji su pobešli da se venčaju zato što se obe njihove porodice protivile njihovoj vezi i zato što im je prećeno smrću od strane devojčine porodice. Mohamed Ali je kasnije uhapšen pod optužbom za kidnapovanje. Videti New York Times, *For Afghan Lovers, Joy Is Brief, Ending in Arrest*, 7. jun 2014, <http://www.nytimes.com/2014/06/08/world/asia/for-afghan-lovers-joy-is-brief-ending-in-arrest.html>; 2 *Star-Crossed Afghans Cling to Love, Even at Risk of Death*, 9. mart 2014, <http://www.nytimes.com/2014/03/10/world/asia/2-star-crossed-afghans-cling-to-love-even-at-risk-of-death.html>; *Afghan Newlyweds, Facing Threats, Find Brief Respite in Mountains*, 21. april 2014, <http://www.nytimes.com/2014/04/22/world/asia/afghan-couple-find-idyllic-hide-out-in-mountains-but-not-for-long.html>.

⁴¹⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 14, 50; Radio Free Europe / Radio Liberty, *Virginity or Death for Afghan Brides*, 6. decembar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-virgin-brides-punishment/27409971.html>; Al Jazeera, *Afghan Woman Stoned to Death for 'Adultery'*, 4. novembar 2015, <http://www.aljazeera.com/news/2015/11/afghan-woman-stoned-death-adultery-151104040814183.html>. Više informacija o javnom pogublivanju žena optuženih za nemoralno ponašanje od strane talibana možete naći u diskusiji o ubistvima iz časti u Odeljku III.A.7.

⁴¹⁶ Američki Stejt department naveo je: „Osobe sa invaliditetom maltretirane su od strane društva, pa čak i sopstvene porodice, jer postoji jedinstvena percepcija da imaju invaliditet zato što su oni ili njihovi roditelji “uvredili Boga””. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Organizacija za osobe sa invaliditetom Disability World navela je: „Nizak profil pitanja koja se odnose na mentalno zdravlje u Avganistanu uglavnom je posledica loše percepcije koju mentalni bolesnici imaju u javnosti i njihove stigmatizacije. Mentalna oboljenja su stigmatizovana i često se posmatraju kao kazna za greh. Mnoge porodice kriju svoje mentalno obolele članovima da bi zaštitili ugled porodice i izgledu brak druge braće i sestara. Mentalno bolesni ljudi se zbog toga često drže daleko od javnosti i predstavljaju nevidljivu grupu osoba sa invaliditetom koje su već isključene iz društva”. Disability World, *Applying the Minority Perspective to Disability in Afghanistan*, februar 2005, http://www.disabilityworld.org/12-02_05/ii/afghanistan.shtml. UNICEF je uočio sledeće: „Deca sa invaliditetom takođe su žrtve diskriminacije od strane društva i vlasti, što u velikoj meri umanjuje njihov potencijal. Nemogućnost pristupa odgovarajućim zdravstvenim i obrazovnim ustanovama, i nerazumevanje prava osoba sa invaliditetom, otežavaju probleme koji utiču na život i razvoj dece sa invaliditetom. Postojeće strukture pokrivaju samo deo potreba i uglavnom su koncentrisane u nekoliko urbanih centara. Kao rezultat toga, velika većina dece sa invaliditetom ostaju zatvorena u kući, gde ih neguju njihove majke, koje mogu biti potpuno savladane potrebama te dece.” UNICEF,

UNHCR smatra da, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, osobe sa invaliditetom, uključujući posebno osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe koje pate od mentalnih bolesti mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi ili po drugim relevantnim osnovima.

10. Deca određenih profila ili u određenim okolnostima⁴¹⁷

Deca mogu da spadaju u veliki broj rizičnih profila koji su definisani u ovim Smernicama.⁴¹⁸ Međutim, deca mogu da budu i u opasnosti od specifičnih oblika progona koji se odnose isključivo na decu, uključujući regrutovanje maloletnika, trgovinu decom, otmice dece, rad dece u dužničkim i opasnim uslovima, nasilje nad decom, prisilni i/ili dečji brak, dečju prostituciju i dečju pornografiju i sistematsko uskraćivanje obrazovanja.⁴¹⁹

a) Rad dece u dužničkim i opasnim uslovima

U skladu sa Zakonom o radu, deci mlađoj od 14 godina zabranjeno je da rade u bilo kojim okolnostima. Deca uzrasta od 15 do 18 godina mogu da obavljaju "lake poslove", najviše 35 sati nedeljno, ali ne mogu da budu zaposlena na poslovima koji bi mogli da im ugroze zdravlje ili da izazovu invaliditet. Uprkos tome, prema određenim navodima, dečji rad i dalje je široko rasprostranjen.⁴²⁰ Oblici dečjeg rada koji su zabeleženi u Avganistanu, navodno, obuhvataju najgore oblike dečjeg rada, kao što su dužničko ropstvo i

Children and Women in Afghanistan: A Situation Analysis 2014, novembar 2014, <http://www.unicef.org/afghanistan/SitAn - Long Report- small size .pdf>, str. 34.

⁴¹⁷ Smernice o zahtevima za međunarodnu zaštitu koje podnose deca možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 22. decembar 2009, HCR/GIP/09/08, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>; videti i UN Committee on the Rights of the Child (CRC), *General comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin*, 1. septembar 2005, CRC/GC/2005/6, <http://www.refworld.org/docid/42dd174b4.html>.

⁴¹⁸ Videti naročito profile vojno sposobnih muškaraca i dece u kontekstu regrutovanja maloletnika i prinudnog regrutovanja (Odeljak III.A.3); civila koje se sumnja da podržavaju antivladine elemente (Odeljak III.A.4); pripadnika manjinskih verskih zajednica i lica za koja se smatra da ne poštuju šerijatski zakon (Odeljak III.A.5); lica za koja se smatra da ne poštuju islamske principe, norme i vrednosti, na način na koji ih tumače antivladini elementi (Odeljak III.A.6); žena (Odeljak III.A.7); žrtava trgovine ljudima i lica izloženih riziku od trgovine ljudima (Odeljak III.A.11); lica različite seksualne orijentacije i rodnog identiteta (Odeljak III.A.12); pripadnika manjinskih etničkih zajednica (Odeljak III.A.13); i lica koja su upletena u krvnu osvetu (Odeljak III.A.14).

⁴¹⁹ U skladu sa Konvencijom o pravima deteta, koju je Avganistan ratifikovao 1994. godine, Zakon o maloletnicima iz 2005. godine priznaje međunarodne standarde zaštite dece i naglašava pravo dece na adekvatnu negu, usmeravanje, zaštitu i mogućnost socijalne reintegracije. Zakonom je povećana starosna granica za krivičnu odgovornost sa 7 na 12 godina i definisane su alternativne pritvora. Međutim, UNICEF ističe da, iako je Zakon izrađen s ciljem da se zaštite interesi dece, njime nisu rešeni problemi dece koja su žrtve seksualnog zlostavljanja, eksploatacije ili prisilnog braka. Videti UNICEF, *Children and Women in Afghanistan: A Situation Analysis 2014*, novembar 2014, <http://www.unicef.org/afghanistan/SitAn - Long Report- small size .pdf>, str. 39. U prvih šest meseci 2015. godine, Akcionoj mreži za zaštitu dece (CPAN), vladinoj mreži, nevladinim organizacijama i organizacijama civilnog društva koje se bave zaštitom dece u saradnji sa Ministarstvom rada, socijalnih pitanja, palih boraca mučenika i osoba sa invaliditetom, prijavljeno je 4.824 slučaja zaštite dece koji su se odnosili, pre svega, na silovanje, seksualno zlostavljanje, fizičko zlostavljanje, dečji brak, decu odvojenu od roditelja, trgovinu decom, zloupotrebu narkotika, decu u sukobu sa zakonom i decu pogođenu ratnim sukobima. Od 2007. do 2014. godine, CPAN-u je prijavljeno 18.304 slučajeva. Videti UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, 2015, <http://www.refworld.org/docid/566e68344.html>, str. 55-56.

⁴²⁰ US Department of Labor, *2014 Findings on the Worst Forms of Child Labor - Afghanistan*, 30. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/560e3e180.html>; UNICEF, *Children and Women in Afghanistan: A Situation Analysis 2014*, novembar 2014, <http://www.unicef.org/afghanistan/SitAn - Long Report- small size .pdf>, str. 42. Ministarstvo rada, socijalnih pitanja, palih boraca mučenika i osoba sa invaliditetom objavilo je spisak opasnih zanimanja kojima deca ne smeju da se bave, kao što je prosjačenje i odnošenje smeća; rad u visokim pećima, otpadnim postrojenja za preradu; i velikim klanicama; rad sa bolničkim otpadom; rad povezan sa narkoticima; osiguranja objekata; i rad povezan sa ratom. Međutim, sprovođenje Zakona o radu je, navodno, slabo, zbog nedovoljnih institucionalnih kapaciteta vlade i zato što je manje od 10 odsto dece formalno registrovano pri rođenju, što ograničava sposobnost vlasti da sprovode Zakon. US Department of Labor, *ibid.*, and US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Procenjeni ukupan broj dece radnika varira. Prema procenama UNICEF-a, najmanje 25 odsto dece starosne dobi od 6 do 17 godine obavljalo je neki oblik rada. Los Angeles Times, *In Afghanistan, Childhood Is Often a Full-Time Job*, 19. april 2014, <http://www.latimes.com/world/la-fg-afghanistan-child-workers-20140420-dto-htmlstory.html>. U 2013. godini, AIHRC je utvrdio da više od 50 odsto je dece koja su bila obuhvaćena studijom verovatno obavljalo neki vid rada za novčanu naknadu. AIHRC, *Children's Situation Summary Report*, 14. decembar 2013, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/2115>. U Istraživanju višestrukih pokazatelja za Avganistan za period 2010-2011. utvrđeno je da je 27 odsto dece u dobi od 5-11 godina, odnosno 22 odsto dece u dobi od 12-14 godina, bilo uključeno u dečji rad. Ukupna stopa dečjeg rada za decu u dobi od 5-14 godina iznosila je 23 odsto za devojčice i 28 odsto za dečake. Central Statistics Organisation and UNICEF, *Afghanistan Multiple Indicator Cluster Survey 2010-2011*, jun 2012, str. 127. Deca žena koje su ostale udovice posebno su izložena dečjem radu. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 3.

drugi oblici prisilnog rada,⁴²¹ korišćenje dece za vršenje nezakonitih aktivnosti, uključujući trgovinu narkoticima, kao i korišćenje korišćenje dece za prostituciji.⁴²² Deca, navodno, rade i u opasnim uslovima koji mogu da ugroze njihovo zdravlje, bezbednost i moral.⁴²³ Slabi institucionalni kapaciteti, navodno, još uvek predstavljaju prepreku za efektivno sprovođenje Zakona o radu, što uključuje i neadekvatne resurse inspekcije i resurse za izvršenje sankcija za prekršaje.⁴²⁴ Pored toga, prema određenim navodima, kapaciteti vlasti za sprovođenje odredbi Zakona o radu koje se odnose na decu dodatno su ograničeni činjenicom da je manje od 10 odsto dece formalno registrovano pri rođenju.

Deca ulice su jedna od najizloženijih i najugroženijih kategorija u Avganistanu i imaju izuzetno ograničen pristup vladinim službama, ako uopšte i imaju pristupa. Siromaštvo i nedovoljne količine hrane su, navodno, ključni razlozi zbog kojih porodice teraju decu na ulicu, da mole za hranu i novac.⁴²⁵

b) *Nasilje nad decom, uključujući seksualno i rodno zasnovano nasilje*⁴²⁶

Zlostavljanje dece je, navodno, veoma raširen problem i broj prijavljenih slučajeva je u porastu.⁴²⁷ Najčešći oblici zlostavljanja uključuju fizičko zlostavljanje, seksualno zlostavljanje, napuštanje i opšte zanemarivanje.⁴²⁸ Neki oblici porodičnog nasilja nad decom sprovode se, navodno, u ime discipline.⁴²⁹ Seksualno zlostavljanje dece još uvek je, navodno, opšte prisutno.⁴³⁰ Iako je najveći broj dece koja su žrtve seksualnog zlostavljanja, posebno devojčica, navodno, zlostavljan od strane članova sopstvene porodice,⁴³¹ dečaci i devojčice su, prema navodima, izloženi i opasnosti od seksualnog nasilja od strane prevladanih

⁴²¹ Praksa dužničkog rada podrazumeva da muškarci, žene i deca moraju da svojim radom otplate dug ili da izmire spor. Dug može da se prebacuje sa generacije na generaciju i deca su često primorana da rade da bi otplatila dug svojih roditelja. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>.

⁴²² Portparol Ministarstva unutrašnjih poslova citiran je da je izjavio da se veliki broj dece ulice bave pljačkom, krađom i krijumčarenjem droge i da predstavljaju bezbednosni problem. Institute for War and Peace Reporting, *Afghanistan's Working Children*, 19. avgust 2015, ARR Sveska 520, <http://go.iwpr.net/1hMbXGQ>. Detaljnija analiza korišćenja dece za vršenje nezakonitih aktivnosti, uključujući trgovinu narkoticima i dečju prostituciju, data je u Odeljku III.A.11.

⁴²³ Na primer, u nekim sektorima dečjeg rada, deca su izložena, navodno, opasnosti od nagaznih mina. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Deca u Avganistanu, navodno, rade i u pećima za proizvodnju cigle, gde su izložena ozbiljnim zdravstvenim rizicima. *Children Working in Brick Kilns in Afghanistan*, 2015, http://www.ilo.org/ipec/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_25295/lang--en/index.htm.

⁴²⁴ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; US Department of Labor, *2014 Findings on the Worst Forms of Child Labor - Afghanistan*, 30. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/560e3e180.html>.

⁴²⁵ Iako pouzdani podaci o broju dece ulice nisu dostupni, Ministarstvo rada, socijalnih pitanja, palih boraca mučenika i osoba sa invaliditetom procenjuje da u Avganistanu postoji oko šest miliona dece ulice. Međutim, Nacionalna direkcija za popis nije sprovedila nova istraživanja. Neka deca se, navodno, pridružuju organizovanim projačkim bandama. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Procenjeni ukupan broj dece koja rade na ulicama Kabula je između 50.000 i 60.000. Assessment Capacities Project (ACAPS), *Afghanistan: Conflict and Displacement*, 10. oktobar 2012, http://www.acaps.org/resourcescats/downloader/afghanistan_conflict_and_displacement. Deca ulice koja rade kao prodavci su posebno izložena samoubilačkim napadima; videti, na primer, <http://www.skateistan.org/blog/tragic-loss>.

⁴²⁶ Detaljniju analizu položaja devojčica koji se bile žrtve štetnih tradicionalnih praksi možete naći u Odeljku III.A.7.

⁴²⁷ AIHRC, *The Situation of Human Rights in Afghanistan in 1393*, 11. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/5694bc384.html>, str. 5, 35-36. UNICEF napominje da je broj slučajeva seksualnog nasilja nad decom najčešće potcenjen. Videti UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, 2015, <http://www.refworld.org/docid/566e68344.html>, str. 55.

⁴²⁸ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴²⁹ U istraživanju višestrukih pokazatelja za Avganistan za period 2010-2011. utvrđeno je da je 74 odsto dece u uzrastu od 2-14 godina pretrpelo najmanje jedan oblik psihičkog ili fizičkog kažnjavanja od strane majke/staratelja ili drugih članova domaćinstva, dok je 38 odsto dece pretrpelo teško fizičko kažnjavanje. Central Statistics Organisation and UNICEF, *Afghanistan Multiple Indicator Cluster Survey 2010-2011*, june 2012, str. 129-131. Američki Stejt department istakao je nadalje da je van domaće sfere telesno kažnjavanje u školama, popravnim domovima i drugim javnim ustanovama i dalje uobičajeno, iako je zabranjeno zakonom. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴³⁰ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. U 2012. godini, AIHRC je napomenuo da su u 80 odsto slučajeva seksualnog zlostavljanja koji su registrovani od strane Komisije žrtve bile tinejdžerke mlađe od 18 godina. Inter Press Service, *Violence Against Women on the Rise*, 5. oktobar 2012, <http://www.ipsnews.net/2012/12/violence-against-afghan-women-on-the-rise/>.

⁴³¹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

snaga,⁴³² antivladinih elemenata i običnih pripadnika društva.⁴³³ Mladi dečaci su i dalje izloženi opasnosti od prakse *bacha bazi*, koja podrazumeva da moćni pojedinci drže dečake u vlasništvu i teraju ih da igraju obučeni u žensku odeću pred muškom publikom i koriste ih za seksualnu eksploataciju.⁴³⁴ Ta praksa je, navodno, u porastu.⁴³⁵

Nekažnjavanje seksualnog zlostavljanja dece, navodno, još uvek predstavlja problem: najveći broj počinilaca ne bude uhapšen i postoje izveštaji o silovanju dece od strane pripadnika službi bezbednosti i policije koje se ne kažnjava.⁴³⁶ Neka deca koja su krivično gonjena zbog "zločina protiv morala" su pre žrtve zlostavljanja, nego počinioci krivičnog dela; kada prijave seksualno zlostavljanje, smatra se da su osramotili porodicu i da moraju da budu kažnjeni.⁴³⁷ Neka deca su, navodno, na izdržavanju kazne u zatvoru umesto stvarnog počinioca.⁴³⁸

c) Sistematsko uskraćivanje obrazovanja

Deca se, navodno, suočavaju sa značajnim preprekama u pogledu pristupa obrazovanju. Izražena je zabrinutost zbog činjenice da su u zvaničnoj vladinoj statistici broj dece koja pohađaju nastavu u zemlji,⁴³⁹ kao i kvalitet obrazovanja koje je dostupno,⁴⁴⁰ u velikoj meri precenjeni. Broj devojčica koje pohađaju

⁴³²UNAMA je u 2014. godini prijavila četiri slučaja seksualnog nasilja nad decom od strane pripadnika ALP-a i jedan slučaj koji je počinio pripadnik provladine oružane grupe. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 18; New York Times, *U.S. Soldiers Told to Ignore Sexual Abuse of Boys by Afghan Allies*, 20. septembar 2015, <http://nyti.ms/1V3hPb4>; US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Generalni sekretar UN-a naveo je da se neki momci koji su u pritvoru pod optužbom ugrožavanja nacionalne bezbednosti žale da su pretrpeli seksualno nasilje ili da su bili u opasnosti od seksualnog nasilja prilikom hapšenja od strane pripadnika ANSF-a ili u pritvoru. UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stav 37.

⁴³³US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 15. maj 2014, A/68/878-S/2014/339, <http://www.refworld.org/docid/53b3b7654.html>, stavovi 23, 26.

⁴³⁴AHRC, *Causes and Consequences of Bacha Bazi in Afghanistan*, avgust 2014, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/3324>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Američki Stejt department primetio je da je verodostojne statističke podatke o broju dečaka koji su bili žrtve teško dobiti, s obzirom na to da je to pitanje i dalje izvor sramote. Američki Stejt department naveo je da su neki dečaci koji su žrtve ove prakse upućeni u popravne domove pod optužnicom. US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>. Američki Stejt department naveo je i da deca mogu da budu prodana za prostituciju i od strane sopstvene porodice. US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>. Prema navodima UNICEF-a, dečaci su izloženi većem riziku od trgovine decom radi seksualne eksploatacije i prisilnog rada u odnosu na devojčice. UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, 2015, <http://www.refworld.org/docid/566e68344.html>, str. 16, 69. UNAMA je primila više izveštaja da su provladine oružane grupe bile uključene u *bacha bazi* praksu. UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection Of Civilians In Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 76. Rizik da će postati žrtve *bacha bazi* prakse dečacima može da bude motiv da beže iz zemlje. Videti UNHCR, *Why Do Children Undertake the Unaccompanied Journey?*, decembar 2014, PDES/2014/03, <http://www.refworld.org/docid/54994d984.html>, str. 13.

⁴³⁵Institute for War and Peace Reporting, *Afghans Condemn Abuse of "Dancing Boys"*, 17. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/55fbc2372e.html>; US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Videti i Odeljak III.A.11.

⁴³⁶US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; New York Times, *U.S. Soldiers Told to Ignore Sexual Abuse of Boys by Afghan Allies*, 20. septembar 2015, <http://nyti.ms/1V3hPb4>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 17-18. U martu 2015. godine, pripadnik lokalne policije u pokrajini Lagman optužen je na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina za seksualni napad i pokušaj silovanja sedmogodišnjeg dečaka. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 32. Američki Stejt department naveo je: „Neki pripadnici organa za sprovođenje zakona, tužioci i sudije primaju mito od počinilaca *bacha baazi* prakse ili koriste svoje veze sa istima i pomažu im da izbegnu kaznu". US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>.

⁴³⁷Na primer, Hjumam rajts voč prijavio je slučaj trinaestogodišnjeg dečaka koji je osuđen zbog "zločina protiv morala" nakon što je bio optužen za seksualni odnos sa dvojicom muškaraca u parku. Osuđen je na godinu dana pritvora u popravnom domu. HRW, *Afghanistan: Don't Prosecute Sexually Assaulted Children*, 10. februar 2013, <http://www.refworld.org/docid/511a0ac941e.html>. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴³⁸US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴³⁹NPR, *Afghan Schools: Is The Success Story Exaggerated?*, 18. jun 2014, <http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2015/06/18/415353782/afghan-schools-is-the-success-story-exaggerated>; BuzzFeed, *Ghost Students, Ghost Teachers, Ghost Schools*, 9. jul 2015, <http://www.buzzfeed.com/azmathkan/the-big-lie-that-helped-justify-americas-war-in-afghanistan>.

⁴⁴⁰Videti, na primer, AAN, *Too Few, Badly Paid And Unmotivated: The Teacher Crisis and the Quality of Education in Afghanistan*, 22. avgust 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/too-few-badly-paid-and-unmotivated-the-teacher-crisis-and-the-quality-of-education-in-afghanistan-2/>.

nastavu i dalje je značajno manji u odnosu na broj dečaka.⁴⁴¹ Osnovni faktor koji otežava pristup obrazovanju je visok stepen nesigurnosti.⁴⁴² Korišćenje škola, navodno, u vojne svrhe, kako od strane antivladinih elemenata, tako i od strane provladinih snaga, predstavlja dodatni razlog za zabrinutost.⁴⁴³

I antivladini elementi, navodno, još uvek direktno napadaju škole, nastavnike i učenike,⁴⁴⁴ posebno u vezi sa obrazovanjem devojčica.⁴⁴⁵ Iako se većina prijavljenih napada pripisuje talibanima, i grupe koje su

⁴⁴¹ Prema statističkim podacima Ministarstva prosvete, od ukupnog broja od 9,1 miliona školske dece, 3,5 miliona (ili 39 posto) su devojčice. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Videti i UNICEF, *Improving Children's Lives Transforming the Future*, septembar 2014, <http://generation25.org/wp-content/uploads/2014/09/Improving-Children-s-Lives-Transforming-the-Future.pdf>, str. 50. Prema navodima UNESCO-a, sa 71 devojčicom na svakih 100 dečaka u osnovnoj školi, Avganistan ima najvišu stopu rodnog dispariteta u osnovnom obrazovanju na svetu. UNESCO, *Education for All Global Monitoring Report (EFAGMR) 2013/4, Teaching and Learning: Achieving Quality for All Afghanistan: Fact Sheet*, 2014, http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/GMR/pdf/Afghanistan_Factsheet.pdf. Prema navodima UNICEF-a, 42,7 odsto dece (ili 4,2 miliona dece) osnovnoškolskog uzrasta ne idu u školu. UNICEF je uočio i da je u toj starosnoj grupi broj devojčica koje ne idu u školu za oko 50 veći u odnosu na broj dečaka. UNICEF, *Educate All Girls and Boys in South Asia*, avgust 2015, http://www.unicef.org/education/files/EducateAllGirlsandBoys-UNICEF_ROSA.pdf.

⁴⁴² U 2015. godini, UNAMA i UNICEF dokumentovali su 132 incidenata ratnih sukoba koji su uticali na obrazovanje i na obrazovne radnike, što predstavlja povećanje od 86 odsto u odnosu na isti period 2014. i povećanje od 110 odsto u odnosu 2013. godinu. Incidenti su, navodno, značajno uticali na dostupnost, pristup i kvalitet obrazovanja, budući da je više od 369 škola bilo delimično ili potpuno zatvoreno, što je pogodilo najmanje 139.048 učenika (65.057 dečaka i 73.991 devojčica) i 600 nastavnika. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 6. U julu 2015. godine, stotinu škola u provinciji Helmand zatvoreno je iz bezbednosnih razloga. Tolo News, *Security Threats Cause over 100 Helmand Schools to Close*, 24. jul 2015, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/20585-security-threats-cause-over-100-helmand-schools-to-close>. U septembru 2015. godine, objavljeno je da je 58 škola u provinciji Nangarhar ili zatvoreno od strane naoružanih grupa povezanih sa ISIS-om ili su morale biti zatvorene zbog bezbednosnih pretnji tih grupa, zbog čega je 300.000 dece ostalo bez pristupa obrazovanju. Khaama Press, *300,000 Children Face Uneducated Future Because of Daesh in Nangarhar*, 20. septembar 2015, <http://www.khaama.com/300000-school-children-face-uneducated-future-because-of-daesh-in-nangarhar-3925>. Za vreme opsade Kunduza, preko 330.000 učenika bili su pogođeni zatvaranjem 497 škola; Osim toga, talibani su koristili četiri škole, a ANSF je jednu školu za vojne svrhe. UN General Assembly, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security*, 10. decembar 2015, A/70/601-S/2015/942, <http://www.refworld.org/docid/5672ac7c4.html>, stav 34. Krajem 2015. godine, u provinciji Helmand, zatvoreno je 150 škola, čime je onemogućen pristup obrazovanju 100.000 dece. IRIN, *School Closures Fuel Taliban Recruitment*, 16. decembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/569412eb6d2b.html>. Prema američkom Stejt departmentu, predstavnik Ministarstva prosvete procenio je u maju 2014. godine da oko 150.000 dece u nesigurnim područjima nema pristupa obrazovanju. US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Generalni sekretar UN-a izvestio je da je u 2014. godini najmanje 469 škola bilo zatvoreno iz razloga nesigurnosti. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 33.

⁴⁴³ U 2015. godini, 35 škola (u poređenju sa 12 škola u 2014. i deset škola u 2013. godini) su, navodno, korišćene u vojne svrhe u trajanju od 1.311 dana, kumulativno. Korišćenje škola u vojne svrhe je, navodno, trajalo od nekoliko dana do nekoliko meseci, i onemogućilo je pristup obrazovanju za najmanje 8.905 učenika (5.614 dečaka i 3.291 devojčica). UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 19. Videti i UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 35. Militarizacija škola u situacijama sukoba može da preraste u progon u skladu sa članom 1(A)(2) Konvencije iz 1951. godine. Videti UNHCR, *Summary Conclusions on International Protection of Persons Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence; Roundtable 13 and 14 September 2012, Cape Town, South Africa*, 20. decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50d32e5e2.html>, stav 11; videti i UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)(2) and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>, stav 36.

⁴⁴⁴ Generalni sekretar UN-a izjavio je da je u 2014. godini verifikovano 163 napada na škole, uključujući i 28 incidenata postavljanja naprava IED u školskim prostorijama. Ogromnu većina napada izveli su antivladini elementi i uključuju spaljivanje škola, ciljano ubijanje nastavnika i osoblja, oružane napade na obrazovne ustanove, okupaciju škola i zastrašivanja i zatvaranje škola, i to posebno škola za devojčice. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. june 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 33. U periodu od 1. Aprila do 30. juna 2015. godine, radna grupa za praćenje i izveštavanje o deci i oružanom sukobu u Avganistanu verifikovala je 33 (od 52 prijavljena) napada od strane antivladinih elemenata, koji su uključivali akcije protiv obrazovnih ustanova i zaposlenih, uključujući i spaljivanje škola, ciljane ubistava i otmice. U prethodna tri meseca, prijavljeno je 15 incidenata od kojih su tri verifikovana. UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 1. septembar 2015, A/70/359-S/2015/684, <http://www.refworld.org/docid/55f677871e.html>, stav 28. U izveštaju generalnog sekretara UN-a o deci i oružanom sukobu za 2015. godinu, navodi se da su talibani strana u sukobu koja je odgovorna za posebno teška kršenja prava dece koja uključuju regrutovanje i korišćenje dece, ubijanje i sakaćenje dece i napade na škole i/ili bolnice. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, str. 48.

⁴⁴⁵ U 2015. godini, UNAMA i UNICEF dokumentovali su 19 incidenata u kojima su antivladini elementi na direktan ili indirektan način ograničili pristup obrazovanju devojčicama. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 8. Talibani posebno targetiraju obrazovanje devojčica, tako što, na primer, dele letke sa ozbiljnim pretnjama protiv učenica i zastrašuju nastavnice. UN Secretary-General, *Children and Armed Conflict: Report of the Secretary-General*, 5. jun 2015, A/69/926-S/2015/409, <http://www.refworld.org/docid/557abf904.html>, stav 33. U julu 2014. godine, načelnik Odeljenja za obrazovanje u Heratu objavio je da će sve škole u Šindandu, u pokrajini Herat, ostati zatvorene za devojčice, čime je uskratio obrazovanje za gotovo 40.000 devojčica, zbog talibanskih pamfleta u kojima prete spaljivanjem škola i samoubilačkim napadima ako devojčice budu nastavile da idu u školu. Tolo News, *Insecurities in Shindand Result in Closing of Girls Schools*, 21. jul 2014, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/15664-insecurities-in-shindand-result-in-closing-of-girls-schools>. U martu 2014. godine, Klaudiojio Franko (Claudio Franco), ekspert AAN-a, izjavio je: „[Posebno u paštunskom pojasu] bilo je pokušaja od strane talibana da ograniče ili spreče obrazovanje devojčica i ti pokušaji bili su uglavnom uspešni. Lokalno stanovništvo vrlo često podržava takve stavove zbog instinktivnog konzervativizma koji je duboko ukorenjen. [...] Kao posledica toga, bilo je napada na devojčice na putu do škole ili na nastavnike i/ili administrativno osoblje koji nisu poštovali tu zabranu.” Al Jazeera, *Can Madrassas Help Developing Countries?*, 13. mart 2014,

povezane sa ISIS-om, navodno, prisilno zatvaraju škole, prete nastavnicima i zastrašuju ih.⁴⁴⁶ Ostale prepreke za obrazovanje devojčica su, pre svega, siromaštvo, rani i prinudni brak, nedostatak podrške porodice, nedovoljan broj ženskih nastavnika, kao i velika udaljenost do najbliže škole.⁴⁴⁷

d) *Otmice, kažnjavanje i odmazda od strane ANSF-a i antivladinih elemenata*

ANSF i antivladini elementi, navodno, otimaju decu za različite svrhe, uključujući represalije protiv članova porodice otete žrtve i kažnjavanje istih.⁴⁴⁸ Takođe, ima navoda da su, nakon što su bila oteta, deca bila osakaćena ili silovana, zbog optužbi za pomaganje suprotne strane.⁴⁴⁹

e) *Rezime*

U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, UNHCR smatra da deca koje spadaju u sledeće kategorije mogu da imaju potrebu međunarodnom zaštitom izbeglica:

- a) deca iz područja u kojima antivladini elementi ili ANSF regrutuju maloletnike;⁴⁵⁰
- b) deca iz društvenih sredina u kojima se praktikuje rad dece u dužničkim ili u opasnim uslovima;
- c) deca koja su pretrpela nasilje nad decom i deca koja su izložena riziku od nasilja nad decom (uključujući seksualno i rodno zasnovano nasilje), uključujući i decu iz društvenih sredina u kojima se praktikuje nasilje nad decom;
- d) deca školskog uzrasta, posebno devojčice;⁴⁵¹ i
- e) deca protiv čijih roditelja ANSF ili antivladini elementi traže odmazdu i deca koja su optužena od strane ANSF-a ili antivladinih elemenata da su pomagala suprotnu stranu.

<http://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/03/can-madrassas-help-developing-countries-20143613421527815.html>. U nekim delovima zemlje, kao što je pokrajina Kunduz, broj devojčica koje pohađaju privatne medrese (verske škole), u kojima se uči samo strogo tumačenje islama, navodno, se povećava. Al Jazeera, *The Girls of the Taliban*, 24. decembar 2014, <http://www.aljazeera.com/programmes/specialseries/2014/12/girls-taliban-2014121716718177928.html>. Krajem avgusta i početkom septembra 2015. godine, stotine učenica su hospitalizovane u pokrajini Herat zbog trovanja, nakon što su udahnule otrovne gasove. Iako nijedna grupa nije preuzela odgovornost za incident, vlasti sumnjaju da je to namerno izazvano. CNN, *Hundreds of Girls Hospitalized due to Mysterious Gas at School*, 4. septembar 2015, <http://edition.cnn.com/2015/09/03/asia/afghanistan-gas-illnesses/>; BBC, *Afghanistan Probes 'Poisoning' of 600 Herat Schoolgirls*, 8. septembar 2015, <http://www.bbc.com/news/world-asia-34186904>. U julu 2015. godine, u pokrajini Herat, napadači su bacili kiselinu u lice tri tinejdžerke koje su bile na putu do škole, govoreći da im je to kazna što idu u školu. CNN, *ibid.*

⁴⁴⁶ UNAMA je uočila da je, u 2015. godini, jedna trećina napada koje su izvršile grupe povezane sa ISIS-om bila usmerena protiv obrazovnih i zdravstvenih ustanova i radnika. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 56. Pojava grupa povezanih sa ISIS-om u istočnom regionu, navodno, je direktno povezana sa povećanjem broja incidenata pretnji i zastrašivanja usmerenih protiv obrazovnih radnika. U 2015. godini, osam takvih slučajeva pripisano je grupama povezanim sa ISIS-om, uključujući i „iznude plata nastavnika i prisilno zatvaranje oko 68 škola širom pokrajine, što je uticalo na više od 48.751 učenika i nastavnika, uključujući i najmanje 16.896 devojčica”. UNAMA, *Education and Healthcare At Risk: Key Trends and Incidents Affecting Children's Access to Healthcare and Education In Afghanistan*, 18. april 2016, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/education_and_healthcare_at_risk.pdf, str. 8. Videti i UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015*, str. 19.

⁴⁴⁷ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>. Više informacija o ranim i prisilnim brakovima u Avganistanu dato je u Odeljku III.A.7. Prema navodima Svetske banke, u 2014. godini, 32 odsto nastavnika bile su žene. Trading Economics, *Primary Education - Teachers (% female) in Afghanistan*, <http://www.tradingeconomics.com/afghanistan/primary-education-teachers-percent-female-wb-data.html>.

⁴⁴⁸ UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 40-42; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection Of Civilians In Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 20.

⁴⁴⁹ UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on Children and Armed Conflict in Afghanistan*, 15. maj 2015, S/2015/336, <http://www.refworld.org/docid/55965b254.html>, stavovi 40-42; UN Human Rights Council, *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Situation of Human Rights in Afghanistan and on the Achievements of Technical Assistance in the Field of Human Rights in 2013*, 10. januar 2014, A/HRC/25/41, <http://www.refworld.org/docid/52e109fa4.html>, stav 27.

⁴⁵⁰ Detaljnija analiza pitanja regrutacije maloletnika data je u Odeljku III.A.3.

⁴⁵¹ Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>, stavovi 34-36; UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 2: "Membership of a Particular Social Group" Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 7. maj 2002, <http://www.refworld.org/docid/3d36f23f4.html>.

U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, takva deca mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi, veroispovesti, (pripisanog) političkog mišljenja ili po drugim relevantnim osnovima.

Zahteve za azil koje podnose deca, uključujući i svako razmatranje mogućnosti uskraćivanja izbegličkog statusa deci bivšim vojnicima, treba razmatrati sa posebnom pažnjom i u skladu sa smernicama UNHCR-a o zahtevima za azil koje podnose deca.⁴⁵²

11. Žrtve trgovine ljudima ili dužničkog rada i lica izložena riziku od trgovine ljudima ili dužničkog rada

Avganistanski muškarci, žene i deca su, navodno, izloženi opasnosti od trgovine ljudima radi prinudnog rada, seksualne eksploatacije, a u slučaju devojčica, i radi prisilnog braka.⁴⁵³ Avganistance koji postaju žrtve trgovine ljudima trafikanti prodaju, navodno, u Avganistanu i na Bliskom istoku, u Evropi i u Južnoj Aziji,⁴⁵⁴ s tim da je trgovina ljudima unutar Avganistana, navodno, češća od transnacionalne trgovine.⁴⁵⁵ Većina Avganistanaca koji postanu žrtve trgovine ljudima su, navodno, deca. Deca mogu da budu žrtve trgovine ljudima radi radne eksploatacije, u sektorima kao što su poljoprivreda, proizvodnja cigle, rudarstvo, građevina, tkanje tepiha, rad u kućama i u uslužne delatnostima. Deca, takođe, mogu da budu eksploatisana u nelegalnim sektorima, kao što su krijumčarenje i proizvodnja narkotika, druge kriminalne aktivnosti, prisilno učešće u borbama i drugim oblicima nasilja i prosjačenje. Deca mogu da budu žrtve trgovine i radi seksualne eksploatacije i prinudnog braka.⁴⁵⁶ Avganistanske žene, devojčice i dečaci su, navodno, posebno ugroženi trgovinom ljudima u cilju seksualne eksploatacije; u slučaju dečaka, to uključuje praksu *bacha bazi*, odnosno zloupotrebu dečaka od strane moćnih pojedinaca za društvene i seksualne zabave.⁴⁵⁷ Decu, navodno, u nekim slučajevima, prodaju i sopstvene porodice za finansijsku dobit ili da izmire dugove.⁴⁵⁸ Avganistanskim ženama i muškarcima trguje se, navodno, i u inostranstvu, gde ih prodaju za prisilni rad i dužničko ropstvo, uključujući i kao kućnu posluđu i za rad u poljoprivredi i građevini.⁴⁵⁹ Prema navodima,

⁴⁵² UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>.

⁴⁵³ US Department of Labor, *2014 Findings on the Worst Forms of Child Labor - Afghanistan*, 30. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/560e3e180.html>; US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>; Hagar International, *Forgotten No More: Male Child Trafficking In Afghanistan*, oktobar 2013, <http://hagarinternational.org/international/files/20140403-Forgotten-No-More1.pdf>.

⁴⁵⁴ US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 32.

⁴⁵⁵ US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>. U istraživanju o žrtvama trgovine ljudima koje je sproveo Semjuel Hol Konsalting 2013. godine utvrđeno je da su 54 od 80 ispitanika bili žrtve interne trgovine ljudima, od kojih mnogi u sopstvenoj pokrajini. Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 27. AIHRC je naveo da je 60 odsto trgovine ljudima u Avganistanu internog karaktera. AIHRC, *Summary Report on Investigation of Causes and Factors of Trafficking in Women and Children*, jul 2011, <http://www.refworld.org/docid/4e1d57012.html>.

⁴⁵⁶ Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 32.

⁴⁵⁷ US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; AIHRC, *Causes and Consequences of Bacha Bazi in Afghanistan*, avgust 2014, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/3324>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 49; Hagar International, *Forgotten No More: Male Child Trafficking In Afghanistan*, oktobar 2013, <http://hagarinternational.org/international/files/20140403-Forgotten-No-More1.pdf>, str. 40; Foreign Policy, *Bacha Bazi: An Afghan Tragedy*, 28. oktobar 2013, <http://foreignpolicy.com/2013/10/28/bacha-bazi-an-afghan-tragedy/>.

⁴⁵⁸ US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 51. Proizvođači opijuma čiji usevi su uništeni, navodno, u nekim slučajevima, prodaju svoje kćerke trafikantima da bi vratili pozajmice. The Atlantic, *In Afghanistan, Fathers Barter Daughters to Settle Drug Debts*, 31. jul 2013, <http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/07/in-afghanistan-fathers-barter-daughters-to-settle-drug-debts/278217/>.

⁴⁵⁹ US Department of State, *2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 49.

neke avganistanske porodice, uključujući i decu, zarobljene su u ciklusima dužničkog rada, uključujući i rad u ciglanama.⁴⁶⁰

Vlada je usvojila Zakon o zabrani trgovine ljudima 2008. godine.⁴⁶¹ Napori na sprovođenju Zakona su, navodno, skromni, a nedovoljna svest o trgovini ljudima i nerazumevanje tog problema među onima koji su odgovorni za sprovođenje zakona i pravosudnim organima, navodno, i dalje predstavljaju problem.⁴⁶² Postoje navodi i o korupciji i nepostojanju političke volje da se počinioci pozovu na odgovornost, a zaposleni u vladi su, navodno, optuženi za saučesništvo u trgovini ljudima.⁴⁶³ Vlada je, navodno, uhapsila, zatvorila ili na drugi način kaznila lica koja su bila žrtve trgovine ljudima, nakon što ih je optužila za krivična dela kao što su prostitucija ili “zločini protiv morala”.⁴⁶⁴

U svetlu svega što je navedeno, UNHCR smatra da lica, posebno žene i deca, koja se nalaze u specifičnim društveno-ekonomskim okolnostima u kojima su izloženi trgovini ljudima i dužničkom radu mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi ili po drugim relevantnim osnovama, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju. Tu spadaju i žrtve trgovine ljudima ili dužničkog rada koje mogu da budu izloženi povećanom riziku od ponovne trgovine ljudima ili ponovnog podvrgavanja dužničkom radu.⁴⁶⁵

12. Lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta

Dobrovoljni istopolni seksualni odnosi su nezakoniti u Avganistanu i u skladu sa avganistanskim Krivičnim zakonikom kažnjavaju se “dugotrajnim zatvorom”.⁴⁶⁶ Prema šerijatskom zakonu, maksimalna kazna za

⁴⁶⁰ US Department of State, 2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; US Department of State, 2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>. Veliki broj takvih radnika, navodno, budu povređeni i imaju zdravstvene probleme zbog loših uslova rada, a naknadne pozajmice uzete da se pokriju propuštena zarada i troškovi lečenja povećavaju dug prema poslodavcu koji moraju da odrade. ILO. *Breaking the Mould: Occupational Safety Hazards Faced by Children Working in Brick Kilns in Afghanistan*, 13. april 2015, <http://www.ilo.org/ipecinfo/product/download.do?type=document&id=25295>.

⁴⁶¹ Prinudni rad zabranjen je članom 49. Ustava Avganistana, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>. 14. jula 2008. godine, Zakon o borbi protiv otmica i trgovine i krijumčarenja ljudi usvojen je od strane predsednika Karzajja i objavljen je u službenom listu. Videti AIHRC, *Report on the Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan - IV*, decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b3b2df72.html>, str. 47. Zakon, kao i član 516. Krivičnog zakonika, za delo trgovine ljudima predviđa kaznu zatvora u trajanju od osam do 15 godina. Zakonom o eliminaciji nasilja nad ženama predviđena je maksimalna kazna od 15 godina zatvora za prisiljavanje žena na prostituciju.

⁴⁶² Visoka komisija za borbu protiv dela otmice i trgovine i krijumčarenja ljudi, koja je predviđena Zakonom iz 2008. godine, osnovana je u januaru 2012. godine. Komisija je, navodno, ostvarila skroman napredak u krivičnom gonjenju počilaca i sprečavanju trgovine ljudima, ali je, navodno, bila ograničena i time što odluke i direktive nisu adekvatno sprovedene. Videti US Department of State, 2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 74; US Department of State, 2012 Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 19. jun 2012, <http://www.refworld.org/docid/4fe30cea3c.html>. Dvosmislenost izraza koji se u jeziku dari koristi za trgovinu ljudima, navodno, stvara konfuziju u pogledu koncepta trgovine ljudima i umanjuje efikasnost zakona. Samuel Hall Consulting, *Ibid.*, str. 10. Advokat iz avganistanske Nezavisne Advokatske komore izjavio je na Nacionalnom seminaru o trgovini ljudima u Kabulu u januaru 2014. godine da se Zakon o zabrani trgovine ljudima ne sprovodi adekvatno i da žene žrtve trgovine ljudima ne dobijaju adekvatnu pomoć od policije i sudova. European Union Police Mission in Afghanistan, *National Human Trafficking Seminar*, 23. januar 2014, <http://www.eupol-afg.eu/node/52>.

⁴⁶³ Prema navodima AIHRC-a, počinioci prakse *bacha bazi* plaćaju mito i koriste veze sa zvaničnicima i na taj način izbegavaju krivično gonjenje. U nekim slučajevima, pripadnici policije, zaposleni u pravosuđu i odeljenjima pravde su, navodno, bili saučesnici u *bacha baziju*. AIHRC, *Causes and Consequences of Bacha Bazi in Afghanistan*, avgust 2014, <http://www.aihrc.org.af/home/research-reports/3324>, str. 63-64. Videti i US Department of State, 2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Afghan Zariza, *Scourge of Human Trafficking and Modern-Day Slavery in Afghanistan*, 23. novembar 2013, <http://www.afghanzariza.com/2014/11/23/scourge-of-human-trafficking-and-modern-day-slavery-in-afghanistan>.

⁴⁶⁴ US Department of State, 2015 Trafficking in Persons Report - Afghanistan, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55b73c1e31.html>; Samuel Hall Consulting, *Old Practice, New Chains: Modern Slavery in Afghanistan*, 2013, <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/Country/docs/IOM-Afghanistan-CT-Report-2014.pdf>, str. 64.

⁴⁶⁵ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 7: The Application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees to Victims of Trafficking and Persons At Risk of Being Trafficked*, 7. april 2006, HCR/GIP/06/07, <http://www.refworld.org/docid/443679fa4.html>.

⁴⁶⁶ Član 427. Krivičnog zakonika Avganistana, 7. oktobar 1976. Tekst Krivičnog zakonika za engleskom jeziku dostupan je na <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>. U toku Univerzalnog periodičnog pregleda za Avganistan 2014. godine, Avganistan nije prihvatio preporuku Norveške da „obezbedi nediskriminaciju po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta i ukine odredbe Krivičnog zakonika kojima su kriminalizovani dobrovoljni seksualni odnosi između odraslih osoba od istog pola”. Videti UN Human Rights Council, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Afghanistan*, 4. april 2014, <http://www.refworld.org/docid/539064f14.html>; UN Human Rights Council, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review: Afghanistan Addendum*, 16. jun 2014, <http://www.refworld.org/docid/5671934a4.html>. Videti i US Department of State, 2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, *State-Sponsored Homophobia – A World Survey of Laws Prohibiting Same Sex*

istopolne odnose je smrtna kazna, ali od pada talibana, sudovi nisu izrekli smrtnu kaznu za istopolne odnose.⁴⁶⁷

Društveni tabui u vezi sa homoseksualnošću i dalje su jaki.⁴⁶⁸ Muškarci i dečaci homoseksualci, kao i oni za koje se smatra da su homoseksualci, izloženi su, navodno, diskriminaciji i nasilju, od strane državnih organa, porodice i društva, kao i antivladinih elemenata.⁴⁶⁹ Policija, navodno, šikanira i zlostavlja takva lica i pritvara ih zbog njihove stvarne ili pretpostavljene seksualne orijentacije; Pripadnici policije, takođe, prema navodima, pljačkaju i siluju gej muškarce.⁴⁷⁰ Organizacije koje se bave zaštitom prava osoba različite seksualne orijentacije su, navodno, u ilegali.⁴⁷¹

Obzirom na sveprisutne društvene tabue u vezi sa istopolnim odnosima, nema puno informacija o tome kako se u Avganistanu postupa prema licima različite seksualne orijentacije. Ono malo informacija koje postoje odnose se na gej muškarce; položaj lezbejki i biseksualnih osoba je, u velikoj meri, nedokumentovan. Isto tako, malo toga se zna o položaju transrodnih osoba u Avganistanu. To što ne postoje informacije ne treba tumačiti tako da licima različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta ne pretila opasnost.

U svetlu kriminalizacije istopolnih seksualnih odnosa, kao i jakih društvenih tabua, UNHCR smatra da je verovatno da lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi koja je definisana na osnovu njihove seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta, jer krše ili se smatra da krše opšteprihvaćene zakonske, verske i društvene norme. Oni mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom i po drugim relevantnim osnovima. Lica za koja se smatra da imaju različitu seksualnu

---

Activity between Consenting Adults, maj 2015, http://old.ilga.org/Statehomophobia/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2015.pdf, str. 69; Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA), *The Rights of LGBTI Persons in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.sida.se/globalassets/sida/eng/partners/human-rights-based-approach/lgbti/rights-of-lgbt-persons-afghanistan.pdf>. Treba napomenuti i da u određenim segmentima avganistanskog društva seksualni čin između muškaraca, navodno, nije neuobičajen. Međutim, muškarci, navodno, prave razliku između upuštanja u seksualne odnose sa muškarcem i zaljublivanja u drugog muškarca, koje se smatra grehom u islamu i koje je kažnjivo po šerijatskom zakonu. Videti, na primer, Afghanistan Human Terrain Team, *Pashtun Sexuality: Research Update and Findings (Unclassified)*, 2009, <http://info.publicintellgence.net/HTT-PashtunSexuality.pdf>; Shivananda Khan, *Everybody Knows, But Nobody Knows: Desk Review of Current Literature on HIV and Male-Male Sexualities, Behaviours and Sexual Exploitation in Afghanistan* (London: Naz Foundation International), septembar 2008, http://www.aidsdatahub.org/dmdocuments/Everybody_knows_but_nobody_knows_Afghan_Review.pdf.pdf, str. 22, 29; i Shivananda Khan, *Rapid Assessment of Male Vulnerabilities to HIV and Sexual Exploitation in Afghanistan* (London: Naz Foundation International), 30. Mart 2009, http://www.aidsdatahub.org/dmdocuments/Rapid_Assessment_of_Male_Vulnerabilities_to_HIV_and_Sexual_Exploitation_in_Afghanistan_2009.pdf.pdf, str. 17, 63.

⁴⁶⁷ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, *State-Sponsored Homophobia – A World Survey of Laws Prohibiting Same Sex Activity between Consenting Adults*, maj 2015, http://old.ilga.org/Statehomophobia/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2015.pdf, str. 69. Videti i UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566e68344.html>, str. 36.

⁴⁶⁸ Prema telefonskim i ličnim intervjuima sa oko 1.000 odraslih lica u Avganistanu, starijih od 15 godina, koje je Gallup sproveo 2009. i 2013. godine, 89 odsto ispitanika naveli su da Avganistan „nije dobro mesto za život za gejeve i lezbejke” Gallup, *Nearly 3 in 10 Worldwide See Their Areas as Good for Gays*, 27. avgust 2014, <http://www.gallup.com/poll/175520/nearly-worldwide-areas-good-gays.aspx>. Prema trećem Globalnom izveštaju o u rešavanju problema AIDS-a koji je Vlada Avganistana podnela UNAIDS-u, nije poznato ništa o veličini populacije avganistanskih muškaraca koji imaju seksualne odnose sa muškarcima (MSM), delom i zbog “velike stigmatizacije i diskriminacije” kojoj je izložena ta populacija. Ministry of Public Health of Islamic Republic of Afghanistan - National AIDS Control Program (NACP), *Country Progress Report 2014: Afghanistan*, 31. mart 2014, http://www.unaids.org/sites/default/files/country/documents/AFG_narrative_report_2014.pdf, str. 13. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁴⁶⁹ Pripadnici grupe povezane sa ISIS-om pogubili su, navodno, jednog tinejdžera nakon što su ga optužili da je homoseksualac. Dečak je, navodno, bio silovan od strane jednog komandanta ISIS-a. Khaama Press, *ISIS Throw Teen Boy Off a Roof for Being Gay But Sparing His Alleged Rapist*, 4. januar 2016, <http://www.khaama.com/isis-throw-teen-boy-off-a-roof-for-being-gay-but-sparing-his-alleged-rapist-1920>. UNAMA je navela da je 14. avgusta 2015. godine paralelni “sud” pravde osudio dva muškarca i jednog sedamnaestogodišnjeg dečaka na kaznu smrti ispod zida koji se urušava. U urušavanju zida, dvojica muškaraca su poginula, a dečak je povređen i dozvoljeno mu je da živi. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 51. Videti i US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Detaljnija analiza položaja lica za koja se smatra da ne poštuju šerijatski zakon data je u Odeljku III.A.5. Detaljnija analiza položaja lica za koja se smatra da krše islamske principe, norme i vrednosti, na način na koji ih tumače data je u Odeljku III.A.6.

⁴⁷⁰ Videti US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

⁴⁷¹ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

orijentaciju i/ili rodni identitet imaju jednako potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica, po istom osnovu.

Treba imati u vidu da se od lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta ne može očekivati da promene ili da kriju svoj identitet da bi izbegli progon.⁴⁷² Osim toga, ozbiljne krivične sankcije koje su propisane za istopolne odnose onemogućavaju licima različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta da traže zaštitu države, između ostalog, i u slučajevima progona od strane nedržavnih aktera, kao što su članovi njihove porodice i pripadnici njihove zajednice.⁴⁷³

13. Pripadnici (manjinskih) etničkih grupa

U Avganistanu živi i veliki broj različitih etničkih zajednica, koje tradicionalno imaju visok stepen autonomije u odnosu na centralne vlasti.⁴⁷⁴ Kao rezultat različitih istorijskih kretanja stanovništva, kako i prisilnih, tako i dobrovoljnih, neki pripadnici etničkih zajednica sada žive van područja u kojima su, tradicionalno, bili većinski narodi.⁴⁷⁵ Kao posledica toga, pripadnici jedne od najvećih etničkih zajednica u zemlji mogu, u stvari, da budu manjina u oblasti u kojoj žive i, samim tim, mogu da trpe diskriminaciju ili zlostavljanje u toj oblasti zbog svoje etničke pripadnosti.⁴⁷⁶ S druge strane, pripadnik etničke grupe ili

⁴⁷² Videti, na primer, Court of Justice of the European Union, *X, Y, Z v Minister voor Immigratie en Asiel*, C-199/12 do C-201/12, 7. novembar 2013, <http://www.refworld.org/docid/527b94b14.html>.

⁴⁷³ Detaljnije smernice o zahtevima za azil koje podnose lica različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 23. oktobar 2012, HCR/GIP/12/01, <http://www.refworld.org/docid/50348afc2.html>. Videti i Court of Justice of the European Union, *A, B, C v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-148/13 do C-150/13, 2. decembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/547d943da.html>.

⁴⁷⁴ Maley, William, *The Afghan Wars*, 2002, New York, Palgrave Macmillan, str. 8-9: „Broj stanovnika Avganistana nikada nije utvrđen sveobuhvatnim popisom, ali prema rezultatima delimičnog popisa iz 1979. godine, prilagođenim u odnosu na druge relevantne podatke, broj stanovnika je oko 13,05 miliona, uključujući i oko 800.000 nomada (Eighmi, 1990: 10). Ta populacija nije ni u kom smislu homogena i zaista je pogrešno govoriti o „avganistanskom društvu“, budući da taj izraz podrazumeva određeni stepen koherentnosti koja nikada nije bila prisutna. Umesto toga, Avganistan je kaleidoskopski skup „mikro-društava“ (koja se često definišu oznakom *qawm*, ili „mreža“), sa poroznim i fleksibilnim granicama. Jedan stručnjak ide čak toliko daleko da Avganistan naziva „nacijom manjina“ (Jawad, 1992). Etnička pripadnost, veroispovest, zanimanje i rod su istorijski bili osnovi koje su Avganistanci koristili da se identifikuju sa svojim onima sebi jednakima i dok su neki od njih praktično askiptivni – odnosno, nepromenljivi ili promenljivi samo uz ogromne društvene troškove - relativni naglasak koji se daje jednom osnovu u odnosu na drugi često je pitanje strateškog izbora. (...) Avganistan je, pre svega, multietnička zemlja.” Kao što je primetio Viljem Meli, koji je citiran u prethodnom delu, popis stanovništva u Avganistanu nije sproveden još od delimičnog popisa stanovništva 1979. godine, koji nije završen zbog sovjetske invazije. Na osnovu ekstrapolacije podataka iz popisa stanovništva iz 1979. godine, trenutni broj stanovnika Avganistana procenjuje se na 32,6 miliona. Videti US Central Intelligence Agency, *CIA Factbook: Afghanistan*, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html>. U Fektbuku CIA-e navodi se da „ažurni statistički podaci o osetljivoj temi nacionalne pripadnosti u Avganistanu nisu dostupni, a etnički podaci iz anketa sa malim uzorkom ispitanika nisu pouzdana alternativa”. *Ibid.* Videti i Civil-Military Fusion Centre, *Afghanistan Ethnic Groups: A Brief Investigation*, avgust 2011, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-ethnic-groups-brief-investigation>. Azijska fondacija navodi da od 9.586 Avganistanaca iz svih 34 pokrajine koji su intervjuisani za potrebe istraživanja za 2015. godinu 40 odsto njih se izjasnilo kao Paštuni, 34 odsto kao Tadžici, 11 odsto kao Hazari, osam odsto kao Uzbeki i dva odsto kao Turkmene. Ostale grupe (jedan procenat ili manje od jednog procenta odgovora) uključuju Arape i Baloče. Videti Asia Foundation, *Afghanistan in 2015: A Survey of the Afghan People*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 166-167. Detaljna mapa na kojoj je prikazana distribucija etničkih grupa u Avganistanu dostupna je u Congressional Research Service, *Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy*, 22. decembar 2015, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL30588.pdf>, str. 75, slika 2: „Mapa etničkih zajednica u Avganistanu”. U Ustavu Avganistana navodi se: „U stanovnike Avganistana spadaju Paštuni, Tadžici, Hazari, Uzbeki, Turkmene, Baluči, Pašai, Nuristanci, Ajmaci, Arapi, Kirgizi, Kizilbaši, Gujari, Bravuji i druga plemena”. Constitution of Afghanistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, član 4.

⁴⁷⁵ Na primer, Abdur Rahman Kan (koji je vladao Avganistanom od 1880. do 1901. godine) raseljavao je problematične Paštune iz plemena Durani i Gilzaj u područja naseljena Uzbekima Tadžicima, na severu, gde bi, raštrkani među nepaštunskim zajednicama, postajali zavisni od Rahmanove centralne vlade. Rahman je poveo i desetine hiljada paštunskih ratnika u muslimanski džihad protiv šiitskih Hazara u Hazaradžatu i protiv animističkih plemena u Kafiristanu (današnji Nuristan). Paštunske ratnici su za nagradu imali dozvolu da pljačkaju oblasti koje su osvojili i tu su dobijali zemlju. Drugi talas paštunske migracije u oblasti naseljene Tadžicima, Uzbekima i Hazarima usledio je u drugom kvartalu 20. veka, kada je vlada raselila na hiljade bezemljaških paštunskih porodica iz plemena Gilzaj na sever zemlje i time manjinama na severu oduzela vredno poljoprivredno zemljište i pašnjake koji su vekovima bili u njihovom posedu. Videti, na primer, Peter Tomsen, *The Wars of Afghanistan*, New York: Public Affairs, 2011, str. 42, 53, 80.

⁴⁷⁶ Jedan primer su Paštuni u severnom Avganistanu, koji su potomci Paštuna raseljenih od strane vlade u devetnaestom i dvadesetom veku u oblasti koje su tradicionalno naseljavali Uzbeki i Tadžici. Nakon pada talibanskog režima 2001. godine, veliki broj Paštuna sa severa Avganistana, koji su tu bili etnička manjina, prisilno su raseljeni zbog etničkog nasilja usmerenog protiv njih zbog (pretpostavljenih) veza sa talibanskim režimom. Neki od raseljenih još uvek nisu uspjeli da povrate obradivu zemlju i imovinu. IDMC, *Afghanistan: Durable Solutions Far From Reach Amid Escalating Conflict*, 16. april 2012, <http://www.refworld.org/docid/511e50cd2.html>; Minority Rights Group International, *Pashtuns*, bez datuma; stranici pristupljeno 8. marta 2016, <http://minorityrights.org/minorities/pashtuns/>; HRW, *Paying for the Taliban's Crimes: Abuses Against Ethnic Pashtuns in Northern Afghanistan*, 9. april 2002, <http://www.refworld.org/docid/3cb2ad007.html>. Videti i Country of Origin Research and Information (CORI), *Afghanistan: COI Relating to Pashtuns*, 20. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f9c87e4.html>; Secure Livelihoods Research Consortium (Adam Pain), *Livelihoods, Basic Services and Social Protection in Afghanistan*, jul 2012, <http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/7718.pdf>, str. 4. Međunarodna krizna grupa navodi da mala zastupljenost nekih većinskih etničkih grupa u snagama bezbednosti stvara tenzije među stanovništvom. International Crisis Group, *The Future of the Afghan Local Police*, 4. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55702a544.html>, str. 15-16.

plemena koji je manjina na nacionalnom nivou, može da uopšte ne bude izložen diskriminaciji po osnovu etničke pripadnosti u oblastima u kojima ta etnička grupa ili pleme predstavlja većinu na lokalnom nivou.

Takođe, treba napomenuti da različite etničke grupe ne predstavljaju nužno homogene zajednice. Među Paštunima, na primer, snažan rivalitet između različitih podgrupa može da bude uzrok napetosti i sukoba.⁴⁷⁷

Treba primetiti i da su etnička i verska pripadnost često neraskidivo povezane, posebno u slučaju Hazara, etničke grupe čiji pripadnici su pretežno šiiti. Kao rezultat toga, nije uvek moguće napraviti razliku između verske i etničke pripadnosti i utvrditi osnovni povod određenih incidenata ili tenzija.⁴⁷⁸ Slično tome, politička pripadnost najčešće zavisi od nacionalnosti i (pripisano) političko mišljenje i etnička pripadnost mogu da budu neraskidivo povezani elementi u sukobima i tenzijama između različitih grupa.⁴⁷⁹

Podele po etničkim linijama u Avganistanu i dalje su jake. Prema indeksu ugroženih naroda Međunarodne grupe za manjinska prava, Avganistan je četvrta najopasnija zemalja na svetu za nacionalne manjine, pre svega, zbog ciljanih napada protiv pojedinaca po osnovu njihove etničke pripadnosti i veroispovesti. Indeks se odnosi posebno na Hazare, Paštune, Tadžike, Uzbeke, Turkmene i Balučije, kao nacionalne manje koje su izložene riziku u Avganistanu.⁴⁸⁰

Ustavom je zagarantovana „jednakost svih etničkih grupa i plemena”.⁴⁸¹ Međutim, pripadnici pojedinih etničkih grupa žale se na diskriminaciju od strane države, između ostalog, u vidu nejednakog pristupa zapošljavanju u organima lokalne vlasti, u oblastima u kojima su manjina.⁴⁸²

a) Kuči

Nomadski narod u Avganistanu poznatiji je kao Kuči; oni su marginalizovana zajednica.⁴⁸³ Većina Kuča su etnički Paštuni.⁴⁸⁴ Od pada talibanskog režima 2001. godine, pokazatelji humanog razvoja Kuča zaostaju za pokazateljima razvoja drugih etničkih grupa; Kuči su jedna od najsiromašnijih zajednica u Avganistanu.⁴⁸⁵ Kuči su tradicionalno nomadi, ali većina njih sada su se, navodno, naselili u gradovima, selima ili na

⁴⁷⁷ Videti, na primer, CORI, *Afghanistan: COI Relating to Pashtuns*, 20. januar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f9c87e4.html>; Minority Rights Group International, *Afghanistan – Pashtuns*, bez datuma, stranici pristupljeno 8. marta 2016, <http://minorityrights.org/minorities/pashtuns/>; Civil-Military Fusion Centre, *Afghanistan Ethnic Groups: A Brief Investigation*, avgust 2011, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-ethnic-groups-brief-investigation>; Tribal Analysis Center, *Pashtun Tribal Dynamics*, oktobar 2009, <http://www.tribalanalysiscenter.com/PDF-TAC/Pashtun%20Tribal%20Dynamics.pdf>.

⁴⁷⁸ Videti, na primer, US Department of State *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>; Civil-Military Fusion Centre, *Afghanistan Ethnic Groups: A Brief Investigation*, avgust 2011, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-ethnic-groups-brief-investigation>.

⁴⁷⁹ Videti, na primer, Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21922.pdf>, str. 2; International Crisis Group, *Afghanistan's Political Transition*, 16. oktobar 2014, <http://www.refworld.org/docid/543f9dfc4.html>, str. 26. Detaljnija analiza odgovarajućih rizičnih profila data je u odeljcima III.A.1 i III.A.5.

⁴⁸⁰ Minority Rights Group International, *Peoples Under Threat 2015*, bez datuma; stranici pristupljeno 8. marta 2016, <http://peoplesunderthreat.org/countries/afghanistan/>. Treba napomenuti da se ne slažu svi posmatrači s tim što su pojedini nasilni incidenti klasifikovani kao etnički motivisani incidenti. U vezi s tim, Kongresna služba za istraživanja navodi: „Posle pada Talibana, nije bilo puno slučajeva etnički motivisanog nasilja, ali povremeno ima sukoba zbog ljubomore i istorijskih sporova između različitih etničkih zajednica. Sve etničke grupe zastupljene su na svim nivoima centralne vlade i sve grupe imaju veliki stepen kontrole nad sprovođenjem državnih programa u njihovim geografskim regionima. Iako predsednik Avganistana ima ovlašćenje da imenuje guvernera pokrajina i okruga, u praksi postoji neformalno razumevanje da se za guvernera ne imenuje lice koje je druge nacionalnosti u odnosu na većinsko stanovništvo u datoj pokrajini”. Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21922.pdf>, str. 2.

⁴⁸¹ Član 6 Ustava Avganistana, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.htm>.

⁴⁸² US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>. Videti i Minority Rights Group International, *Afghanistan – Governance*, bez datuma; stranici pristupljeno 8. marta 2016, <http://minorityrights.org/country/afghanistan/>.

⁴⁸³ Kao znak priznavanja te činjenice, deset mesta u donjem domu i dva mesta u gornjem domu Narodne skupštine rezervisana su za Kuče. AAN, *New Building, Old MPs: A Guide to the Afghan Parliament*, 4. februar 2016, <https://www.afghanistan-analysts.org/new-building-old-mps-a-guide-to-the-afghan-parliament/>. AREU navodi: „Odredba o Kučima nailazi na žestok otpor poslanika od izbora 2005. godine.” AREU, *The A to Z Guide to Assistance in Afghanistan*, 2015, <http://www.refworld.org/docid/5507ebe94.html>, str. 76.

⁴⁸⁴ Manjinske zajednice Kuča su Ajmaci, Baluči, Arapi, Kirgizi, Turkmene i Uzbeci. Richard Tapper, “Who are the Kuchi? Nomad Self-Identities in Afghanistan”, *Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.)* tom 14, 2008, str. 97-116, http://www.nomadsed.de/fileadmin/user_upload/redakteure/Dateien_Intern/Archiv_AG_1/Tapper_Kuchi_2008.pdf, str. 99-100.

⁴⁸⁵ Samuel Hall Consulting, *State of Afghan Cities 2015 – tom 1*, septembar 2015, http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2015/09/State-of-Afghan-Cities-2015-Volume_1.pdf, str. 21; Minority Rights Group International, *Kuchis*, bez datuma; stranici pristupljeno 8. marta 2016, <http://minorityrights.org/minorities/kuchis/>; AIHRC, *Fifth Report: Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan*, decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e58cf0.html>, str. 114; Civil-Military Fusion Centre, *Afghanistan Ethnic Groups: A Brief Investigation*, avgust 2011, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-ethnic-groups-brief-investigation>, str. 3.

periferiji većih urbanih naselja.⁴⁸⁶ Ustavom je predviđeno da je država obavezna da preduzme neophodne mere za poboljšanje života nomada i da nomadima poboljša pristup obrazovanju (član 44.).⁴⁸⁷ Međutim, Avganistanska nezavisna komisija za ljudska prava (AIHRC) izveštava da Vlada retko ispunjava svoje obećanja da će izgraditi mobilne škole i klinike za Kuče. Kao posledica toga, stopa pismenosti nomadskih Kuča, navodno, je među najnižim na svetu.⁴⁸⁸ Kuči imaju i veoma ograničen pristup zdravstvenim ustanovama.⁴⁸⁹

b) Hazari

Hazari su, navodno, i dalje izloženi diskriminaciji, kao i iznudama u vidu nezakonitog oporezivanja, prisilnom regrutovanju i prinudnom radu i fizičkom nasilju.⁴⁹⁰ Hazari su kroz istoriju bili marginalizovani i diskriminisani od strane Paštuna. Iako su Hazari, navodno, ostvarili značajan ekonomski i politički napredak posle pada talibanskog režima 2001. godine,⁴⁹¹ u poslednje vreme, ima navoda da se broj slučajeva uznemiravanja, zastrašivanja, otmica i ubistva Hazara od strane talibana i drugih protivladinih elemenata značajno povećava.⁴⁹²

⁴⁸⁶ Pouzdani statistički podaci o ukupnom broju Kuča u Avganistanu nisu dostupni; procene se kreću od 1,5 miliona do 2-3 miliona ljudi. AIHRC, *Fifth Report: Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan*, decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e58cf0.html>, str. 113; Civil-Military Fusion Centre, *Afghanistan Ethnic Groups: A Brief Investigation*, avgust 2011, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghan-ethnic-groups-brief-investigation>, str. 3. AIHRC je naveo da su se preko 80 odsto Kuča trajno nastanili u gradovima ili selima, dok oko 18 odsto njih žive polunomadskim životom: imaju stalno mesto boravka, ali i dalje, u određenim periodima godine, putuju sa svojom stokom. Samo oko dva odsto Kuča su još uvek, u potpunosti, nomadi, bez stalnog mesta boravka. AIHRC, *Ibid*. Veliki broj njih naselili su se u oblastima u blizini velikih gradova, posebno Kabula. Kuči koji su podigli svoja naselja, navodno, nemaju pristupa uslugama, uključujući i vodu za piće, a lokalno stanovništvo ima negativan stav o njima. Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 - Afghanistan*, 2. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55a4fa6915.html>; AAN, *The Social Wandering of the Afghan Kuchi*, novembar 2013, http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/2013/11/20131125_FFoschini-Kuchis.pdf. Mnoga od tih naselja podignuta su u takozvanim "neregularnim stambenim oblastima", koje nisu prikladne za stanovanje zbog nepostojanja urbanističkog plana ili zbog karakteristika zemljišta. Samuel Hall Consulting, *State of Afghan Cities 2015 - tom 1*, septembar 2015, http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2015/09/State-of-Afghan-Cities-2015-Volume_1.pdf, str. 76. U julu 2015. godine, u Logaru, šestoro ljudi povređeno je u nasilnim sukobima oko zemljišta između Kuča i meštana. Germany: Federal Office for Migration and Asylum, *Information Centre Asylum and Migration Briefing Notes*, 27. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55bf5dc64.html>. Foto-esej o Kučima i mestima koja naseljavaju možete videti na Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghanistan's Kuchi Nomads Forced To Settle*, 18. septembar 2015, <http://gandhara.rferl.mobi/a/afghanistan-society-nomads/27256004.html>.

⁴⁸⁷ Constitution of Afghanistan, 3. januar 2004, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>, članovi 14. i 44. AIHRC je naveo da se dekret predsednika Karzajia iz 1387. (2008-2009) o rešavanju problema Kuča ne sprovodi.

⁴⁸⁸ AIHRC, *Fifth Report: Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan*, decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e58cf0.html>, str. 115. CRC je izrazio zabrinutost u pogledu pristupa obrazovanju dece Kuča. CRC, *Consideration of Reports Submitted by States Parties under Article 44 of the Convention: Convention on the Rights of the Child: Concluding Observations: Afghanistan*, 8. april 2011, CRC/C/AFG/CO/1, <http://www.refworld.org/docid/4dc7bd492.html>, str. 61. Videti i AAN, *The Social Wandering of the Afghan Kuchis*, novembar 2013, http://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/2013/11/20131125_FFoschini-Kuchis.pdf, str. 14.

⁴⁸⁹ Kao rezultat toga, stope vakcinacije dece Kuča su mnogo niže u odnosu na ostale grupe dece, bilo urbane ili ruralne. AIHRC je naveo u 2011. godini da svega 17 odsto žena Kuča ima pristup prenatalnoj nezi. AIHRC, *Fifth Report: Situation of Economic and Social Rights in Afghanistan*, decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/511e58cf0.html>, str. 114.

⁴⁹⁰ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 - Afghanistan*, 2. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55a4fa6915.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

⁴⁹¹ Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21922.pdf>, str. 3. Videti i New York Times, *Taliban Are Said to Target Hazaras to Try to Match ISIS' Brutality*, 22. april 2015, <http://nyti.ms/1yRjE63>; Ireland: Refugee Documentation Centre, *Afghanistan: Information on the Hazara*, 22. januar 2014, <http://www.refworld.org/docid/52fe0ba04.html>, str. 1.

⁴⁹² Videti UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 49; Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 - Afghanistan*, 2. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55a4fa6915.html>; US Department of State, *2014 Report on International Religious Freedom - Afghanistan*, 14. oktobar 2015, <http://www.refworld.org/docid/562105e015.html>. U 2015. godini, zabeleženo je povećanje broja otmica Hazara, posebno za vreme putovanja. Početkom 2015. godine, objavljeno je da su desetine hazarskih muškaraca i dečaka kidnapovani od strane pripadnika ISIS-a, pod komandom dvojice bivših lidera talibana, iako nijedna grupa nije preuzela odgovornost za otmicu. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghan Shi'ite Community Leader Says IS Militants Involved in Kidnappings*, 22. april 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-islamic-state-kidnapped-hazaras/26938544.html>; AFP, *Fears Stalk Afghan Minorities after Rare Attacks*, 17. mart 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/fears-stalk-afghan-minorities-after-rare-attacks>. U avgustu 2015. godine, tri Hazara kidnapovana su i ubijena u okrugu Navur. Radio Free Europe/Radio Liberty, *At Least Eight Hazaras Kidnapped, Four Killed in Afghanistan*, 13. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55ee96a92b.html>. U septembru 2015. godine, 13 Hazara koji su putovali autobusom upućao je nepoznati počinilac, navodno, taliban, u pokrajini Balk. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Thirteen Men Pulled from Vehicles, Shot Dead by Gunmen in Afghanistan*, 5. septembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/561d040f15.html>. U novembru 2015. godine, sedam Hazara, uključujući dve žene i jedno dete, otepi su i kasnije obezglavljeni u pokrajini Zabol. Prvi izveštaji ukazivali su na to da su počinioi tih dela bili pripadnici ISIS-a, iako je NDS kasnije označio te navode kao "talibansku propagandu"; drugi izveštaji ukazivali su na to da su za taj čin bili odgovorni pripadnici Islamskog pokreta Uzbekistana (IMU). Taj incident izazvao je proteste u Kabul i u drugim gradovima, u kojima su Avganistanci različitih nacionalnosti tražili da se poboljšaju bezbednosne mere. Videti New York Times, *Protests across Afghanistan Demanding Better Security*, 12. novembar 2015,

c) *Pripadnici etničke grupe Džata, uključujući zajednice Džogija, Čori Froša, Gorbata i Mosulaca*

Jedna od najmarginalizovanijih zajednica u Avganistanu je etnička grupa Džata, koja obuhvata zajednice Džogija, Čori Froša, Gorbata i Mosulaca.⁴⁹³ Institucionalna diskriminacija, navodno, predstavlja veliku prepreku za članove ovih zajednica, a Ministarstvo unutrašnjih poslova, navodno, ne smatra pripadnike etničkih grupa Džogija i Mosulaca državljanima Avganistana. To, samim tim, znači i da ne mogu da dobiju uverenje o državljanstvu, *tazkira*. Kao posledica toga, oni, navodno, imaju ograničen pristup socijalnim uslugama, državnim školama, zapošljavanju i vlasništvu nad zemljom.⁴⁹⁴

d) *Zemljišni sporovi koji imaju etničku i plemensku dimenziju*

U velikom broju slučajeva, teško može da se ustanovi ko je vlasnik zemljišta i, kao posledica toga, zemljišni sporovi u Avganistanu su česti; ti sporovi često prerastaju u nasilje.⁴⁹⁵ Otimanje zemljišta je, navodno, široko rasprostranjen problem i u to su, navodno, često uključeni moćni pojedinci sa vezama u Vladi, kao

---

<http://www.nytimes.com/aponline/2015/11/12/world/asia/ap-as-afghanistan.html>; Reuters, *Hazara Take Protests to Kabul as Afghan Sectarian Fears Rise*, 10. novembar 2015, <http://in.reuters.com/article/2015/11/10/afghanistan-taliban-idINKCN0SZ19720151110>; AAN, *The 'Zabul Seven' Protests: Who Speaks for the Victims?*, 12. novembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-zabul-seven-protests-who-speaks-for-the-victims/>; HRW, *Dispatches: Afghan Killings Highlight Risks to Ethnic Hazaras*, 13. novembar 2015, <https://www.hrw.org/news/2015/11/13/dispatches-afghan-killings-highlight-risks-ethnic-hazaras>; AFP, *Massive Protest in Kabul over Decapitation of Shiite Hazaras*, 11. novembar 2015, <http://news.yahoo.com/massive-protest-kabul-over-decapitation-shiite-hazaras-082707341.html>. Takođe u novembru 2015. godine, između 14 i 30 Hazara skinuti su sa autobusa i kidnapovani u pokrajini Zabul. Prema navodima lokalnih vlasti, kidnapovanje je usledilo nakon spora sa talibanima oko ovaca; međutim, nijedna grupa nije preuzela odgovornost za napad. New York Times, *Afghan Kidnappers Prey on Hazaras*, 21. novembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/11/22/world/asia/kidnappings-escalate-in-afghanistan.html>; Free Radio Liberty, *Taliban Kidnapped Hazaras for 'Stealing Sheep'*, 21. novembar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-hazaras-kidnapped/27378820.html>. Videti i Pajhwok, *Kidnapped Passengers in Good Health: Official*, 25. novembar 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/11/25/kidnapped-passengers-good-health-official>. Međunarodna grupa za prava manjina napominje: „Nasilje na glavnom putu [između Kabula i Hazaradžata, u centralnom delu zemlje] još više je izolovalo i, samim tim, zaustavilo razvoj Hazaradžata, kojem je neophodna radna snaga i materijal iz Kabula, za izgradnju objekata kao što su škole i klinike. Oba ta faktora doprinela su tome da u Kabulu trenutno živi veliki broj Hazara, koji imaju preveliku koncentraciju u jednoj oblasti, Dašt-e-Barči, koja je prepuna”. Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 - Afghanistan*, 2. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55a4fa6915.html>.

⁴⁹³Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghanistan's Marginalized Minority Fights Stateless Status*, jul 2015, <http://gandhara.rferl.mobi/a/27100409.html>; Samuel Hall Consulting, *Jogi and Chori Frosh Communities: A Story of Marginalization* (for UNICEF), novembar 2011, <http://samuelhall.org/REPORTS/JOGI%20and%20CHORI%20FROSH%20Communities.pdf>, str. 15.

⁴⁹⁴Mosulcima, koji su deo šire nomadske grupe Džata, Vlada ne izdaje lične dokumente. Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghanistan's Marginalized Minority Fights Stateless Status*, jul 2015, <http://gandhara.rferl.mobi/a/27100409.html>. Džogiji, Džati, Gorbati i Čori Froši „suočavaju se sa ozbiljnim socijalnim, ekonomskim i političkim preprekama koje im ograničavaju pristup obrazovanju i zapošljavanju”. ILO, *Afghanistan: Time to Move to Sustainable Jobs: Study on the State of Employment in Afghanistan*, maj 2012, <http://www.refworld.org/docid/5124c39f2.html>, str. 7. Videti i UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/566e68344.html>, stav 56; Samuel Hall Consulting, *Jogi and Chori Frosh Communities: A Story of Marginalization* (for UNICEF), novembar 2011, <http://samuelhall.org/REPORTS/JOGI%20and%20CHORI%20FROSH%20Communities.pdf>. Ukupan broj pripadnika Džogija, Džata, Gorbata i Čori Froša procenjuje se na oko 30.000, uglavnom u gradovima Džalalabad (Jati), Mazar-e-Šarif (Džogiji i Čori-Froši), Kabul (Džogiji i Džati), Kunduz (Džogiji i Čori Froši) i Herat (Gorbati); ILO, *Afghanistan: Time to Move to Sustainable Jobs: Study on the State of Employment in Afghanistan*, maj 2012, <http://www.refworld.org/docid/5124c39f2.html>, str. 39. Slično kao i Kuči, i ove grupe napuštaju svoj tradicionalni način života i sele se u urbana područja. Samuel Hall Consulting, *State of Afghan Cities 2015 – tom 1*, septembar 2015, http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2015/09/State-of-Afghan-Cities-2015-Volume_1.pdf, str. 21; videti i Humanitarian Policy Group, *Sanctuary in the City? Urban Displacement and Vulnerability in Kabul*, jun 2012, <http://www.odi.org.uk/resources/docs/7722.pdf>, str. 7; Afghan Civil Society Forum, *The Jogi People*, 2010, http://www.acsf.af/english/index.php?option=com_content&view=article&id=23:jogi-people&catid=9:articles&Itemid=14; and Institute for War and Peace Reporting, *Gypsies Demand their Rights*, 22. jun 2009, <http://www.refworld.org/docid/4a3b58f01e.html>. U Avganistanu živi i mala zajednica Kirgiza koja broji oko 1.500 ljudi, u severnoj pokrajini Badakšan, koji su izrazili zabrinutost u pogledu opstanka svoje zajednice u Avganistanu. Do 2012. godine, njihovi napor da se presele u Kirgistan bili su, navodno, neuspešni. EurasiaNet, *Kyrgyz Community in Afghanistan Looking for a Way Out*, 7. maj 2012, <http://www.eurasianet.org/node/65369>.

⁴⁹⁵UNAMA, *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The Legal Framework*, mart 2014, https://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/UNAMA_RoL_Unit_Part_1_Legal_Framework_Final-2.pdf, str. 10; Civil-Military Fusion Centre, *From Dispute to Resolution: Managing Land in Afghanistan*, oktobar 2011, https://www.cimicweb.org/cmo/afg/Documents/Governance/Afghanistan_Land_Dispute_Resolution.pdf.

i javni zvaničnici.⁴⁹⁶ Svi mehanizmi za registraciju i podelu zemljišta i za rešavanje sporova, kako formalni, tako i neformalni, navodno, imaju problem korupcije.⁴⁹⁷

Sukobi u pogledu vlasništva nad zemljom i prava korišćenja zemljišta često imaju etničku dimenziju, što je, jednim delom, posledica seoba stanovništva.⁴⁹⁸ Avganistanci koji nastoje da povrate svoju zemlju po povratku iz raseljenja mogu da budu posebno izloženi zemljišnim sporovima sa etničkom dimenzijom.⁴⁹⁹

U provincijama Vardak i Gazni, godišnja migracija nomadskih Kuča koji traže pašnjake za svoju stoku u oblastima koje su naseljene Hazarima izaziva kontinuirano nasilne sukobe Kuča i Hazara.⁵⁰⁰ Uprkos

---

⁴⁹⁶Radio Free Europe/Radio Liberty, *Afghanistan's Ghani Calls For 'Holy War' Against Corruption*, 1. septembar 2015, <http://www.rferl.org/content/afghanistan-ghani-holy-war-corruption/27220357.html>; Congressional Research Service, *Afghanistan: Politics, Elections, and Government Performance*, 12. januar 2015, <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS21922.pdf>, str. 12, 16, 39; Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee, *Report of the Public Inquiry into Land Usurpation*, novembar 2014, http://www.mec.af/files/2014_11_01_Final_Report_of_the_Public_Inquiry_Into_Land_Usurpation_ENGLISH.pdf, str. 27; UNAMA, *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The Legal Framework*, mart 2014, https://unama.unmissions.org/Portals/UNAMA/UNAMA_RoL_Unit_Part_1_Legal_Framework_Final-2.pdf, str. 10. Prema navodima UNAMA-a, moćni pojedinci, uključujući i javne funkcionere, navodno, prodaju zemljište koje je određeno za izbeglice i interno raseljena lica za ličnu dobit. UNAMA, *Ibid.*, str. 30. Nezavisna zajednička komisija za praćenje i evaluaciju korupcije (MEC, nezavisni mehanizam za borbu protiv korupcije osnovan od strane vlade i međunarodne zajednice u 2010. godini) prijavila je u novembru 2014. godine da je, prema Araziju, odnosno avganistanskoj direkciji za zemljište, preko 1,2 miliona hektara zemljišta u Avganistanu uzurpirano u poslednjih 30 godina. Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee, *Report of the Public Inquiry into Land Usurpation*, novembar 2014, http://www.mec.af/files/2014_11_01_Final_Report_of_the_Public_Inquiry_Into_Land_Usurpation_ENGLISH.pdf, str. 49. Američki institut za mir naveo je: „ Sukobi oko zemlje su česti u Avganistanu, posle decenija rata, loše vladavine, raseljavanja stanovništva i lošeg upravljanja u poljoprivredi. Gospodari rata, pobunjenici i vladini organi i dalje koriste haos da ugrabe imovinu koji žele”. United States Institute of Peace, *Afghanistan Land Conflicts Pit Nomads Against Villagers, Power Brokers Against Each Other*, 21. februar 2013, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-land-conflicts-pit-nomads-against-villagers-power-brokers-against>.

⁴⁹⁷Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee, *Report of the Public Inquiry into Land Usurpation*, novembar 2014, http://www.mec.af/files/2014_11_01_Final_Report_of_the_Public_Inquiry_Into_Land_Usurpation_ENGLISH.pdf, str. 32-38; Independent Joint Anti-Corruption Monitoring and Evaluation Committee, *VCA Report on the Process of Land Distribution for Repatriations and Displaced People*, oktobar 2013, <http://www.mec.af/files/VCAReportLanddistribution.pdf>; AREU, *Land, People, and the State in Afghanistan: 2002 – 2012*, februar 2013, <http://www.areu.org.af/EditionDetails.aspx?EditionId=622&ContentId=7&ParentId=7>, str. 92. U „Istraživanju o stanovnicima Avganistana za 2015. godinu, 24,3 odsto ispitanika naveli su da je korupcija najozbiljniji problem sa kojim se suočava Avganistan u celini. The Asia Foundation, *A Survey of the Afghan People – Afghanistan in 2015*, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 22, 97-101.

⁴⁹⁸Uzroci nekih od sukoba oko zemljišta potiču još od smišljenih napora u 19. i početkom 20. veka od strane pašunskih vladara Avganistana da rasele uglavnom pašunske Avganistance u oblasti koje pre toga nisu naseljavali Paštuni, u pokušaju da preuzmu kontrolu nad tim delovima zemlje. Videti, na primer, Landinfo, *The Conflict between Hazaras and Kuchis in the Beshud Districts of Wardak Province*, 6. june 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c5142.html>; Cooperation for Peace and Unity (CPAU), *Fractured Relationships: Understanding Conflict between Nomadic and Settled Communities in Wardak's Pastureland*, oktobar 2010, <http://www.cpaug.org.af/images/publications/CPAU%20Report%20-%20Fractured%20Relationships.pdf>. Videti, na primer, i Minority Rights Group International, *State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2015 - Afghanistan*, 2. jul 2015, <http://www.refworld.org/docid/55a4fa6915.html>. Međunarodna krizna grupa navela je u izveštaju iz 2009. godine: „Sa sve većim brojem Avganistanaca koji pokušavaju da se ponovo nastane u svojim pokrajinama ili da se presele u sigurnije i ekonomski produktivne oblasti zemlje, povećava se opasnost da će zemljišni sporovi pokrenuti duboko ukorenjeno plemensko, etničko i sektaško nasilje.” International Crisis Group, *Afghanistan: What Now for Refugees*, 31. avgust 2009, <http://www.refworld.org/docid/4a9b95512.html>, strana i. Videti i AREU, *Land Conflict in Afghanistan: Building Capacity to Address Vulnerability*, april 2009, <http://www.refworld.org/docid/4ebabd582.html>; Freedom House, *Freedom in the World 2015 - Afghanistan*, 20. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/55116f4111.html>.

⁴⁹⁹NRC/IDMC navodi: „Zbog bezbednosne situacije, veliki broj raseljenih grupa izgubile su pristup svom mestu porekla i zemlji, što komplikuje proces vraćanja njihovih prava. Osim toga, izbeglice - povratnici i IRL radije idu na sigurne lokacije, gde mogu da zarade za život i gde na raspolaganju imaju osnovne usluge i mogućnosti”. NRC/IDMC, *Strengthening Displaced Women's Housing, Land and Property Rights in Afghanistan*, novembar 2014, <http://www.refworld.org/docid/5486c4684.html>, str. 27. Mnoge porodice pašunskog porekla koje su se naselile u oblastima na severu početkom dvadesetog veka pobegle su za vreme ruske okupacije Avganistana jer su bile na udaru starosedeoaca Uzbeka, Turkmena i Hazara koji su se protiv pašunske okupacije i dominacije, kao i protiv prava korišćenja pašnjaka. Kada su se vratile u matične oblasti na severu, posle nekoliko decenija u raseljenu, njihove kuće i zemljište bili su zauzeti uglavnom od strane uzbekistanskih dobrovoljaca. AREU, *Land Governance at the Crossroads: A Review of Afghanistan's Proposed New Land Management Law*, oktobar 2012, <http://www.areu.org.af/ResearchProjectDetails.aspx?ContentId=2&ParentId=2&ResearchProjectId=16>, str. 15; Brookings-Bern Project on Internal Displacement, *Beyond the Blanket: Towards More Effective Protection for Internally Displaced Persons in Southern Afghanistan*, maj 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c3d8cab2.html>; NRC/IDMC, *Internal Displacement: Global Overview of Trends and Developments in 2009 - Afghanistan*, 17. maj 2010, <http://www.refworld.org/docid/4bf252560.html>; Minority Rights Group International, *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples – Afghanistan: Pashtuns*, 2008, <http://www.refworld.org/docid/49749d6745.html>; IRIN, *Ethnic Antagonism Spurs Land Disputes in North*, 11. septembar 2008, <http://www.irinnews.org/Report/80289/AFGHANISTAN-Ethnic-antagonism-spurs-land-disputes-in-north>; HRW, *Paying for the Taliban's Crimes: Abuses Against Ethnic Pashtuns in Northern Afghanistan*, 9. april 2002, <http://www.refworld.org/docid/3cb2ad007.html>.

⁵⁰⁰Pajhwok, *Kochi-Hazara Dispute in Wardak Politicised: Mohammadi*, 28. jul 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/07/28/kochi-hazara-dispute-wardak-politicised-mohammadi>; Pajhwok, *Urgent Steps Needed to Resolve Kuchi-Hazara Conflict*, 24. jun 2015, <http://archive.pajhwok.com/en/2015/06/24/urgent-steps-needed-resolve-kuchi-hazara-conflict>; Pajhwok, *5 Killed, 3 Wounded in Maidan Wardak Clash*, 12. jul 2014, <http://archive.pajhwok.com/en/2014/07/12/5-killed-3-wounded-maidan-wardak-clash>. Kuči tvrde da prema dekretima koje je izdao Rahmanov režim krajem 19. veka imaju pravo da koriste određene površine zemljišta kao obradivo zemljište i kantune. Hazari to osporavaju i tvrde da su ti dekreti nevažeći. Landinfo, *The Conflict between Hazaras and Kuchis in the Beshud Districts of Wardak Province*, 6. jun 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c5142.html>. Slični incidenti dešavaju se i u drugim oblastima, vidite, na primer: Associated Press, *Coalition Strike Kills 3 Armed Afghan Villagers*, 26. decembar 2014, <http://news.yahoo.com/3-afghans-said-dead-foreign-forces-air-strike-124344606.html>.

naporima vlade na rešavanju tih sukoba, ti sukobi i dalje izazivaju žrtve i povrede na obe strane i uzrokuju raseljavanje Hazara koji su stanovnici sela.⁵⁰¹

e) Rezime

Na osnovu svega što je navedeno, UNHCR smatra da pripadnici manjinskih etničkih grupa u Avganistanu, posebno ukoliko su iz područja u kojima ne čine etničku većinu, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu nacionalne ili etničke/verske pripadnosti ili po drugom relevantnom osnovu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju. Relevantne okolnosti koje treba uzeti u obzir uključuju relativnu poziciju moći koju ta etnička grupa ima u oblasti porekla podnosioca, kao i istoriju međunacionalnih odnosa u datoj oblasti.

Pojedinci koji pripadaju jednoj od dominantnih etničkih grupa u Avganistanu mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu nacionalne ili etničke/rasne pripadnosti ili po drugom relevantnom osnovu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju. Relevantne okolnosti koje treba uzeti u obzir uključuju pitanje da li ta etnička grupa predstavlja većinu i u oblasti porekla ili predstavlja manjinu u oblasti porekla.

Potreba za međunarodnom zaštitom po osnovu etničke/rasne pripadnosti može da se poklapa sa potrebom po osnovu verske pripadnosti i/ili (pripisanog) političkog mišljenja. Treba pažljivo razmotriti da li dato lice spada u druge rizične profile koji su definisani u ovim Smernicama.

14. Lica koja su upletena u krvnu osvetu

Generalno gledavši, krvna osveta podrazumeva da članovi jedne porodice ubijaju članove druge porodice kao delo osvete, u skladu sa drevnim kodeksom časti i ponašanja.⁵⁰² U kontekstu Avganistana, krvna osveta je, pre svega, pašunska tradicija, ukorenjena u pašunskom kodeksu običajnog prava, koji se naziva "Paštunvali", ali dešava se i u drugim etničkim grupama.⁵⁰³ Povod za krvnu osvetu može da bude ubistvo, ali i druga krivična dela, kao što je nanošenje trajne, teške telesne povrede, otmica ili silovanje udatih žena ili nerešeni sporovi oko zemljišta, pristupa vodosnabdevanju ili imovini.⁵⁰⁴ Krvna osveta može da prouzrokuje dugotrajne cikluse nasilja radi odmazde i osvete.⁵⁰⁵ U skladu sa kodeksom Paštunvali, u

⁵⁰¹ Videti, na primer, Pajhwok, *2 Dead as Hazara-Kuchi Feud Resurfaces in Wardak*, 22. jun 2015, <http://archive.pajhwok.com/en/2015/06/22/2-dead-hazara-kuchi-feud-resurfaces-wardak>; Pajhwok, *Urgent Steps Needed to Resolve Kuchi-Hazara Conflict*, 24. jun 2015, <http://archive.pajhwok.com/en/2015/06/24/urgent-steps-needed-resolve-kuchi-hazara-conflict>.

⁵⁰² Videti UNHCR, *UNHCR Position on Claims for Refugee Status Under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees Based on a Fear of Persecution Due to an Individual's Membership of a Family or Clan Engaged in a Blood Feud*, 17 March 2006, stavovi 5-6 i 16-20, <http://www.refworld.org/docid/44201a574.html>.

⁵⁰³ Landinfo, *Afghanistan: Blood Feuds, Traditional Law (Pashtunwali) and Traditional Conflict Resolution*, 1. novembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c6512.html>, str. 9. U izveštaju Landinfo data je detaljna analiza koncepta časti i osvete, koji su centralni elementi kodeksa Paštunvali. U izveštaju Landinfo navodi se da se, i pored toga što je to, prvenstveno, pašunska tradicija, krvna osveta i privatna osveta javljaju i kod nepaštunskih grupa u Avganistanu, posebno u oblastima u kojima je u prošlosti došlo do mešanja pašunske i drugih etničkih grupa i u kojima su zajedničke norme, vremenom, uzele maha. Krvna osveta je, međutim, manje uobičajeno među nepaštunskim grupama, gde postoji veća spremnost da se sporovi rešavaju u formalnom sudskom sistemu. *Ibid.*, str. 15-16. Krvna osveta može uključivati pripadnike različitih etničkih grupa. Videti, na primer, predmet *Refugee Appeal No. 76355*, 5. novembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b3c8bb42.html>, u kojem je Žalbeni sud za izbeglička pitanja Novog Zelanda utvrdio da je podnosilac, Tadžik za koga se smatralo da je povredio porodičnu čast jedne pašunske porodice, u opasnosti od progona po osnovu pripadništva određenoj društvenoj grupi. Videti i CORI, *Thematic Report Afghanistan: Blood Feuds*, februar 2014, <http://www.refworld.org/docid/53199ef64.html>.

⁵⁰⁴ Landinfo, *Afghanistan: Blood Feuds, Traditional Law (Pashtunwali) and Traditional Conflict Resolution*, 1. novembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c6512.html>, str. 13. U aprilu 2015. godine, dva brata su ubijena nakon što su u kuću u Kadisu, u okrugu Badgis, upali naoružani ljudi za koje se veruje da su bili komandant dobrovoljaca Mula Mohamed Hasan i njegovi ljudi. Motiv je, navodno, bio porodični spor i jedan lokalac potvrdio je da postoji dugogodišnja krvna osveta. Pajhwok News, *Two Brothers Dead in Family Feud in Badghis*, 20. april 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/04/20/2-brothers-dead-family-feud-badghis>. U septembru 2014. godine, u provinciji Lagman, dva muškarca (otac i sin) ubijena su od strane dva pripadnika ALP-a, jer su članovi porodice žrtava, navodno, ubili rođaka jednog od pripadnika ALP-a. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2014, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54e44e274.html>, str. 82. Krvnu osvetu može da pokrene ili da podstakne i poslovno rivalstvo: videti, na primer, AAN, *Finding Business Opportunity in Conflict: Shopkeepers, Taleban and the Political Economy of Andar District*, 2. decembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/finding-business-opportunity-in-conflict-shopkeepers-taleban-and-the-political-economy-of-andar-district/>.

⁵⁰⁵ Videti, na primer, Zeerak Fahim, *Foreign Hands Fuel Nuristan Tribal Feud*, Pajhwok News, 9. mart 2015, <http://www.pajhwok.com/en/2015/03/10/foreign-hands-fuel-nuristan-tribal-feud-governor>, u vezi sa krvnom osvetom koja je trajala 16 godina i u okviru koje je ubijeno 400 ljudi.

principu, osveta mora biti preduzeta protiv počinioca, ali u određenim okolnostima, meta osвете može da bude i brat ili drugi rođak po očevoj liniji počinioca. U principu, osveta se, navodno, ne vrši nad ženama i decom.⁵⁰⁶ Ukoliko porodica žrtve ne može odmah da izvrši osvetu, krvna osveta može, navodno, da traje latentno sve dok porodica žrtve smatra da postoji mogućnost za osvetu. Na taj način, osveta može da se izvrši više godina ili čak nekoliko generacija posle prvobitne povrede.⁵⁰⁷ Kažnjavanje počinioca u formalnom pravosudnom sistemu ne isključuje nužno i nasilnu odmazdu od strane porodice žrtve: ukoliko se u okviru tradicionalnih mehanizama za rešavanje sporova ne postigne dogovor o okončanju krvne osвете, od porodice žrtve će se, navodno, i dalje očekivati da se počiniocu osveti nakon što odsluži kaznu.⁵⁰⁸

U svetlu svega što je navedeno, UNHCR smatra da lica koja su uključena u krvnu osvetu mogu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom izbeglica po osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili po drugom relevantnom osnovu.⁵⁰⁹

Što se tiče zahteva koje podnose lica koja su uključena u krvnu osvetu, moguće je, međutim, da će biti potrebno razmotriti i mogućnost uskraćivanja izbegličkog statusa. U zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, članovima porodice, partnerima ili drugim članovima porodice pojedinaca uključenih u krvnu osvetu može, takođe, biti potrebna međunarodna zaštita na osnovu njihove veze sa licima koja su izložena riziku.

15. Poslovni ljudi i drugi imućni ljudi (i članovi njihovih porodica)

Avganistanci su i dalje zabrinuti zbog rasprostranjene korupcije, reketiranja i iznuđivanja.⁵¹⁰ Avganistanske snage bezbednosti, navodno, vrše kontrolu na ilegalnim punktovima i iznuđuju novac i robu od putnika.⁵¹¹ U velikom broju oblasti, ALP, navodno, nameće plaćanje nezakonitih poreza i koristi nasilje na policijskim punktovima protiv lica koja nisu platila.⁵¹² Provladine snage, uključujući posebno ALP, navodno, učestvuju u iznudama, tako što, na primer, pritvaraju pojedince zbog navodnih veza sa talibanima i oslobađaju ih nakon što plate određene iznose.⁵¹³ I civili, navodno, moraju da plate mito upravi popravnih domova i zatvora da bi bili pušteni iz zatvora nakon odslužene kazne.⁵¹⁴

I provladine oružane grupe, navodno, podvrgavaju civilno stanovništvo plaćanju nezakonitih poreza i drugim oblicima zastrašivanja, i u okruzima u kojima prethodno zloupotrebe nisu bile dokumentovane ili

⁵⁰⁶ Landinfo, *Afghanistan: Blood Feuds, Traditional Law (Pashtunwali) and Traditional Conflict Resolution*, 1. novembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c6512.html>, str. 10.

⁵⁰⁷ Landinfo, *Afghanistan: Blood Feuds, Traditional Law (Pashtunwali) and Traditional Conflict Resolution*, 1. novembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c6512.html>, str. 10.

⁵⁰⁸ Landinfo, *Afghanistan: Blood Feuds, Traditional Law (Pashtunwali) and Traditional Conflict Resolution*, 1. novembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/5124c6512.html>, str. 9.

⁵⁰⁹ Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *UNHCR Position on Claims for Refugee Status Under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees Based on a Fear of Persecution Due to an Individual's Membership of a Family or Clan Engaged in a Blood Feud*, 17. mart 2006, stavovi 5-6 i 16-20, <http://www.refworld.org/docid/44201a574.html>; kao i UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 2: "Membership of a Particular Social Group" Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, 7. maj 2002, <http://www.refworld.org/docid/3d36f23f4.html>.

⁵¹⁰ U godišnjem Istraživanju stanovnika u Avganistanu (*Survey of the Afghan People*) za 2015. godinu (u okviru kojeg je u junu 2015. intervjuisano 9.586 Avganistanaca), 89,9 odsto ispitanika naveli su da je korupcija problem sa kojim se suočavaju u svakodnevnom životu, dok je 24,3 odsto ispitanika navelo da je korupcija jedan od dva najveća problema u zemlji. The Asia Foundation, *Afghanistan in 2015*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 10, 22. Dve trećine ispitanika navelo je da su se u toku prethodne plašili za ličnu sigurnost (najviši procenat zabeležen od 2006. godine), pri čemu je 18,2 ispitanika navelo da su oni ili članovi njihove porodice bili žrtve nasilja ili kriminala u toku prethodne godine, uključujući i zelenašenje i iznuđivanje. The Asia Foundation, *ibid.*, str. 33, 39.

⁵¹¹ US Department of State, 2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

⁵¹² US Department of State, 2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; što se tiče navoda o iznuđivanju od strane ANP-a i nezakonitim porezima koje naplaćuje granična policija, videti i AREU, "90% Real" – *The Rise and Fall of a Rentier Economy: Stories from Kandahar, Afghanistan*, Working Paper 38, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/564983154.html>.

⁵¹³ AAN, *Finding Business Opportunity in Conflict: Shopkeepers, Taleban and the Political Economy of Andar District*, 2. decembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/finding-business-opportunity-in-conflict-shopkeepers-taleban-and-the-political-economy-of-andar-district/>.

⁵¹⁴ US Department of State, 2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>.

su bile retke.⁵¹⁵ Na primer, u okrugu Sančarak, u pokrajini Sari Pul, kršenja ljudskih prava od strane provladinih oružanih grupa, navodno, uključuju namerno nezakonito oporezivanje i druge oblike iznuđivanja, prinudni rad, otimanje zemljišta i uništavanje imovine.⁵¹⁶ U okrugu Kanabad, u pokrajini Kunduz, provladine dobrovoljačke snage, navodno, targetiraju privrednike, trgovce i poljoprivrednike i traže “pljačkaške poreze”.⁵¹⁷

Antivladini elementi, navodno, podižu nelegalne kontrolne punkte na kojima iznuđuju novac i robu od civilnog stanovništva.⁵¹⁸ Talibani, navodno, imaju ogromnu dobit od nezakonitih delatnosti, uključujući iznude i otmice za otkup.⁵¹⁹ U avgustu 2015. godine, UNAMA je izrazila “duboku zabrinutost” u pogledu povećanja broja otmica civila od strane antivladinih elemenata koje su povezane sa sukobima i pogubljenja civilnih talaca.⁵²⁰ UNAMA je uočila da, u većini slučajeva, antivladini elementi targetiraju „civile zaposlene u vladi i izvođače radova za vladu, članove porodica zaposlenih u vladi, lica za koja se smatra da podržavaju vladu ili snage bezbednosti, kao i pripadnike ANP-a sa civilnim statusom i bivše pripadnike avganistanskih snaga bezbednosti”.⁵²¹ UNAMA naglašava da značajan broj žrtava otmica čine Hazari.⁵²² Međutim, u drugim slučajevima, glavni razlog za otmicu je, navodno, finansijska dobit,⁵²³ i glavne mete su privrednici i druga lica koja su imućna ili za koje se smatra da su imućni.⁵²⁴ Prema navodima UNAMA-e, žrtve koje su bile otete od strane antivladinih elemenata, i nakon oslobađanja, bivši otmičari ne ostavljaju na miru i zahtevaju od njih novac i druge oblike podrške.⁵²⁵

Prakse nezakonitog oporezivanja i iznude, u uobičajenim uslovima, ne mogu da se izjednače sa progonom i sa drugim oblicima kriminala. Međutim, određeni načini iznude, uključujući kidnapovanje

⁵¹⁵ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 73.

⁵¹⁶ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 76.

⁵¹⁷ AAN, *The 2015 Insurgency in the North (3): The Fall and Recapture of Kunduz*, 16. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/>.

⁵¹⁸ US Department of State, *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Afghanistan*, 13. april 2016, <http://www.refworld.org/docid/5711040d4.html>; AAN, *Finding Business Opportunity in Conflict: Shopkeepers, Taleban and the Political Economy of Andar District*, 2. decembar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/finding-business-opportunity-in-conflict-shopkeepers-taleban-and-the-political-economy-of-andar-district/>; AAN, *The 2015 Insurgency in the North (3): The Fall and Recapture of Kunduz*, 16. oktobar 2015, <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2015-insurgency-in-the-north-3-the-fall-and-recapture-of-kunduz/>; UNAMA,

Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection Of Civilians In Armed Conflict, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 60.

⁵¹⁹ UN Security Council, *Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team on Specific Cases of Cooperation between Organized Crime Syndicates and Individuals, Groups, Undertakings and Entities Eligible for Listing under Paragraph 1 of Security Council Resolution 2160 (2014)*, S/2015/79, 2. februar 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/report-analytical-support-and-sanctions-monitoring-team-specific-cases>.

⁵²⁰ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 59. U 2015. godini, UNAMA je dokumentovala 410 slučajeva otmica, od kojih su gotovo svi izvršeni od strane antivladinih elemenata. U tih 410 slučajeva stradale su 172 civilne žrtve (145 poginulih i 27 povređenih), što predstavlja povećanje broja takvih incidenata od 39 odsto i povećanje broja žrtava od 112 odsto u odnosu na 2014. godinu. UNAMA napominje da su i broj otmica i broj civilnih žrtava najviši zabeleženi od 2009. godine, kada je UNAMA počela da dokumentuje sistematski takve incidente. UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 49. Ispitanici u Istraživanju stanovnika u Avganistanu (*Survey of the Afghan People*) za 2015. godinu naveli su i da kidnapovanja predstavljaju značajnu bezbednosnu pretnju, pri čemu je sedam odsto ispitanika navelo da je “kidnapovanje” najozbiljniji oblik nasilja ili kriminala kojem su oni ili članovi njihove porodice bili izloženi u toku prethodne godine, a još šest odsto ispitanika navelo je da je kidnapovanje drugi najozbiljniji vid nasilja ili kriminala kojem su oni ili članovi njihove porodice bili izloženi u toku prethodne godine. The Asia Foundation, *A Survey of the Afghan People: Afghanistan in 2015*, novembar 2015, <http://asiafoundation.org/resources/pdfs/Afghanistanin2015.pdf>, str. 189.

⁵²¹ UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 59-60.

⁵²² UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 50.

⁵²³ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 49; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 59.

⁵²⁴ Videti UN Security Council, *Report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team on Specific Cases of Cooperation between Organized Crime Syndicates and Individuals, Groups, Undertakings and Entities Eligible for Listing under Paragraph 1 of Security Council Resolution 2160 (2014)*, S/2015/79, 2. februar 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/report-analytical-support-and-sanctions-monitoring-team-specific-cases>, stav. 37. Predsednik Gani priznao je na međunarodnom forumu da taj problem postoji. Tolo News, *In China, Ghani Discusses Needs, Expectations of Afghan Businessmen*, 1. novembar 2014, <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/16963-in-china-ghani-discusses-needs-expectations-of-afghan-businessmen>.

⁵²⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 49.

za otkup, mogu da se izjednače sa progonom, dok drugi oblici iznude mogu da doprinesu progonu na kumulativnoj osnovi. Lica koja su žrtve iznude ili otmice za otkup po osnovu svog (pripisanog) političkog mišljenja (na primer, zato što (se smatra da) imaju veze sa vladom),⁵²⁶ ili po osnovu rasne/etničke pripadnosti ili veroispovesti,⁵²⁷ mogu da, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, imaju potrebu za međunarodnom zaštitom po tim osnovima. U drugim slučajevima, moguće je da se može utvrditi da je lice kojem pretilo rizik od otmice izloženo tom riziku zato što je pripadnik određene društvene grupe, i da može, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, da ima potrebu za međunarodnom zaštitom po tom osnovu.

UNHCR smatra da u slučajevima članova porodice lica koja su povezana ili za koja se smatra da su povezana sa vladom, kao i članova porodice imućnih lica ili lica za koja se smatra da su imućni, to treba posebno uzeti u obzir. U slučaju da su članovi porodice, uključujući decu, izloženi riziku od kidnapovanja za otkup zato što su povezani sa takvim licima, oni mogu da, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, imaju potrebu za međunarodnom zaštitom po osnovu pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili po drugom relevantnom osnovu.

B. Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja lica izloženih riziku od progona

Detaljan analitički okvir za procenu dostupnosti internog raseljenja ili mogućnosti razmeštanja (IFA/IRA), koje je poznato i kao alternativa interne zaštite,⁵²⁸ definisan je u UNHCR-ovim *Smernicama o međunarodnoj zaštiti br. 4: "Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja" u kontekstu člana 1A(2) Konvencije iz 1951. godine i/ili Protokola o statusu izbeglica iz 1967. godine.*⁵²⁹

Procena dostupnosti raseljenja podrazumeva procenu relevantnosti i opravdanosti predloženog IFA/IRA.⁵³⁰ U slučajevima u kojima je utvrđeno da postoji osnovani strah u lokalizovanom delu zemlje porekla, procena toga da li predloženo područje za interno raseljenje ili razmeštanje predstavlja adekvatnu alternativu za dato lice podrazumeva procenu koja će obuhvatiti duži vremenski period i u kojoj će se u obzir uzeti ne samo okolnosti koje su uzrokovale opasnost koje se dato lice plaši i koje su bile povod za napuštanje područja porekla, već i to da li predloženo područje može da bude sigurna i značajna alternativa u budućnosti. Treba uzeti u obzir konkretne okolnosti svakog pojedinog podnosioca zahteva i uslove u oblasti preseljenja.⁵³¹

U slučaju da se IFA/IRA razmatra u okviru postupka za odobravanje azila, mora biti identifikovana konkretna oblast preseljenja i tražiocu mora da se da adekvatna prilika da komentariše navodnu relevantnost i opravdanost predloženog IFA/IRA.⁵³²

1. Analiza relevantnosti

U proceni relevantnosti IFA/IRA za tražioce iz Avganistana, mora se posebno uzeti u obzir: (i) zahtev da predloženo područje za preseljenje mora da bude trajno bezbedno; i (ii) činjenica da predloženo područje

⁵²⁶ Videti Odeljak III.A.1.

⁵²⁷ Videti odeljke III.A.5 i III.A.13.

⁵²⁸ European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 13. decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>, član 8.

⁵²⁹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>.

⁵³⁰ Na zahteve za međunarodnu zaštitu u državama članicama EU primenjuje se člana 8. Direktive o kvalifikaciji iz 2011. godine. Taj član uključuje i procenu relevantnosti i procenu opravdanosti. 2011 Qualification Directive, član 8.

⁵³¹ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stav 7. Što se tiče zahteva za međunarodnu zaštitu u državama članicama EU, videti i član 8(2) Direktive o kvalifikaciji iz 2011. godine, u kojem se navodi: „Države članice prilikom odlučivanja o zahtevima uzimaju u obzir opšte prilike u datom delu zemlje i konkretne okolnostima tražioca”.

⁵³² UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stav 6.

za IFA/IRA mora da bude praktično, sigurno i zakonito pristupačno licu koje se raseljava.⁵³³ U svetlu prvog zahteva, posebna pažnja mora se posvetiti nestabilnosti i fluidnosti oružanog sukoba u Avganistanu, kao i činjenici da je u pokrajinama i okruzima koji ranije nisu bili direktno pogođeni ratnim sukobima došlo do pogoršanja bezbednosne situacije i raseljavanja kao posledica toga.⁵³⁴ Drugi zahtev podrazumeva procenu konkretnih izgleda za bezbedan pristup predloženom području preseljenja, uključujući i procenu rizika povezanih sa široko rasprostranjenom upotrebom naprava IED i prisustvom mina i eksplozivnih ostataka rata (ERW) širom zemlje; napadima i borbama koje se odvijaju na putevima; i ograničenjima slobode kretanja civila koja nameću antivladini elementi.⁵³⁵

Ukoliko tražilac ima osnovan strah od progona od strane države ili državnih agenata, pretpostavka je da nije relevantno razmatrati IFA/IRA u područjima koja su pod kontrolom države.⁵³⁶

U svetlu raspoloživih dokaza o ozbiljnim i učestalim kršenjima ljudskih prava od strane antivladinih elemenata u oblastima u kojima imaju efektivnu kontrolu, kao i o nesposobnosti države da obezbedi zaštitu od takvih zloupotreba u tim oblastima, UNHCR smatra da IFA/IRA nije moguć u delovima zemlje koji su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, sa mogućim izuzetkom tražilaca koji imaju prethodno uspostavljene veze sa rukovodstvom antivladinih elemenata u predloženom području preseljenja.

UNHCR smatra da IFA/IRA nije moguć u područjima koja su pogođena aktivnim borbama, nezavisno od toga ko je agent progona.

U slučaju da je agent progona nedržavni agent, treba proceniti da li je verovatno da će taj agent progoniti tražioca i u predloženom mestu preseljenja. S obzirom na veliki geografski domet nekih antivladinih elemenata, moguće je da licima koja su na udaru takvih grupa neće biti dostupan održivi IFA/IRA. Posebno je važno da se uzmu u obzir operativne sposobnosti talibana, Hakani mreže, Hezb-e-Islami Hekmatjar-a, grupa koje tvrde da su povezane sa ISIS-om i drugih naoružanih grupa da vrše napade u svim delovima zemlje, uključujući i oblasti koje nisu pod njihovom efektivnom kontrolom, o čemu može da svedoči, na primer, povećana učestalost kompleksnih napada visokog profila u urbanim područjima pod kontrolom provladinih snaga.⁵³⁷

Ukoliko će tražilac u predloženom području preseljenja biti izložen daljem riziku od progna ili ozbiljne povrede od strane nevladinih elemenata, treba uzeti u obzir dokaze navedene u Odeljku II.C, koji se odnose na nemogućnost države za pruži zaštitu kao posledica neefektivne vladavine i visokog stepena korupcije.

Što se tiče lica koja imaju strah od povrede usled štetnih tradicionalnih praksi i verskih normi koje mogu da se izjednače sa progonom, kao što su žene i deca u određenim okolnostima i osobe različite seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta, činjenicu da veliki segmenti društva i moćni konzervativni elementi na svim nivoima vlasti odobravaju te norme i prakse treba uzeti u obzir kao faktor u proceni relevantnosti IFA/IRA.

⁵³³ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stav 7.

⁵³⁴ Ne primer, u pokrajinama u severnoistočnom regionu, kao što su Takar, Badakšan i Baglan, u kojima ranije nije zabeleženo kretanje stanovništva, u 2015. godini zabeleženo je značajno raseljavanje kao posledica ratnih sukoba. UNHCR, *Major Situations of Conflict-Induced Displacement in the First Months of 2016*, 24. februar 2016, http://www.unhcr.af/UploadDocs/DocumentLibrary/UNHCR_Summary_note_on_conflict_IDPs_APC_24.02.2016_635924216039050000.pdf.

⁵³⁵ Mnogim oblastima u Avganistanu ne može se bezbedno pristupiti obzirom da se značajan broj glavnih puteva smatra nesigurnim. Donosioci odluka moraju pažljivo razmotriti postojeće uslove u zemlji i rizike u tom pogledu. Videti, na primer, UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and Its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, 7. mart 2016, A/70/775-S/2016/218, <http://www.refworld.org/docid/56f2667d4.html>; UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>.

⁵³⁶ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stavovi 7, 13, 27.

⁵³⁷ Videti, na primer, Al Jazeera, *Suicide Attacks Kill Dozens in Afghanistan*, 27. februar 2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/02/suicide-bomber-kills-11-eastern-afghanistan-160227062901757.html>; Al Jazeera, *Deadly Suicide Attack Rocks Afghanistan's Capital*, 1. februar 2016, <http://www.aljazeera.com/news/2016/02/suicide-attack-rocks-afghan-capital-police-160201093751757.html>; UN News Service, *Security Council Deplores Latest Terrorist Attacks in Afghan Capital*, 9. avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c84f9e1f7.html>.

2. Analiza opravdanosti

“Opravdanost“ IFA/IRA mora se utvrđivati u svakom slučaju pojedinačno, uzimajući u obzir konkretne okolnosti tražioca, uključujući i posledice koje je raniji progon ostavio na tražioca.⁵³⁸ Drugi faktori koje treba uzeti u obzir su sigurnosna i bezbednosna situacija u području koje je predloženo za raseljavanje; poštovanje ljudskih prava u tom području i mogućnost za ekonomski opstanak u uslovima dostojnim čoveka.⁵³⁹

UNHCR smatra da IFA/IRA nije moguć u područjima koja su pogođena aktivnim borbama. U drugim delovima Avganistana, IFA/IRA je moguć samo pod uslovom da u tom području tražilac može da živi sigurno i bezbedno i da nije izložen opasnosti i riziku od povrede. Ti uslovi moraju da budu trajni, a ne iluzorni ili nepredvidljivi.⁵⁴⁰ Sve veći broj pokrajina u Avganistanu koje su pogođene sukobima i prisilnim raseljavanjem stanovništva; brzo pomeranje frontova; i nemogućnost većine strana u sukobu da zadrže osvojene teritorije su, takođe, faktori koje treba uzeti u obzir. Informacije sadržane u Odeljku II.B. ovih Smernica i pouzdane, ažurne informacije o bezbednosnoj situaciji u predloženom području preseljenja predstavljaju, isto tako, važne elemente u proceni opravdanosti predloženog IFA/IRA.⁵⁴¹

U svetlu dostupnih informacija koje su navedene u Odeljku II.C ovih Smernica, koje se odnose na ozbiljna i učestala kršenja ljudskih prava od strane antivladinih elemenata u Avganistanu, kao i na nesposobnost države da zaštiti stanovništvo od kršenja ljudskih prava od strane antivladinih elemenata u područjima pod efektivnom kontrolom tih elemenata, UNHCR smatra da oblasti Avganistana koje su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata nisu područja za opravdan IFA/IRA, sa mogućim izuzetkom tražilaca koji imaju ranije uspostavljene veze sa rukovodstvom antivladinih elemenata u predloženom području preseljenja (pod uslovom da su ispunjeni zahtevi (i) – (iv) u nastavku teksta).

Što se tiče ostalih oblasti Avganistana, odnosno područja koja nisu pogođena aktivnim borbama i koja nisu pod kontrolom antivladinih elemenata, u proceni opravdanosti predloženog IFA/IRA, posebna pažnja mora se obratiti na:

- (i) efikasnu dostupnost tradicionalnih mehanizama podrške od strane članova šire porodice podnosioca zahteva i članova njegove/njene etničke grupe;
- (ii) pristup utočištu u predloženom području preseljenja;
- (iii) dostupnosti osnovne infrastrukture i pristupa osnovnim uslugama, kao što su voda za piće i kanalizacija, zdravstvo i obrazovanje, u predloženom području preseljenja;
- (iv) postojanje mogućnosti za život, uključujući i pristup zemlji za Avganistance koji potiču iz ruralnih područja;⁵⁴² i
- (v) obim internog raseljavanja u predloženom području preseljenja.

Tražiocima mogu da se oslone na podršku članova svoje šire porodice ili svoje šire etničke zajednice. Međutim, može se pretpostaviti da postojanje takve tradicionalne mreže podrške govori u korist opravdanosti predloženog IFA/IRA samo ukoliko je procenjeno da su članovi šire porodice ili šire etničke zajednice tražioca spremni i sposobni da pruže stvarnu podršku tražiocu u praksi, uzimajući u obzir niske humanitarne i razvojne pokazatelje za Avganistan i šira ekonomska ograničenja koja utiču velike segmente stanovništva.⁵⁴³ Osim toga, prisustvo pripadnika iste etničke grupe kojoj pripada i tražilac u predloženom

⁵³⁸ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: “Internal Flight or Relocation Alternative” within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stavovi 25-26.

⁵³⁹ UNHCR, *Ibid.*, stavovi 24, 27-30.

⁵⁴⁰ Videti UNHCR, *Ibid.*, stav 27.

⁵⁴¹ Videti UNHCR, *Ibid.*, stav 28.

⁵⁴² Avganistancima koji potiču iz ruralnih područja, koji nemaju druge stručne kvalifikacije koje se traže na tržištu, osim u oblasti poljoprivrede i stočarstva, može da bude teže da se reintegrišu na drugom mestu. Oni verovatno imaju neznatnu ili nikakvu uštedevinu, nemaju imovine (jer im je imovina uništena, opljačkana ili napuštena za vreme raseljavanja), nemaju mrežu socijalne podrške u mestu preseljenja, a možda imaju i teškoće u komunikaciji, zbog ograničenja u pogledu jezika ili dijalekta.

⁵⁴³ Prema istraživanju koje je sproveo Klaster za bezbednost hrane i poljoprivredu u Avganistanu u maju i junu 2015. godine, 5,9 odsto stanovništva (1,57 miliona ljudi) ima veliku neizvesnost u pogledu ishrane, u poređenju sa 4,7 odsto 2014. godine. Još 27,5 odsto njih (7,3 miliona ljudi) imaju umerenu neizvesnost u pogledu hrane. Istraživanje je pokazalo i da je procenat ljudi koji imaju ozbiljno neizvesnost u pogledu hrane, koji su već iscrpeli svoje kapacitete da se nose sa takvim vanrednim situacijama povećan, što znači da je mnogo veći broj njih sada primoran da prodaje zemlju, ispisuje decu iz škole da bi zaradivala ili zavisi od podrške rođaka. Food Security and Agricultural Cluster Afghanistan, *Seasonal Food Security Assessment (SFSA) May-June 2015 Afghanistan*, 31. avgust 2015, http://foodsecuritycluster.net/sites/default/files/SFSA_2015_Final_0.pdf, str. 5-7. Porodice koje

području preseljenja ne može se, samo po sebi, tumačiti kao dokaz da tražilac može da dobije značajnu podršku od te zajednice, ukoliko ne postoje konkretne, ranije uspostavljene društvene veze između tražioca i pojedinih pripadnika te etničke zajednice.⁵⁴⁴ Meru u kojoj tražioci mogu da se oslone na porodične mreže u predloženom području preseljenja takođe treba posmatrati u svetlu navoda o stigmatizaciji i diskriminaciji onih koji se vraćaju u Avganistan nakon određenog vremena provedenog u inostranstvu.⁵⁴⁵

Ukoliko je područje predloženo za preseljenja urbano područje u kojem tražilac nema pristup unapred identifikovanom smeštaju i mogućnostima za zaradu, u kojem on ili ona ne može razumno da očekuje da bi mogao ili mogla da se osloni na značajnu mrežu podrške, on ili ona će se verovatno naći u sličnoj situaciji kao i drugi urbani IRL. Da bi se procenila opravdanost takvog ishoda, donosioci odluka treba da uzmu u obzir obim internog raseljavanja u oblasti budućeg preseljenja, kao i uslove života IRL na toj lokaciji. Relevantne okolnosti što se toga tiče obuhvataju i činjenicu da se smatra da su IRL jedna od najugroženijih grupa u Avganistanu i da su mnogi od njih van domašaja humanitarnih organizacija,⁵⁴⁶ kao i raspoložive informacije o tome da su urbani IRL više ugroženi nego gradska sirotinje koja nije raseljena, jer su posebno pogođeni problemima nezaposlenosti, ograničenog pristupa vodi i kanalizaciji i neizvesnosti hrane.⁵⁴⁷ Mora se uzeti u obzir i ograničena dostupnost adekvatnog stanovanja, posebno za IRL, i to da se programi raspodele zemljišta, navodno, često ne realizuju adekvatno i da ih ugrožava korupcija (videti Odeljak II.E).⁵⁴⁸

---

prihvataju IRL i same su izložene opasnosti od osiromašjenja resursa; videti, na primer, UNHCR, *Afghanistan - Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, maj 2015, <http://www.refworld.org/docid/5594f2544.html>, str. 3.

⁵⁴⁴ Iako na opštinskom nivou u urbanim sredinama, navodno, postoje određene sigurnosne mreže pomoću kojih ugrožena domaćinstva mogu da dobiju neformalne kredite i sredstva pomoći od zajednice, ti mehanizmi se, navodno, smanjuju i mogu da ne obuhvataju novopridošle IRL. Samuel Hall Consulting, *Urban Poverty Report: A Study of Poverty, Food Insecurity and Resilience in Afghan Cities (report commissioned by Danish Refugee Council and People in Need)*, novembar 2014, <http://samuelhall.org/wp-content/uploads/2014/11/DRC-PIN-Urban-Poverty-Report.pdf>, str. 9. Niz "insajderskih napada", u kojima su se počinio pretvarali da su prijateljski raspoloženi gosti da bi zatim napali svoje domaćine su, navodno, oslabili tradiciju Paštunvalija i strog kodeks gostoprimstva. New York Times, *Afghans See a Collapse of Tradition in a Spate of Devious Attacks*, 3. septembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/09/04/world/asia/afghans-see-devious-attacks-as-sign-of-wars-toll-on-traditional-values.html>. Zbog pogoršanja bezbednosne situacije povratnici navodno „završavaju u prenapućenom Kabulu, daleko od porodičnih mreža koje su od suštinskog značaja za opstanak u Avganistanu". Reuters, *Sent Back from Europe, Some Afghans Prepare to Try Again*, 16. novembar 2015, <http://www.reuters.com/article/2015/11/16/us-afghanistan-migrants-insight-idUSKCN0T50E020151116>. Prema Organizaciji za savetovanje i podršku migranata u Avganistanu: „Veliki broj povratnika koji su pobešli iz Avganistana kao maloletnici i sada se vraćaju u Avganistan. Većina momaka koje je Organizacija intervjuisala tražili su svoje porodice godinama i kada nisu našli nikakve tragove, odustali su od potrage. Sada žive sami." UNICEF, *Child Notice Afghanistan*, novembar 2015, <http://www.refworld.org/docid/56430b2d4.html>.

⁵⁴⁵ Porodične mreže, navodno, imaju važnu ulogu u pružanju podrške i mogućnosti za opstanak povratnicima. Međutim, ako se smatra da je povratnik osramotio porodicu, kao i ako se smatra da je povratnik pod uticajem zapadne kulture, ta podrška može i da izostane. Schuster, L. & Majidi, N., *What Happens Post-Deportation? The Experience of Deported Afghans*, 2013, *Migration studies*, 1(2), str. 221-240, <http://openaccess.city.ac.uk/4717/1/2013%20Schuster%20Majidi%20.pdf>. Prema dugoročnom istraživanju Mreže podrške za izbeglice (RSN) u okviru kojeg je praćena grupa mladih ljudi koji su se vratili iz Velike Britanije u Avganistan: „Samo postojanje porodice u Avganistanu nije garancija da će povratnik imati zaštitu. Neki mladi ljudi nisu bili pozdravljeni od strane svoje porodice kada su se vratili iz Velike Britanije jer nisu ispunili očekivanja porodice u pogledu njihove prvobitne migracije, dok su u drugim slučajevima porodice imale previše ograničene resurse i nisu bile u stanju da obezbede i mlade ljude koji se vraćaju". RSN je uočio i da većina mladih koji su praćeni imaju teškoće da nakon što se vrate ponovo uspostave kontakte sa svojim porodicama, da ne mogu da nastave obrazovanje i nađu održivo zaposlenje, kao i da imaju probleme sa mentalnim zdravljem i da im se trajno pogorša emotivno blagostanje. RSN, *After Return: Documenting The Experiences of Young People Forcibly Removed to Afghanistan*, april 2016, https://refugeesupportnetwork.org/sites/default/files/files/After%20Return_RSN_April%202016.pdf, str. 6, 22. Prema intervjuima koje je sproveo USIP u Kabulu u novembru 2015. godine: „NVO koje se bave reintegracijom povratnika navode izazove sa kojima se mladi ljudi najčešće sreću, uključujući i osećanje otuđenosti od šire društvene zajednice, naročito u urbanim sredinama, kao i diskriminaciju". USIP, *The Forced Return of Afghan Refugees and Implications for Stability*, januar 2016, <http://www.usip.org/sites/default/files/PB199-The-Forced-Return-of-Afghan-Refugees-and-Implications-for-Stability.pdf>, str. 3. Povratnici se, navodno, suočavaju sa generalnom pretpostavkom da su u Evropi postali "prozapadnjački orijentisani" ili da su postali "protiv islama". Veliki broj njih, navodno, oseća da su razočarali svoju porodicu i da samo troše resurse porodice. PRIO, *Can Afghans Reintegrate after Assisted Return from Europe?*, jul 2015, http://file.prio.no/publication_files/PRIO/Oeppen%20-%20Can%20Afghans%20Reintegrate%20after%20Assisted%20Return%20from%20Europe.%20PRIO%20Policy%20Brief%207-2015.pdf. Videti i BBC, *The Young People Sent Back to Afghanistan*, 17. jul 2015, <http://www.bbc.com/news/magazine-33524193>; Catherine Gladwell, "No Longer a Child: from the UK to Afghanistan", *Forced Migration Review*, izdanje 44, septembar 2013, <http://www.fmreview.org/en/detention.pdf>, str. 63-64.

⁵⁴⁶ U zajedničkoj studiji Semjeula Hola, NRC/IDMC i Zajedničke službe za profilisanje IRL 2012. godine utvrđeno je sledeće: „Gotovo 90 odsto IRL koji su intervjuisani spadaju u izuzetno ugrožene pojedince (EVI) koji su na osnovu svojih društveno-ekonomski profila ne samo ispod državnog proseka, već imaju i značajan rizik od života u uslovima opasnim po život". Samuel Hall Consulting, *Challenges of IDP Protection: Research Study on the Protection of Internally Displaced Persons in Afghanistan*, novembar 2012, https://www.nrc.no/arch_img/9154086.pdf, str. 22. Videti i UNHCR, *Afghanistan: Conflict-Induced Internal Displacement Monthly Update*, jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55ba09dc4.html>; OCHA, *Afghanistan 2015 Humanitarian Response Plan: Mid-Year Review of Financing, Achievements and Response Challenges*, 18. avgust 2015, <http://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-2015-humanitarian-response-plan-mid-year-review-financing>, str. 4. Videti i Odeljak II.E.

⁵⁴⁷ Detaljnije informacije možete naći u Odeljku II.E.

⁵⁴⁸ Government of the Islamic Republic of Afghanistan, *The State of Afghan Cities 2015*, septembar 2015, <http://unhabitat.org/books/soac2015/>, str. 17. Videti i NRC/IDMC, *Still at Risk: Security of Tenure and the Forced Eviction of IDPs and Refugee Returnees in Urban Afghanistan*, 11. februar 2014, <http://www.refworld.org/docid/52fb2aab4.html>, str. 17 UNAMA, *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The State Land Distribution System*, mart 2015, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_land_report_2_state_land_distribution_system_final_19march15_0.pdf, str. 30.

Posebne okolnosti dece, kao i zakonske obaveze država prema Konvenciji o pravima deteta, posebno obaveza da se osigura najbolji interes deteta, su od prvenstvenog značaja u donošenju svih odluka koje se tiču dece i da bi se dala odgovarajuća težina mišljenju deteta, u svetlu njegove ili njene starosti i zrelosti, treba ih uzeti u obzir prilikom procene opravdanosti IFA/IRA koje se odnosi na decu.⁵⁴⁹ Donosioci odluka treba da posvete dužnu pažnju činjenici da ono za šta se smatra da je samo neznatna poteškoća za odrasle može da predstavlja veliku poteškoću za dete. Ta razmatranja imaju još veći značaj u slučaju dece bez pratnje i dece razdvojene od roditelja.⁵⁵⁰

U proceni opravdanosti IFA/IRA, posebnu pažnju treba posvetiti uslovima u kojima žive lica sa posebnim potrebama, uključujući i osobe sa invaliditetom i starije osobe, koji se odnose na nesigurnost hrane, nedovoljan pristup mogućnostima za zarađivanje, kao i nedovoljan pristup osnovnim uslugama, uključujući i odgovarajuću socijalnu i psiho-socijalnu podršku i zdravstvenu zaštitu.

U svetlu tradicionalnog ograničavanja slobode kretanja žena, kao i niske stope zaposlenosti žena, UNHCR smatra da IFA/IRA nije opravdan u slučaju žena koje su glava porodice i koje nemaju mušku zaštitu, zato što neće moći da žive bez velikih poteškoća i zato što će biti izložene povećanom riziku, i u urbanim sredinama.⁵⁵¹

U tom kontekstu, UNHCR smatra da je predloženi IFA/IRA opravdan samo ukoliko lice koje se raseljava ima pristup (i) utočištu, (ii) osnovnim uslugama kao što su kanalizacija, zdravstvena zaštita i obrazovanje; i (iii) mogućnostima za zarađivanje. Osim toga, UNHCR smatra da je IFA/IRA opravdan samo ukoliko lice koje se raseljava ima pristup tradicionalnoj mreži podrške od strane članova njegove ili njene (šire) porodice ili od strane članova njegove ili njene šire etničke zajednice u potencijalnom mestu preseljenja, za koje je procenjeno da su spremni i sposobni da pruže stvarnu podršku tom licu u praksi.

Da bi moglo da se proceni da je predloženi IFA/IRA za lica sa posebnim potrebama, uključujući i osobe sa invaliditetom i starije osobe, opravdan, od posebne važnosti je da se utvrdi da su članovi njihove (šire) porodice ili članovi njihove šire etničke zajednice u potencijalnom mestu preseljenja spremni i

⁵⁴⁹ UN General Assembly, *Convention on the Rights of the Child*, 20. novembar 1989, United Nations Treaty Series, tom 1577, str. 3, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b38f0.html>. Videti i UNHCR, *Special Measures Applying to the Return of Unaccompanied and Separated Children to Afghanistan*, avgust 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c91dbb22.html>.

⁵⁵⁰ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/09/08, 22. decembar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>, stavovi 53-57. Videti i predmet AA (*unattended children*) *Afghanistan v. Secretary of State for the Home Department*, CG [2012] UKUT 00016 (IAC), United Kingdom: Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 6. januar 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f293e452.html>, u kojem je Viši sud Velike Britanije utvrdio da „Osnovni dokazi pokazuju da deca bez roditelja koja se vraćaju u Avganistanu mogu da, u zavisnosti od njihovih konkretnih okolnosti i lokacije na koju su vraćena, budu izložena riziku od ozbiljne povrede, između ostalog, kao posledica neselektivnog nasilja, prisilne regrutacije, seksualnog nasilja, trgovine ljudima i nepostojanja adekvatnih aranžmana za zaštitu dece”. (*Ibid.*, stav. 92). Videti, nadalje, Catherine Gladwell and Hannah Elwyn, “Broken Futures: Young Afghan Asylum Seekers in the UK and on Return to their Country of Origin”, *UNHCR, New Issues in Refugee Research, Research Paper No. 246*, oktobar 2012, <http://www.unhcr.org/5098d2679.html>.

⁵⁵¹ Viši upravni sud u Donjoj Saksoniji, navodno, je utvrdio da bi avganistanske žene koje su prihvatile zapadnjačke običaje i izgled bile izložene nasilju i teškim kršenjima ljudskih prava ako bi se vratile u Avganistan. Deutsche Welle, *Deportation to Afghanistan: Safe or Unsafe Origin?*, 8. novembar 2015, <http://www.dw.com/en/deportation-to-afghanistan-safe-or-unsafe-origin/a-18835069>. U studiji NRC-a i Kancelarije za vezu utvrđeno je da se raseljene žene, navodno, suočavaju sa većim teškoćama u pristupu podršci zajednice, jer pored gubitka mreža iz mesta svog porekla, one „teško uspostavljaju nove mreže u mestu preseljenja, zato što im nije dozvoljeno da izlaze iz kuće”. Veliki broj raseljenih žena i devojčica koje su intervjuisane „pokazivale su opipljiv osećaj očajja, [a] alarmantan broj njih žele da umru ili im je žao što su uopšte rođene” zbog nesrazmerno teških uslova života, zabrane kretanja i ograničene podrške zajednice. Norwegian Refugee Council/The Liaison Office, *Listening to Women and Girls Displaced to Urban Afghanistan*, 26. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/5513bec24.html>, str. 8, 16. Videti i United Kingdom: Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), AK (*Article 15(c)*) *Afghanistan CG v. Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKUT 00163(IAC), 18. Maj 2012, <http://www.refworld.org/docid/4fba408b2.html>, predmet u kojem je Viši sud utvrdio: „ Ipak, ova pozicija je kvalifikovana (kako u odnosu na Kabulu i tako i u odnosu na druga potencijalna mesta internog raseljenja) za određene kategorije žena. Smisao postojećih Operativnih smernica Houm ofisa (OGN) za Avganistan je da, iako žene koje imaju mrežu muške podrške mogu da se rasele interno...., bilo bi nerazumno očekivati da se interno raseljavaju žene koje su same i žene koje su glava domaćinstva” (februar 2012. OGN, 3.10.8) i Sud smatra da ne postoji osnov za usvajanje drugačijeg stava”. U predmetu *N v. Sweden* (Predstavka br. 23505/09, 20. jul 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c4d4e4e2.html>), Evropski sud za ljudska prava (ECHR) Evropski sud za ljudska prava (ECHR) presudio je da su žene u Avganistanu izložene posebno povećanom riziku od zlostavljanja ako se smatra da ne poštuju rodne uloge koje im nameće društvo, tradicija ili pravni sistem. Sama činjenica da je podnositeljka predstavke živela u Švedskoj može da se izjednači sa prekoračenjem granice prihvatljivog ponašanja. Činjenica da ona želi da se razvede od svog muža i da u svakom slučaju ne žele više da živi s njim, može da, ukoliko bude vraćena u Avganistan, ima ozbiljne posledice koje su opasne po život. Izveštaji dalje pokazuju da veliki broj avganistanskih žena trpe nasilje u porodici, koje vlasti smatraju legitimnim i stoga ne pokreću krivični postupak. Žene bez pratnje ili žene bez muškog “čuvara”, suočene su sa kontinuiranim ozbiljnim ograničenjima u ličnom i profesionalnom životu i sa društvenom isključenošću. One, takođe, često nemaju sredstva za život ako nemaju zaštitu od strane muškog rođaka. Shodno tome, Sud je zaključio da ukoliko S. bude deportovana u Avganistan, Švedska će prekriti član 3. konvencije ECHR.

sposobni da pruže trajnu podršku koja će zadovoljavati identifikovane potrebe tog lica na održiv način i, ukoliko je neophodno, trajno.

UNHCR smatra da jedini izuzetak od zahteva da se obezbedi eksterna podrška predstavljaju neoženjeni vojno sposobni muškarci i radno sposobni bračni parovi kojima nisu identifikovani konkretni razlozi za ugroženost. Takva lica mogu, u određenim okolnostima, da opstanu i bez porodice i zajednice u urbanim i polu-urbanim područjima, u kojima postoji neophodna infrastruktura i mogućnosti za život, koji mogu da zadovolje osnovne životne potrebe i koji su pod efektivnom kontrolom vlade.

Što se tiče avganistanske dece bez pratnje i dece rastavljene od roditelja, UNHCR smatra da se, osim zahteva da se obezbedi značajna podrška detetove (šire) porodice ili šire etničke zajednice u potencijalnom mestu preseljenja, mora utvrditi i da je raseljavanje u najboljem interesu deteta. Vraćanje dece bez pratnje i dece rastavljene od roditelja u Avganistan je, osim toga, podložno i minimalnim neophodnim zaštitnim procedurama koje su utvrđene u *Promemoriji o posebnim merama koje se primenjuju na vraćanje dece bez pratnje i dece rastavljene od roditelja u Avganistan iz 2010. godine*.⁵⁵²

C. Izbeglički status prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a i regionalnim instrumentima i podesnost za komplementarne oblike zaštite

Konvencija iz 1951. predstavlja kamen temeljac međunarodnog režima zaštite izbeglica. Kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine treba tumačiti tako da se pojedincima i grupama lica koja ispunjavaju te kriterijume treba propisno priznati status i da ih treba staviti pod zaštitu u okviru tog instrumenta. Šire međunarodne kriterijume za zaštitu, sadržane u mandatu UNHCR-a i regionalnim instrumentima, uključujući i supsidijarnu zaštitu, treba ispitivati tek nakon što se utvrdi da tražilac azila ne ispunjava kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine.⁵⁵³

U ovom delu Smernica date su smernice za utvrđivanje podobnosti za međunarodnu zaštitu avganistanskih tražilaca azila za koje je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz člana 1(A) Konvencije iz 1951. godine. Pojedincima koji ne ispunjavaju skup kriterijuma iz Konvencije iz 1951. godine može, ipak, biti potrebna međunarodna zaštita. Konkretno, moguće je da se za pojedince koji beže iz situacije nasilja u kojoj ne postoji veza sa osnovima iz Konvencije iz 1951. godine može utvrditi da potpadaju pod mandat UNHCR-a ili da ispunjavaju skup kriterijuma definisanih u regionalnim instrumentima.⁵⁵⁴

Imajući u vidu fluidnu prirodu sukoba u Avganistanu, zahteve Avganistanaca za međunarodnu zaštitu pod mandatom UNHCR-a ili u skladu sa definicijama sadržanim u regionalnim instrumentima, kao i zahteve za različite oblike komplementarne zaštite, uključujući supsidijarnu zaštitu u skladu sa članom 15. Direktive EU o kvalifikaciji iz 2011. godine, treba procenjivati pažljivo, na pojedinačnoj osnovi, u svetlu dokaza koje podnese podnosilac zahteva i drugih ažurnih i pouzdanih informacija o situaciji u Avganistanu.

⁵⁵² UNHCR, *Special Measures Applying to the Return of Unaccompanied and Separated Children to Afghanistan*, avgust 2010, <http://www.refworld.org/docid/4c91dbb22.html>.

⁵⁵³ Videti UNHCR Executive Committee, *Conclusion on the Provision on International Protection Including through Complementary Forms of Protection*, br. 103 (LVI) – 2005, 7. oktobar 2005, <http://www.refworld.org/docid/43576e292.html>.

⁵⁵⁴ Što se tiče regionalnih instrumenata, videti definicije izbeglice iz Konvencije OAU iz 1969. godine, Organization of African Unity, *Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa* ("OAU Convention"), 10. septembar 1969, 1001 U.N.T.S. 45, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36018.html> i Deklaracije iz Kartagine, *Cartagena Declaration on Refugees, Colloquium on the International Protection of Refugees in Central America, Mexico and Panama*, 22. novembar 1984, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36ec.html>. Komplementarni oblici zaštite uključuju supsidijarnu zaštitu u skladu sa članom 15. Direktive EU o kvalifikaciji iz 2011. godine. European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 13. decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>.

1. Izbeglički status prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a i regionalnim instrumentima

a) Izbeglički status prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a

Mandat UNHCR-a odnosi se na lica koja ispunjavaju uslove za sticanje statusa izbeglice na osnovu Konvencije iz 1951. godine i pratećeg Protokola iz 1967. godine,⁵⁵⁵ s tim da je naknadnim rezolucijama Generalne skupštine UN-a i ECOSOC-a proširen i na druge situacije prinudnog raseljavanja koje je posledica neselektivnog nasilja ili javnih nereda.⁵⁵⁶ U skladu sa tom evolucijom, nadležnost UNHCR-a u pogledu pružanja međunarodne zaštite izbeglicama proširena je i na lica koja se nalaze izvan svoje zemlje porekla ili prebivališta i koja nisu u stanju ili ne žele da se vrate zbog ozbiljne opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu, usled neselektivnog nasilja ili događaja kojima se ozbiljno narušava javni red.⁵⁵⁷

U kontekstu Avganistana, pokazatelji za procenu opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu usled neselektivnog nasilja uključuju: (i) broj civilnih žrtava stradalih kao posledica neselektivnog nasilja, uključujući bombardovanje, vazdušne napade, samoubilačke napade, upotrebu improvizovanih eksplozivnih naprava (IED) i nagaznih mina (videti Odeljak II.B.1); (ii) broj bezbednosnih incidenata koji se mogu dovesti u vezu sa sukobom (videti odeljak II.B.2); i (iii) broj lica koja su prisilno raseljena kao posledica sukoba (videti Odeljak II.E).

Međutim, razlozi koje treba uzeti u obzir nisu ograničeni samo na direktan uticaj nasilja. Oni obuhvataju i dugoročne, indirektnije posledice nasilja koje može da se dovede u vezu sa sukobom, koje, nezavisno ili na kumulativnoj osnovi, mogu da izazovu opasnost po život, telesni integritet ili slobodu. U tom pogledu, relevantni elementi uključuju informacije navedene u odeljcima II.C i II.D koje se odnose na sledeće: (i) kontrola nad civilnim stanovništvom od strane antivladinih elemenata (AGE), uključujući nametanje paralelnih pravosudnih struktura i izricanje nezakonitih kazni, kao i pretnje i zastrašivanje civila, ograničavanje slobode kretanja i korišćenje sredstava iznuđivanja i nezakonitog oporezivanja; (ii) prinudna regrutacija; (iii) uticaj nasilja i nesigurnosti na humanitarnu situaciju koji se manifestuje kao nesigurnost izvora hrane, siromaštvo, uništavanje izvora prihoda i gubitak imovine; (iv) visoka stopa organizovanog kriminala i sposobnost lokalnih moćnika, gospodara rata i korumpiranih zvaničnika vlade da rade nekažnjeno; (v) sistemska ograničenja pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti kao rezultat nesigurnosti; i (vi) sistemska ograničenja učešća u javnom životu, koja se odnose, pre svega, na žene.⁵⁵⁸

U izuzetnim okolnostima Avganistana, relevantni razlozi koji se razmatraju u proceni opasnosti po život, telesni integritet ili slobodu usled događaja kojima se ozbiljno ugrožava javni red uključuju i činjenicu da su u pojedinim delovima zemlje vlasti izgubile efektivnu kontrolu nad antivladinim elementima i da nisu u stanju da pruže zaštitu civilnom stanovništvu. Raspoloživi podaci ukazuju na to da se vrši represivna i prisilna kontrola nad ključnim aspektima života ljudi na ovim prostorima, čime se podriva javni red (*ordre public*) koji se zasniva na poštovanju vladavine prava i ljudskog dostojanstva. Takve situacije odlikuju se sistematskim zastrašivanjem i nasiljem usmerenim protiv civilnog stanovništva, u atmosferi učestalog kršenja ljudskih prava.

U tom kontekstu, UNHCR smatra da lica koja potiču iz područja koja su pogođena aktivnim borbama između provladinih snaga i antivladinih elemenata, ili između različitih antivladinih elemenata, ili iz područja koja su pod efektivnom kontrolom antivladinih elemenata, na način opisan u prethodnom stavu, mogu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom. Oni za koje se utvrdi da ne ispunjavaju kriterijume za sticanje statusa izbeglice iz Konvencije iz 1951. godine mogu da imaju pravo na međunarodnu zaštitu u skladu sa širim mandatom UNHCR-a,

⁵⁵⁵ UN General Assembly, *Convention Relating to the Status of Refugees*, 28. jul 1951, United Nations Treaty Series, tom 189, str. 137, <http://www.refworld.org/docid/3be01b964.html> i UN General Assembly, *Protocol Relating to the Status of Refugees*, 31. januar 1967, United Nations Treaty Series, tom 606, str. 267, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b3ae4.html>.

⁵⁵⁶ UNHCR, *Providing International Protection Including Through Complementary Forms of Protection*, 2. jun 2005, EC/55/SC/CRP.16, dostupno na: <http://www.refworld.org/docid/47fd49d.html>; UN General Assembly, *Note on International Protection*, 7. septembar 1994, A/AC.96/830, <http://www.refworld.org/docid/3f0a935f2.html>.

⁵⁵⁷ Videti, na primer, UNHCR, *MM (Iran) v. Secretary of State for the Home Department - Written Submission on Behalf of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 3. avgust 2010, C5/2009/2479, <http://www.refworld.org/docid/4c6aa7db2.html>, stav 10.

⁵⁵⁸ UNHCR, *Summary Conclusions on International Protection of Persons Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence; Okrugli sto 13. i 14. septembar 2012, Kejptaun, Južna Afrika*, 20. decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50d32e5e2.html>, stavovi 10-12.

zbog ozbiljne pretnje po život, telesni integritet ili slobodu, usled neselektivnog nasilja ili događaja kojima se ozbiljno ugrožava javni red.

b) *Izbeglički status u skladu sa članom I(2) Konvencije OAU iz 1969. godine*

Avganistanci i druga lica poreklom iz Avganistana koji traže međunarodnu zaštitu u zemljama koje su potpisnice Konvencije Organizacije afričkog jedinstva iz 1969. godine mogu da steknu izbeglički status u skladu sa članom I(2) ovog instrumenta, na osnovu toga što su bili primorani da napuste svoje mesto prebivališta usled događaja kojima se ozbiljno narušava javni red ili u jednom delu Avganistana ili u celom Avganistanu, da bi potražili utočište izvan Avganistana.⁵⁵⁹

U kontekstu Konvencije OAU iz 1969. godine, izraz „događaji kojima se ozbiljno narušava javni red” obuhvata situacije ratnih sukoba i nasilja u kojima su ugroženi životi, sloboda ili bezbednost civila, kao i druge situacije u kojima je ozbiljno narušen javni red (*ordre public*).⁵⁶⁰ Iz istih razloga kao i u prethodnom delu, UNHCR smatra da oblasti Avganistana koje su direktno pogođene aktivnim borbama koje su deo tekućih borbi za preuzimanje kontrole između provladinih snaga i protivladinih elemenata ili između različitih protivladinih elemenata, kao i oblasti koje su pod efektivnom kontrolom protivladinih elemenata treba smatrati za područja u kojima je ozbiljno narušen javni red. Kao posledica toga, UNHCR smatra da lica koja potiču iz takvih područja, za koja je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume za priznavanje izbegličkog statusa iz Konvencije iz 1951. godine, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u skladu sa kriterijumima iz člana I(2) Konvencije OAU iz 1969. godine, na osnovu toga što im je ugrožen život, sloboda ili bezbednost kao posledica događaja kojima je ozbiljno narušen javni red.

c) *Izbeglički status u skladu sa Deklaracijom iz Kartagine*

Tražioc azila iz Avganistana koji traže međunarodnu zaštitu u bilo kojoj od zemalja koje su inkorporirale Deklaraciju o izbeglicama iz Kartagine (“Deklaracija iz Kartagine”) u svoje nacionalno zakonodavstvo mogu da dobiju izbeglički status na osnovu toga što im je ugrožen život, sloboda ili bezbednost kao posledica neselektivnog nasilja, internih sukoba, masivnog kršenja ljudskih prava ili drugih okolnosti kojima je ozbiljno narušen javni red.⁵⁶¹

Na osnovu razmatranja istih pitanja kao i u pogledu kriterijuma za šire tumačenje mandata UNHCR-a i Konvencije OAU iz 1969. godine (odeljci III.C.1.a i b), UNHCR smatra da lica koja su poreklom iz područja Avganistana koja su pogođena aktivnim borbama između provladinih snaga i protivladinih elemenata ili između različitih protivladinih elemenata, kao i lica iz područja Avganistana koja su pod efektivnom kontrolom protivladinih elemenata, za koja je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume iz Konvencije o statusu izbeglica iz 1951. godine, mogu da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u skladu sa Deklaracijom iz Kartagine na osnovu toga što im je ugrožen život, sigurnost ili sloboda usled

⁵⁵⁹ Organization of African Unity, Convention Governing the Specific Aspects of Refugee Problems in Africa (“Konvencija OAU”), 10. septembar 1969, 1001 U.N.T.S. 45, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36018.html>. Definicija izraza “izbeglica” iz člana I Konvencije OAU iz 1969. godine inkorporirana je u član I *Bangkokskih principa o statusu i tretmanu izbeglica (Bangkok Principles on the Status and Treatment of Refugees)*. Videti Asian-African Legal Consultative Organization (AALCO), *Bangkok Principles on the Status and Treatment of Refugees* (konačan tekst Bangkokskih principa AALCO o statusu i tretmanu izbeglica iz 1966. godine, sa izmenama i dopunama usvojenim 24. Jula, na 40. sednici AALCO, Nju Delhi), <http://www.refworld.org/docid/3de5f2d52.html>.

⁵⁶⁰ Što se tiče značenja izraza „događaji kojima se ozbiljno narušava javni red” u Konvenciji OAU iz 1969, videti Marina Sharpe, *The 1969 OAU Refugee Convention and the Protection of People Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence in the Context of Individual Refugee Status Determination*, januar 2013, <http://www.refworld.org/docid/50fd3edb2.html>; Alice Edwards, “Refugee Status Determination in Africa”, 14 *African Journal of International and Comparative Law* 204-233 (2006); UNHCR, *Extending the Limits or Narrowing the Scope? Deconstructing the OAU Refugee Definition Thirty Years On*, april 2005, ISSN 1020-7473, <http://www.refworld.org/docid/4ff168782.html>.

⁵⁶¹ *Cartagena Declaration on Refugees, Colloquium on the International Protection of Refugees in Central America, Meksiko i Panama*, 22. novembar 1984, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b36ec.html> Odeljak III.3. Iako Deklaracija iz Kartagine spada u neobavezujuće regionalne instrumente, definicija izbeglice iz Deklaracije iz Kartagine stekla je određeni značaj u regionu, između ostalog, budući da je inkorporirana u 14 nacionalnih zakona i državnih praksi. U vezi smernica o tumačenju definicije izbeglice u Deklaraciji iz Kartagine, videti: UNHCR, *Summary Conclusions on the Interpretation of the Extended Refugee Definition in the 1984 Cartagena Declaration: Okrugli sto 15. i 16. oktobra 2013, Montevideo, Urugvaj*, 7. jul 2014, <http://www.refworld.org/docid/53c52e7d4.html>.

okolnosti kojima je ozbiljno narušen javni red, u vidu direktnih ili indirektnih posledica nasilja povezanog sa sukobom ili kao posledica ozbiljnih i opštih kršenja ljudskih prava od strane antivladinih elemenata u područjima koja se nalaze pod njihovom efektivnom kontrolom.

2. *Interno raseljenje ili mogućnost razmeštanja prema kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a*

Razmatranje mogućnosti internog raseljenja, generalno, nije relevantno za utvrđivanje statusa izbeglice iz člana I(2) Konvencije Organizacije afričkog jedinstva.⁵⁶²

Za lica za koja je utvrđeno da ne ispunjavaju kriterijume za šire tumačenje mandata UNHCR-a ili kriterijume iz Deklaracije iz Kartagine, procena mogućnosti razmeštanja mora da se vrši za svaki slučaju pojedinačno, na osnovu relevantnosti i opravdanosti predloženog IFA/IRA. U proceni relevantnosti i opravdanosti u obzir se uzimaju pojedinačni elementi navedeni u Odeljku III.B.

Kao i slučaju IFA/IRA za tražioce međunarodne zaštite u skladu sa Konvencijom iz 1951. godine (videti Odeljak III.B.2), UNHCR smatra da lica za koja je utvrđeno da imaju potrebu za međunarodnom zaštitom u skladu sa kriterijumima za šire tumačenje mandata UNHCR-a ili Deklaracijom iz Kartagine IFA/IRA nije moguć u delovima Avganistana koji su pod efektivnom kontrolom talibana i/ili drugih antivladinih elemenata, sa mogućim izuzetkom tražilaca koji imaju prethodno uspostavljene veze sa rukovodstvom antivladinih elemenata u predloženom području za raseljenje.⁵⁶³ UNHCR smatra i da IFA/IRA nije moguć u područjima koja su pogođena aktivnim borbama.⁵⁶⁴

3. *Kriterijumi za odobravanje supsidijarne zaštite u skladu sa Direktivom EU o kvalifikaciji*

Avganistanci koji traže međunarodnu zaštitu u državama članicama Evropske unije (EU), za koje je utvrđeno da nisu izbeglice u skladu sa Konvencijom iz 1951. godine, mogu da se kvalifikuju za supsidijarnu zaštitu iz člana 15. Direktive o kvalifikaciji iz 2011. godine, ukoliko postoje dovoljni razlozi da se veruje da bi bili izloženi realnom riziku od ozbiljne povrede u Avganistanu.⁵⁶⁵ U svetlu informacija iznetih u Odeljku II.C ovih Smernica, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, tražioci mogu da imaju potrebu za supsidijarnom zaštitom iz člana 15(a) ili člana 15(b), na osnovu toga što bi bili izloženi realnom riziku od relevantnih oblika ozbiljne povrede (smrtna kazna⁵⁶⁶ ili lišavanje života; ili mučenje ili nečovečno

⁵⁶² UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: "Internal Flight or Relocation Alternative" Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/04, 23. jul 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f2791a44.html>, stav 5. Članom I(2) Konvencije iz 1969. godine definicija izbeglice proširena je da obuhvati „sva lica, koja su, usled spoljne agresije, okupacije, strane dominacije ili događaja kojima je ozbiljno narušen javni red u nekom delu ili u celoj zemlji porekla ili državljanstva, primorana da napuste mesto prebivališta da bi potražila utočište na drugom mestu, van svoje zemlje porekla ili državljanstva” [naglasak dodat]. Ista razmišljanja odnose se i na pojedince koja potpadaju pod definiciju izbeglice u skladu sa članom I(2) Bangkokskih principa, koja je identična definiciji izbeglice iz Konvencije OAU iz 1969. godine.

⁵⁶³ Videti UNHCR, *Ibid.*, stav 28.

⁵⁶⁴ Videti UNHCR, *Ibid.*, stav 27.

⁵⁶⁵ Ozbiljna povreda u skladu sa Direktivom o kvalifikaciji definiše se kao (a) smrtna kazna ili lišavanje života; ili (b) mučenje ili nečovečno i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnosioca zahteva u zemlji porekla; ili (c) ozbiljna i pojedinačna opasnost po život ili ličnost civila usled neselektivnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba. European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 13. decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f06fa5e2.html>, članovi 2(f), 15.

⁵⁶⁶ Prema članu 24. Avganistanskog Krivičnog zakonika, smrtna kazna može se izreći za teška krivična dela. *Penal Code* [Avganistan], br. 1980, 22. septembar 1976, <http://www.refworld.org/docid/4c58395a2.html>. Prema članu 1. Krivičnog zakonika, lica koja su proglašena krivim za ozbiljna krivična dela, odnosno *hudud*, treba da budu kažnjeni u skladu sa principima hanefijske škole šerijatskog zakona; kazne za *hudud* uključuju lišavanje života i smrt kamenovanjem. Hossein Gholami, *Basics of Afghan Law and Criminal Justice*, bez datuma, <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/343976/publicationFile/3727/Polizei-Legal-Manual.pdf>. U oktobru 2014. godine, pet muškaraca obešeni su u Kabulu nakon što su proglašeni krivim za grupno silovanje na suđenju u vezi kojeg su međunarodni posmatrači imali ozbiljne kritike. Reuters, *Afghanistan Hangs Five Men over Gang Rape, Despite Concerns of Rights Groups (Update 1)*, 8. oktobar 2014, <http://in.reuters.com/article/afghanistan-execution-idINL3N0S33BR20141008>. Videti i Cornell Law School, *Death Penalty Database*, <http://www.deathpenaltyworldwide.org/country-search-post.cfm?country=Afghanistan>.

i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje), bilo od strane države i njenih agenata ili od strane nevladinih elemenata.⁵⁶⁷

Isto tako, u svetlu činjenice da u Avganistanu još uvek traje nemeđunarodni oružani sukob i u svetlu informacija iznetih u odeljcima II.B, II.C, II.D i II.E ovih Smernica, tražioci koji su poreklom iz područja zahvaćenih ratom ili koji su ranije imali prebivalište u područjima zahvaćenim ratom mogu, u zavisnosti od okolnosti u konkretnom slučaju, da imaju potrebu za supsidijarnom zaštitom iz člana 15(c), na osnovu toga što bi bili izloženi ozbiljnoj i individualnoj pretnji po život ili ličnost, kao posledica neselektivnog nasilja.

U kontekstu Avganistana, faktori koje treba uzeti u obzir u proceni opasnosti po život ili ličnost tražioca koja je posledica neselektivnog nasilja u određenom delu zemlje uključuju broj civilnih žrtava stradalih kao posledica neselektivnog nasilja, broj bezbednosnih incidenata, kao i postojanje ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava koja predstavljaju opasnost po život ili telesni integritet. Međutim, razlozi koje treba uzeti u obzir nisu ograničeni samo na direktan uticaj nasilja i obuhvataju i dugoročne, indirektnije posledice nasilja, uključujući i posledice nasilja na poštovanje ljudskih prava i meru u kojoj sukobi utiču na smanjenje sposobnosti države da štiti ljudska prava. U kontekstu rata u Avganistanu, relevantni faktori za procenu kršenja ljudskih prava ili drugih ozbiljnih povreda za koje se razumno može smatrati da prete pojedincu koji beži od rata uključuju sledeće: (i) kontrola nad civilnim stanovništvom od strane antivladinih elemenata (AGE), uključujući nametanje paralelnih pravosudnih struktura i izricanje nezakonitih kazni, kao i pretnje i zastrašivanje civila, ograničavanje slobode kretanja i korišćenje sredstava iznuđivanja i nezakonitog oporezivanja; (ii) prinudna regrutacija; (iii) uticaj nasilja i nesigurnosti na humanitarnu situaciju koji se manifestuje kao nesigurnost izvora hrane, siromaštvo i uništavanje izvora prihoda i gubitak imovine; (iv) visoka stopa organizovanog kriminala i sposobnost lokalnih moćnika, gospodara rata i korumpiranih zvaničnika vlade da rade nekažnjeno; (v) sistemska ograničenja pristupa obrazovanju i osnovnoj zdravstvenoj zaštiti kao rezultat nesigurnosti; i (vi) sistemska ograničenja učešća u javnom životu, koja se odnose, pre svega, na žene.⁵⁶⁸

Ti faktori mogu da dovedu, kako pojedinačno, tako i kumulativno, do toga da situacija u određenom delu Avganistana bude dovoljno ozbiljna da može da se primeni član 15(c), bez potrebe da tražilac dokazuje pojedinačne faktore ili okolnosti koje povećavaju rizik od povrede.⁵⁶⁹ U slučaju da se, nakon što su razmotreni svi relevantni dokazi, utvrdi da u delu Avganistana iz kojeg tražilac potiče to nije slučaj, treba razmotriti da li su individualne karakteristike tražioca takve da se na osnovu njih mogu utvrditi posebne ranjivosti koje, u kombinaciji sa prirodom i obimom nasilja, mogu da predstavljaju ozbiljnu i individualnu opasnost po život ili ličnost tražioca.

4. Razmatranje mogućnosti interne zaštite za lica kojima pretil rizik od ozbiljne povrede u skladu sa Direktivnom EU o kvalifikaciji

U slučaju da je utvrđeno da u području porekla tražioca u Avganistanu postoji rizik od ozbiljne povrede, donosioci odluka u državama članicama EU mogu da pređu na razmatranje mogućnosti interne zaštite

⁵⁶⁷ Treba primetiti da ukoliko tražiocima pretil stvarni rizik od takvog tretmana po nekom od osnova iz Konvencije iz 1951. godine, oni treba da dobiju status izbeglice na osnovu Konvencije (osim ukoliko treba da im bude uskraćeno pravo na zaštitu na osnovu Konvencije o izbeglicama u skladu sa članom 1F); tražiocu treba da bude odobrena supsidijarna zaštita samo ukoliko postoji veza između rizika od ozbiljne povrede i jednog od osnova iz Konvencije.

⁵⁶⁸ UNHCR, *Summary Conclusions on International Protection of Persons Fleeing Armed Conflict and Other Situations of Violence*; *Okrugli sto 13. i 14. septembar 2012, Kejptaun, Južna Afrika*, 20. decembar 2012, <http://www.refworld.org/docid/50d32e5e2.html>, stavovi 10-12.

⁵⁶⁹ Videti Court of Justice of the European Union, *Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, 17. februar 2009, <http://www.refworld.org/docid/499aace52.html>, predmet u kojem je Sud pravde Evropske unije presudio (u stavu 43.) da se postojanje ozbiljne i individualne opasnosti po život ili ličnost podnosioca „može izuzetno smatrati utvrđenim ukoliko stepen neselektivnog nasilja koje karakteriše oružani sukob koji je u toku [...] dostigne toliko visok nivo da se može utvrditi da postoje značajni osnovi da se veruje da bi se civil, kada bi bio vraćen u određenu zemlju ili, kao što to može da bude slučaj, u relevantno okruženje, samo zbog njegovog prisustva na teritoriji te zemlje ili regiona, suočio sa stvarnim rizikom da bude izložen toj opasnosti”.

u drugom delu Avganistana u skladu sa članom 8. Direktive o kvalifikaciji.⁵⁷⁰ U odlučivanju o dostupnosti interne zaštite u Avganistanu u obzir se uzimaju pitanja koja se razmatraju u proceni relevantnosti i opravdanosti mogućnosti interne zaštite koja su navedena u Odeljku III.B.

D. Uskraćivanje međunarodne zaštite izbeglica

U svetlu ozbiljnih kršenja ljudskih prava i kršenja međunarodnog humanitarnog prava u toku dugogodišnjeg oružanog sukoba u Avganistanu, u pojedinim slučajevima tražilaca azila iz Avganistana, moguće je da je potrebno razmotriti i uskraćivanje izbegličkog statusa u skladu sa članom 1F Konvencije iz 1951. godine. Postupak razmatranja uskraćivanja izbegličkog statusa aktivira se ukoliko u tražiočevom zahtevu postoje elementi koji ukazuju na to da je on ili ona možda bio povezan ili bila povezana sa zločinima iz člana 1F. S obzirom na potencijalno ozbiljne posledice uskraćivanja međunarodne zaštite izbeglica, klauzule o uskraćivanju izbegličkog statusa treba tumačiti restriktivno i treba ih primenjivati sa oprezom. U svim slučajevima neophodno je u potpunosti proceniti okolnosti u datom slučaju.⁵⁷¹

U kontekstu Avganistana, uskraćivanje izbegličkog statusa može se razmatrati u slučaju tražilaca azila određenog porekla i profila, posebno onih koji su učestvovali u revoluciji u aprilu 1978. godine, nakon koje je na vlast došla Narodna demokratska stranka Avganistana (PDPA) i nakon čega je usledilo brutalno gušenje kasnijih pobuna; i oni koji su učestvovali u oružanim sukobima u Avganistanu od 1979. godine do danas, odnosno u (i) nemeđunarodnom oružanom sukobu između Vlade PDPA i naoružanih protivnika koji su imali podršku lokalne elite od leta 1979. do sovjetske invazije 24. decembra 1979. godine, (ii) deceniji dugom međunarodnom oružanom sukobu počev od svrgavanja tadašnje avganistanske vlade 27. decembra 1979. godine i kasnije okupacije Avganistana od strane Sovjetskog Saveza do povlačenja sovjetske vojske koje je završeno u februaru 1989. godine;⁵⁷² (iii) nemeđunarodnom oružanom sukobu koji je usledio nakon toga, u kojem su se mudžahedinske snage pod vodstvom više komandanata borile protiv vlade i provladinih oružanih grupa do preuzimanja kontrole nad Kabulom od strane talibana, u septembru 1996. godine; (iii) nemeđunarodnom oružanom sukobu između talibana i ujedinjenog fronta, poznatog i kao Severna alijansa, od 1996. godine do svrgavanja talibanskog režima 2001. godine; (iv) međunarodnom oružanom sukobu koji je počeo intervencijom 6. oktobra 2001. godine pod vodstvom Sjedinjenih Američkih Država i koji se završio izborima na kojima je izabrana avganistanska vlada u junu 2002. godine, koji je usledio nakon perioda okupacije posle pada talibanskog režima⁵⁷³ i (v) nemeđunarodnom oružanom sukobu između vlade i talibana i drugih naoružanih grupa koji traje do današnjeg dana.⁵⁷⁴

U razmatranju zahteva koje su podnela lica koja su učestvovala u navedenim događajima i oružanim sukobima, posebno je važan član 1F(a). U slučaju da je moguće da je tražilac povezan sa delima koja su počinjena u vezi sa oružanim sukobom i koja mogu da se povežu sa oružanim sukobom, polazna tačka za analizu uskraćivanja izbegličkog statusa je ispitivanje da li su ta dela bila u suprotnosti sa važećim pravilima međunarodnog humanitarnog prava i odgovarajućim odredbama međunarodnog krivičnog prava i, stoga, mogu da predstavljaju ratne zločine navedene u članu 1F(a),⁵⁷⁵ ili nisu. U slučaju da ti zločini predstavljaju

⁵⁷⁰ European Union, *Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)*, 13. decembar 2011, <http://www.refworld.org/docid/4f197df02.html>, član 8.

⁵⁷¹ Detaljne smernice o tumačenju i primeni člana 1F Konvencije iz 1951. godine možete naći u UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, HCR/GIP/03/05, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857684.html>; i *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>.

⁵⁷² Pregled događaja koji su prethodili sovjetskoj invaziji 1979. godine i diskusiju o važećim pravilima međunarodnog humanitarnog prava (IHL) možete pogledati u Michael Reisman and James Silk, "Which Law Applies to the Afghan Conflict?", *Faculty Scholarship Series*, Dokument 752, 1988, http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1745&context=fss_papers.

⁵⁷³ Videti ICRC, *International Law and Terrorism: Questions and Answers*, 1. novembar 2011, <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/faq/terrorism-faq-050504.htm>.

⁵⁷⁴ UN Security Council, *Security Council Resolution 2255 (2015) [on Sanctions Concerning Individuals and Entities and Other Groups and Undertakings Associated with the Taliban and the Threat International Terrorism Poses to Afghanistan]*, 22. decembar 2015, S/RES/2255 (2015), <http://www.refworld.org/docid/568fd2454.html>; UNAMA, *Afghanistan: Midyear Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, avgust 2015, <http://www.refworld.org/docid/55c1bdc4d.html>, str. 81.

⁵⁷⁵ Ratni zločini su ozbiljna kršenja međunarodnog humanitarnog prava koja direktno povlače ličnu odgovornost u skladu sa međunarodnim pravom. Važeća pravila međunarodnog humanitarnog prava i odgovarajuće odredbe međunarodnog krivičnog prava se razlikuju, u zavisnosti od toga da li je oružani sukob međunarodnog (uključujući i okupacije) ili nemeđunarodnog karaktera. Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003,

suštinski nečovečna dela koja su počinjena u okviru opštih ili sistematskih napada na civilno stanovništvo, relevantan osnov za uskraćivanje izbegličkog statusa može da bude zločin protiv čovečnosti, definisan u članu 1F(a).⁵⁷⁶ Dela koja su, navodno, činile strane u različitim oružanim sukobima u Avganistanu su, između ostalog, otmice i prisilni nestanci, neselektivni napadi na civile, prisilno raseljavanje, mučenje i drugo surovo, nečovečno i ponižavajuće postupanje, uključujući politička ubistva, masovna ubistva, vansudska i pogubljenja i prisilno regrutovanje za vojsku i/ili rad, uključujući i regrutovanje dece.⁵⁷⁷

Veliki broj različitih aktera su, navodno, uključeni u teška krivična dela, uključujući i ilegalnu trgovinu narkoticima, nezakonite poreze, trgovinu oružjem i trgovinu ljudima.⁵⁷⁸ Ti akteri su ne samo organizovane kriminalne mreže, već i gospodari rata i antivladini elementi. Takvi zločini mogu da budu povezani sa oružanim sukobima u Avganistanu.⁵⁷⁹ Ako je to tačno, trebalo bi da se procenjuju u odnosu na važeća pravila međunarodnog humanitarnog prava i mogu da spadaju u ratne zločine definisane u članu 1F(a), ukoliko su izvršeni u periodu po početka 1990-ih do danas.⁵⁸⁰ U suprotnom, takvi zločini mogu da povlače uskraćivanje izbegličkog statusa zbog teškog nepolitičkog zločina u skladu sa članom 1F(b) Konvencije iz 1951. godine.⁵⁸¹

U nekim slučajevima, može se postaviti pitanje da li se član 1F(c) Konvencije iz 1951. godine primenjuje na dela počinjena koja su počinili avganistanski tražioc azila. Po mišljenju UNHCR-a, ta odredba o uskraćivanju izbegličkog statusa može da se primeni samo na zločine koji, zbog svoje prirode i ozbiljnosti, imaju međunarodni uticaj, u smislu da mogu da ugroze međunarodni mir i bezbednost i prijateljske odnose među državama.⁵⁸²

Potreba za razmatranjem uskraćivanja izbegličkog statusa može da se javi i u vezi sa pojedincima za koje postoji mogućnost da su povezani sa delima za koja se smatra da su “terorističke” prirode. Po mišljenju UNHCR-a, takvi zločini mogu da potpadnu pod bilo koji od osnova za uskraćivanje izbegličkog statusa predviđenih u članu 1F, ukoliko su ispunjeni relevantni kriterijumi. U velikom broju takvih slučajeva,

---

<http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 30-32. U kontekstu nemeđunarodnog oružanog sukoba, pojam “ratni zločini” može da se primeni na ozbiljna kršenja relevantnih pravila međunarodnog humanitarnog prava (odnosno, zajedničkog člana 3. ženevskih konvencija iz 1949. godine, pojedinih odredbi Dopunskog protokola II i pravila običajnog međunarodnog prava) od početka 1990-ih naovamo. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (ICTY) presudio je, u to vreme, da se može smatrati da povrede međunarodnog humanitarnog prava koje se odnose na nemeđunarodne oružane sukobe povlače krivičnu odgovornost u skladu sa međunarodnim običajnim pravom; videti predmet *Prosecutor v. Dusko Tadić aka “Dule”, Decision on the Defense Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction*, IT-94-1, 2. oktobar 1995, <http://www.refworld.org/docid/47fd9b520.html>, stav 134. Teške povrede prethodno navedenih pravila međunarodnog humanitarnog prava koje su se dogodile pre tog datuma ne mogu se smatrati za “ratne zločine”, ali mogu da spadaju u “teške nepolitičke zločine” (član 1F(b)) ili, u zavisnosti od okolnosti, u “zločine protiv čovečnosti” (član 1F(a)).

⁵⁷⁶ Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 33-36.

⁵⁷⁷ Pregled različitih povreda međunarodnog prava ljudskih prava i humanitarnog prava u Avganistanu možete naći, na primer, u UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>; UN Security Council, *Security Council resolution 2255 (2015) [on Sanctions Concerning Individuals and Entities and Other Groups and Undertakings Associated with the Taliban and the Threat International Terrorism Poses to Afghanistan]*, 22. decembar 2015, S/RES/2255 (2015), <http://www.refworld.org/docid/568fd2454.html>; HRW, *Afghanistan: Generals Put Civilians at Risk*, 29. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/55963b794.html>; HRW, *“Today We Shall All Die”: Afghanistan’s Strongmen and the Legacy of Impunity*, 3. mart 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f6c1e44.html>; Amnesty International, *Amnesty International Report 2014/15 - Afghanistan*, 25. februar 2015, <http://www.refworld.org/docid/54f07e2215.html>. Dodatne informacije možete naći u Odeljku II.

⁵⁷⁸ Prema navodima UNODC-a, svi akteri koji su uključeni u destabilizaciju Avganistana su direktno ili indirektno povezani sa prometom narkotika. Pristup prometu opijuma, navodno, za rezultat ima povećanje vojnih sposobnosti pobunjenika, produženje sukoba i produbljivanje nesigurnosti širom Avganistana, obzirom da se različite grupe bore za kontrolu puteva i teritorija. Videti UNODC, *Addiction, Crime and Insurgency. The Transnational Threat of Afghan Opium*, oktobar 2009, <http://www.refworld.org/docid/4ae1660d2.html>. Videti i AREU, *The Devil Is in the Details: Nangarhar’s Continued Decline into Insurgency, Violence and Widespread Drug Production*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c2eaa34.html>, str. 2, 8-9; UN Security Council, *Security Council resolution 2255 (2015) [on Sanctions Concerning Individuals and Entities and Other Groups and Undertakings Associated with the Taliban and the Threat International Terrorism Poses to Afghanistan]*, 22. decembar 2015, S/RES/2255 (2015), <http://www.refworld.org/docid/568fd2454.html>, stav 4.

⁵⁷⁹ Videti, na primer, UN Secretary-General, *Report of the Secretary-General on the Threat of Terrorists Benefiting from Transnational Organized Crime*, 20. maj 2015, S/2015/366, <http://www.refworld.org/docid/5587db984.html>, stav 26; Al Jazeera, *Afghanistan’s Billion Dollar Drug War*, 6. maj 2015, <http://www.aljazeera.com/programmes/101east/2015/05/afghanistan-billion-dollar-drug-war-150505073109849.html>; UNODC, *Afghanistan Opium Survey 2012*, maj 2013, http://www.unodc.org/documents/crop-monitoring/Afghanistan/Afghanistan_OS_2012_FINAL_web.pdf, str. 47-48.

⁵⁸⁰ Kako je već navedeno u fusnoti 575, u slučaju da su takva dela povezana sa nemeđunarodnim oružanim sukobom i da su počinjena u periodu od početka 1990-ih naovamo, mogu da povlače uskraćivanje izbegličkog statusa prema članu 1F(a) – “ratni zločini”. Teške povrede pravila međunarodnog humanitarnog prava u nemeđunarodnom oružanom sukobom pre tog datuma mogu da povlače uskraćivanja izbegličkog statusa na osnovu člana 1F(b) – “teški nepolitički zločini počinjeni izvan zemlje izbeglištva pre prijema u tu zemlju u statusu izbeglice” - ili člana 1F(a) – “zločini protiv čovečnosti”.

⁵⁸¹ Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 37-45.

⁵⁸² Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 46-49.

primenjuje se član 1F(b), jer je verovatno da nasilna dela terorizma prevazilaze prag ozbiljnosti za primenu ove odredbe i da ne ispunjavaju uslove u proceni predominantnosti koja se koristiti da se odredi da li je neko delo politički zločin.⁵⁸³ U određenim okolnostima, takva dela mogu da potpadaju pod član 1F(a) kao zločini protiv čovečnosti ili kao ratni zločini, ukoliko se radi o delu koje je počinjeno u toku oružanog sukoba i koje predstavlja ozbiljno kršenje relevantnih odredbi međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog krivičnog prava.⁵⁸⁴ U određenim okolnostima, dela za koja se smatra da su terorističke prirode mogu da povlače uskraćivanje izbegličkog statusa na osnovu člana 1F(c). To se odnosi na dela koja predstavljaju ratne zločine i/ili zločine protiv čovečnosti u smislu člana 1F(a),⁵⁸⁵ ali i na zločine koji su zabranjeni međunarodnim konvencijama i protokolima koji se odnose na terorizam, ukoliko ih karakterišu pomenute šire karakteristike u pogledu njihovog uticaja na međunarodnom planu.⁵⁸⁶

Da bi uskraćivanje izbegličkog statusa bilo opravdano, mora se utvrditi lična odgovornost za zločin u okviru člana 1F. Takva odgovornost leži na licu koja je izvršilo zločin ili koje je učestvovalo u izvršenju zločina na način koji povlači krivičnu odgovornost, na primer tako što je naručilo, podsticalo, pomagalo i podržavalo ili doprinelo izvršenju zločina od strane grupe lica koja su postupala sa zajedničkim ciljem. Za lica na pozicijama vlasti u vojnoj ili civilnoj hijerarhiji, lična odgovornost može nastati i na osnovu komandne odgovornosti/odgovornosti nadređenog. Odbrana od krivične odgovornosti, ukoliko postoji, kao i razmatranja u pogledu proporcionalnosti primenjuju se i na ove slučajeve. U tom pogledu, treba uzeti u obzir dokaze o praksi prisilnog regrutovanja, uključujući, posebno, prisilno regrutovanje dece.

Pripadništvo državnim oružanim snagama, policiji, obaveštajnom ili bezbednosnom aparatu ili oružanoj grupi ili dobrovoljačkim snagama nije, samo po sebi, dovoljan osnov za uskraćivanje izbegličkog statusa. Isto važi i za vladine zvaničnike i državne službenike. U svim takvim slučajevima, potrebno je razmotriti da li je pojedinac o kojem se radi lično učestvovao u delima koja povlače uskraćivanje izbegličkog statusa ili je učestvovao u izvršenju takvih dela na način koji povlači ličnu odgovornost prema relevantnim kriterijumima međunarodnog prava. Neophodno je pažljivo proceniti okolnosti u svakom pojedinačnom slučaju.⁵⁸⁷

U 2008. godini, Vlada je usvojila Zakon o državnoj stabilnosti i pomirenju,⁵⁸⁸ kojim je data amnestija od krivičnog gonjenja svima onima koji su učestvovali u oružanom sukobu pre uspostavljanja privremene

⁵⁸³ Da bi status izbeglice mogao da se uskrati u skladu sa članom 1F(b), moraju da budu ispunjeni i geografski ("izvan zemlje izbeglišta") i vremenski ("pre prijema u tu zemlju u statusu izbeglice") kriterijumi definisani u toj odredbi; videti UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 41. i 81.

⁵⁸⁴ Međunarodno humanitarno pravno ne sadrži definiciju terorizma. Međutim, propisuje zabranu, u toku oružanog sukoba, većine dela koja se obično smatraju za teroristička dela ukoliko su počinjena u miru. Ključno pitanje je da li određeno ponašanje zadovoljava materijalne i psihičke elemente neophodne da se utvrdi da je neko delo ratni zločin prema međunarodnom humanitarnom pravu. Ova dela ili pretnje nasiljem, čiji je osnovni cilj širenje terora među civilnim stanovništvom, posebno su zabranjeni u članu 51(2) Dopunskog protokola I i članu 13(2) Dopunskog protokola II ženevskih konvencija iz 1949. godine. U Komentaru člana 13. Dopunskog protokola II, ICRC navodi se da „napadi koji imaju za cilj širenje terora su samo jedna vrsta napada, ali zaslužuju posebnu osudu”. Videti ICRC, *Commentary to Article 13 of Additional Protocol No. II of 1977*, <http://www.icrc.org/ihl.nsf/COM/475-760019?OpenDocument>, stav 4785. Detaljnije informacije o terorizmu i pravu oružanih sukoba možete naći na veb-sajtu ICRC-a, na <http://www.icrc.org/eng/resources/documents/faq/terrorism-faq-050504.htm>. Videti i ICTY, *Prosecutor v. Galic*, Predmet br. IT-98-29A, Presuda Žalbenog veća od 30. novembra, <http://www.refworld.org/docid/47fdb565.html>, stavovi 98. i 102-104.

⁵⁸⁵ Između ova dva osnova za uskraćivanje izbegličkog statusa postoji preklapanje, s obzirom da su dela koja potpadaju pod član 1F(a) takođe „u suprotnosti sa ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija”; videti UNHCR, *Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*, decembar 2011, HCR/1P/4/ENG/REV. 3, <http://www.refworld.org/docid/4f33c8d92.html>, stav 162.

⁵⁸⁶ Umesto oznake "terorizma", pouzdaniji pokazatelj za pravilnu primenu člana 1F(c) u slučajevima koji uključuju teroristička dela je mera u kojoj to delo predstavlja opasnost na međunarodnom planu - u smislu njegove težine, međunarodnog uticaja i implikacija po međunarodni mir i bezbednost. Po mišljenju UNHCR-a, samo teroristička dela koja se odlikuju ovim širim karakteristikama mogu da se kvalifikuju za uskraćivanje izbegličkog statusa u skladu sa ovom odredbom. Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 46-49. Videti i UNHCR, *Yasser al-Sirri (Appellant) v. Secretary of State for the Home Department (Respondent)* i *DD (Afghanistan) (Appellant) v. Secretary of State for the Home Department (Respondent): UNHCR'S Composite Case in the Two Linked Appeals*, 23. mart 2012, <http://www.refworld.org/docid/4f6c92b12.html>.

⁵⁸⁷ Ova razmatranja primenjuju se na tražioce koji su bili na službenim funkcijama kao vladini službenici ili državni službenici u avganistanskoj privremenoj upravi u periodu od decembra 2001. do jula 2002. godine, avganistanskoj prelaznoj upravi u periodu od jula 2002. do oktobra 2004. godine, odnosno vladi Avganistana od formiranja prve vlade na čelu sa predsednikom Karzajem krajem 2004. godine. Detaljnije smernice možete naći u UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stavovi 50-73. i stavovi 76-78.

⁵⁸⁸ Postoji konfuzija u pogledu tačnog datuma i okolnosti u kojima je usvojen Zakon. Zakon je izglasan u parlamentu 2007. godine, ali posle međunarodnog pritiska, predsednik Karzai obećao je da ga neće potpisati. U januaru 2010. godine, ispostavilo se da je Zakon objavljen u službenom glasniku 2008. godine, iako, prema nekim izvorima, nije objavljen do januara 2010. godine; videti UN Secretary-General, *The Situation in Afghanistan and its Implications for International Peace and Security: Report of the Secretary-General*, A/64/705-S/2010/127, 10. mart 2010,

uprave u Avganistanu, u decembru 2001. godine.⁵⁸⁹ Po mišljenju UNHCR-a, to ne znači da se ne može primeniti uskraćivanje izbegličkog statusa u slučajevima zločina iz člana 1F koji su počinjeni pre tog datuma. S obzirom na gnusnu prirodu velikog broja zločina počinjenih od strane različitih aktera u Avganistanu u poslednjih nekoliko decenija, UNHCR smatra da zakon o amnestiji nije prepreka za ispitivanje moguće primene klauzula o uskraćivanju izbegličkog statusa u skladu sa članom 1F.⁵⁹⁰

U kontekstu Avganistana, pažljivo razmatranje neophodno je, posebno, za sledeće profile:

- (i) bivši pripadnici oružanih snaga i obaveštajnog/bezbednosnog aparata, uključujući agente avganistanskih bezbednosnih službi (KhAD/WAD), kao i bivše zvaničnike komunističkih režima;
- (ii) bivši pripadnici oružanih grupa i dobrovoljačkih snaga za vreme i nakon pada komunističkih režima;
- (iii) (bivši) pripadnici i komandanti antivladinih elemenata;
- (iv) (bivši) pripadnici Avganistanskih nacionalnih bezbednosnih snaga (ANSF), uključujući Nacionalnu direkciju za bezbednost (NDS), Avganistansku nacionalnu policiju (ANP) i Avganistansku lokalnu policiju (ALP);
- (v) (bivši) pripadnici paravojnih i dobrovoljačkih grupa; i
- (vi) (bivši) pripadnici grupa i mreža koje se bave organizovanim kriminalom.

Detaljnije informacije o teškim kršenjima ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava od strane pripadnika prvih pet navedenih grupa date su u nastavku teksta.

1. Komunistički režimi: bivši pripadnici oružanih snaga i obaveštajno/bezbednosnog aparata, uključujući agente avganistanskih bezbednosnih službi (KhAD/WAD) i bivše zvaničnike

Pripadnici vojske, policije i službi bezbednosti, kao i visoki vladini zvaničnici za vreme režima Tarakija, Hafizulaha Amina, Babraka Karmala i Nadžibulaha,⁵⁹¹ učestvovali su u operacijama hapšenja, nestanaka, mučenja, nečovečnog i ponižavajućeg tretmana i kažnjavanja i vansudskih pogubljenja civila.⁵⁹² To je uključivalo masovna ubistva u toku državnog udara 1978. godine i represalije protiv otpora protiv uredbi o zemljišnim reformama režima Hafizulaha Amina. Pored toga, dokumentovan je i veliki broj incidenata namernih napada na civile u toku vojnih operacija.⁵⁹³

<http://www.refworld.org/docid/4bb44c5c2.html>; i HRW, *Afghanistan: Repeal Amnesty Law*, 10. mart 2010, <http://www.hrw.org/en/news/2010/03/10/afghanistan-repeal-amnesty-law>.

⁵⁸⁹ Usvajanje Zakona pokrenulo je opšte nacionalne i međunarodne kritike i pozive na njegovo ukidanje; videti, na primer, AREU, *The State of Transitional Justice in Afghanistan: Actors, Approaches and Challenges*, april 2010, <http://www.refworld.org/docid/4bc6ccb42.html>; UN News Centre, *Top UN Human Rights Official in Afghanistan Calls for Repeal of Amnesty Law*, 25. mart 2010, <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=34198>; HRW, *Afghanistan: Repeal Amnesty Law*, 10. mart 2010, <http://www.hrw.org/en/news/2010/03/10/afghanistan-repeal-amnesty-law>; i AIHRC, *Discussion Paper on the Legality of Amnesties*, 21. februar 2010, <http://www.refworld.org/docid/4bb31a5e2.html>.

⁵⁹⁰ UNHCR, *Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees*, 4. septembar 2003, <http://www.refworld.org/docid/3f5857d24.html>, stav 75. Takva amnestija bi bila nespojiva sa dužnošću država da istraže i procesuiraju zločine prema međunarodnom humanitarnom pravu i kršenja prava nepovredivih ljudskih prava; videti Rule 159 (Amnesty) of the ICRC, *Customary International Humanitarian Law*, Cambridge: Cambridge Univ. Press, 2005, ponovno štampano 2009, http://www.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul_rule159. Više međunarodnih jurisdikcija smatra da ratni zločini i teška kršenja ljudskih prava ne mogu da budu predmet amnestije; videti, na primer, *Prosecutor v. Anto Furundžija (Trial Judgement)*, IT-95-17/1-T, International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), 10. decembar 1998, <http://www.refworld.org/docid/40276a8a4.html>; i *Case of Barrios Altos v. Peru*, Inter-American Court of Human Rights, 14. mart 2001, http://www.corteidh.or.cr/docs/casos/articulos/seriec_75_ing.pdf.

⁵⁹¹ Ovaj period novije avganistanske istorije je počeo je vojnim pučem 27. aprila 1978. godine nakon kojega je na vlast došla vlada kojom je dominirala PDPA, nakon čega je usledila sovjetska okupacija koja je počela 27. decembra 1979. godine i trajala do pada Nadžibulahove vlade 15. aprila 1992. godine.

⁵⁹² Videti, na primer, UN Commission on Human Rights, *Report on the Situation of Human Rights in Afghanistan prepared by the Special Rapporteur, Mr. Felix Ermacora, in accordance with Commission on Human Rights Resolution 1985/38*, E/CN.4/1986/24, 17. februar 1986, <http://www.refworld.org/docid/482996d02.html>; HRW, "Tears, Blood and Cries" *Human Rights in Afghanistan since the Invasion 1979 – 1984*, US Helsinki Watch Report, decembar 1984, <http://hrw.org/reports/1984/afghan1284.pdf>; i Amnesty International, *Violations of Human Rights and Fundamental Freedoms in the Democratic Republic of Afghanistan*, ASA/11/04/79, septembar 1979.

⁵⁹³ HRW, *The Forgotten War: Human Rights Abuses and Violations of the Laws of War since the Soviet Withdrawal*, 1. februar 1991, <http://www.hrw.org/reports/1991/afghanistan>; i HRW, *By All Parties to the Conflict: Violations of the Laws of War in Afghanistan*, Helsinki Watch/Asia Watch report, mart 1988, <http://hrw.org/reports/1988/afghan0388.pdf>.

U tom kontekstu, slučajevi bivših pripadnika Državne informativne službe (*Khadamate Ettelaate Dowlati*, KhAD), koja je kasnije postala Ministarstvo za državnu bezbednost (*Wezarat-e Amniyat-e Dowlati*, WAD)⁵⁹⁴ moraju se pažljivo razmotriti. Iako su se funkcije KhAD/WAD razvijale postepeno, vremenom, što je kulminiralo koordinacijom i sprovođenjem vojnih operacija posle povlačenja sovjetskih trupa 1989. godine, uključivale su i neoperativne direkcije (podrške) na centralnom, regionalnom i okružnom nivou.⁵⁹⁵ Prema informacijama dostupnim UNHCR-u, direkcije podrške ne mogu se povezati sa kršenjem ljudskih prava na isti način kao i operativne jedinice. Prema tome, sama činjenica da je neko bio zaposlen u KhAD/WAD nije automatski osnov za uskraćivanje izbegličkog statusa, obzirom da UNHCR ne može da potvrdi da je u KhAD/WAD postojala politika sistematske rotacije zaposlenih.⁵⁹⁶ U individualnim procenama mogućnosti uskraćivanja izbegličkog statusa treba uzeti u obzir ulogu, čin i funkcije datog lica u toj organizaciji.

U slučaju tražilaca koji su bili na zvaničnim funkcijama za vreme komunističkog režima, neophodno je ispitati prirodu njihovog položaja i zadatke i odgovornosti koji su im bili povereni. Prilikom razmatranja mogućnosti uskraćivanja izbegličkog statusa bivšim zvaničnicima komunističkih režima u skladu sa članom 1F, neophodno je utvrditi, u individualizovanoj proceni, da li je tražilac bio povezan sa zločinima definisanim u članu 1F na način koji povlači ličnu odgovornost. Uskraćivanje izbegličkog statusa takvim licima isključivo na osnovu njihovog ranijeg pripadništva državnoj administraciji, bez dokaza da su počinili zločine koji su osnov za uskraćivanje statusa ili da su učestvovali u izvršenju takvih zločina na jedan od načina koji povlače ličnu odgovornost prema međunarodnom pravu, ne bi bilo u skladu sa međunarodnim prava izbeglica.

2. Bivši pripadnici oružanih grupa i dobrovoljačkih snaga za vreme i nakon pada komunističkih režima

Aktivnosti pripadnika oružanih grupa i dobrovoljačkih snaga⁵⁹⁷ u periodu oružanog otpora protiv komunističkih režima i sovjetske okupacije – od 27. aprila 1978. godine do pada Nadžibulaha u aprilu 1992. godine – mogu da ispunjavaju kriterijume za uskraćivanje izbegličkog statusa. Primeri relevantnih dela uključuju politička ubistva, odmazde i vansudska ubistava i silovanja, između ostalog, i civila, zbog toga što rade u državnim ustanovama i školama ili zbog toga što krše islamske principe i norme. Ostala prijavljena krivična dela naoružanih grupa i dobrovoljačkih snaga uključuju vansudska pogubljenja ratnih zarobljenika i napade na civilne mete.⁵⁹⁸ Oružani sukob od 1992. do 1995. godine karakterisala su posebno teška kršenja međunarodnih ljudskih prava i humanitarnog prava, uključujući i granatiranje urbanih centara od strane svih strana u sukobu.⁵⁹⁹

⁵⁹⁴ U 1986. godini, KhAD je unapređen na nivo ministarstva i od tada je poznat kao WAD (*Wezarat-e Amniyat-e Dowlati* ili Ministarstvo državne bezbednosti). Detaljnije informacije o (i) počecima KhAD/WAD; (ii) strukturi i zaposlenima; (iii) vezama između tih službi i avganistanske vojske i dobrovoljačkih snaga; (iv) razlici između operativnih službi i službi podrške; i (v) politici rotacije i napredovanja zaposlenih u KhAD/WAD možete naći u UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD in Afghanistan 1978-1992*, maj 2008, <http://www.refworld.org/docid/482947db2.html>.

⁵⁹⁵ Te direkcije uključivale su direkcije za administraciju i finansije, kadrovska pitanja, propagandu i kontrapropagandu, logistiku, telekomunikacije i dekodiranje. Videti UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD in Afghanistan 1978-1992*, maj 2008, <http://www.refworld.org/docid/482947db2.html>, stavovi 15-17.

⁵⁹⁶ UNHCR, *Note on the Structure and Operation of the KhAD/WAD in Afghanistan 1978-1992*, maj 2008, <http://www.refworld.org/docid/482947db2.html>. U ovom dokumentu, UNHCR-a navodi sledeće: „UNHCR ne može da potvrdi da je u KhAD/WAD postojala politika sistematske rotacija zaposlenih. Izvori koje je UNHCR konsultovao potvrdili su da se rotacija u okviru struktura KhAD/WAD u velikoj meri zasnivala na stručnosti i iskustvu. U vanrednim situacijama, zaposleni su mogli da budu prebačeni na druge operacije, ali u okviru svoje struke. Vojna lica raspoređivana su u skladu sa činom i stepenom stručne spreme. Jedan stručnjak [...] je naveo da, po njegovom mišljenju, nije bilo obavezne rotacije; on smatra da su ljudi u KhAD/WAD mogli menjaju radno mesto, ali da to nije bilo pravilo ili zahtev. Po mišljenju tog izvora, takva politika rotacije zaposlenih bila bi u svakom smislu u suprotnosti sa profesionalizmom institucije. Drugi izvori navode da su aktivnosti zaposlenih KhAD/WAD regulisane na osnovu nekoliko principa, od kojih je jedan bio poverljivost. Iz tog razloga, oni veruju da KhAD/WAD nije mogao da sprovedi opštu politiku rotacije zaposlenih jer bi time rizikovali obelodanjivanje informacija jedne direkcije drugoj direkciji”. *Ibid.*, stav 24.

⁵⁹⁷ U tražioce čiji zahtevi se moraju posebno pažljivo ispitati spadaju i komandanti i pripadnici sledećih islamskih partija koje imaju oružane frakcije: *Hezb-e-Islami (Hekmatyar i Khalis)*, *Hezb-e-Wahdat* (obe grane svih devet stranaka koje su formirale *Hezb-e-Wahdat*), *Jamiat-e-Islami* (uključujući *Shura-e-Nezar*), *Jonbesh-e-Melli-Islami*, *Ittehad-e-Islami*, *Harakat-e-Inqilab-e-Islami* (pod vodstvom Mohamada Nabi Mohamadija) i *Harakat-e-Islami*.

⁵⁹⁸ HRW, *The Forgotten War: Human Rights Abuses and Violations of the Laws of War since the Soviet Withdrawal*, 1. februar 1991, <http://www.hrw.org/reports/1991/afghanistan/>; i HRW, *By All Parties to the Conflict: Violations of the Laws of War in Afghanistan*, Helsinki Watch/Asia Watch report, mart 1988, <http://hrw.org/reports/1988/afghan0388.pdf>.

⁵⁹⁹ Videti, na primer, HRW, *Blood-Stained Hands: Past Atrocities in Kabul and Afghanistan's Legacy of Impunity*, 7. jul 2005, <http://www.refworld.org/docid/45c2c89f2.html>; Amnesty International, *Afghanistan: Executions, Amputations and Possible Deliberate and Arbitrary*

3. Pripadnici antivladinih elemenata

Elementi bivšeg talibanskog režima, u kombinaciji sa novim borbicima, počeli su da vrše oružane operacije u Avganistanu još od 2002. godine. Klauzule o uskraćivanju izbegličkog statusa primenljive su na bivše pripadnike i vojne komandante talibana, za vreme njihove vlasti i nakon njihovog pada, u slučajevima u kojima postoji dovoljno dokaza koji potkrepljuju zaključke o postojanju ozbiljnih razloga da se veruje da su povezani sa ozbiljnim kršenjima ljudskih prava i/ili humanitarnog prava. Kao što je navedeno u Odeljku II.C.1.b, postoji veliki broj izveštaja o namernim napadima talibanskih snaga na civile, pogubljenjima civila po kratkom postupku i nezakonitim kaznama izrečenim civilima od strane paralelnih pravosudnih struktura pod vodstvom talibana. Neka od tih dela mogu da predstavljaju ratne zločine.⁶⁰⁰

Primenljivost klauzula o uskraćivanju izbegličkog statusa treba uzeti u obzir i u slučaju pojedinih pripadnika i vojnih komandanata drugih antivladinih elemenata, uključujući Al-Kaidu,⁶⁰¹ Hakani mrežu,⁶⁰² *Hezb-e-Islami* (Islamska partija),⁶⁰³ Islamski pokret Uzbekistana,⁶⁰⁴ Islamska džihadistička unija,⁶⁰⁵

Killings, ASA 11/05/95, april 1995, <http://www.refworld.org/docid/48298bca2.html>; i Amnesty International, *Afghanistan: The Human Rights Crisis and the Refugees*, ASA 11/002/1995, 1. februar 1995, <http://www.refworld.org/docid/3a6fa9a613.html>.

⁶⁰⁰ ISW, *Backgrounder: Afghanistan Threat Assessment: The Taliban and ISIS*, 10. decembar 2015, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Afghanistan%20Threat%20Assessment%20The%20Taliban%20and%20ISIS_3.pdf; Combating Terrorism Center at West Point, *Kunduz Breakthrough Bolsters Mullah Mansoor as Taliban Leader*, 23. oktobar 2015, <https://www.ctc.usma.edu/posts/kunduz-breakthrough-bolsters-mullah-mansoor-as-taliban-leader>.

⁶⁰¹ Videti New York Times, *As U.S. Focuses on ISIS and the Taliban, Al Qaeda Re-emerges*, 29. decembar 2015, <http://www.nytimes.com/2015/12/30/us/politics/as-us-focuses-on-isis-and-the-taliban-al-qaeda-re-emerges.html>; US Department of Defense, *Enhancing Security and Stability in Afghanistan*, decembar 2015, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/1225_Report_Dec_2015_-_Final_20151210.pdf, str. 18; Combating Terrorism Center at West Point, *Assessing Al-Qa'ida Central's Resilience*, 11. septembar 2015, <https://www.ctc.usma.edu/posts/assessing-al-qaeda-centrals-resilience>; American Foreign Policy Council, *World Almanac of Islamism: Al Qaeda*, stranici pristupljeno 29. februara 2016; poslednji put ažurirano 13. oktobra 2014, <http://almanac.afpc.org/al-qaeda>.

⁶⁰² Iako Hakani mreža ima veliki stepen autonomije u taktičkom smislu, navodno, ima i veliki broj zajedničkih političkih i ideoloških ciljeva kao i talibani. Videti UN Security Council, *Security Council resolution 2255 (2015) [on Sanctions Concerning Individuals and Entities and Other Groups and Undertakings Associated with the Taliban and the Threat International Terrorism Poses to Afghanistan]*, 22. decembar 2015, S/RES/2255 (2015), <http://www.refworld.org/docid/568fd2454.html>, str. 2; US Congressional Research Service, *Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy*, 22. decembar 2015, RL30588, <http://www.refworld.org/docid/56bb16de4.html>, str. 21-22; US Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: Haqqani Network*, 19. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c72a5f.html>; American Foreign Policy Council, *World Almanac of Islamism: Taliban*, stranici pristupljeno 29. februara 2016; poslednji put ažurirano 1. oktobra 2013, <http://almanac.afpc.org/taliban>.

⁶⁰³ AAN, *Bomb and Ballot: The Many Strands and Tactics of Hezb-e Islami*, 19. februar 2014, <https://www.afghanistan-analysts.org/bomb-and-ballot-the-many-strands-and-tactics-of-hezb-e-islami/>; American Foreign Policy Council, *World Almanac of Islamism: Taliban*, stranici pristupljeno 29. februara 2016; poslednji put ažurirano 1. oktobra 2013, <http://almanac.afpc.org/taliban>; National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START), *Hezb-I Islami Gulbuddin (HIG)*, bez datuma, http://www.start.umd.edu/tops/terrorist_organization_profile.asp?id=4372; International Crisis Group, *The Insurgency in Afghanistan's Heartland*, Asia Report br. 207, 27. jun 2011, <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-asia/afghanistan/207-the-insurgency-in-afghanistans-heartland.aspx>.

⁶⁰⁴ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 3, fusnota 4; Jamestown Foundation, *Unrest in Northern Afghanistan Heralds Regional Threats*, 7. januar 2016, Terrorism Monitor, tom 14, broj 1, <http://www.refworld.org/docid/569f501c4.html>; US Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: Islamic Movement of Uzbekistan*, 19. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c72815.html>; Global Security, *Islamic Movement of Uzbekistan (IMU), Islamic Party of Turkestan*, bez datuma, <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/imu.htm>. U avgustu 2015. godine Islamski pokret Uzbekistana, koji je, navodno, povezan sa Al-Kaidom zakleo se na vernost ISIS-u. Videti Radio Free Europe, *IMU Declares It Is Now Part of the Islamic State*, 6. avgust 2015, <http://www.rferl.org/content/imu-islamic-state/27174567.html>; Combating Terrorism Center at West Point, *The Islamic Movement of Uzbekistan Opens a Door to the Islamic State*, 29. jun 2015, <https://www.ctc.usma.edu/posts/the-islamic-movement-of-uzbekistan-opens-a-door-to-the-islamic-state>.

⁶⁰⁵ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 3, fusnota 4. Islamska džihadistička unija je, navodno, frakcija Islamskog pokreta Uzbekistana i povezana je sa Al-Kaidom. Videti Global Security, *Islamic Jihad Union*, bez datuma, <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/iju.htm>; Jamestown Foundation, *Unrest in Northern Afghanistan Heralds Regional Threats*, 7. januar 2016, Terrorism Monitor, tom 14, broj 1, <http://www.refworld.org/docid/569f501c4.html>; US Department of State, *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: Islamic Jihad Union*, 19. jun 2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c7283a.html>.

Laškar-e-taiba,⁶⁰⁶ *Tora-Bora Nizami Mahaz* (Militantni front Tora-Bore)⁶⁰⁷ i pripadnici grupa povezanih sa ISIS-om.⁶⁰⁸

4. Pripadnici Avganistanskih nacionalnih bezbednosnih snaga, uključujući NDS, ANP i ALP

Primenljivost klauzula o uskraćivanju izbegličkog statusa treba uzeti u obzir i u slučaju pripadnika ANSF-a, ukoliko postoje indikacije da su povezani sa ozbiljnim kršenjem ljudskih prava i/ili humanitarnog prava. Kao što je navedeno u Odeljku II.C.1.a, elementi ANSF-a su, navodno, počinili ozbiljna kršenja ljudskih prava, uključujući protivpravno lišavanje života; mučenje i okrutno, nečovečno i ponižavajuće postupanje i kažnjavanje; kao i seksualno nasilje, uključujući silovanje zatvorenika i seksualnu eksploataciju dece.

5. Pripadnici provladinih paravojnih i dobrovoljačkih grupa

Primenljivost klauzula o uskraćivanju izbegličkog statusa treba uzeti u obzir i u slučaju pripadnika provladinih paravojnih i dobrovoljačkih grupa, ukoliko postoje indikacije da je moguće da su povezani sa ozbiljnim kršenjem ljudskih prava i/ili humanitarnog prava. Kao što je navedeno u Odeljku II.C.1.b, paravojne i dobrovoljačke grupe su, navodno, počinile ozbiljna kršenja ljudskih prava, uključujući protivpravno lišavanje života, napade i iznudivanje.

---

⁶⁰⁶ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html> str. 3, fusnota 4. Prema navodima američke Kongresne službe za istraživanja, pakistanska grupa Laškar-e-taiba ili Laškar taiba, je sve aktivnija u Avganistanu. US Congressional Research Service, *Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy*, 22. decembar 2015, RL30588, <http://www.refworld.org/docid/56bb16de4.html>, str. 20. Videti i Combating Terrorism Center at West Point, *The Fighters of Lashkar-e-Taiba: Recruitment, Training, Deployment and Death*, april 2013, https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2014/07/Fighters-of-LeT_Final.pdf.

⁶⁰⁷ *Tora-Bora Nizami Mahaz* je, navodno, ogranak *Hezb-e-Islami (Khalis)* i oformio ju je Anvarul Hak Mudžahid, sina lidera avganistanskih mudžahedina Maulvija Junisa Khalisa, da pruža otpor stranim snagama pod vodstvom SAD-a, pre svega u istočnom Avganistanu. Ova grupa je, navodno, u savezu sa talibanima. Videti American Foreign Policy Council, *World Almanac of Islamism: Taliban*, stranici pristupljeno 29. februara 2016; poslednji put ažurirano 1. oktobra 2013, <http://almanac.afpc.org/taliban>; AREU, *The Devil Is in the Details: Nangarhar's Continued Decline into Insurgency, Violence and Widespread Drug Production*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c2ea34.html>, str. 4.

⁶⁰⁸ UNAMA, *Afghanistan: Annual Report 2015, Protection of Civilians in Armed Conflict*, februar 2016, <http://www.refworld.org/docid/56c17b714.html>, str. 3, fusnota 4; Stars and Stripes, *Islamic State Attack Claim Signals Escalation by Group in Afghanistan*, 14. januar 2016, <http://www.stripes.com/news/islamic-state-attack-claim-signals-escalation-by-group-in-afghanistan-1.388693>; ISW, *Background: ISIS in Afghanistan*, 3. decembar 2015, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISIS%20in%20Afghanistan_2.pdf; NPR, *ISIS Gains a Foothold in Afghanistan*, 16. novembar 2015, <http://www.npr.org/2015/11/16/456174727/isis-gains-a-foothold-in-afghanistan>. U januaru 2016. godine, američki Stejt department proglasio je avganistansku frakciju ISIS-a za terorističku organizaciju. US Department of State, *Foreign Terrorist Organization Designation of ISIL - Khorasan (ISIL-K)*, 14. januar 2016, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2016/01/251237.htm>.